

Co. 44. 4.
~~C. 33. 1.~~

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN SEURA
HELSINGISSÄ.

Suomalaisen
Kirjallisuuden Seuran
Toimituksia.

---

25 Osa.

Helsingissä,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1867.

Näytelmistö.

Kokous alkuperäisiä ja suomennettuja Teaterinäytelmiä.

IV.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1867.

Ötöimötyö

Sisällys:

Ei ole aikaa	Sivu	1.
Karkurit	"	71.
Don Kanudo de Colibrados, eli Kööhyys ja Ylpeys	"	215.

Si ole aifaa.

Komedian kolmesa näytöksessä Ludwig Holberg'ilta.

Suomentanut

J. Bäckwall.

Die alte Welt.

1848

1848

Sammlung der neuesten Nachrichten über die Welt.

Sammlung

J. Bachmann

Jäsenet.

Vielgeschrey.

Leonard, hänen welsjensä.

Leonora, hänen tyttärensä.

Madlena, emännöitsijä.

Pernilla, siäpiitä.

Anni, kyökkipiitä.

Kristo Piirustin

Sönsi Santanen

Kalle Kynelittu

Lauri Läckinen

} Hänen kirjoit-
tajansa.

Leander, Leonoran rakastaja.

Korfits, Leanderin setä.

Serikki Matinpoika, puukhollari.

Peikka Serikinpoika, hänen poikansa.

Olofur, joutomies.

Talonpoika.

Parran-ajaja.

Raatari.

Notario.

Eusimäinen Näytös.

Eusimäinen Kohtaus.

Pernilla. Kyllähän niitä komedioja kirjoitetaan paljon mailmassa, mutta eipä lukaan ota kirjoittaakseen tuommoisesta malttamattomasta miehestä, jolla ei ole aikaa mihinkään. Jos joku ottaisi tuon työkseen, woisipa herrani siihen antaa hyviä aineita. Sanotaan kyllä sellaisia luontoja olewan harwasfa, eikä niistä kenenkään huoliwan, mutta onhan niitä koto joukko tässä maassa, tuommoisia lewottomia ihmisiä, jotka ihan tyhjästä elämöiwät kuin hullut; waan on toisikin ihmisiä, joilla woipi olla hymmenenkin asiaa kerrallaan päässänsä ja kuitenkin nähtävät ihan joutilailta. Muistanpa kun joku woosi takaperin tuomarilla palwellesfani ja matkustaesfa hänen waimonsa kansfa, poiffeusimme tieltä muutaman rouwan tykö, joka otti meitä

hyvin hyvästi vastaan, mutta jolle tuli meistä paljo hääläämistä. Milloin oli hän tuwasja, milloin kellarisja, milloin hän kiipefi hyllylle, milloin pöydälle, milloin puhua pörisi hän piikain, milloin renkein kansja. Jo pyhsimme häntä hymmenenkin kertaa pyhymään lewossa, sillä meille olisi ollut tarpeeksi woista ja leiwästä. Hymmenenkin kertaa pyyhki hän hikeä otfastansa ja pyysi meitä vielä puolenkaan tiimaa olemaan kärsiwällisinä. Rouwa wannoit itsekseen, että jos hän olisi tietänyt waimon tuommoista hääläystä alkawan, olisi hän ennen mennyt keskiewariin, sillä hän ei olisi tahtonut olla melassa tuolle waimolle, jolla näetsen oli riita-asia käräjisjä. Wiimeinkin oli ruoka pöydällä, ja minä luulin näkewäni ainakin jonkun piirakaisen ensi ruuaksi, waan eipä kaikesta tuosta pauhaamisesta lähtenyt muuta kuin kakkaraista ja jauhoppuroa ja kahdeksan hypseksi keitettyä munaa. Mutta olipa tuo toki jotain! Jospa herra Wielgeschrey kaikella touhullaan woisi munankaan saada tehdyksi, eipä sitten olisikaan niin kumma, kuin on. Jos hän touhuaisi vielä pakkasta ja keripussia pois ajaakseen, woisi sitä joffikin sanoa. Niin kanteli muinoin eräs wanha maisteri talwella halloja kamarinnsa ja kamarista liiteriin takasin aina siksi, ettei hän enää lämmitystä tarwinnut. Mutta herra ei tee mitään, sinä ei ole mitään eikä sitä tule mitään. Koko tässä talosja ei ole ketään, jota hän kiittäisi ahkeraksi, muuta kuin minä, ja kuitenkin ei tässä ole ketään, josta olisi wähemmän hyötyä kuin minusta, waikka kyllä aina olen puuhassa. Kun tuonain kysyi muuan herra minun herraltani, kuinka paljo wäkeä hän pitää, wastasi hän, yhden hengen wain, sillä Pernilla on sisäpiikani, yökkipiikani, kamaripalvelijani, sihteerini, emännöitsijäni, waimoni; waikkapa tuo wiimeinen asia semminkin on sulaa waletta. Ei sillä että minä olisin juuri siwempi kuin joku muukaan, mutta eihän hänellä ole aikaa tulla kenenkään wiereen, eikä minä ole koskaan kauniimpi hänen silmissään kuin silloin kun minulla on kynä kowani takana. Mutta tuollapa tulee emännöitsijäni Madlena.

Toinen Kohtaus.

Madlena. Pernilla.

Madlena. Voi onnettomuutta, minkälaisia kirjoittajia te olette!

Pernilla. Mina se herjaa; mikä teitä nyt waiwaa, manseli!

Madlena. Kun katsoin oven raosta kirjoitustupaan, niin siellä istuivat nuo hartaat ja joiwat Espanjan wiiniä, ja herra luulee niiden waan kirjoittawan; ja hyfi niistä joi sellaisen muistomajan: Madlenen muistoksi! tulfoonpa naiduksi tuo wanha piipputyhnyri!

Pernilla. Ha! ha! ha!

Madlena. En minä, Jumalan kiitos, vielä niin wanha ole, että heidän tarwitsisi minua werrata wanhaan piipputyhnyriin.

Pernilla. Niin minäkin luulisin.

Madlena. Enhän minä ole vielä täyttänyt neljäkymmentäkään vuotta.

Pernilla. No, olipa tämä fitte ikää! Onhan tytöstä vielä wiidenkymmenen wuotiaanakin.

Madlena. Ja ilman sitä kannan minä ikäni hywin, sillä minussa ei ole vielä yhtään ryppyä.

Pernilla. Hoh, kyllähän teillä vielä on, luullakseni, hywä, kestävä ruumis, synti olisi muuta sanoa. Ei se ole teidän muotonne ja wartalonne tähden kuin ne teitä pilkkaawat, mutta sen wuoksi, että te wälistä herralle kantelette.

Madlena. Se on totta, Pernilla! Se on rehelliishyteni tähden kuin minä saan kärsiä. Ne luulottawat herraa, että he waiwaawat itsiänsä kuoliaiksi hänen palveluksessaan, ja kättävät isompaa palkkaa, waikka he eiwät ansaitse puoltakaan siitä minkä saawat, ja paitsi tätä ei ole käsisä marffaakaan, josta ne eiwät jo nykäse, niin että herra wiimein kerjäläiseksi joutuu.

Pernilla. Älkää sitä sano. Herralla on kyllä lomin-

kin monta silmää päässä ja hän pitää talostaan niin kowinkin tarffaa waaria, ettei häntä petetä.

Madlena. Juuri siksi, että hän on aina niin ahkerassa toimesa ja työssä, tulee hän petetyksi. Juuri silloin, kun tah-
toisin waroittaa häntä palvelijainsa petollisuudesta, ei hänellä ole muiden joutawain toimitusten tähden koskaan aikaa kuun-
nella minua. Entä minä olisi koskaan jäänyt tähän näin kau-
waksi ajaksi, jos ei juuri yhden asian tähden.

Bernilla. No, mikä asia se on?

Madlena. Se, että hän lupasi hankkia minulle miehen. Mutta nuo hiikon toimitukset tulewat aina välkin.

Bernilla. Eihän tuolla ole aikaa itseskään naida, vielä
wähemmän näyttää emäntäpiikansa.

Madlena (katkerasti itkein). Kukatiesi olisin jo ollut kau-
wan aikaa naituna, jos en olisi luottanut hänen lupauksiinsa.

Bernilla. Ettehän toki, neitsy, itse saada kosia. Sen kyllä
toivoisin olewan tapana; en mar' minäkään niin kauwan näin
käwiä kuin käyn.

Madlena. Ei, kyllä se on totta. Mutta matami Niikko
on useita kertoja tarjounut hankkimaan minulle hyvän miehen,
mutta minä olen aina odottanut tuota herran armoa.

Bernilla. Neitsy ratkaisee asian oikeen yhtäkkiä ja ottaa
herran kerrassaan, kun hänen kerran tapaatte jouten.

Madlena. Milloinka sitä tapaa jouten, Bernilla? Voi,
woi, jos jotakin minulle sattuisi, sillä kaikkihan me olemme ih-
misiä, niin olisi se hänen syntinsä. Voi, woi, tuota tuhannen
hommaa! Mutta mikä siihen on syynä, että muutamilla ihmi-
sillä aina on ajan puute.

Bernilla. En tiedä, neitsyt! Mutta arwelen että sa-
mate kuin ne, jotka owat syntyneet joulu-hönä, aina näkewät
kummituksia, ja ne jotka owat syntyneet sateella, aina itkewät,
arwelenpa, että sellaiset hoppusat ja työn hommaiset ihmiset, niin-
kuin herrakin, lienewät tehdyt kirjoitustuwassa tai syntyneet
postipäiwänä.

Madlena. Entäs joutavata!

Bernilla. Niin, neitsy! Se on vain minun luuloni, jota en pakota muita uskomaan. Olenpa havainnut välistä herran olevan hywinfin huoletoinna ja rauhallisena, mutta heti, kun hän on kuullut puhuttawan kirjeistä ja toimituksista, on hän tullut semmoiseksi kuin Don Quichote, kun sille puhuttiin matkustawista ratsuherroista. Mahtanee wisfinfin olla joukko homman-nesteitä herran watsassa, joilla lienee se luonto, että ne alkawat käydä kuhjemaan, kun hän näkee paperipalasen; tai lienee hänellä weren sijassa lätkkiä, joka juoksee ympäriinsä hänen suonissaan.

Madlena. Olkoon mitä tahansa, niin ainakin siitä minä kärsin, ja minun onneni on jäänyt syrjään hänen malttamattomuutensa tähden.

Bernilla. Hänen oman tyttärensä onni jääpi senwuoksi syrjään. Hän on luvannut jo satakin kertaa jouduttaa hänelle miestä, mutta on sen taas sata kertaa unhotanut, ja herra Leander, joka on tyttärtä rakastanut koko vuoden, ei ole vielä saanut tilaa herraa siitä puhutellakaan.

Madlena. Mutta onko Leanderilla ja manselilla oikein totta saada toistaan omakseen.

Bernilla. Niwan warmaan, sen saatte kyllä nähdä.

Kolmas Kohtaus.

Leonora. Madlena. Bernilla.

Leonora. Misjä on emäntäpiika? Isäni kääsee häntä.

Madlena. No, juoksemaanpa sitte. (Menee).

Bernilla. Olipa hyvä, että hän meni. Nyt saattamme puhua keskenämme tuosta toisesta asiasta.

Leonora. Voi Bernilla! Minä luotan sinun toimeleijunteesi ja isäni hywyhteen sinua kohtaan.

Bernilla. Tänä päivänä pitääkin mar' siitä tulla joutain; sillä minä en tiedä onko herralla ikään ollut wähempää

toimittamista kuin nyt. Minä olen toimittanut Leanderin tulemaan tänne kello 9 aikana ja niin kyllä toivonkin hänen saavan neljänneksenkään tunnin aikaa herran kanssa puhua. Meillä maan on ajasta ahdas.

Leonora. Kyllähän minäkin toivon, että, kun isäni näkee hänen ja kuulee hänen säätynsä ja waransa, ei tulekaan asia niin vaikeaksi.

Pernilla. Kyllähän se on totta, mamfeli! Mutta jepä maan on tempu tawata häntä joutilaana. Mutta tuolla kuulen hänen tulewan. Se on parasta että menette syrjään.

Neljäs Kohtaus.

Bielgeschrey. Lauri Mustonen. Kalle Ryneliin. Jönsfi Santanen. Kristo Piirustin. Pernilla.

(Pernilla istuu pöydän viereen kaavimaan kynää, Bielgeschrey tulee yönutussaan, neljä kirjoitusmiestä perässä, joilla kaikilla ovat kirjoituskynät korvan takana).

Bielgeschrey (lämpele edestakasin, katsoen paperilappuun ja huutaa) Lauri Mustonen!

Lauri (juoksee hänen tykönsä). No, herra!

Bielgeschrey (menee toiselle puolelle). Lauri Mustonen.

Lauri. Tästä olen, herra!

Bielgeschrey (menee toiselle puolelle, katsoo, tirkistää). Kalle Ryneliin!

Kalle Ryneliin (juoksee hänen tykönsä). Mitä herralla on käskemistä?

Bielgeschrey. Mitä sinä tahdot? Näethän että minulla on toimittamista.

Kalle. Herra on käskenyt minua.

Bielgeschrey. Se on waletta. Missi olisit sinua käskenyt? Missä on Jönsfi Santanen? Eikö hän ole täällä?

Kalle. Täällä hän on, herra.

Bielgeschrey. Jönsfi Santanen!

Jönsfi (juoksee hänen tykönsä). Tästä olen, herra!

Bielgeschrey (menee ja katsoo tirkistäen toiselle puolelle). Sönsfi Santanen!

Sönsfi (juoksee hänen tylönsä). Mitä herralla on käskemistä?

Bielgeschrey. Oletko kirjoittanut puhtaaksi luettelofirjan viime viikon menoista?

Sönsfi. Olen, herra! tässä se on.

Bielgeschrey. Onko se verrattu pohjakirjan kanssa?

Sönsfi. On herra! Minä ja Kristo Piirustin wertasimme ne aamulla kynttilän valolla.

Bielgeschrey. Te wertasitte kyllä samoin kuin te wertasitte viime kerrankin. Minä en uskalla itään mitään päästää sifteen, ennenkuin olen itse katsellut sen läpi. Mitä sinä teet, Pernilla?

Pernilla. Minä istun ja kaavin kyniä valmiiksi kirjoittajille.

Bielgeschrey. Se on minulle mieleen. Minulla on tuosta pii'asta enemmän hyötyä, kuin kaikista teistä toisista keltottomista. Kouseppa vähä plös, Pernilla! Minä istun wertamaan. Kristo Piirustin! lue sinä, sinä luet selwimmästi.

Kristo. 21:nä päivänä annettu 3 talaria 2 marffaa herran ruskeain maatetten tekopalkkana; 4 marffaa tohweli=pariin Pernillalle.

Pernilla. Se on totta. Minä olen unhottanut kiittää herraa siitä. Kiitoksia, hyvänsuopa herra! Kyllä minä ne kultan herran tervehdeksi.

Bielgeschrey. Kiitä minua toinen kerta, Pernilla, eikä silloin kun istun toimituksissa. Nyt olisimme jo ennättäneet hyvän kappaleen eteenpäin, jos et olisi lasfetellut joutawia. Lue eteenpäin!

Kristo. Neljästä naulasta wafikan lihaa puoli talaria. Neljästä kannusta maitoa marffa. Juomarahaa tynnyristä mädänneitä omenoita, jotka saimme lahjaksi, marffa. Summa 5 ta-

laria 5 marffaa. Naula kahvea talari. Teeweteen 2 killinkiä. Wintikielestä manselin kitarriin 3 killinkiä.

Vielgeschrey. Mäpä vielä, ferroppa vielä! Mitä seuraa teeweden perästä?

Kristo. Sen perästä seuraa wintikielestä 3 killinkiä.

Vielgeschrey. Hiisi teidän kopiiastanne ja wertaamises-tanne! 2 killinkiä teeweteen, seuraa: killinki kerjäläiselle.

Bernilla. Se on häwitöintä jellaista unhottaa. Nyt-hän koko lasku tulee hulluksi.

Vielgeschrey. No älä muuta sano, Bernilla! Enkö minä ole onnetoin ihminen, jolla on sellaisia palvelijoita. Kun niiden pitäisi minua auttaa toimituksissani, suowat he waan lisää minun niskoilleni. Kirjoittakaa uudestaankin, te lurjukset, kunkin kopiiansa, tietänen sitte wiimeinkin sen oleman oikein.

Bernilla. Eikö herra tahtoisi juoda teetä?

Vielgeschrey. Onko minulla aikaa syödä ja juoda? Nyt minulla on kaksi kirjettä kirjoitettavana. Kirjeen kirjoittamisesta pidetään helppona työnä; mutta ne sen sinä pitänewät, jotka eiwät ole koittaneet mitä se on; sillä tässä on samalla kerralla ajatteluinen postipaperia, kynää, lakkia, kynntilää, sikilliä, niin että woipi tulla päästä hulluksi kaikkea tätä ajatellesa.

Bernilla. Herra unhotti vielä lakan pois luettelostaan.

Vielgeschrey. Se on oikein, Bernilla, se on lukema-tointa. Kirjoitatteko te siellä, miehet?

Miehet. Kirjoitamme.

Vielgeschrey. Missä owat kaikki minun kirjoitusneuwoni, Bernilla?

Bernilla (juoksee ympäriinsä). Tässä on postipaperia, tässä on lakkaa, tässä on sikilli.

Vielgeschrey. Tätä piiiatta en woisi tulla toimeen, sillä hänellä on memoria localis. (Istuu kirjoittamaan, mutta nousee kohta ylös). Bernilla!

Bernilla. Herra!

Vielgeschrey. Ovatko kanat saaneet ruokaa?

Bernilla. Sivät. Herralla on tapana itse ruokkia niitä.
 Bielgeschrey. Missä on leivän kannan palaset ja mu-
 rit, joita eilen leikkelin?

Bernilla. Tuolla ovat kaapisfa.

Bielgeschrey (nalkaa ne ulos affunasta). Tipa! tipa! tipa!

Viides Kohtaus.

Leander. Entiset.

Bernilla. No nyt tulee hän juuri parahiksi, ennen kuin
 herra joutuu kirjoittamaan. Menkää nyt häntä vastaan.

Leander. Pyhdän nöyrimmästi anteeksi, hyvä herra!
 Minulla olisi kanssanne puhumista, joka on minulle yhtä tär-
 kellistä kuin teillekin.

Bielgeschrey. Mitä se on? Olisitte hyvä ja sanoisitte
 lyhyesti asianne, sillä aika on minulle aivan kallis.

Leander. Minä olen Jeronimus Kristofferisenin poika —

Bielgeschrey. Tunnen herra Jeronimuksen. Teillä on
 hyvä mies isänä.

Leander. Minä olen tullut tänne rakkaan isäni neu-
 vosta ja tahdosta — nöyrimmästi — — —

Bielgeschrey (kirjoittajillensa). Kirjoitatteko siellä, miehet?

Kaikki. Kirjoitamme.

Bielgeschrey. Näyttäkääpä nyt kuinka kauwas olette
 päässeet! Suokaa anteeksi, herra! Tuosja paikassa. (Menee
 pitkän pyhdän tykö).

Kuudes Kohtaus.

Parran-ajaja. Salonpoika. Maatari. Entiset.

Parran-ajaja (tulee ensin sisälle). Olen jo kaffi kertaan
 tänä aamuna käynyt täällä herran parran ajoa warten, mutta
 herra ei ollut vielä nousneena.

Bielgeschrey. No, mestari! Soutukaa niin pian kuin

mahdollista on; sillä minulla on kädet täynnä toimituksia. (Hän istuu parran ajolle ja parran-ajaja, satpuua sivellesä, puhelee).

Parran-ajaja. Onpa melkeen ruma ilma tänä päivänä.

Bielgeschrey. Sen huomaan.

Parran-ajaja. Onpä tiedä miten mailman laita lienee, jota enemmän elää sitä paremmin käypi, ei kuulla eikä nähdä mitään muuta kuin pahaa. Herra on tainnut kuulla mitä näinä päivinä on tapahtunut.

Bielgeschrey. En. Onpä ole kuullut mitään uutta. Eikä minulla ole aikaakaan uutisia kyslemään; sillä minulla on työtä omista asioistani, eikä ole filmän räpähstäkään aikaa puhua hyvän miehen kanssa.

Parran-ajaja. Niin tahdon minä siis teidän armollenne asian kertoa. Eräs waimo merimieskasarmissa on yhdellä haawaa synnyttänyt kolmekymmentä-kaksi lasta eikä kuitenkään ollut wahwempi tawallista raskasna olewaa waimoa. Mitenkä teidän armonne sen hymärtää?

Bielgeschrey. Minulla ei ole tarvetta päätäni waiwata semmoisten hymärtämisellä, sillä ensin pitää mun tietää onko se totta.

Parran-ajaja. Se on niin totta kuin minä tässä seisson, sillä minä woin sen tapauksen asianhaaroineen kertoa, sillä kaikki lapset tulivat lasteesen, mutta kuolivat kohta sen jälkeen.

Talonpoika (tulee sisälle). Hywää huomenta, isäntä! Minulla olisi rahassa maksaa kaksi nelikkoä ohria ja woita.

Bielgeschrey (menee parran-ajajan tyköä hywin saippuoituna). Onhan sinulla kolme nelikkoä ohria maksettawana?

Talonpoika. Sen kyllä hywin tiedän, hywä isäntä! Mutta isäntä antaisi yhden nelikon tänä vuonna anteeksi; sillä meillä on niin kovat ajat, ettei niitä ole ollut semmoisia koskaan.

Bielgeschrey. Se on wanhaa puhetta. Te walitatte aina.

Talonpoika. Kuulkaapas isäntä! Jolla on korkeat maat niinkuin meillä, se ei ole saanut paljon tänä vuonna. Ohrat

näyttivät kyllä joltakin pelloisja; mutta hornatti wiefkoon, isäntä! Saimmekin tänä vuonna vähemmän ohria kuin menneenä; ja tuskin maksetaan meille kaupungisja talari thynnyriktä. Eikö isäntä tiedä mikä markkafongi tulee olemaan tänä vuonna?

Bielgeschrey. En, sitä en woi tietää. Mutta kuules nyt! Sinun pitää maksaa minulle rahat kolmesta nelikosta.

Talonpoika. Woi, hywin mielelläni, hyvä isäntä! hywin mielelläni; mutta armahtakaa minua tänä vuonna, niin minä sitte rehelligenä miehenä koetan maksaa weron ja arennin.

Bielgeschrey. Niin sinä lupaat joka wuosi, ja se on kuitenkin yhtäkaiffi.

Talonpoika. Niin, Sumala paratfoon, isäntä! Kun tauti tulee ja wiepi hewosemme, tätyhyhän meidän rahalla palkata naapureimme hewosia kytämään peltojamme. (Talonpoika ottaa rahoja riewusta. Bielgeschrey alkaa niitä lukea).

Kaatari (tulee). Onko herra halunnut saada minun waatteen mittaa ottamaan?

Bielgeschrey (jättää rahat ja juoksee pois). Kun tulewat, niin tulewat kaikki yhtäkaiffa!

Kaatari. Se on tehty filmänräpäykksesjä, hyvä herra! (Bielgeschrey otattaa mittaa).

Talonpoika. Oliwathan rahat oikein, niistä kahdesta nelikosta, herra!

Bielgeschrey (juoksee taas talonpojan tykö). Mi totta, enhän minä lufenutkaan kaiffia rahoja. Täsjä keräyppi niin paljo astoita ferralla, että tuleeihan kokonaan hullupäiseksi. (Lukee taas rahoja).

Barran-ajaja. Haluaako herra, että tulen toisen ferran takasin.

Bielgeschrey. Johan partani on ajettu, mestari! (Koettaa partaansa, josta käsi tulee saipuaan). No tuhhat täytinen! Saipua kuuwaa leukahani; odotappa wähä, niin kauwan kuin partaa ajetaan. (Jätuu taas ja sanoo). Woi Sumala paratfoon

fitä, jolla on enempi tekemistä kuin ennättääkään! Kirjoitatteko te siellä? (Vastataan: kirjoitamme).

Bernilla. Suopuisa herra! Ettekö puhuisi muutamaakaan sanaa tuon herran kanssa, joka on jo odottanut niin kauvan.

Vielgeschrey. Hyvänen aika! Niin oikeen. Menkää pois te toiset ja tulkaa tiiman perästä takasi. Anteeksi, herra, että olette saaneet seisoa niin kauvan! Näettehän itsekkin, että minulle on pakattu toimituksia. Mitä olisi teillä muuten asiaa?

Leander. Hyvä herra! Minä olen Jeronimus Kristoferfenin poika, joka isäni suosiolla tulen tänne pyytämään teidän tyttärtänne, jota olen jo jonkun aikaa rakastanut. Isäni itse olisi katsonut kunnialleen tulla herra Vielgeschrey'n puheille ja minun puolestani tätä esitellyt, mutta hän on voinut vähä pahasti, eikä siksi päässyt ulos näinä päivinä.

Vielgeschrey. Kiitoksia hyvästä tarjouksestanne, mutta suokaa toki kysyä mikä teillä on ammattina.

Leander. Isäni ei ole jäästännyt minua kasvattaessaan. Hän on antanut minun kullea ulkomaillaakin, toimittanut minun oppimaan kaikkia hyödyllisiä harjoituksia, useita kieliä, paitsi latinaakin.

Vielgeschrey. Hyvä kyllä, herra! hyvä! Mutta semmoinen wävy minusta olisi mieleeni, joka on toimekas, joka kokenee hyvästi kynään, joka saattaa olla minulle apuna toimituksissani.

Leander. Kyhyistäni woin kyllä näyttää todistuksia useilla kirjeillä, joita on taskussani; ja saanhan minä luvan niitä näyttää herralle.

Vielgeschrey. Kirjoitatteko te siellä?

Kaikki. Kirjoitamme.

Vielgeschrey. Näyttäkää, mitä te olette ennättäneet siellä. (Menee pois ja tulee jälleen takaisin).

Leander. Katsokaa tässä, hyvä herra! tässä on useita kirjeitä sekä franskalssi että latinakssi.

Bielgeschrey. Ei minun mieleni niin ollut, herra. Ymmärrättekö puukhollarin toimitusta?

Leander. En; mitä hyötyä minulle siitä olisi?

Bielgeschrey. Siitä olisi minulle hyötyä, sillä muut kirjoitukset eivät tule minulle avuksi. Minä tahdon tyttärelleni hyvän kirjanpitäjän, ja koska ei herra ymmärrä sitä toimitusta, niin etkää pahastuko, jos minä en suostu teidän pyyntöönne.

Leander. Liivan mielelläni opettelen minä kirjanpitäjän toimitusta teidän tyttärenne tähden, jota sydämmellisesti rakastan.

Bielgeschrey. Ei, herra! Etäkää puhuko enään; se ammatti pitää opittaman lapsuudesta alkaen; ja minä olenkin jo puollittain luwannut pois tyttäreni kirjanpitäjä Erik Matinpojan vanhemmalle pojalle, Pietarille, joka kuuluu olewan aika mies ja astuwan isänsä jälkiä.

Leander. Sen minä kyllä tiedän, ettei manseli koskaan tainu ottamaan semmoista kirjakoita, ja se on minusta hyvin kumma, että herra aikoo antaa tyttärensä sellaiselle.

Bielgeschrey. Niinpä minä sen luulin. Te neitoin weinarit kutsutte kaikilla kunnollisilla ja oppineilla ihmisillä kirjakoiksi. Se on sellainen mies, joka voipi auttaa minua isoissa toimituksissani, joihin tahdon hukkua.

Leander. Enpä minä tiedä, mitä toimituksia sillä miehellä olisi, jolla ei ole mitään wiran tointa.

Bielgeschrey. Minulla on niin monia toimituksia, ettei minulla ole aikaa syömään eikä juomaan. Pernilla! Tuo sano, ettei minulla mitään toimituksia ole! Saatathan sinä olla minulle todistajana.

Pernilla. Herralla on kymmenen miehen työtä. Ne ovat hänen vihamiehensä, jotka sanovat ettei hänellä ole toimituksia. Onhan herralla, paitsi minua, neljä kirjoitusmiestä, jotka ovat kyllin todistuksena siihen, että hänellä on toimituksia.

Bielgeschrey. Ja minä tulen ottamaan vielä kaksi kirjaksi. Kirjoitatteko te siellä, miehet?

Kaikki. Kirjoitamme kaikkiin voimin.

Leander. Sen minä sanon, herra, ettei teidän tyttä-
renne tule koskaan saamaan sitä kirjakoita.

Vielgeschrey. Kuka lempoko minua estäisi?

Leander. Se olen minä ja teidän tyttärenne itsen.

Vielgeschrey. No, kylläpä se on kaunista!

Leander. Sen minä takaan, hyvä herra, ettei siitä tule
mitään!

Vielgeschrey. Mutta minä takaan, että tyttäreni pitää
olla naitu Pietari Cerikinpojalle, puunhollarille, ennen auringon
laskua. Hyvästi, herra! Minulla ei ole aikaa enempää pu-
hua teidän kanssanne. (Leander menee pois). Oletko kuullut kum-
mempaa miestä, Pernilla?

Pernilla. Sen minä sanon, että jos en olisi herraa
häwennyt, niin olisin antanut hänelle suuta vasten.

Vielgeschrey. Se mies neuvoa hyvälle miehelle kenelle
hänen pitäisi antaa tyttärensä, ja halveksii puunhollaria. Minulla
on paljo askaroitsemista, mutta saanhan kuitenkin vähä puhu-
tella tytärtäni. Leonora, tule sisälle!

Seitsemäs Kohtaus.

Leonora. Vielgeschrey. Pernilla. Kirjoittajat.

Vielgeschrey. Tyttäreni! Waikka minulla on paljo te-
kemistä, on minulla kuitenkin sinun onnesi mielessä.

Leonora. Kiitoksia, rakas isäni!

Vielgeschrey. Mieleni on naittaa sinut.

Leonora. Kiitoksia!

Vielgeschrey. Ja hyvälle, hymmärtäväiselle miehelle.

Leonora. Sen kyllä tiedän, ettei minua isäni anna muulle
kuin jäädylliselle miehelle.

Vielgeschrey. Ja minä tahdon, että häät pidetään jo
tänä iltana.

Leonora. Kuinka rakas isäni sen hyväksyi näkee.

Vielgeschrey. En tahtonut sinulta kysyä, ennenkuin lu-

pasin sinun pois, sillä minä tiedän, että sinä olet isääsi tottelevainen lapsi.

Leonora. Voi, rakas isäni! Saanhan juuri sen, jota enimmin rakastan!

Bielgeschrey. Hän on se, josta puhuin sinulle eilen illalla.

Leonora. Ei! Pappa ei puhunut mitään hänestä illalla.

Bielgeschrey. Wai sinä olet unhottanut sen, hyvä lapsi! Minulla on satakin asiaa päässä, ja muistan kuitenkin asiat paremmin kuin kukaan teistä. Se on nuori järjen mies.

Leonora. Niin, se on kyllä aivan totta.

Bielgeschrey. Ja sillä on isäkin hyvä mies, jonka jälkeä poika aikoo astua.

Leonora. Sitä en ollenkaan epäile.

Bielgeschrey. Ja neljässä vuodessa tulee oivallisin kirjjanpitäjä koko kylässä.

Leonora. Kuinka? Leanderiko kirjjanpitäjäksi?

Bielgeschrey. Sen nimi ei ole Leanderi, sen nimi on Pietari, ja se on kirjjanpitäjä Gerikki Matinpojan poika.

Leonora. Voi taimasten tekijä! Mitä minun pitää kuulla? Koska ma luulin sitä Leanderiksi herra Jeronimin pojaksi.

Bielgeschrey. Ei, lapseni, ei siitä kaupasta ole sinulle. Se tuhnus oli täällä vasta, mutta sai wafikan nahjan.

Leonora. Voi minua onnetointa ihmistä! Antaisitteko te minun sellaiselle kirjakoille.

Bielgeschrey. Kuule! toimitukset eivät salli minun sinun kanssasi enää jauhata. Mene nyt kohta ja laita itsesi walmiiksi naimisiin tänä iltana nuoren puukhollarin kanssa. (Leonora menee itken). Pernilla! mene sinä jälestä ja muistuta häntä kuuliaisuudesta, jota hän on itsensä tähden welvollinen itsellensä osottamaan.

Pernilla. Siitä ei herran tarvitse epäillä. Tässä olen minä teille yhtä uskollinen kuin kaikessa muusjakin.

Vielgeschrey. Kirjoittajat! tulkaa saliin, siellä saamme toimittaa asioitamme rauhassa.

(Kaikki pistävät kynät kormainsa taakse ja menevät).

Kahdeksas Kohtaus.

Pernilla. Leonora.

Pernilla. Joka tahtoo jotakin weijausta tehdä, koettakoon ensin tulla sille mieliksi, jota aikoo pettää. Kun herrasväki talossa on jumalista, tekevät notkiat palkollisetkin jumaliksi, ja onnistuivat sillä hyvästi, ja tekewät sitte mitä tahtowat. Kun isot ottawat kunniaakseen juoda toisensa pöydän alle, tekewät palvelijat saman. Kun isolla herralla on tapana pitää tyhjästä asiasta isoa elämää, näemme palvelijainkin läähättävän ja pyyhkivän päästään hikeä, waikk'eivät ole mitään toimittaneet. Notkia palvelija, joka tahtoo koivankuria harjoittaa, tutkikoon ensin herrasväkensä luonnon, ja tulkoon samanlaisiksi. Tämän minä olen havainnut ja siksi minä elämin enimmäin talossa, ja vähimmin toimitan, jonka tähden minua kaikista enimmäin kuulaan. Kun herra walittaa töitänsä, walitan minä nuasja; kun hän elämiäpi, elämin minä kansja; kun hän pyyhkiä hikeä päästään, pyyhin minä kansja; kun hän toimitustensa wuoksi näkee hyväksi naittaa tyttärensä puukhollarille, kiitan minä sellaista naimista, waikka se on minulle niin vähä mieleen, ettei kukaan olisi teille enemmän wihasja kuin minä, jos te, manseli, tulisitte niin hulluksi, että haluaisitte sellaista miehellesenne.

Leonora. Sitä ei sinun tarwitse pelätä.

Pernilla. Anna sellaisen lurjuksen mennä ja naida wanhalla lätkki-astia. Hän ei ole luotu olemaan semmoisen manselin sielissä, ja onko teitä sitte luotu puukhollarin rouwaksi.

Leonora. Voi Pernilla! Sinuun ainoastaan minä luotan. Mutta mikä on sinulla keinona, jolla voit saada tämän asian mitättömäksi ja auttaa minun ja Leanderin rakkautta.

Pernilla. Hei, manseli! en minä sano keinojani, ennenkuin koko senaatti on koolla.

Leonora. Minä luulen Leanderin palvelijoiheen tulewan tänne tuosja paitassa.

Pernilla. Jospa ne tulisiwat, sillä nyt on ainoa aika, jona saamme yhdesjä tuumata tänä päivänä. Minä laitan tässä kassoisten ristiäiset ja Leanderin mielipoika Oldfux saa olla apuna. Minä olen käskettänyt ne tänne. Mutta kah! tuolla ne tulewattin.

Yhdeksäs Kohtaus.

Leander. Leonora. Pernilla. Oldfux.

Leander. Voi rakkahin manseli! Ei elämäsfäni ole wielä ollut minulla niin pahaa hetkeä kuin tämä, sitte kuin isäl-tänne kuulin nuo kowat kiellon sanat.

Leonora. Voi Leander! ei ole ollut parempi minullekaan.

Pernilla. Kuulkaa, hywät ihmiset! ei tässä ole aikaa pitää pitkiä kummin puheita. Minulla on pääsfäni joukko keinoja, jotka owat saatawat liikkeelle.

Leonora. Annappa nyt kuulla tuo keinosi.

Pernilla. Keinoniko? Luuleeko manseli yhden keinon piisaawan? Täsfä toimesfäni on niin monta waifeata, että olen monta kertaa ollut jättää koko puuhan silleen.

Leander. Koh, annappa kuulla mitä sinä olet keksinyt awuksemme.

Pernilla. Kuulkaa herra! taidatteko, jos tarwitaan, olla olewinanne kirjakoina? Siinä se pää-asia on.

Oldfux. Mitä hän ei taida, sen minä kyllä hänelle opetan.

Pernilla. Tunnetko Pietaria, Serikki Mattisenin, puuhollarin poikaa?

Oldfux. Olen monta kertaa nähnyt hänet kadulla.

Pernilla. Hänenä koettafoon Leander olla, ja tulfoon herran tykö kosiwoimaan.

Oldfuz. Tässä ensimmäisessä kohdassa teen minä kaksi muistutusta. Ensimmäinen on herra Bielgeschrey wasta puhutellut Leanderia, ja toiseksi tuntee hän puukhollarin, koska hän on sen wämykseen walinnut.

Bernilla. Molempain muistutustesi yli wedän minä piirun. Herra Bielgeschrey ei ole puhutellut Leanderia muuta kuin kerran. Ja waikkapa hän olisi puhutellut häntä vielä kymmenkin kertaa, niin ei herra Bielgeschrey häntä kuitenkaan tunnusti. Semmoinen mies, jonka päässä kuhisee niin monta toimitusta kuin muurahaisia pesässä, ei tunne niin helposti ihmistä. Tuskinpa hän tuntee minuakaan wälillä; sillä eileen seisoi hän kauwan ja puhutteli minua ja kutsui minua Madlenaksi. Ja Leanderi on menettelewä niin jekä waatteissa että käytöksissään, että hän saattaa pettää kenen tahansa. Toiseksi olen saanut nuuskituksi, ettei herra ole koskaan puhutellut sitä nuorta puukhollaria, waan ainoastaan hänen isäänsä. Etkö luule minun tutkiwan asioitani.

Oldfuz. Otanpa niinkin sanani takasin. Kuulen sen kyllä lähvän laatuun. Mutta kun se oikea puukhollari tulee, niin tulee petos ilmi.

Bernilla. Tulfoon waan, ei se tule sittenkään ilmi. Kun Leander on ensin ollut täällä, tulfoon sitte toimentkin kuin tahtoo.

Oldfuz. No, se ei käy ollenkaan laatuun, jollei laiteta niin ettei oikea puukhollari tule sisälle.

Bernilla. Jos se olisi minun wallasfani, niin ei minulla olisi ollut likimäärinkään niin monta keinoa mietittävänä. En minä woi estää häntä tulemastasi sisälle; sillä minä en seisoin aina portilla, ja renki on käsketty hänet sisälle päästämään. Mutta kuuleppas nyt, mikä on tehtävänä; Leander tulfoon tänne kello kahden aikana, joka on tiimaa ennen kuin toinen tulee, niin saapi hän herraa puhutella ja luwan tyttärestä. Mutta ennenkuin se nahjus tulee, niin kiedomme herran odottamattomiin toimituksiin, niin ettei hänellä ole aikaa Pietaria puhutella.

Oldfuz. Kuuletto siis hänen menewän pois ilman mitäkään?

Bernilla. Hän menee pois kyllä tyytyväisenä.

Oldfuz. Hoh! miten hiiden lailla woisi se tapahtua?

Bernilla. En minä ole vielä päässyt puoliväliinkään.

Meillä on naimatiihkoinen emäntäpiika; sen nimi on Madlena, jolle herra on usein luvannut hankkia miehen; hänen panen minä siihen luuloon että puukhollari tulee häntä kosioimaan. Kun tämä nyt tulee, juuri kun herra on korwiaan myöten toimituksissa, niin neuwon minä herraa päästämään manselin puukhollaria puhuttelemaan, mutta manselin sijaan wien minä sinne Madlenen, joka luulee häntä kosijaksensa.

Oldfuz. Hoh, totta jumalata! sinulla on kowin isoisia keinoja piijaksi, jona sinä olet. Mutta kun Madlena on jossikin ijällinen, kufatiefi ei puukhollari woisikaan rakastua häneen.

Bernilla. Jos ei hän rakastu häneen, niin se on sitä parempi, mutta jos hän päättää ottaaksensa hänen, jonka kyllä minä uskon, — sillä sellaiset miehet katsowat rahaan ja warallisuuteen, — niin saattaapi Madlenakin sillä tavalla tulla naiduksi, ja kometia päättyy sitä suosiollisemmasti, sillä se olisi minusta hywin suotu, että Madlena tulisi naimisiin puukhollarin kanssa.

Oldfuz. Ha! ha! ha! Mutta tässä näen minä vielä niin monta estettä, etten ollenkaan luule tämän asian käyhän hyvästi.

Bernilla. Kun minä waan saan herran oikein keinotelluksi toimituksiin, en ollenkaan epäile hyvästä lopusta.

Oldfuz. Mutta toimituksiin keinotteleminen saattaa juuri pahentaa asian, sillä hän lykkää häät wastaisiksi ja saapi sillä välillä tietää koko asian.

Bernilla. Siihen minä wastakeinon tiedän, sillä minä wannon, että Leander on wäijyksissä näpistelläkseen manselin pois, — joka kyllä on totta, — ja minä lehoitan herraa kiiruusti laittamaan häät. Ja kun minä olen herran salaneuwos, niin neuwottelen minä heti kohta Leanderin tuntemattomaksi waa-tetettuna tänne, ja toinen ei tule, ennenkuin asta on päätöksesä. Ja tämän minä kyllä saan toimeen noitakeinoitta.

Olbfox. No, toivon onnea, Pernilla!

Pernilla. Luuletko itse saavasi olla sillä aikaa joutilaana.

Olbfox. Ei minulla nähtä olewan tässä mitään tekemistä, jos et sinä aivo minua in samassa naittaa ja yhtä aikaa saada kunnian tehdä kolmipuoleinen liitto eli kolme naimisliittokirjaa.

Pernilla. No ei! mutta saat kyllä tekemistä. Sinun pitää kietoa herra toimituksiin ja rauhattomuuteen. Ensiksikin pitää sinun tulla tänne Leanderin käskyläisenä ja sanoa herralle, että Leander aikoo haastaa herraa oikeuteen, siksi että herra miehii antaa toiselle tyttärensä, jonka muka useisja kirjeisjä on luvannut Leanderille. Kun hän sen saapi tietää, niin hänellä pää kiihertyy, ja minä neuvon hänen kirjoittamaan konstillisen kirjeen Leanderille, jekä kysymään neuvoa joltakin asian-ajajalta, pitääkö hänen heti laittaa häät, saadakseen kaikki uhkaukset mitättömiksi. Muuta apua en sinulta waadi, kuin sen, että waan saat herran kiusallisiin toimituksiin.

Olbfox. Mutta asian-ajaja saattaa tultuaan sanoa, ettei herran pidä olla milläänkään, sillä uhkauksista ei ole mitään pelkoa.

Pernilla. Siksipä sinun pitää olla asian-ajajanakin ja panna asia niin hullulle kannalle, ettei herra tule sitä hullua wiisaammaksi. Jos keksit vielä muita keinoja, jotka häneltä ajan hukuttaa, on se sitä parempi. Sillä tuskastuminen ja puuhaaminen owat pyörät, jotka panewat meidän koneemme liikkeelle.

Olbfox. On se tuhannen kone. Oikein tulen minä pyörälle päästä, kun kuulen kaiken sen, mistä se on koottu. Piiruafo nuo waimonpuolet eiwät keksi.

Pernilla. Olekin käsillä ja laita waatteet, jotka tarwitaan, kyllä minä annan piikatyttyösen kautta, joka minulla on, teidän molempain tietää, milloin on aika mihinkin leikkiin ryhtyä. Sinun pitää olla kolmena henkenä. Ensii Leanderin sanansaattajana, sitte asian-ajajana ja wiimeeksi parran-ajajanakin, sillä pitäähän hänen saada partansa ajetuksi tänä päivänä; tii-

man perästä pitää sinun olla täällä kaluinesti. Minä panen sinun kamariin ja sanon sinulle, milloinka pitää tulla sisälle. Se on kaikki, mitä sinulla pitää olla päässä. Muusta minä itse pidän huolen.

Leander. Entä jos koko tuo kone hajoaa, mitäs sitte?

Leonora. Jos ei se onnistu, niin en minä jätä sittedäkään teitä Leander! Ennen minä menetän henkeni kuin otan tuon kirjakoin.

Bernilla. Ennen wääntäisin niskanne nurin, mamseli, kuin saisitte tulla Pekan rouwa puukholterskaksi.

Leander. Minä kiitän sinua innostasi ja uskollisuudestasi, Bernilla!

Olofux. Hän kiittää siitä, että tuo aikoo wääntää hänen kultasensa niskat nurin.

Leander. Ei, Olofux! Ei se niin ole hymmärrettävä.

Olofux. Eikö tuota naimista Madlenan kanssa saattaisi jättää pois, ettei seikka olisi niin monimutkainen.

Bernilla. Etkö sinä saattaisi pitää suutasi kiinni, ja pitää waaria ainoastaan siitä, mitä minä olen sinulle sanonut? Madlenan minä tahdon naimisiin samassa erään syyn tähden. Kun jotakin on tehtävänä, pitää se tehdä niin että se nähty ja kuuluu. Menkää nyt tiehenne! (He yrittävät menemään). Etäkääpä vielä! Tahtoisin nähdä, miten herra Leander menettelee kirjakoina ollessaan.

Leander. En totta maar' tiedä, ennenkuin Olofux minua opettaa.

Olofux. Jos voisin minä olla teidän sijasanne, ei olisi waaraa. Näyttäkää kuitenkin mitenkä menetteleisitte, kun teidän pitää kuwaila femmoista miestä; pitääkö nyt minua herra Bielschreyinä, jonka tyttäätä pyyhätte.

Leander. Minä tulen pappani käskystä, jolle te herra Bielschrey olette suosiollisesti ehdotelleet — — — —

Olofux. No — oletteko te hulluna? Tuohan on kamarijunkkarin puhetta ja liwertelemistä! Onko tuo koulumestarin

käytöstä? Katsokaa nyt minua? Minä Petter Cerikki Mat-
sen'in wanhin taini, syntynyt Nabenraassa, tulen nyt tänne
tänä päivänä sulkemaan halwinta itseäni teidän kunnioitettawan
hyvän herran sulomieliseen suostoon, ja ppytämään awiofseni
tätä teidän prima tyttäntänne. Sekundaa ei, jonka teidän lem-
peytenne on luvannut minun rakkaalle isälleni Cerikki Matin-
poika puukhollarille, sanoo Cerikki Matinpoika puukhollarille, sowi-
teltawaksi, annettawaksi ja jätettäväksi minulle rakfaimmaksi awio-
puolisoiksi, ja se kohta weskelin näytettyä. Sen luen minä suo-
siollisen herran hymyhydeksi enkä omai tehtyini ansioini arwoiksi
eli palkinnoksi, sillä sen tunnustan, että kun panen oman mi-
tättömyyteni sellaisen neidon rinnalle, jonka teidän suosiolliisuus-
tenne on mielistynyt saada minulle siirrettäväksi, niin en ole
mahdollinen hänen kengänpaulojansakaan päästelemään, niin —
en woi muuksi tulla arwostelluksi valore intrinseco kuin oikeu-
tetuksi paperiseteliksi hopeakolikon werralla; samoin ja niinkuin
liuskakiwinen kirjoitustaulu on kokonsa ja painonsa suhteen ar-
woisampi krikhwelipalasta, jolla siihen kirjoitetaan, samoin eikä
muulla tawoin owat tämän neidon siweys, sääty ja warallisuus
arwoisemmat minun siweyttäni, säätyäni ja warallisuuttani. Hän
on kirjoitustaulu ja minä aina kuolemaan asti hänen alamai-
nen kirjoituskrikhwelinsä. Ja nyt näin puhuesfani pitää teidän
alinomaa huiskuttaa oikeaa kättänne ja hywin niellä sanojanne.

Bernilla. Kyllähän tuo on hyvä, Oldfux! Mutta älä
toli ole niin yllellinen puheesfasi.

Oldfux. No, no! Saatetaanhan tuosta ottaa poiskin.
Lähtekäämme nyt kotiimme. (He menevät).

Kymmenes Kohtaus.

Leonora. Bernilla.

Leonora. Woi, Bernilla! Minä pelkään ja wapisen aja-
tellesfani kaikkea tätä. Ensiksikin pelkään keinon ei onnistuwan,
ja toiseksi pelkään ihmisten jälkipuheita, että olen pettänyt isääni.

Bernilla. Noh, manseli! Jos ei rakkaus ole tätä wä-
kewämpi, niin kyllä minä keinon keksin; te erootte Leanderista,
ja tulette Petter Serikinpojan rouwa Leonoraksi.

Leonora. Voi! ei, Bernilla!

Bernilla. Wai niin, manseli. Sittehän emme tarwit-
seisikaan niin monia keinottelemisia.

Leonora. Voi, Bernilla! kuule minua.

Bernilla. Minä olen miettinyt sen asian, manseli. Suuri
synti on narrata vanhempiansa. Ja vielä wähän asian tähden.

Leonora. Wähänkö asian tähden, sanot sinä!

Bernilla. Toistaan se lienee wähäinen, kun epäilette käyt-
tää pientä sulkeluutta saadaksenne sitä — — — —

Leonora. En ole sitä koskaan epäillyt, mutta sanon ai-
noastaan, että — — — —

Bernilla. Hyvästi! puukhollarin rouwa!

Leonora. Minä kuolen surusta.

Bernilla. Hyvästi! rouwa kirjoitustaulu!

Leonora. Jos sinä jätät minun awuttomaksi, niin me-
netän itseni.

Bernilla. Minä olen teidän pyhynnöstänne waiwannut
päätäni, niin että olen tahtonut tulla hulluksi, ja sitte pidätte
syntinä wähäistä wiisautta.

Leonora. Minä? enhän suinkaan, auta minua, hyvä
Bernilla!

Bernilla. Eiköhän isänne ole ennestään tuttu koko ky-
lässä malttamattomuudesta?

Leonora. Enhän ollenkaan epäile.

Bernilla. Eiköhän sellainen juttu tekisi häntä jälleen
wiisaaksi.

Leonora. Voi! Elä kiusaa minua kuitenkaan enää.

Bernilla. Onkohan kukaan suuremmasa waarasja kuin
minä, kun asia tulee ilmi?

Leonora. No etkö sinä suo minulle sitä anteeksi, Ber-
nilla?

Bernilla. Sundelkaa siis kättäni ja anokaa minulta anteeksi.

Leonora. Niin mieluisesti.

Bernilla. Noh! Niin! Nyt en enää ole suutuksissa. Mutta tuolla tulee Madlena. Alkoon kometia hänen kanssansa. (Leonora menee).

Oydestoista Kohtaus.

Bernilla. Madlena.

Bernilla. Noh, neitsy! Ollaa nyt hyvillä mielin. Teidän pelastuksesne aika on läsnä. Te tulette kufatiefi jo tänä iltana morsiuspäntyn.

Madlena. Voi, aimanko todestaan, Bernilla?

Bernilla. Kyllä se on warmaanfin totta.

Madlena. No, kenenkä kanssa, Bernilla?

Bernilla. Kauniin, warallisen nuoren miehen kanssa —

Madlena. Minun sydämeni sykkyy sulasta ilosta.

Bernilla. Joka hymärtää puukhollarin toimituksen. (Madlena itkee). Joka murtoluuvuisa ja lasukufeinossa on toinen Alexander Magnus. (Madlena itkee). Joka tuntee tabula-lukunsa niinkuin isämeittänsä.

Madlena. Voi, minun suloisin Bernillani! Sinä ilahutat sydäntäni.

Bernilla. Joka saattaa laskea sekä krihwelillä että pännällä kuinka monta wesihernettä on Rihlajärwesjä. (Madlena itkee taas). Mutta herra on pyhtänyt, että hänen pitää olla hänellä wälistä apuna toimituksissaan.

Madlena. Niin kernaasti pitääköön häntä päiwällä, kun minä muuten saan pitää hänen — — —

Bernilla. Se on tietty. Kuka helsingisjä ottaisi miestä muilla ehdoilla.

Madlena. No, onko se hywän näköinen?

Bernilla. Se on niin hywän näköinen, että oikein häm-

mästyn nähdeskäni hänen. Sillä hänellä on muoto ja filmänluonne juuri kuin sillä, joka on saanut laudaturin maine-sanan, ja hän kävelee niin siwästi ja tafaisesti, juuri kuin hän astuisi ruumiinsaatossa.

Madlena. Mutta onko hänellä mitään tarjoomista?

Bernilla. Sen saatte kyllä tietää, kun tulette naimisiin hänen kansansa; muuten jos ei hänellä olisi ollenkaan waroja tarjona, woisi hän kuitentkin kynällään ja krehwelillään aiwan runsaasti holhoa teidät.

Madlena. Mutta pelkään, Bernilla! että herra sen asian taas unhottaa.

Bernilla. Hui! Hai! Se on päätetty asia. Se waan puuttuu, että tekin puhuttelette häntä ja annatte hänelle suostumukseenne. Ja jos ei se teille telpaa, niin kyllä minä otan hänen.

Madlena. Et hiideskäään ota, minun edestänihän herra on kofioinut.

Bernilla. Mutta jos niin on, ettei hän tyytyisi teihin, waan näkisi teidät jo jossikin vanhaksi, ettehän siitä pahastuisi, jos minä ottaisın hänet?

Madlena. Kuinka vanhaksi minun fitte luulet?

Bernilla. Olettehan neljäkymmenen vuoden ikäinen.

Madlena. Itsekin luulin ennen niin olevani, mutta nykyään olen katsellut ja hawainnut, niin totisesti kuin olen rehellinen ihminen, etten ole kolmeakymmentä vuotta vanhempi, sillä sen todistaa isäwainajani käfikirjoitus, joka ei walehtele.

Bernilla. Pianhan sitä ihminen erehtyy. Minua nyt pidetään neljänkolmatta vanhana, mutta sen pidän warmaana, että kun minäkin olen naitawana, ja katsen perään, niin näen minäkin isäwainajani kädestä, etten ole kuin kuudentoista vanha. Sisareni Anna oli myös erehtynyt, mutta kokonaan toisinpäin. Hänelle tuli ylkämies, kun hän luultiin olevan neljäntoista vanha; häntä pidettiin kowin nuorena naitawaksi; mutta kun katsottiin kirjaan, nähtiin hän kahdeksantoista vanhaksi.

Madlena. Niin näet sen nyt kuinka siinä saatetaan erehtyä, Pernilla! Mutta milloinko hän tulee tänne?

Pernilla. Hän tulee kello kolme puolenpäivän jälkeen. Parasta on, että neitsy menee pukeumaan. Muistattehän muuten, mitä olette minulle luvanneet, sillä minä olen saanut herran tähän toimeen.

Madlena. Nuo viisikymmentä riisiä kyllä saat. Tuossa on käteni. (Antaa kättä).

Pernilla (itseksensä). Jo nyt on asia alussa. Kyllä se on suuri almu hankkia tälle tytölle miestä. Enpä ole vielä tuntenut ketään naimakiihkoisempaa. Jos nyt ainoastaan ikä esittäisi häntä naimisesta, menisipä vaikka käräjiin ja wannoisi itsensä hiiteen, wakuuttaen itsensä ei olewan kolmeakymmentä wanhempi. (Madlenalle). Mutta lähdetäänpä kamariin, neitsy!

Toinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Bielgeschrey. Kristo Piirustin. Lauri Läkkinen. Kalle Kyneliin. Jönsö Santanen. Pernilla.

(Bielgeschrey tulee tupaansa, kynä korwan takana, ja ne neljä kirjoittajaa seuraavat jäleensä, samoin kynät korwain takana; Pernillakin on kynä korwan takana).

Bielgeschrey (pyyhkien hieää otsastansa). Pernilla!

Pernilla. Mitä, herra!

Bielgeschrey. Minulle muistuu vielä mieleen se weinari, joka sanoi, ettei minulla ole toimittamisia.

Pernilla. Semmoisesta lörpötyksestä woipi tulla hulluusti.

Bielgeschrey. Minä olen käynyt Cerikki Matinpojan luona, Pernilla!

Pernilla. Onko herra jo käynyt siellä? Se on minulle mieleksi. Lupasiko hän lähettää poikansa tänne kello kolmen aikana puolenpäivän jälkeen?

Vielgeschrey. Kyllä kaiketi hän silloin tulee tänne.

Bernilla. Minulla olisi niin hyvä halu nähdä häntä.

Vielgeschrey. Kello kolmen aikana saat hänen nähä.

Bernilla. Minä toivon hänen tulewan jo ennenkin; sillä se on rakastuneiden tapa.

Vielgeschrey. En soisi hänen tulewan ennen sitä aikaa; sillä nyt pitää kirjoittaa neljä tai kuusi kutsumuskirjettä, jotka ovat lähetettävät postissa muutamille hyvälle ystävälle.

Bernilla. Mutta ennättävätköhän ne tulla niin pian häihin.

Vielgeschrey. Sivät ennätä. Mutta se onkin wain tawwan wuoksi. Eihän minulla ole aikaakaan häitä pitää. Eikä tässä pidetäkään muuta, kuin liittokirjat tehdään muutamain hywäin ystäväin läsnä-ollessa. Mutta hyvä on mieleni, kun sa-
not tyttäreni tulleen parempiin ajatuksiin.

Bernilla. Hei, kyllä hän on hyvällä jälellä. Sitä on parasta tafoa raudan kuumana ollessa ja tehdä liittokirja jo tänä iltana.

Vielgeschrey. Tänä iltana pitää kaikki olla päätöksessä, ja sitte saapi tuo kiiltonaama, joka täällä oli aamulla, pitkän nenän. Bernilla! istuppa sinäkin kirjoituspöytäsi, sinäkin saat kirjoittaa jonkun kopian.

Bernilla. Niin, herra.

Vielgeschrey. Ottakaa saksenne, miehet! (Kaikki ottawat komennon jälkeen saksen). Joko olette valmiit?

Kaikki. Se on leikattu.

Vielgeschrey. Rynät korwain takaa! (He ottawat kynänsä korwainnsa takaa). Kastakaa kynänne! (He kastawat kaikki ystävänsä aikaa. Vielgeschrey wiskaa peruuffinsa pois). Kirjoittakaa: „Korkeimman tahdosta — kommamerkki — Oletteko kirjoittaneet? (He kirjoittawat ja kertowat sanat) — tulee sulalla rakkautella yhdistettäväksi kaksi henkeä avioliittoon — kommamerkki — Oletteko kirjoittaneet? (He kertowat taas). „nimittäin wanhin tyttä-
täreni Leonora ja Seigneur Pekka Cerikinpoika puutshollari

— fommamerkki — Oletteko kirjoittaneet? (He kertovat taas).
 ja on siis minun nöyrä pyhntöni!... Eivätkö kanat taas ole
 kyösisä. Se on tuhannen tähtisen piika, tuo kyökipiika. (Me-
 nee ulos ja tulee jälleen takaisin. Hänen ulkona ollessa, elämöivät he
 ja nakkalewat paperipalleillaan toisiaan). Niillä perkeleillä ei ole
 kuin yhtä ja samaa tehtävänä, ja kuitenkaan eivät saa kyökin
 omea kiini. Koko talon kuorma on minun päälläni! Mihinikä
 te ennätitte? Lue Kristo Piirustin! (Kristo lukee alusta alkaen).
 Niin on minun nöyrä pyhntöni, että te tahtoistitte läsnä-olol-
 lanne kunnioittaa heidän avioliitto-kirjansa allekirjoittamista —
 punctum — Oletteko te kirjoittaneet? (He kertovat taas). Tä-
 mä avioliitto-kirja on päätetty tehtäväksi 1 päivänä huhtikuuta,
 styli novi". Oletteko kirjoittaneet? (He kertovat). — punc-
 tum — Onko se siinä?

(He kertovat: punctum).

Bielgeschrey (huutaa). Anni!

Anni (tulee). Mitä herra tahtoo?

Bielgeschrey. Kuule, Anni! Se pieni musta kana ei
 saa tulla muiden joukkoon. Kaikki muut tahtovat aina olla sen
 raukan niskoilla. Kuuletkos mitä minä sanon? sillä se kana on
 minun mielifanani. Sitte joulun on se antanut yli neljäkym-
 mentä munaa. Kalle kyneliin! Panethan sinä ylös kirjaan mitä
 kanat, hanhet ja kyökyiset antavat. Katsoppa pääkirjasta, kuinka
 monta munaa se pieni musta kana on antanut tänä vuonna.

Kalle. Niin se on kuin herra sanoo, neljäkymmentä mu-
 naa. Mitä muuta se on antanut, sitä ei ole pantu kirjaan.

Bielgeschrey. On totisesti paras kana, mikä minulla on.
 Pidä sinä sitä siis hyvästi filmällä, Anni!

Anni. Kyllä, kyllä, herra! (Menee ulos).

Bielgeschrey. Rauwasko olette joutuneet, miehet? Jönsösi
 Santanen lue kuultavaksi! (Jönsösi lukee alusta alkaen). — Pa-
 rentthesis — sillä asian on kiire eräiden syiden tähden — Clau-
 datur — Oletteko kirjoittaneet? (He kertovat taas). Olen siinä
 wakuutuksessa että — — — Eikö sieltä tule joku?

Bernilla. Tulee, wisfiin se on kosiomies. Enkö minä tuota aavistanut että hän tulee liiakfi warhain.

Toinen Kohtaus.

Leander ja Oldsur puettut kirjakoiksi. Entiset.

Leander (pittäään kumarrettuaan). Armias herra patruuni, Maecenas ja suosija! Juurikuin ja werrattawasti niinkuin riikinkuffo, katjottuaan höyheniään, häpeää — — — (Oldsur surwasee häntä selkään ja kuisuttaa hänelle). Mielin sanoa: kun se katsoo jalkojaan, häpeää se, kun taas katsoo höyheniään, pöyhistelee se, samoin aiwan kun minä, Pekka Serikinpoika, ansaitsematoim puukhollari — — — — (Kirjoittajat alkawat tyrskyä).

Bielgeschrey. Mitä te tyrskytte siinä, lurjukset? Werratkaa, oletteko kailki kirjoittaneet samalla lailla, sillä aikaa kun minä puhun tämän kanssa.

Leander. Aiwon niin mieltiesäni sääthyäni, ansioitani ja warallisuuttani, minäkin häpeän kuin riikinkuffo. Taas tutkiesäni ja mieltiesäni tulewaa lykkhäni ja onneani, pöyhistelensä minäkin juurikuin riikinkuffo. Sen luen ainoastaan armiaan herrani hywyhdeksi, enkä arwollisten ansioini arwoksi tai waluksiksi, että herra antaa minulle wäjä-arwoiselle miehelle assignationin sellaisesta siweästä ja hlewästä neitshestä, jonka kengänauhjoja en ole mahdollinen päästelemään, sillä niinkuin lunastusseteli valore intrinseco on kowan kolikon rinnalla, enpä toistin — — — —

Bielgeschrey. No, hwyä herra! Etkäätte laskeko itseänne niin halpa-arwoiseksi. Näettehän siitäkin, että olen teidät walinnut, mitä minä teistä ajattelen. Olsin kyllä saattanut antaa tyttäreni korkeampaan sääthyyn, mutta kun minä katson ainoastaan siweyteen ja ahferunteen, niin olen ottanut teidät enemmin kuin useita muuta arwollisia kosijoita.

Leander. Kiitän hwyimmässä nöhyryhdesä.

Bielgeschrey. Malttakaa wäjä! Minä kirjoitan muu-

tamille ystäväilleni maalle, ja velvollisuuteni mukaan ilmoitan heille, että minun tyttäreni menee avioliittoon herran kanssa tänä iltana. Siihen ei tarvita kuin joku riivi.

Leander. Mielenne mukaan, armias herra!

Vielgeschrey (kirjoittajille). Mihinä asti te pääsittekään, miehet? Eue viimeiset sanat, Lauri Läckinen.

Lauri. Wiimeinen oli Claudatur.

Vielgeschrey. Tuhhat tähtinen, mitä minä sitä tulen tietämään?

Lauri. Minä tyhmä erehdyin, herra! Wiimeksi oli: Olen siinä wakuutuksessa, että — — —

Vielgeschrey. Te olisitte niin hywä ja tulisitte saapuille siinä aikana — komma — Oletteko kirjoittaneet? (He kertowat taas). „Olen ainiaan votre très-humble ja très-obéissant Serviteur“.

Bernilla. Herra, tuota wiimeistä latinaanne en minä osaa kirjoittaa.

Vielgeschrey. No, katso sitte perään miten muut ensin tawaawat. (Kuullen Oldfuxia wänykseen). Nyt tästälähin kutsunnette minua apeksenne, ja minä kutsun teitä pojakseni; sillä se on nyt wälillämme päätetty asia, sitä waan puuttuu, että itse puhuttelette tytärtäni.

Oldfux. Suosiollinen herra, en minä ole — — —

Vielgeschrey. Sellaista puhetta en tahdo enää kuulla; te kutsutte minua apeksenne.

Oldfux. Teidän armiaisuutenne olisi hywä ja kuunteleli — — —

Vielgeschrey. Antakaa nyt noiden siemistyspuhetten jäädä fikseen ja kutsukaa minua apeksenne.

Oldfux. Ei, herra erehtyy. En minä se ole, joka on saawa herran tyttären. Minun nimeni on Zoonas.

Vielgeschrey. No, anteeksi! Minulla on niin paljo asioita päässäni.

Oldfux. Minä olen Zoonas Korfitsin poika, sen oikean

kosijan arwoton nepaa, isän puolelta. Minä olen mato hänen rinnallansa kirjuri- ja luvunlaskukeinossa. Häneltä minä olen oppinut ja minä suutelen tomua hänen jalkainsa alta siitä mitä minä ymmärrän puukhollarin keinossa. Ei mun pitäisi kiittää häntä, koska olen hänen nepaansa isäni puolelta, mutta sen saatan sanoa, että harvat owat hänen wertaisiaan kaikellisissa luvunlaskuisssa, ja niinkuin on lastu, jota kutsutaan: Regula detri, niin on hän keksinyt uuden lastun, joka kutsutaan: Regula Petri.

Bielgeschrey. Minulle on mieluista, että olette hänen orpanansa. Jos nuorin tyttäreni olisi mieskuntoinen, voisi kenties teidän kahden välillä tulla jotakin. (Olsuz kumartelee kaapien jaloillaan lattiaa). Pernilla! Käske Leonoran tulla tänne. Pyrkikää nyt itse tyttäreni suostoon. Ensin oli se hänelle kummallista, että tahdoin antaa hänen puukhollarille, mutta nyt kuulen hänen tulleen parempiin ajatuksiin. Waikka minulla olisi hymmenen tytärtä, antaisin ne kaikki puukhollareille.

Leander. Kiitän puukhollari-wiran puolesta.

Olsuz. Kiitän myös wiran puolesta.

Kolmas Kohtaus.

Leonora. Entiset.

Bielgeschrey. Noh, tyttäreni! (Kirjoittajille). Menkää, te kirjoitusmiehet, nyt konttoriin, werratkaa siellä kirjeet toisinsa ja pankaa ne sineettiin. Sitte saatte tietää päällekirjoitukset. (He lähtewät pois, katsowat kyniään ja pistäwät ne korwainsa taakse). Minä olen mielihywilläni, tyttäreni! että sinä olet tullut parempiin ajatuksiin, että sinä olet heittänyt toisen rakkauden pois mielestäsi, ja tawut minun tahtooni. Nuoret neidot katsowat waan ulkomuotoa, ja siksi juoksewät omaan turmioonsa. Minä olen walinnut tämän nuoren miehen wäwykseni, joka taidolaan saattaa kunniallisesti sinua elättää, jos ei hänellä mitään olisiakaan.

Leonora. Rakas pappi! Minä rukoilen nöyryimmästi, ett'ette muistele entisiä. Sittenmin olen miettinyt mikä synty se on kun tehdään vanhempain tahtoa vastaan. Mies on minulle mieleksi, ja olen tyhnyvä siihen, jonka rakas isäni on wainnut, niinkuin kyllä tiedän isäni ei minuun kuuluwisfa astoisfa muuta päättävän kuin mitä on omaksi hyydykseni ja onnekseni.

Vielgeschrey. Sinä, lapseni, olet ollut minulle kowin rakas, että minä naittaisin sinun sille, jonka kansfa et sinä tulisi onnelliseksi. Niin menkää nyt pois tuumaamaan keskenänne.

Leander. Suloisimmasti rakkain neitsy ja minulle tulewa morsian! Muistellesfani oma in ansio in mitättömyyttä ja tyhjyyttä ja kuitenkin ollesfani niin suuresfa arwosfa teidän rakkain isänne ajatusten pääkirjassa, owat kaikki minun aistimeni menemäisillään perikatoon ja tekemäisillään kasfahawion. Nolla, se on tyhjän merkki, mutta kun ykkönen pannaan sen wiereen, tulee siitä kohta jotakin. Minä olen arwotoin, ainoastaan ykkönen, joka ei merkitse mitään; mutta kun minun ykköseni mitättömyys tulee neitsyen nollan lisäksi — — — (Oidfuz surwasee häntä selkään). Minä puhun pääni tässä poikki, ihana neito! Minä olen ainoastaan nolla, joka ei merkitse mitään. Mutta neitsyen ykkösen kansfa kun minun nollani yhdistetään, sitte siitä kohta jotakin tulee.

Leonora. Herra! te lasette itsellenne liian wähän arwoa.

Leander. Minä kiitan teitä welwollisesti.

Oidfuz. Bekka! tässä on formus, jonka isä laittoi meille neitsyelle annettawaksi.

Leander. Dikein, Poonas. Isäni käsfi sanoa nöyrymän salutem, ja pyysi neitsyen ottamaan tämän formuksen käfistäni rakkauden merkiksi.

Leonora. Minä otan sen vastaan ja kiitan lempeimmästi.

Leander. Alkoon sitä luettako miksikään aamulahjaksi, ihana neito! Se on waan wähäinen rakkauden merkki, jota ensin tawan mukaan näytetään, ja on sama tapa saanut siitä al-

tunsa, että juurikuin formus on hymyväinen, ja sillä ei ole alkua eikä loppua, niin — — — —

Bielgeschrey. Malttakaa vähä, lapsukaiset! Minä panen pääni panttiin siitä, että ruoka kiehuu yli kyökissä. (Suolsee ulos).

Bernilla. Ha, ha, ha! Voi tuhannen lempo, kun te menettelette hyvästi!

Oldfuz. Muutamissa asioissa on kuitenkin käynyt takaperin herralle, niinkuin sinä, että riikinkukko pöyhistelee jalkojaan katsoessaan ja että neito on nolla.

Leander. Miten sinä luulet minun muistavani kaikkea tätä joutamuutta.

Leonora. Voi! Menehän se hyvästi kyllä. Nyt minä olen kihlattu teidän kanssanne, rafas Leander, aiwan isäni näköisellä. Mutta voi!

Bernilla. Mina teillä, mamseli, on edessä tuo mutta! Antakaa minun pitää huolta lopusta.

Leander. Mutta kun nyt se oikea puukhollari tulee!

Bernilla. Mutta jos nyt taimas putoaa alas! Antakaa waan minun wallita! teillä ei ole muuta tekemistä kuin seurata minun käskyjäni. Minä olen päällikkö ja te muut olette alamaiset, joiden ei tule pitää puhetta. Mutta tuolla tulee herra takasin.

Bielgeschrey (tulee takasin). Se on waletta, Anni, älä sinä wäitä sitä vastaan, minä näen paremmin. Näitä talvekkia ei ole kirkastettu tuhalla. Näitä on kihnattu hiedalla, ja juuri siffi, että minä olen sen niin usein kieltänyt! Jos minulla olisi aikaa tutkia astioita ja lusikoita, olen warmaa, että eivät ne nähtä ollenkaan paremmilta; mutta minä olen ihminen; enhän minäkään voi tehdä enempää kuin mihin ihmisen voimat riittävät. Eihän minulla ole silmiä takapäässä; minulla on ainoastaan kaffi kättä, enkä minä saata olla hymyessä paitassa samalla kertaa. Jos kuitenkin kerrankaan eläessäni olisin niin onnellinen, että voisin sanoa itselleni: mene

nyt hyvin huoletonna maata tahi ruualle, nyt tänäpäivänä ei ole enää mitään tekemistä. Mutta semmoista aikaa ei tule koskaan; sillä minun toimitukseni ovat ikäänkuin lumipallo; jota enemmän sitä wierittää eteenpäin, sitä isommasi se kasvaa. Mutta mitä näillä wieraililla ihmisillä on täällä tekemistä, Bernilla? Olisiko teillä, herrat, minun kansani puhumista.

Leander ja Oldfux. Olisi.

Bernilla. No, herra, onhan se teidän wäwynne.

Bielgeschrey. Oikein. Suokaa anteeksi; minä unhotan wälistä itseni toimituksisani. No, rakas wäwyni, oletteko te tyhtywä kauppaan, ja näettekö tyttärelläni olewan sellaiset omaisuudet, että hän saattaa taiwuttaa teitä rakkauteen?

Leander. Voi, minä olen niin rakastunut, että tuskin jaloillani woin seisoa.

Bielgeschrey. Se on hyvä. Teidän hääanne wietetään jo tänä iltana. (Kihlatut kumartelewat). Bernilla! Minkä ajan luulet parhaaksi?

Bernilla. Herra ei suinkaan, minun hymmärtääkseni, saa aikaa ennenkuin kello kuusi illalla; sillä nämä wiisi kirjettä pitää ensin kääriä kiini, panna sineettiin ja päällekirjoittaa. Ei se koskaan tapahdu, ettei siihen tule mitään wäliin, jota ei ole ajateltukaan; herrallahan on aina se onni.

Bielgeschrey. Alähän muuta sano, Bernilla! Niin, rakas wäwyni, te' tulette siis, muutamien sukulaisten parissa, kello kuuden aikana illalla. Minä puolestani en tänne muuten mita tahdo, kuin wäljeni Leonardin ja notarion. Mutta, rakas wäwyni! tahtoisin mielelläni neuwotella teidän kansanne muutamasta pienestä rätingistä, joka minusta näyttää waifealta.

Bernilla. Voi herra! jättäkää semmoiset asiat toiseen kertaan. Nythän tällä miehellä on muutamakin ajattelemista.

Bielgeschrey. Se on kyllä totta, mutta tässä olisi waan wähäinen kysymys, jonka sellainen mies, joka on niin taitawa lumunlaske-keinossa, kuin hän, kohta saattaa selittää minulle mieleksi.

Bernilla. Minä en ole koskaan herraa vastaan, mutta tähän en minä saata suostua, että herra tahtoo waiwata rätingeillä sitä, joka on tullut kosioimaan hänen tyttärensä.

Bielgeschrey. Ole joutawoimatta! Mitä se on hänenmoiselle? Nätkinki on tällainen: mies myyppi kymmenen tynnyriä rukiita tasapää-mitalla kahteenkymmeneen rikkiin, kuinka paljoa suuremmaksi nousi hinta, jos jyvät myhtäisiin kuffurapäämitalla.

Bernilla. Voi herra! tuolla ovat taas muut kanat hyppäneet mustan kanan päälle ja ovat nyt sitä tappamassa.

Bielgeschrey. Voi! eikö se ole hirmuista? (Suoksee ulos).

Leander. Voi Bernilla! me olemme pulassa.

Oldfuz. Sitto korjatfoon häntä tuosta tasapää- ja kuffurapää-mitasta.

Leander. Minä en taida laskea wiiteenkään asti, ja minun pitää nyt tehdä sellainen näyte luvunlaskeusja.

Leonora. Siinä sen nyt näet, Bernilla, miten käypi, ja että ne keinot — — —

Bernilla. Suu kiinni ja antakaa minun mieltä rauhasja! — — Pötkikää matkoillenne!

Leander. Mutta emmekö siitä tule luulon alaisiksi.

Bernilla. Pian ulos! muuta keinoa tässä kiivesjä ei ole.

Leonora. Mutta, Bernilla — — —

Bernilla. Menkää ulos kaikki, ja te pärisijä myös. (Kaikki menewät ulos).

Meljäs Kohtaus.

Bielgeschrey. Bernilla.

Bielgeschrey. Hän tahtoi minua luuloitella, ettei yksikään muista ollut koskenut nuustaan kanaan.

Bernilla. Voi herra! näinhän minä omilla silmilläni affunasta kuinka muut kanat sitä halkasivat. Mutta se piika on fama siinä niinkuin muusjakin astassa. Jos en minä nykyään olisi estännyt häntä, niin olisi tullut suuri wahinko.

Bielgeschrey. Mikä se oli.

Bernilla. Älkää luulko, että minä sitä sanon herralle, jos ei herra lupaa olla waiti.

Bielgeschrey. No, min'en nosta siitä elämätä, sano se heti minulle.

Bernilla. Eilen löysin minä herran liinawaatteiden luettelukirjan työkistä; sen oli tuo lemmon piikakutjale saanut käsiinsä ja yritti sen päällä leikkaamaan lohta.

Bielgeschrey. En, siitä en saata olla waiti; sillä siitä olisi tullut minulle suuri wahinko.

Bernilla. Koska herra ei saata pitää lupauksansa, niin en usko häntä enää koskaan.

Bielgeschrey. Ei, Bernilla; minun täytyy saada hänet käsiini. Sepä vasta ryökäle.

Bernilla. Voi herra! Minä pyydän nöyryimmästi; hän laskeusi polwilleen ja rukoili minua itkein, etten minä häntä ilmoittaisi, mutta minä en hänelle luvannut sitä, ennenkuin hän wannoen wakuutti minulle ei enää koskaan koskewanja herran kirjoituskaluihin.

Bielgeschrey. Joka koskee minun papereihini, se koskee minun filmäterääni.

Bernilla. Herra älköön panke niin pahaksi! Hän on tästä tapauksesta oppiwa toiste olemaan warowaisempana.

Bielgeschrey. Jos minulta warastetaan rahaa, niin sen woisin kärsiä, mutta jos minun paperini otetaan, niin on se juurikuin sieluni otettaisiin ruumiista.

Bernilla. Minä wakuutan herraa, ett'ei wähintäkään ole kadonnut eikä hämmentynyt paikaltaan; sillä minä katsoin kohta tarkasti kaikkein perään.

Bielgeschrey. Minä olen siis waiti tällä kertaa sinun tähtesi. Mutta tästä lähin ei saa minun konttoriini tulla kukaan muu ihminen kuin sinä. Mutta mihin wäwyhi joutui?

Bernilla. Ottihan herra siltä jäähywäiset, ja käski hänen tulla takasin kello wiiden aikana.

Bielgeschrey. Se on tosi, Pernilla. Minulta unhetuu toinen asia toisen tähden. Tuuletko sinä minun muistawani, olenko syönyt päivällistä tänään?

Pernilla. Ette, herra! Ruoka on valmiina pöydällä.

Bielgeschrey. No jospa menen syömään pikimmältään. (Menee sisälle).

Pernilla. Näin päästiin tästä kiusauksesta.

Viides Kohtaus.

Olofux. Pernilla.

Olofux (palkelijana). Voi saakeli, Pernilla! mihinkä kiusaukseen se pani meidät rätingillään tasapää- ja kuffurapää-mistästä.

Pernilla. Mutta minä sain hänen unhottamaan sekä tasa- että kuffurapään ja kiedoin hänen talousasiain jupakkaan.

Olofux. Mutta mitä se sanoi, kun näki meidän menneen pois.

Pernilla. Minä sain hänen uskomaan, että hän itse oli ottanut teiltä hyvästi. Minä saan hänen unhottamaan mitä hyvänsä, kun waan sekoitan hänet toimituksiin.

Olofux. Kyllä, saakeli wieköön, minä laitan hänelle kyllin askaroimista.

Pernilla. Se onkin hywin tarpeellista, muuten olemme pahassa pulassa. Puolen tiiman perästä on puukhollari täällä. Mutta tuolla tulee herra. Mene syrjään ja tule heti tänne Leanderin kirjeen kanssa. (Olofux menee).

Kuudes Kohtaus.

Bielgeschrey. Pernilla.

Pernilla. Joko siis herra nyt on syönyt?

Bielgeschrey. Eihän minulla ole koskaan aikaa syödä tarpeekseni, Pernilla! Suoße kirjoittajain työ ja kyy, owatko saaneet kirjeet käärityiksi.

Bernilla. Tässä tulee palvelija ja kohtaa minun juuri ovelta, tuoden kirjettä herralle. (Olsfuy antaa kirjeen ja menee takaisin).

Bielgeschrey. Bernilla! kun joku tulee ja tahtoo minua puhutella, niin sano, että tahdot kysyä olenko kotona. Niinhän kaikki palvelijat tekewät mahtawain taloisja.

Bernilla. Muutamat ovat niin häwyttömät, että lukevat suoraan sijälle. Mutta koska herra niin tahtonee, älköön myöskään kirkistello heitä affunasta, niinkuin herralla on tapana. Sillä tuonoin näki joku mies herran affunassa, ja tawaten minun kadulla, sanoi: „terwehdi herraasi ja sano, että kün hän wasta menee ulos, niin ottakoon päänsä mukaansa; sillä pään minä näin affunassa“. Muutamilla saattaa olla tärkeitä asioita, herra, eivätkä saata sanoa palvelijoille mitä tahtowat.

Bielgeschrey. Se on kyllä totta, mitä sanot; mutta minun täytyy lukea tämä kirje. (Lukee). Lempo mieköön! Mitä tuhannen tähtistä tämä on? Tuo Leander, joka oli täällä aamulla, kirjoittaa minulle, että koska hän on kuullut, että minä olen antanut toiselle tyttäreni, joka enneltään on kihlauksissa hänen kansansa, kuten hän sanoi saawansa toteen useista tyttäreni kirjeistä, joissa hän walalla wannoen welwoittaa itsensä rakastamaan häntä eikä ketään muuta, niin ei minun pidä ottaa pahakseni, jos hän panee viimeistä kihlausta vastaan, ja wetää asiansa maan oikeuden eteen, lain tuomittawaksi.

Bernilla. Noh, mitä se on? Nyt purkaa mamfeli taas hänen kansansa, sanoen sellaiseen kihlaukseen ei olewan isän suostumusta, ja kun hän sellaista suostumusta ei ole ennättänyt saada, niin menee asia itfestään mitättömäksi. Kuitenkin on herralle hywin harmittawa seikka tulla selanneeeksi kärjä-asiaan; waiikka sillä voitatte, menee teiltä kumminkin hywä joukko aikaa hukkaan.

Bielgeschrey. Minä tulen hulluksi tätä ajatellessani. Mitä sinä neuwot minua tässä tekemään?

Bernilla. Minä neuwoisin herraa ensin kirjoittamaan

hänelle ja nuhtelemaan häntä tawattomasta aikeesta ja pelottamaan häntä aloittamasta käräjänkähyntiä, ja sitten neuwottelemaan hywän asian-ajajan kanssa.

Bielgeschrey. Pane palmelija kohta noutamaan asian-ajajaa.,

Bernilla. Heti kohta; sillä aikaa kirjoittagoon herra kirjeen valmiiksi.

Bielgeschrey. Voi minua ihmis parkaa! minä hukun aiwan toimituksiin. (Istuu kirjoittamaan).

Bernilla (hiljaan). Kyllä käypi hywästi. Mutta tässä pitää tulla vielä ufiampia puuhia lisäksi; sillä tuskaukset ja minun keinoni waikuttawat niin paljo, että, kun se oikia kosija tulee, hänellä ei ole halua eikä tilaa puhumaan hänen kansansa. Tulloon nyt kosija milloin tahtoo; hänen täytyy herran läsnäollessa tulla kihlatuksi emännöitsijä Madlenan kanssa. Leander ja Oldfur eiwät sitä käsitä, miksitä minä toimitan tätä kaksinkertaista naimista. Ne eiwät tiedä Madlenan luwanneen minulle wiisikymmentä rikkiä, jos minä saan herran laittamaan hänelle miehen. Ja se ei woi tapahtua muussa kuin tämmöisessä tilassa; sillä herralla ei ole muuten siihen koskaan aikaa.

Bielgeschrey. Tänne ei saa muita tulla sisälle kuin asian-ajaja ja parran-ajaja, sillä wiimeinkin on minun saaminen partani ajetuksi, koska tänne tulee wieraita illalla, jos en muuten tahdo lykätä häitä toistakelksi.

Bernilla. En minä lehoittaisi herraa häitä wiiohyttämään, koska se toinen huijari käyttää kaikkia keinojaan niitä estääksensä.

Bielgeschrey. Kyllä se on niinkuin sanot. Tänä iltana sen täytyy tapahtua, waikka minulla on hywin wähä aikaa, mutta älä päästä ketään sisälle, että minä saan rauhasa kirjeeni kirjoitetuksi.

Bernilla. En ketään muita kuin asian-ajajan, parran-ajajan ja kostomiehen.

Bielgeschrey. Sehän tulee wasta illalla?

Pernilla. Minusta näytti, että herra käski sen tulla tänne takasin puolenpäivän jälkeen.

Vielgeschrey. Sitä minä en muista, siinä minä tein hullusti.

Pernilla. Eihän se estä herraa; saapihan se sillä aikaa puhua manselin kanssa. Kyllähän minä sanon syitä herran edestä.

Vielgeschrey. Niin saanen siis kirjoittaa kirjeeni.

Pernilla (hiljaan). Tulloon nyt herra puukhollari, milloin tahtoo, minulla on voitto käsissä. (Kolkutetaan). Mutta nyt kolkutetaan, jopa luulen että se on hän.

Seitsemäs Kohtaus.

Dikea puukhollari. Pernilla. Vielgeschrey.

Puukhollari. Minä tulen tänne puheen jälkeen, isäni Cerik Matinpojan ja herra Vielgeschrey'n välillä, teitä tyttähtiä, kaunistamanselia kostoimaan.

Pernilla. Te erehdytte, herra puukhollari, minä olen piika, manseli saapi kohta kunnian tulla tänne.

Puukhollari. Se on minulle kunniaksi ja hänelle häpeäksi. Mutta enkö minä saisi ensin puhutella herraa!

Pernilla. Voi, ette! Herra istuu tuskauttawissa toimituksissaan, jotka tänä päivänä ovat estäneet häntä syömästä ja juomasta; hän on käskenyt minun anoa anteeksi hänen edestänsä. Asia on herran puolelta aiwan valmis. Se waan puuttuu, että herra itse puhuttelee manselia. Käykö herran pikkuisen odottaa, niin manseli hetiköhti on täällä. Voi! herra ruffani pelkään minä wieläkin herran näänthvän toimituksinsa.

Kahdeksas Kohtaus.

Madlena (koreaksi waatetettuna). Pernilla. Puukhollari.

Vielgeschrey.

Puukhollari. Minä olen tullut tänne, kaunis manseli, sen puheen jälkeen, joka on herra Vielgeschrey'n ja minun rak-

kaan isäni välillä, pyytämään teitä kaikessa siivohdessä ja säädyllisyydessä minun aviowaimokseni, ja kysymään teiltä, tahdotteko ottaa minun aviomiehellenne.

Madlena (kumartaen). Minä sanon tuhansia kiitoksia.

Buukhollari. Minä pyydän siis nöyrimmästi, ettette halwellsifi ottaa tätä formusta aamulahjaksi.

Madlena. Minä sanon tuhansia kiitoksia. Ettetekö tahdo istua, enkelini!

Buukhollari. Ei, kiitoksia, kaunis mamseli! minä seison mieluisammin.

Madlena. Ah, minä rukoilen, että käytte istumaan, enkelini! (He istuvat).

Vielgeschrey. Pernilla! kuka se tuo on, joka siinä puhuu?

Pernilla. Se on kosiomies, joka puhuu mamselin kanssa, hyvä herra.

Vielgeschrey. Se on hyvä, lapseni! laske leikkiä rakkaasi kanssa siksi kun minä olen saanut kirjeeni kirjoitetuksi.

Buukhollari. Sanottakoon avioliitosta mitä tahansa, niin on siinä erinomaista taiwaallista johdatusta. Minä olen usein nähnyt waimopuolen unisani, samanlaisen ja samannuotoisen kuin mamseli on, niin että siitä saatan käsittää, että näin kaunan sitten on määrätty tuolla ylhäällä.

Pernilla (hiljaan). Hyi häpeä! Suurikuin se olisi muuta kuin rahaa, jota siinä tarkoitat saadaaksesia.

Madlena. Voi, onko se mahdollista? Totisesti on minun kähnyt samalla lailla. Sillä kerran kun seisoin ja rukoilin hyvää naimista, jota kerskaamatta, olen useinkin tehnyt — sillä liiakki usein ei sitä koskaan tule luetuksi, — tulipa eteeni miespuoli, joka oli ihan — aiwan minun enkelini näköinen.

Buukhollari. Anteeksi, kulta mamselini! saanko suudella?

Madlena. Minä sanon tuhansia kiitoksia.

Vielgeschrey. Pernilla, kuka se on, joka siellä puhuu?

Pernilla. Herra, se on ylkämies, joka puhuu mamselin kanssa.

Bielgeschrey. Hyvä, hyvä; tuumitella raskaasti keskenänne, lapsukaiset, siksi kuin saan kirjeeni valmiiksi.

Puukhollari. Saanko kysyä mamseli-kultajeltani, kuinka wanha te olette?

Madlena. Muutamia pahat ihmiset ovat lewittäneet sen huhun, että minä olisin neljäkymmenen vuoden wanha; mutta en totisesti olekaan kolmekymmentä vuotta vanhempi.

Puukhollari. Niin olemme siis saman ikäiset.

Madlena. Voi, sepä on sulosta! Bertainten ilot paraimmat.

Puukhollari. Ei sitä pitäisi naida, ennenkuin kolmekymmenen vuoden vanhana.

Madlena. On mar' se aiwan oikein; sillä kun lapset naimat toisensa, niin talouden pidosta ei tule mitään.

Bielgeschrey. Kuka se on, joka siellä puhuu?

Pernilla. Se on ylkämies, joka puhuu kultansa kanssa.

Bielgeschrey. Koht'ikään olen luonanne, lapsi-rakkaani! Minulla on ainoastaan muutamia riviä jälellä.

Pernilla (hiljaan). Hyvänen aika! Tähtyypä taas kelsiä jotakin uutta keinoa? (Kowasti). Herra! Ettekö haluaisi mennä mamselin sänkykamariin, niin voisitte puhua wapaamasti, ettekä olisi herralle esteenä.

Puukhollari. Aiwan oikein. Niin saatamme tehdä. (He menewät).

Pernilla. Hyvänen aika! Näen herran kirjoittaneen loppuun: nyt minä ryhtäsen Oldfuxille, se on merkkinä. (Sän ryläsee).

Yhdeksäs Kohtaus.

Oldfux (asian-ajajana). Bielgeschrey. Pernilla.

Oldfux. Minä kuulin herran haluawan saada asian-ajajaa.

Bielgeschrey. Niin! Sekö olette, jonka työ lähetin palvelijani?

Oldfux. En, herra! Se mies ei ole koskaan puolenpäivän jälkeen ihmisten puhuteltavana.

Vielgeschrey. Suopiko se sitten.

Oldfux. Niin, herra! Mutta älkää kertoko sanojani.

Vielgeschrey. Pernilla! miksi sinä sitte panit palvelijani menemään semmoisen tykö?

Pernilla. En minä tietänyt, herra, että hän juopi. Mutta se on hyvä että tämä mies on tullut sen sijaan.

Oldfux. Minulla on käymistä sinä talosja. Ja kuulutuani herran tarwitsewan puolustajaa, otin rohkeudeksi tulla tänne.

Vielgeschrey. No, kiitos siitä!

Oldfux. Saatanko olla minään apuna?

Vielgeschrey. Minulla on teidän kanssanne konsuleeraamista.

Oldfux. Se sana konsuleerata merkitsee kahtakin seikkaa. Se merkitsee sekä antaa hyviä neuvoja, latinaksi consulere alicui, kuin myös: pyytää hyviä neuvoja, latinaksi consulere aliquem.

Vielgeschrey. Hoh! minä luulen, että teillä oppineilla on päässä kairan laita longallaan. En minä käskettänyt teitä tänne neuvomaan minulle sana-oppia tai orthographiaa, waan — — —

Oldfux. Hyvä herra! Puheemme ei koske sana-oppiin; herra sekoittaa sana-opin lause-opin tai syntaksin kanssa. Orthographia est ars vocabula recte scribendi, se on taito tai tiede kirjoittaa sanat oikein, joka on sellaista seikkaa, johon minä en ole sekannut, waan minä olen ainoastaan oikeaisnut herran puheen-tapaa, non orthographiam, sed phrases corrigo.

Vielgeschrey. Anteeksi! ett'en ollenkaan ole käskettänyt teitä tänne. Te saatte mennä milloin tahdotte; sillä minulla on muuta tekemistä kuin kuluttaa päivääni lörpötyksillä.

Oldfux. Vääkärit ja asian-ajajat ovat mielellään apuna, mutta niitten luvalliset säännöt sanovat myös, että jokainen askel, jonka ottawat, waatii maksun.

Vielgeschrey. Pitääkö minun maksaa teille siitä, että lörpötyksillä menetätte minulta hyvän ja kalliin ajan?

Ulfur. No, mitä te herra, sitte tahdotte?

Vielgeschrey. Minä olisin tahtonut teiltä neuvoa muutamista artikeleista.

Ulfur. Herra! Se sana artikkeli on meille lain-oppineille hyvin tuntematon ja sitä käytetään ainoastaan in foro theologico. Romalainen oikeus-oppi ei siitä tiedä mitään. Se jaetaan ainoastaan in libros, capita et paragraphos. Jos herra luki läpi Codicem, Pandectos, Institutiones, Novellas, ja katsoisi tarkasti, niin saisitte nähdä ett'ei missään kohdin löydy sanaa: artikkeli. Ennen menetän waikka wirkani, kuin käytän sanaa: artikkeli. Mutta missä asiassa kysytte minulta neuvoa?

Vielgeschrey. On muuan ihminen, joka on salaa kihlannut tyttäreni ja on saanut häneltä useita kirjeitä, joissa tyttäreni wakuuttaa häntä rakkaudesta. Raikki tämä on tapahtunut aiwan minun tietämättäni. Minä naittaisin tyttärtäni toiselle, hyvän miehen pojalle. Tyttäreni sitä ensin hämmästyh, mutta viimein hän suostuu siihen, jonka olen walinnut wäwylseni. Toinen kuulee tästä kiihkauksen ja uhkaa minua oikeuteen, pitäen tyttäreni kirjeitä todistuksina. Sellaiset uhkaukset eiwät paljo merkinne, herra asian-ajaja? Mutta peloittaakseni häntä riidasta, olen minä ylöspannut kirjeen hänelle.

Ulfur. Ylöspannut! Mitä se on? Ylöspanna merkitsee: nostaa ylös; se saattaa myös merkitä panna kokoon.

Vielgeschrey. Kuulen itse ilmi-perkeleen tulleen tänne asian-ajajan haamussa.

Ulfur. Herra! Puhufaa siis selwemmästi. Tahtoiko herra sanoa: panna kokoon.

Vielgeschrey. Niin, niin! Minä olen kirjoittanut kirjeen walmiiksi.

Ulfur. Semmoinen kirje pitää kirjoitettaman hymäryksellä, jos se on woiva peloittaa hänet riidasta. Käyttäkää minulle kirje! (Hän lukee).

Bielgeschrey. Eikö se ole hyvä kyllä?

Oldfuz. Hui, hai! herra kulta! Muita temppuja kifäffi. Minä sepitän herralle sanat kirjeesen, joka paremmin puristaa.

Bielgeschrey. Niin haluatteko sitis sepittää minulle sanat.

Oldfuz. Jos herra tulee toimeen sillä Espanjalais-tawalla, jonka me astan-ajajat olemme ottaneet sanoja sepittäesämme, joka on hywin lyhyt ja hywin ytimekäs.

Bielgeschrey. Jota lyhyempi, sitä parempi; sillä aika on kallis minulle, jolla on paljo toimittamista.

Oldfuz. Rah, se on hyvä että herra hymärtää astan. (Vyyppi Bielgeschreytä olkapäähän ja sanoo) Oletteko kirjoittaneet?

Bielgeschrey. Ettehän te ole minulle mitään sanoneetkaan vielä.

Oldfuz. Noh, hyvä herra! Kun minä lyön teitä olkapäähän, niin merkitsee se, että teidän pitää kirjoittaa hengen armonimi. Mikään keino ei saata olla parempi ja lyhyempi kuin tämä.

Bielgeschrey. Herranen aika! Semmoisia uusia tapoja! Hyvä kyllä, kun sen waan tietää. Minä kirjoitan suoraan armonimen.

Oldfuz. Hyvä. Haluaako herra nyt kirjoittaa: „Koska feignör Leander“ — Onko kirjoitettu?

Bielgeschrey. On!

Oldfuz (wiheltää). Onko kirjoitettu?

Bielgeschrey. Mitä vielä?

Oldfuz. Noh, herra! kun minä wihellän, merkitsee se kammamerkin.

Bielgeschrey. Hiiden hullutusta; nyt minulla on kammamerkki.

Oldfuz. „Seignör Jeronimon poika, asuma — Twi (sylkee). Onko kirjoitettu?

Bielgeschrey. Hän ei asu Tnessä. Hän asuu tässä kaupungissa.

Oldfuz. Noh, herra! Kun minä sylen ja sanon twi, on se yhtä kuin nimittäisin sen kaupungin, jossa se riitaweli

afuu. Minä näen herran ei hymärtävän uutta tapaa sanain sepityksessä, vaan herra woipi sen aivan heti oppia ja sitte alinomaan sitä käyttää, kun hän sanoskelee asiamiehensä kirjoitet-
tawaksi, sillä keino on wailan sowelias niille ihmisille, joilla on
paljo toimittamista. Mitä teillä nyt on?

Bielgeschrey. Teronimon poika, asuwa tässä kaupungissa.

Oldfuz. Hyvä. (Wiheltää). Onko kirjoitettu?

Bielgeschrey. On, kummamerkki.

Oldfuz. Wiime vuonna minulta — (Nytkäsee tufasta).

Onko kirjoitettu?

Bielgeschrey. Häh! Mitä te rewitte minua tufasta?

Oldfuz. No, se merkitsee sulkkumerkit tai parenthesis.

Bielgeschrey. No, saitkos tuosta wetimesi! (Oyöpi kor-
walle). Kas tuo merkitsee: Claudatur Parenthesis.

Oldfuz. Te olette todistajina mitenkä minua on koh-
deltu. Minä haastautan teidät oikeuteen.

Bielgeschrey. Ja minä annan teille wasta-haaston.

Oldfuz. Minä nähtän toteen, sen olewan yleisen tawan
asian-ajajilla ulkomaalla näin saneskella kirjoitettawaksi.

Bielgeschrey. Ja minä nähtän toteen, teidän olewan
peijakkaan ja vielä muittenkin, jotka pitävät sellaista tapaa.

Oldfuz (nivistää Pernillaa korwasta). Antestaminor!

Pernilla. Ai, ai, ai!

Bielgeschrey. Hurtt! teetkö wäkiwaltaa huoneesjani.

Oldfuz. Oletteko te ylewä mies ja ette tiedä, mitä An-
testaminor merkitsee, ja että Romalaisen oikeus-opin mukaan
nivistetään ihmisiä korwasta sanoen: Antestaminor, kun niitä
waaditaan wieraiksi-miehiksi.

Bielgeschrey. Tiedätkö, että Romalaisen oikeus-opin mu-
kaan tuommoisia heittiöitä ajetaan owesta ulos, jos niitä tulee
kunnan ihmisen huoneesen ilwehtimään. (Oldfuz ajetaan ulos
owesta). Enkö minä ole onnettomin ihminen mailmassa! On-
nettomuutta ja mielen-karwautta sataa wirtana päälleni, kuin
paljo olenkin hikoillut ja hääläännyt koko päivän, niin ei ole kui-

tenkaan minkäänlaista tullut valmiiksi. Vienehän niitä monel-
laisia pahoja henkiä; toiset estävät ihmisiä jumalanpelosta, toi-
set estävät heitä toimituksista. Sellainen pahuus lienee tänä
päivänä vallinnut minun huoneesani ja asettaunut eteeni juuri
nyt kuin minulla on toimittamista, pannaakseen enemmän este-
kiä tielleni. Sama pahahenki on valinnut tuon kivotun asian-
ajajan tänne tulemaan. Tämä päivä on häijyksi varastettu
minulta. Ken voisi sanoa: huomennakin tulee yhtä pitkä päi-
vä; mutta uusi päivä, uusia toimituksia; yhtä pitkä kuin päivä,
yhtä suuria toimituksia. Miiä teen minä? Hirttänkö minä it-
seni? Mutta minulla ei totisesti ole aikaa hirttämäänkään it-
seäni. Minä otan kelvollisen asian-ajajan, joka saattaa kirjoit-
taa kaikki mitä minä tahdon.

Bernilla. Totisesti, tämä päivä on ollut juuri kuin
lumottu.

Bielgeschrey. Et sinä usko, Bernilla, kuin tukala mi-
nulle on elämä.

Bernilla. Eihän se ole kummakaan; sillä ensinnäkin on
herralla kahden miehen työ, jonka herra kyllä voisi toimittaa,
jos ei olisi noita tuhannen tähtisiä esteitä, joita tulee joukottain.
Tänä päivänä ei ole ollenkaan oikea suunta. Minä luulen to-
siaan että joku, jonka herra on ajanut pois, on pannut nuo ih-
miset matkaan, niin kostaakseen! Sillä . . . mutta kah, ilmää-
nikin, eikö meillä taas ole uusi piru niskassa.

Kymmenes Kohtaus.

Oldfux (tulee sisälle, musta luorihuiwi kaulassa ja päässä vanha
musta peruukki, jossa on pitkä palmikko). **Entiset.**

Oldfux. Anteeksi, armollinen herra! että rohkenen astua
sisälle.

Bielgeschrey. Niinkö te murratte itsenne sisälle arwo-
sain ihmisten huoneesen, edeltäpäin itseänne ilmoittamatta.

Oldfux. En uskaltanut naputtaa, hywinorkia-arwoisuus-
tenne, sillä se olisi kowin rohkeaa.

Vielgeschrey. Kowin rohkeaa . . . Mitä teillä on täällä tekemistä?

Ulfuz. Olen kuullut että herralla on paljo toimittamista.

Vielgeschrey. Ja juuri sen muoksi tulette te minulta aikaa menettämään.

Ulfuz. Warjelloon Sumala! wapaasukuinen herra! per contrarium, per contrarium, teidän korkea arwoisutenne.

Vielgeschrey. Sellainen arwonimi ei kuulu minulle.

Ulfuz. Älkää sitä sano, armollinen, älkää sitä sano!

Vielgeschrey. Tuulen lemmon tuoneen minulle tuon weinarin niskaan.

Ulfuz. Herran ei pidä suuttuman, muistakaa toki että olen oppinut mies.

Vielgeschrey. Ei suinkaan teillä ole ollut paljo hyötyä opistanne.

Ulfuz. Huomatkaa toki teidän arwoisutenne, että ymmärrän enemmän kuin neljä kolmatta kieltä.

Vielgeschrey. Täällä oli nyhjiään samallinen pärisijä, joka sanoi taitawansa kassikymmentä kieltä, ja tuskin hän sentähden taifi mitään.

Ulfuz. Waan niin ei ole minun laitani, minä en tahdo kiittää itseäni, mutta olen kelvollinen mies ja patricius synnyttäni.

Pernilla. Mitä se Patricius on?

Ulfuz (Ulfuz suutelee Pernillan esiliinaa). Alimmainen palvelijanne, armollinen ryöhtynä!

Pernilla. Herranen aika, semmoista arwonimiä.

Ulfuz. Pyydän nöyrimmästi anteeksi, ett'en ennen ole tehnyt kumarrustani.

Pernilla. Raikki on annettu anteeksi.

Ulfuz. Raikkein ihmisten täytyy tunnustaa että minussa on tawattoman paljon oppia. Teidän armonne voi itse käsittää, että sillä, joka on ollut opissa Wittenbergissä, Helmstadtissa, Pragissa, Leipziginissä, Kostodissa, Königsbergissä, Myrn-

bergisä, Heidelbergisä, Krakowasä, Landauisä, Tübingenisä, Urisä, Schweizisä, Unterwaldenisä, Frankfurtisä Mainzjoella, Frankfurtisä Oderjoella, Frankfurtisä Mossejoella, Mecklenburgisä, Grubenhagenisä, Kielisä, Zerbstisä, etcra, etcra, etcra paitse useisä gymnasioisä. Minä sanon, teidän armonne moi helposti käsittää, että sillä, joka on ollut niin monesä yliopistosä, täytyy olla tawattoman paljo oppia ja tietoja. Eikö niin, armollinen ryöskynä?

Vielgeschrey. Minä kuulen teidän oppineen jonnijoutawia ja että — — — —

Urbur. Anteesi, hywin korkea arwoisa, siweä patruuna! Katelkaa, että olen pitänyt enemmän kuin wiisikymmentä luentoa, tam privata quam privatissima, niinkuin Collegia practica, didactica, tactica, homiletica, exegetica, ethica, rhetorica, oratoria, metaphysica, chiromantica, necromantica, logica, talismanica, juridica, parasitica, politica, astronomica, geometrica, arithmetica, — — — —

Vielgeschrey. Lopeta hiidesä!

Urbur. Cronologica, horoscopica, metoscopica, physica tam theoretica quam practica — —

Vielgeschrey. Annappa tänne keppini, Pernilla!

Urbur. Semmoisissa tieteisä kuin Institutiones, Codicem, Pandectas, jus naturae, jus civile, municipale, feudale, jus gentium, jusjuseulum ja muisä senkaltaisissa.

Vielgeschrey. Keppiäni minä tahdoin!

Urbur. Älkää vihastuko, teidän armollisuutenne! olen tullut tänne hywäsä tarkoituksessa, tarjotakseni halpaa apuani, koska olen kuullut herralla olewan paljon toimittamista. Kun kerran tulen astain perille, niin saadaan nähdä mikä mies minä olen.

Vielgeschrey. Kyllä tunnen hywin wertaisenne, kun te saatte kerran formenne astoihin, niin teitä ei enää saa niistä pois.

Urbur. Minä en palveluksestani tahdo muuta kuin waan ruuan, sillä minä palvelen par honneur, par honneur.

Vielgeschrey. Missä asiassa voisitte te siis olla minulle avullisena?

Olsfur. Minä tahdon sitoutua hymmenessä minuutissa kirjoittamaan koko arkin paperia.

Vielgeschrey. Se on liika paljo. Tuossa yhti arkki paperia koetteeksi.

Olsfur (Olsfur istuu ja on kirjoittavanaan).

Vielgeschrey. Haluaisin tietää, miten tämän käypi. Pi-täähän minun katsoa, mitenkä tuo menettelee.

Olsfur (tulee Vielgeschreytä vastaan). Katsokaa, teidän arwoisuutenne! minä olen tehnyt tehtäväni pikemmin kuin luwattu oli.

Vielgeschrey. Voi päiviäni! Kaikkia täytyy nähdä-feni. Hän ei ole tehnyt mitään, vaan mustannut paperin. Missä minun keppini?

(Vielgeschrey'n juostessa keppiä hakemaan, kontti Olsfur pöydän alle, ja Vielgeschrey'n sekä Pernillan joutuesfa kyökin owelle, kulkee Olsfur pöytäneen toiselle puolelle; molemmat juoksawat Olsfurja kohti, mutta hän kaataa pöydän paperineen ja rientää ulos.

Vielgeschrey. Voi, Pernilla! Tämä wahinko on pahin kaikista. Katso nyt! kaikki paperini owat maassa lattialla! Nyt ei ole henkeni markan arwoinen.

Pernilla. Voi, herra! Älkää olko millännekään. Kyllä me ne taas järjestämme. Mutta minä otan selwän mitenkä tämän asian laita on. Suolemaksenikin, on joku tämän laittanut näin.

Vielgeschrey. Voi! woi! en minä jaksa enää.

Pernilla. Mi, herraseni! Menkää ylös ja paneukaa wä-hän lewähtämään sängylle. Minä näen, herra on wäjä huonolla päällä. Voi herra ruffa! Tehkää niinkuin nöyryimmästi pyhdän. Minä panen puolesfa tiimasfa kaikki jälleen järjestykseen.

Vielgeschrey. Niin tehnen; sillä minä en woi seisoa jaloillani. (Menee pois).

Pernilla. Hywästi käypi. Nyt menen Madlenan ka-

mariin puukhollarin tykö, ja käsken hänen ystävineen kello seitsemän ajaksi, joka on siitä jälkeenpäin kun Leander on päättänyt avioliittotirjansa, sillä minä pakotan herran joutumaan Leanderin kanssa juuri pelosta Leanderin tähden. Ja kun oikea mies sitte tulee, tulee tästäkin lemmonlainen asia. Mutta minä pakeneen talosta neidon kanssa. On se kuitenkin lemmon mies tuo Oldfux. On se tehnyt monta juonta täällä ja ulkomaalla. Viime tempu oli aiwan hänen oma keksimänsä. Sillä voitimme asian; sillä nyt ei kestä herran pää puhua puukhollarin kanssa. Ei ketään ole niin helppo narrata kuin malttamattomia ihmisiä, kun niille laittaa toimituksia ja vastuksia.

Kolmas Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Bielgeschrey, sitte Leonard.

Bielgeschrey. Minulla on ollut paljo tukaloita päiviä mailmassa, mutta ei yhtään sellaista kuin tämä. Puolikin selkälaisista vastuksista woisi panna lujemmankin pään pyörälle. Toinen tuleeepi ja palikkaupi minulle wäwyksi, toinen repii minua tukasta ja sanoo: se merkitsee parenthesis. Kolmas kirjoituspöytäni kanssa ympäriinsä. Pahat ihmiset kaiketi owat tämän nostaneet päälleni. Pernilla ottaa kyllä selwän tästä asiasta. Jos ei minulla olisi sitä piikaa, niin minä kokonaan menehtisin. Hän on minulla apuna. Hän surkuttelee minua toimituksiani, ja warmaan tiedän, että nämä vastukseni käyvät hänen sydämelle yhtähywin kuin minun omanikin. Emännöitsijä Madlenasta ei minulla taas ole mitään hyötyä. Sillä hän kullkee alinomaa naimisajatustissa. Ja kun mies ei ole hänelle kohta oksalta otettavana, tuimistuu hän wihaiseksi kuin pippuri. Siisi, jos olisin erilläni tästä kummituksesta. Voi, jos saattaisin pitää hänelle tänä iltana häät samassa kuin tyttärelleni.

Mutta tuolla näen weljeni Leonardin tulewan. Hyvää iltaa, mon frère! minä otin rohjetakseni lähettää teitä käskemään.

Leonard. Niin, mitä tämä merkitsee? Teillä ei ole juuri tapana lähettää minua käskemään. Ettekö voi hyvin!

Vielgeschrey. En, minä kohta kuolen mielen karmuudesta. Huoneeni on ollut täynnänsä hulluja ja hurjia ihmisiä, jotka ovat kavalasti tulleet tänne, tekemään minulle mielenharmia ja estämään minua toimituksistani. Tähän luulen feignör Suukofen olevan syytä.

Leonard. Mitä pahaa olette siis hänelle tehneet, joka olisi pakottanut hänen sellaisiin?

Vielgeschrey. Kun minä en tahtonut kuulla riitaa, niin pitkää kuin nälkävuosi on, jota hän kertoi toisna päivänä.

Leonard. No, miksi ette tahtoneet kuunnella hänen puhettansa?

Vielgeschrey. Onko minulla aikaa sellaisista kuunnella, mon frère?

Leonard. Se on totta, mon frère! Teillä ei ole koskaan aikaa, vaikka teillä ei ole koskaan mitään tekemistä.

Vielgeschrey. Älkää pilkatto, mon frère! miksikä minä pitäisin neljää kirjuria, jos ei minulla olisi toimittamista?

Leonard. Jos sanoisitte minulle mitä toimituksia ne ovat!

Vielgeschrey. Jos lukisitte tähdet taiwaalla?

Leonard. Sanokaapa nyt yksikään näitä kalliita toimituksia! Mitä olette te toimittaneet tänä päivänä?

Vielgeschrey. Niin paljasten toimitusten tähden en ole saattanut toimittaa mitään koko päivään.

Leonard. Niin luulen, että olisitte voineet sanoa eilen, ja samoin toisna päivänäkin.

Vielgeschrey. Ei muuta kuin viisi kutsukirjettä, jotka olen kirjoittanut, mutta joita ei ole ollut minulla aikaa lähettää postissa menemään.

Leonard. Mitä kutsukirjeitä ne ovat?

Vielgeschrey. Tyttäreni Leonora naidaan tänä iltana. Siitä syystä olen lähettänyt käskemään teitä, mon frère.

Leonard. Kenelle Leonora naidaan?

Vielgeschrey. Puukhollari Cerikki Matinpojan vanhim-
malle pojalle, Pekalle.

Leonard. Hoh! Leikkiäkö lasfette? Annatteko tyttärenne
kirjakoille?

Vielgeschrey. Mon frère! Täytyyhän minun ottaa vä-
vy, joka voipi olla minulle avullisena toimituksisani.

Leonard. Luetelkaapa minulle muutamia niistä toimi-
tussista.

Vielgeschrey. Jos te tahdotte kiusata minua, niin ol-
kaa hyvä ja lykätäkää se toiseen päivään! Sillä tänä päivänä
en voi kärsiä enempää.

Leonard. Jos minun pitää puhua tyttärenne parhaaksi,
niin pitää sen tapahtua tänä päivänä, sillä huomenna on jo
myöhäistä.

Vielgeschrey. No, mitä on teillä sanomista siitä nai-
misesta?

Leonard. Se on teidän suvullenne kokonaan sopimatonta.

Vielgeschrey. Eikö puukhollari ole hyvä mies?

Leonard. Ei nuorelle neidolle sellaisessa säädysä, ja
niin opetetulle. Varmaan tiedän hänen siitä surewan itsensä
kuoliaaksi. Minä en tunne miestä, waan olen kuullut hänestä
puhuttavan.

Vielgeschrey. Te erehdytte, mon frère! Tyttäreni suos-
tuu siihen yhtähyvin kuin minäkin. Heti nähtyään rakastui
Leonora häneen niin, etten saanut ollenkaan rauhaa, ennenkuin
lupasin tehdä tänä iltana avioliittokirjan.

Leonard. Sitä ette saa minua ijankaikkisuundesjakaan us-
komaan. Se ei sowi luontoonkaan.

Vielgeschrey. Niin minä autan teidät heti tästä unen-
näöstä. Leonora ja Pernilla tulkaat sisälle!

Toinen Kohtaus.

Leonora morsianvaatteissa. Leonard. Vielgeschrey. Pernilla.

Vielgeschrey. Tyttäreni! Setäsi ei voi uskoa, että tämä naiminen on sinulle sovelias. Hän luulee sen olevan säädyttömän perheellemme, ja on saanut minua luopumaan lupauksestani. (Leonora ja Pernilla itkevät).

Leonard. Entö minä sitä arwannut, mon frère! ettei hän ole suostunut muuten kuin pakolla. Rah, kuinka liikutekuffi hän tuli kuultuaan pelastuksensa.

Vielgeschrey. Miksiä sinä itket, lapseni?

Leonora. Eikö minulla ole syytä itkeä? Minä wannon siihen mitä kallinta on, etten tahdo ottaa ketään muuta miehessäni kuin puukhollari Pekka Serikinpojan.

Pernilla. Jos tämä naiminen hajoupi, niin minä jätän herran talon.

Vielgeschrey. Ha, ha, ha! Mäh siitähän sen kuulette, mon frère! Älä ole milläkään tyttäreni; sen sanoin waan koetellakseni sinua.

Pernilla. Mutta miksiä on Leonard herra niin paljo tätä naimista vastaan?

Leonard. En ole nyt enää, Pernilla, kun kuulen hänen itsensä tähän suostuwan.

Leonora. Te olette hywin järkewä mies, setä kultani!

Leonard. Te olette walinneet hyvästi, lapseni!

Pernilla. Hän on keksinyt lasku-opin säännön, nimeltä regula S:t Petri.

Leonard. Hei, onhan siinäkin miettimistä!

Pernilla. Jos ei hänellä olisikaan waroja, niin woipi hän elättää manselin kynällään ja krehwelillään?

Leonard. Mitä hätä sillä fitte on?

Pernilla. Hänen nepaimensa Jonas sanoo hänen parhaimmaksi lumun-lastijaksfi koko kaupungisja.

Leonard. Hei, antakaa mennä, antakaa mennä, siinä on kylläksi.

Pernilla. Ja lupaa suudella hänen jalkapohjiansafin.

Leonard. Hei, aivan kylläksi, aivan kylläksi!

Pernilla. Hänen isänsä, isänisänsä, ja isänisänsä isäkin, ovat olleet opettajina puukhollari-keinossa, niin että hän voipi lukea kuusitoista sukupolvea puukhollareita.

Leonard. Antakaa mennä, antakaa mennä, antakaa mennä!

Pernilla. Niin että hänellä on ollut oppia jo syntyesjäänkin.

Leonard. Se on totta. Leonora ei olisi voinut koskaan parempaa naimista saada. (Hiljaan). Dikein pyörryttää päätäni tämä elämä, että tuskin voin seisoalla pysyä. Kuitenkaan en voi saada sitä päähäni, että tässä on kaikki säntillään.

Bielgeschrey. Siitähän sen nyt näette, mon frère! Te luulitte minun pakottaneen tyttärentäni.

Leonard. Minulla ei ole sanaakaan sitä vastaan, kun isä ja tytär ovat yksimielisinä. Mutta tuolla tulee vieraita; sienee hylkämies, koska notarius on muasja.

Kolmas Kohtaus.

Leander ja Oldsur puettut kirjakoiksi. Korfits (Leanderin setä) vanhana miehenä. Notarius. Muut henget viime kohtauksesta.

Bielgeschrey. Terve tulemanne, rakas wäwhni.

Leander. Olen tullut tänne wälipuheen mukaan, ja olen tuonut nepaimeni Bonam, Candidatum puukhollari keinossa, niin myös rakkaan setäni Korfitsin kansjani läsnä olemaan tässä minun ottamisessa teidän sukunne jäseneksi; sillä minun isäni Cerikki Matinpoika ei voinut niin hywästi, että olisi saattanut tulla tänä päivänä.

Bielgeschrey. Eikö tämä mies ole isänne? Minusta näyttääkin kuin ei hän olisikaan herra Cerikki Matinpoika itse.

Korfits. Ei, minä olen hänen arvotoin setänsä, mutta

tulen hänen isänsä sijassa. Mutta tämä nuori Jonas Korfitsinpoika on minun oma poikani.

Vielgeschrey. Niin, lapsukaiseni, tehkäämme se lyhyesti; sillä minun aikani on tiukasja. Noh, mentää ja antakaa kädet toisillenne.

(Leander ja Leonora antavat kätensä toisilleen. Sitte toimottaa jokainen läsnä-olewa erittäin kumartaen onnea).

Korfits. Herra notarius! olkaa hyvä ja kirjoittakaa kirjaanne, että tänä päivänä on näitten välillä tehty avioliitto.

Notarius. Kun waan saan tietää nimet.

Vielgeschrey. Minun tyttäreni on syntynyt tässä kaupungissa, on nyt kahdenneläkymmennellä wuodella, ja ylkämies — — —

Leander. Kyllä minä sanon ne astat itsestäni. (Notarius kirjoittaa sen jälkeen kuin Leander hiljaan sanoo hänelle).

Korfits. Minä wakuutan herralle, welsjeni pojan Pekan tulewan teille kuuliaisesti wäwyksi, joka hywämielisesti tahtoo olla awullisena kaikissa toimituksissaanne.

Vielgeschrey. Siksi olenkin ottanut hänen ennemmin kuin useita ylewiä nuoria miehiä, warsinkin muuanta lieto herraa, jonka kansa hän puolittain, minun luvattani, oli mennyt kihlauksiin. Sama weinari on tänä päivänä uhannut minua oikeuden käymisellä, siksi olen kiirehtinyt avioliittokirjaa päättämään.

Korfits. Herra lanko on tehnyt sinä oikein; hän saapi nyt pitkän nenän.

Pernilla. Voi, suosiollinen herra! Olisi minulla nöyrimmästi pyhettämää teiltä.

Vielgeschrey. Mitä se on, Pernilla! Sinä tiedät, että minä teen waikka mitä sinun tähtesi; sillä sinä olet palwellut minua uskollisesti ja rehelligesti. Entä kuin sinäkin tahtoisit miehen?

Pernilla. En, suosiollinen herra! Ei ole se minulle, waan tuolle Madlena raukalle.

Vielgeschrey. Jos se olisi pois koko talosta. Ei se ole minun syyntä, ett'ei hän ole naituna. Enhän minä saata väkisen wetää miestä kenellekään kaulaan. Joskus olen miettinyt kosjoida hänelle miestä sieltä tahti täältä, mutta aina owat toimitukset estäneet minun siitä.

Pernilla. Ei, tahtooko herra suosiollisesti kuunnella minua! Madlena on kihlauksessa.

Vielgeschrey. Kenenkä kanssa?

Pernilla. Yhden kanssa, joka on hlewämpiä kutsujamiehii tässä kaupungissa. Me olemme käskeneet hänen tänne juuri nyt tähän aikaan pyytämään Madleena herralta, koska herra on päättänyt tiiman ajaksi luopua toimituksistaan.

Vielgeschrey. Sen olet hyvästi miettinyt, sillä muuten en tietäisi, milloin saisin siihen aikaa.

Pernilla. Minun luulleni woisi se tulla tänä iltana tehdyksi, kun notarius on täällä.

Vielgeschrey. Se olisi minusta sanomattoman hyvä. Herra Notarius, olkaa niin hyvä ja wiipykää täällä wähi; tässä tulee kuka tiesi muutamia tekemistä.

Pernilla. Minusta näyttäisi se olewan kaikkein sopiwinta herralle; sillä se on kuin löisi kaffi karpästä samalla herralla. Mutta tuolla totta tuleekin kutsujamies isänsä kanssa.

Neljäs Kohtaus.

Pekka Cerikinpoika. Cerikki Matinpoika. Entiset.

Cerikki Matinpoika. Tässä tulen minä poikaneni lupauksen mukaan kihlausta totenttamaan.

Vielgeschrey (Pernillalle). Mitä se on: „Lupauksen mukaan?“

Pernilla. Niin se on kutsujan kielellä. Sellaisilla ihmisillä on hyvin paljo tähttösanoja, joilla tekemät puheensa pitkäksi. Niillä on omat puheenparret, niin esimerkiksi kutsuwat he talonpiikojia tyttärekseksi. Kun hän on puhunut minun kans-

fani herrasta, niin on hän herranne ja isäntänne sijaan sanonut: teidän rafas isänne.

Vielgeschrey. Hei, sepä laadullista on!

Pernilla. Sifsi tehdäänkin eroitus kutsujankielen ja muiten ihmisten kielen välillä.

Vielgeschrey (Gerikki Matinpojalle). Se on, herra, minusta hyvä! Minä wakuutan teitä morsiamen puolesta, että hän on hyvin hymwärtävä emännöitsijä.

Gerikki Matinpoika. Sitä en minä epäilekään; sillä sellaisesta hyvästä puusta kuin herra on, ei woi tulla muuta kuin hymiä hedelmiä.

Vielgeschrey (Pernillalle). Se on totta kuin sanoitkin. Näillä kylänkutsujilla on kummalliset puheenpartensa. Anna Madlenan tulla sifälle. (Gerikki Matinpojalle). Hyvä herra! minusta tuntuu kuin minulla olisi ollut kunnia nähdä teitä usein ennen.

Gerikki Matinpoika (Pernillalle). Mitä tämä on, hyvä lapsi! Hän puhuu kuin ei hän tuntisikaan minua; waiikka hän kuitenkin itse tänä päivänä on ollut minun tyköni kosioimassa tyttärelleen.

Pernilla. Herra puukhollari, ällää pitäkö tätä pahana; niin puhuu herra fatoja kertoja päivässä tuuleen, sillä hänellä on niin monta toimitusta päässä.

Gerikki Matinpoika. Ha, ha, ha!

Vielgeschrey. Tuleeko Madlena, Pernilla!

Pernilla. Hän tulee tuossa paikassa.

Gerikki Matinpoika (Vielgeschreyille). Rafas tyttärenne taitaa pukeuta.

Vielgeschrey (hiljaan). Taas kutsujan kieltä. (Rowasti). Miin, niin luulen. Muutoin ei hän juuri pidä koristuksesta waaria, mutta luultawasti hän nyt tarttuu koreuteenkin.

Gerikki Matinpoika. Herra ei itseskään ole paljo koreuden puoleen, sifsi eiwät ole hänen lapsensakaan.

Vielgeschrey (hiljaan). Taas kutsujan kieltä. (Rowasti). Ei minusta opi kukaan talosjani ylellisyyttä.

Gerikki Matinpoika. Niin, herra on sen sanonut minulle itse.

Bielgeschrey. Onko minulla siis nyhjiään ollut kunnia puhua teidänkin kanssanne?

Gerikki Matinpoika (hiljaan). Ha, ha, ha, taas meni tuuleen. (Kowasti). Minä näen herralla olewan pään aina täynnänsä toimituksia.

Bielgeschrey. Se on totta, hyvä herra! Siksi olenki valinnut ahkeran nuoren miehen wävykseni, joka saattaa olla minulle apuna.

Gerikki Matinpoika. Minä kiitän welwollisesti.

Bielgeschrey (hiljaan). Taas kutsujan kieltä.

Bernilla. Eikö se ole totta, kuin minä sanon? Ne on ihan kutsujan kaawauksia.

Bielgeschrey. Mutta kuuluu siltä kuin herra olisi tuntenut minun ennen.

Gerikki Matinpoika (hiljaan). Taas menee tuuleen. (Kowasti). Mutta tuolla tulee morsian. Katsokaa, herra, tuolla on teidän rakas tyttärenne.

Bielgeschrey (hiljaan). Taas kutsujan kieltä. Hiiteen sellaiset puheenparret.

Viides Kohtaus.

Entiset. Madlena.

Bielgeschrey. Tule tänne, lapseni. Minusta on sanomattoman rakasta tietää sen menneeksi niin kauwas, että saan naittaa teidät talostani. Te saatte hyvän miehen, joka woipi holhoa teidät.

Madlena. Sitä en minä epäilekään, warsinkin kuin —

Bernilla. Parasta on että me päätämme sen lhyhesti ja pian; sillä herralla on paljo toimittamisia tänä iltana.

Gerikki Matinpoika. Näkeekö herra sen hyväksi, että avioliittokirja päätetään tänä iltana.

Vielgeschrey. Niin, hyvä herra! Siihen olen tytyvä.
 Pernilla. Niin antakaa heti kädet toisillenne. Ne ovat
 molemmat kuin rakastuneet hiireet.

(Ne antavat toisilleen kädet, syleilevät toisiaan; jokainen toivot-
 taa onnea. Notarius kirjoittaa ja Pernilla puhuu hänelle hiljaan).

Vielgeschrey. Hyvästi, herra Notarius! Minä lähetän
 huomenna teille rahaa. (Notarius menee pois).

Vielgeschrey. Jos tämä päivä on ollut vastustellinen,
 niin onpa sitä vastaan ilta sitä iloisempi, kuin olen samalla ker-
 taa saanut selä tyttäreni että emäntäpiikani naimisiin.

Gerikki Matinpoika (Pernillalle). Onko herra naittanut
 emäntäpiikansakin tänä iltana?

Pernilla (osottaa Leonoraa). Se on tuo nuori ihminen,
 jonka näette tuossa.

Gerikki Matinpoika. Onpa kaunis ihminen. Kenenkä
 se saapi?

Pernilla. Tuon nuoren miehen, joka tuossa seisoo. Hän
 on kutsujamies tässä kaupungissa.

(Molemmat morsianparit seisovat sillä aikaa vierekkäin ja hy-
 väilevät toisiaan).

Vielgeschrey. Nyt minä olen unhottanut kaikki vastusteni.

Gerikki Matinpoika. Kaikki on käynyt hyvin hyvästi;
 sillä waiffa punthollari ja kutsuja, joista toinen on saanut her-
 ran tyttären ja toinen emännöitsijän, ovat alhaisia ihmisiä, niin
 voivat ne kuitenkin hyvästi elättää waimonsa; sillä olkoon sa-
 nottu, rakas lankoni — — —

Vielgeschrey. Mikä te kutsutte minua langoksi?

Gerikki Matinpoika. Minä olen wanhanaikainen mies
 ja pidän wanhanaikaisia tapoja.

Vielgeschrey (hiljaan). Olkoon, niinkuin Pernilla sanoo,
 kutsujan kieltä. (Rowasti). En minä sano sitä hylpeydestä, vaan
 senwuoksi ettei se ole tavallista.

Gerikki Matinpoika. Sen tiedän kyllä, että ylewä-
 arwoisten ihmisten kesken on tavallista sanoa herra kaikille.

Bielgeschrey. Sei, älkää pitäkö sitä minun hylpeyteni.
 Cerikki Matinpoika. En ollenkaan, vaan minä olen
 muuten mies, jonka ei tarvitse häwetä elinkeinoani; sekä minä
 että poikani voimme elää komeasti ja paitsi tätä panna joka
 vuosi rahoja säästöön.

Bielgeschrey. Sen minäkin uskon. Mutta toinen vuosi
 ei ole aina toisen vuoden arwoinen. Kuttovuoden jälkeen luu-
 len olleen hyvän vuoden teidän wirkaisuille.

Cerikki Matinpoika (hiljaan). Taas se pörisee tuuleen.
 (Kowasti). En hymnärrä ollenkaan mitä herra tällä tarkoittaa?

Bielgeschrey. Minä tarkoitan, että silloin tulee paljo
 häitä pidettäväksi.

Cerikki Matinpoika. Mitä häillä on tekemistä minun
 wirkani kanssa?

Bielgeschrey. Olettehan te kutsujamies tässä kaupun-
 gissa?

Cerikki Matinpoika (hiljaan). En minä koskaan usko
 häntä selwäpäiseksi. (Kowasti). Kuulkaa, hyvä lanko! Jos te
 puhutte niin ajatuffisianne, niin minä surkuttelen teitä, ja jos
 te puhutte näin minua pillataksenne, niin ette tee ollenkaan oikein.

Bielgeschrey. Waiti langon nimellä! Lempo wieföön!
 olenko minä teidän langonne?

Cerikki Matinpoika. Onhan minun poikani tyttärenne
 kanssa naitu?

Pernilla (hiljaan). Nyt kohta puhkeaa. Mutta mitäpä
 siihen auttanee?

Bielgeschrey. Kyllähän minä tiedän sen olewan teidän
 kutsujan puheenpartta kutsua talon piikaa tyttäreksi ja herraa
 langoksi, mutta jos teidän poikanne on saanut minun emäntä-
 piikani, niin emme kuitenkaan ole langoksia; sillä totifesti minä
 en ole koskaan koskenut häneen.

Pernilla. Pidä kowasi auki, Pernilla!

Cerikki Matinpoika. Mitä tuhannen tulimaista te pu-
 hutte emäntäpiiaastanne? Teettekö te tyttärenne palweluspiaaksenne?

Vielgeschrey. En, minä tunnen kyllin tyttäreni, ja minä tunnen kyllin emännöitsijäni, herra kutsujamies!

Cerikki Matinpoika. Minä en ole mikään kutsujamies, saakeli soikoon!

Vielgeschrey. Pernilla! Hän sanoo ei olewansakaan mikään kutsujamies, totta jumalaut' ollette kutsuja.

Pernilla. Niwan, herra! Se on wanhempia kutsujamiehiä tässä kaupungissa.

Cerikki Matinpoika. Mene hiiteen, sinä juorukello! kun lehtaat walehdella! Minun nimeni on Cerikki Matinpoika, ja minä olen puukhollari. Ja tuossa on minun poikani Pekka, joka on laillisesti ja julkisesti tullut naimiseen teidän tyttärenne kanssa.

Vielgeschrey. Mitä lemmon ilwettä tämä on? Minun pääni on jo puoli pyörällä. (Leanderille). Kuulkaa herra! Ettekö te ole puukhollari, Cerikki Matinpoika?

Leander. Suokaa anteeksi, rakas appeni! Minun nimeni on Leander ja olen herra Teronimin poika.

Vielgeschrey. Kuulkaa, seignör Jonas Korfitsinpoika! Eikö tämä ole teidän nepaimenne?

Oldfux. Suokaa anteeksi. Minun nimeni on Oldfux, ja olen hywin tuttu ilwehtijä kaupungissa, teidän nöhrä palwelijanne.

Vielgeschrey. Minä kysyn vielä kerran, herra! Ettekö te ole kutsuja tässä kaupungissa?

Cerikki Matinpoika. Ja minä vastaan vielä kerrassaan, että minä olen Cerikki Matinpoika, puukhollari.

Vielgeschrey. Ja te, nuori mies, joka olette saanut minun emäntäpiikani, ettekö te ole kutsuja ja kutsujan poika?

Pekka. Minä olen Pietari, puukhollari, joka olen saanut teidän tyttärenne.

Vielgeschrey. Te olette hullu; tuossahan Pekka puukhollari seisoo.

Leander. Ei, herra! Minun nimeni on Leander.

Bielgeschrey. Voi pahainen päivä! Mitä tämä on? joko minä olen hullu, wai oletteko te hulluja, wai onko Dwi-
diuksen Metamorphosis muuttunut meidän aikoihimme. Kuule,
tyttäreni, etkö sinä ole minun tyttäreni?

Leonora. Olen, pappa kulta!

Bielgeschrey. Ja te, Madlena, ettekö te ole Madlena?
Madlena. Olen, herra!

Bielgeschrey. Ja sinä, tyttäreni, etkö sinä ole naitu
Pekka Cerikinpojalle, puukhollarille.

Leonora. Suokaa anteeksi, pappa kulta, minä olen tul-
lut naimiseen Leander Jeronimon pojan kanssa.

Bielgeschrey. Na! . . . ja te, Madlena! Eikö se ole
kutsuja, jonka te olette saanut?

Madlena. Suokaa anteeksi, herra, se on puukhollari.

(Bielgeschrey istuu ja miettii).

Cerikki Matinpoika (Leonardille). Herra, teidän wel-
hyväanne on kokonaan tullut pyöräpäiseksi. Lähetetään sana lää-
kärille; sillä eihän tuo tunne yhtäkään meistä!

Leonard. Minä olen wallan hämmästyksissäni kaikesta
tästä? En usko muuta, kuin että tässä on joku ilwe-petos.

Bielgeschrey (hypäten tuoilta). Minä olen Alexander
Magnus ja te kaikki muut weinaria, jotka tapan paikalla. (Ottaa
tuolin käteen ja rupeaa niillä ajamaan. Leonard hyöpi kätensä hänen
ympäriilleen ja pancee hänet istumaan).

Leonard. Rakas weljeni! Ettekö tunne minua?

Bielgeschrey. Voi, woi, woi! minä olen kokonaan ty-
perryksissä näistä seikoista. Te olette weljeni Leonard.

Leonard. Älkää olko millännekään, welikultani! Tutki-
taan asiat ajatellen, sillä warmaan on tässä pidetty kawaloita
juonia. Kuulkaa, rakas Leonora, minä näen että teidän isänne
on tahtonut naittaa teitä mieltänne vastaan, ja te olette käyt-
tänyt petosta päästäksenne sellaisesta naimisesta.

Leonora (polwillaan). Voi, minun rakkain isäni! Minä
rukoulen itkerillä hhyneleillä anteeksi. Rakkaus Leanderia koh-

taan toiselta puolelta, ja mielenkarwaus toiselta puolelta on wietännyt minua käyttämään näitä luwattomia keinoja.

Leander (myös polwillaan). Suosiollinen herra appi! Minä olen se sama, jonka te aamulla niin pilkallisesti ajoitte pois. Minä olen ollut oléwinani Pekka Cerikinpoika puukhollari, tämän nimisenä saadakseni sitä aarretta, jota en muuten olisi woinut käsittää.

Bernilla (myös polwillaan). Armias herra! Minä olen päällikkönä koko tässä juonikkaassa konppaniasa. Minä olen keksinyt kaikki nämä kavalat keinot, en pilkatakseni herraa, mutta pelastaakseni rakasta tytärtänne, joka epätoimossa olisi hukuttanut henkensä, jos häntä olisi pakotettu ottamaan tämä puukhollari.

Olsfux. (samoin polwillaan). Armollinen herra! Minä olen Olsfux, hywin oppinut ja keinokas, matkustawa ritari. Minä se olin, joka olin astan-ajajana ja kirjoittajana puolenpäivän jälkeen, estämässä herraa, ettei hän saanut aikaa puhua Pekka Cerikinpojan kanssa, kuu tämä tuli kosoimaan Madlenaa, jota sainme hänet herran tyttärelle luulemaan.

Bielgeschrey. Voi! Tämän minä koston, waikka henkeni menköön.

Leonard. Sen minä wakuutan, että jos olisimat ne otaneet minunkin joukkoonsa, olisin minäkin, huolimatta siitä kunniasta, jota aina annan weljelleni, antaunut samaan keinoon. Antakaa anteeksi näille nuorille ja pitäkää kaikki nuot kavalat keinot rakkauden ja epätoimon waitutuksina. Rakkaus on sellainen wäkwä kiihkö, että se hylkää kaikki, saadaksen sitä, jota hellästi haluaa. Mitä on teillä muuten tätä naimista vastaan? Eikö tämä ole hymmentä wertaa parempi ja arwollisempi kuin tuo toinen? Eikö hän ole taitawa, hlewä ja rikas mies?

Bielgeschrey. Mutta mon frère! hän ei taida toimittaa puukhollarin työtä. Minä tahdon sellaisen wäwöyn, joka olisi taitawa siihen, ja woiisi olla minulle awullinen waiwaloisissa toimituksissani.

Leonard. Kuulkaa, mon frère! jos suostutte minun neuvooni, niin ajakaa ensin pois kaikki nuo kirjotusmiehet, menkää ulos ja käykää hyvään ystäväin tykönä iltasilla, nukkukaa puolipäiväis-unenne, ja olkaa niinkuin teillä ei olisi mitään toimittamista, ja katkoka sitte, eikö tule enempää toimitetusti talosjanne.

Vielgeschrey. Hei, mon frère! älkää puhuko joutawia, kukaan muu ei tiedä mistä kenkä puristaa kuin se, jolla se on jalassa.

Leander. Voi, rakas appeni! jos te annatte wihanne sammua, wakuutan ja lupaan minä käyttää kaiken aikani kirjotukseen ja luvunlastuun, auttaakseni teitä toimisjanne.

Bernilla. Ja sen minä myös takaan, herra, että hän tekee.

Vielgeschrey. Niin sinä, pärisijä! Sinä saat maksaa minulle tämän leikin.

Bernilla. Jos en minä pitäisi herran taloa kunniasja, niin olisin antanut astain mennä menoaan. Mutta kun en suwainnut nähdä herraa pilkkana ja mamselia epätoivoon langenneena sellaisessa naimisessa, olen tarttunut tähän keinoon.

Leonard. Hän puhuu oikein, sillä miksiä olisi hän antanut sellaiseen waaraan, jos ei hänen ahkera huolensa olisi pakottanut häntä siihen?

Vielgeschrey. Lupaatteko siis minulle, herra, oppia puukhollarin keinoa.

Leander. Sen wannon, rakas appeni.

Vielgeschrey. Mitä te siis neuwotte minun tekemään, mon frère?

Leonard. Minä neuwon ja pyyhän welsjellisen raffautemme tähden, että te annatte kaikki anteeksi, sillä awioliittokirjat owat päätetyt, ja niitä ei saata enää purkaa.

Vielgeschrey. Niin on se siis warma, herra, että te tahdotte oppia puukhollarin taitoa?

Leander. Warma, sen wannon, rakas appeni.

Vielgeschrey. Niin kutsun siis teitä wäwyhseni ja an-

nan kaikille muille anteeffi mitä ne owat minua vastaan tehneet. Nousekaa nyt ylös! (Kaikki nousewat ylös). Herra Cerikki Matinpoika, te näette kuinka on käynyt. Minä aiwoin antaa tyttäreni pojallenne; mutta nämä rakastuneet ihmiset owat keitelleet hänen emäntäpiian käsiin. Hän on muutoin warsin hywä ihminen, hywistä ihmisistä syntynyt eikä yli neljänkymmenen vuoden wanha, niin että wielä on toivoakin että hän saattaa enentää puukhollarin sukua.

Cerikki Matinpoika. Pitäkää, lemmollakin, itse emäntäpiikanne. Se ei tule koskaan minun miniäkseni.

Bielgeschrey. Siitä sopikaa keskenänne.

Cerikki Matinpoika. Minä haastan teidät oikeuteen.

Bielgeschrey. Haastakaat piikani ja tuo mies, jotka owat sepittäneet sen awioliiton, sillä minä saatan tehdä walani siitä, että se on tehty tietämättäni.

Cerikki Matinpoika. Voi, minua wiheliäistä ihmistä!

Pekka. Voi minua Pekka Cerikinpoika parkaa!

Madlena. Voi minun enkelini! Älä ole wihassa!

Pekka. Mene ryöpelinwuorelle!

Madlena. Minulla on kolmetuhatta rikkästä kaswulla, jotka olen saanut hywäkseni herran palweluksessa. Herran tyttärekään ei saa niin paljoa myötiäksiksi.

Pekka. Hoh, hylähän minä sitten siihen sopeun, pappi!

Cerikki Matinpoika. Tee kuin tahdot. Tule, lähtekäämme kotiin hywästi ottamatta noilta pettäjiltä.

Bielgeschrey. Teidän palwelijanne, herra puukhollari! Minä pyytäisin saadakseni panna wäwyhi teidän opetettawaksenne.

Cerikki Matinpoika. Pankaa hiiteen!

Leander. Hywästi, herra puukhollari!

Olsfuz. Teidän palwelijanne, Pekka Cerikin poika! Toivotan onnea!

Bernilla. Hywästi, herra puukhollari! Proffit, mais-tukoon!

Pekka. Hywästi! Turjukset kaikki tyyni.

Leonard katsojille:

Opiksi sulle olkohon
Tää lyhyt nähtös, wello,
Ett' ahkeroida toista on,
Toist' olla hätäkello.

Useat uni mieluisa
Ja ilopäiwä woittaa;
Waan myöskin liian ahkera
Itseään wahingoittaa.

Moni jontawilla juoksuilla
Kuluttaa saappaitansa,
Parempi ois jos laiskana
Hän wiruis wuoteellansa.

Ei kelpaa liika suffeluus,
Se turmiohon kaataa,
Samaten liika ahkeruus
Talottomaksi saattaa.

Ken hätiköipi, juostakseen
Se sinne tänne saapi,
Kalentaa jälleen purkaakseen,
Walapi, sulattaapi.

En ole koskaan kuullunna,
En muista, näinkö misjä
Pie hätäkellon luonnetta
Kuwailtu näytelmisjä.

Kaiwaanpa tietä täsfä ma,
Ja muista: että mistään
Ei saada ensifertaista
Mi oisi tähdellistä.

Karfurit.

Näytelmä viidessä näytöksessä.

Kirjoittanut

A. K i w i.

Vertrieb

Vertrieb durch den Verleger

Vertrieb

Vertrieb

Jäsenet:

Barooni Markus, Wiitalan omistaja.

Tyko, poikansa.

Barooni Mauno, Kuuselan omistaja.

Pauli, poikansa.

Elma, tyttärensä.

Miilo, Markuksen ottopoika.

Hanna, Maunun kasvatetytär.

Yrjö.

Martti, pehtoori Kuuselasen.

Eräs paimenpoika Wiitalasen.

Eräs akka.

Lapsuus on Suomessa.

Gusimäinen Näytös.

(Metfäinen tieno; perillä awara nähy-ala. Elma ja Hanna tulewat).

Hanna.

Mun sijäveni, tuosja näkhy tie!

251-7

Elma.

Ja koto tuolla; ekshymisen waara
Ei enään uhkaa meitä, ole rauhasi,
Me Tornivuorella jo seisomme.

Hanna.

Mä pelosta jo olin lewoton
Ja kowin sykkii sydämmeni wielä.

Mut kiitos tuiwaan! tuolla Wiitala,
Ja kuusistosja tuolla Kuusela,
Se koto armas!

Elma.

Mutta kauwan toki
Ei ollakaan se kotonamme saa;
Me kohta sieltä karjoitetaan pois,
Sen tekee herra Markus armoton.

Hanna.

Di aika murheellinen!

Elma.

Koivikosja
Sä näet Wiitalan. Ja huomaa, Hanna
Kuin kuningatar lemmekäs hän katsoo
Päin Kuuselaan ja hymhileepi sille,
Taas Kuusela kuin jalo kuningas;
Mut miksi toki, koska itse luonto
Näin lempeen kehoittaapi, miksi toki
Ne katso, hallitsijat kartanoin,
Näin wimmatusti toinen toistaan wainoo?

Hanna.

He eivät näe wihans pimehdes'
Kuink' ihanaa on ystäwinä elää.

Elma.

Mut katso tuota kanerwaista nummee
Ja wuorta Kumajan sen takana.
Lomasta pilwein sinne päivä paistaa
Ja jylhä wuori hohtehesja seisoo,
Ja sielun' ihmeellisest', armahasti

Nyt riutuu nähdesäni tämän nähn.
 Di! kerran anastaapi lemmen woima
 Maan pinnan asujamet, ja he silloin, —
 Nyt toinen toistaan raadellen kuin pedot, —
 Käs kädesä he silloin käyskelewät,
 Ja riemu kaikuu kaukaisimpiin ääriin.
 Mut misä lienemmekään silloin me?
 He muistawatto meitä, kutsutaanko
 Meit' ilojuhlaan suureen wierahaiksi?
 Taa, mitä tiedämme? Mut ehkäpä
 Kuin haanut sumupilwein kierroksissa
 Me heidän päällä kiitelemme
 Ja iloitsemme heidän ilostaan.

Hanna.

Taas haaveksii sun mieles. Murheen auer,
 Miks ei se enään otfaltasi poistu?
 Makuloisuuden tummaan hämärään
 Sä efsyt enemmän ja enemmän.

Elma.

Miks kadotin mä armaan kultasein?
 Miks kadotin mä sankarini, Tyhon?

Hanna.

Hän tulee vielä, se on uskonni.

Elma.

Ah näkisinkö hänen vielä! Di päiwä
 Ja hetki autuas! — Mun Tyhoni,
 Di riennä tänne mailta kaukailta!
 Sua wartoo Pohjan sammalvuorilla
 Sun uskollinen murehtiwa neitos.
 Mut josko, niinkuin kerrotaan,

Sun jota surmasi, niin miksi enään
 Mä walittaisin? En, waan katsantoni
 Päin kuolon maahan tahdon teroittaa
 Ja hiljaa wuottaa hetkein lyömistä.
 Mut jospa, niinkuin myöskin maine sanoo,
 Sä wankeuden syntästä' yössä istut,
 Niin kahlees katkaise ja kiidä tänne
 Läpi wihollisen maan kuin hirmumyrsky;
 Mut ehdittyhäs kotomaahas wiimein,
 Se myrsky olfoon lempee liehaus. —
 Mut hän ei tule, tässä seison mä
 Nyt suojatonna, koska lähestyh
 Mua koetus ja kiusa kamala.
 Mä, sitä aatellessa, kauhistun.

Hanna.

Sen tiedän. Meitä kumpaisinkin kohtaa
 Se onni ankara.

Elma.

Et tiedäkään.

Hanna.

Mitä tarkoitat? Meitä uhkaisko vielä joku pahempi?

Elma.

Minua.

Hanna.

Di, selitä!

Elma.

Sinä tiedät, että isäni talo ja tawarat ovat kohta hänen
 suurimman wihamiehensä, Wiitalan herran, kädesä. Mutta tai-
 taapa nyt tapahtua näin. Niilo tarjoo isälleni lunastimet,

joilla isäni voi päästä vaikeasta ahdingosta, mutta ehdolla, joka sydämmeni pantiksi panee.

Hanna.

Mitä syh on sinulla luulla niin?

Elma.

Senkaltaista jotain on tekeillä heidän välillänsä, sen olen huomannut, ja olenpa saanut jo isältäni joitakin viittauksia sinnepäin. Salaisuudessa toki on tapahtuva kaikki.

Hanna.

Isäskö olis niin armoton?

Elma.

Ehkä epäilyksen vimmassa. — Mutta sano, taitaisitko lempeä Niiloa. En kysy tätä aatellen niinkuin tahtoisin häneen koskaan suostua; ei, vaikka olis hän Tyhoa kauniimpi vielä. Mutta miksi haastelen kauneudesta? Onhan lupaus vapaa, pyhin wala mun sitonut omaan tihlattuuni ijankaikiseksi. — Niin, mille tuntuu sinusta Niilo? Minusta on kaswoisfansa jotain inhottawaa.

Hanna.

Koska sielumme kerran yhden on walinnut, ei huomaa se enään muiden kauneutta.

Elma.

Sinä tiedät sen?

Hanna.

Sywin tiedän sen.

Elma.

Sä lemmit? Ken on sin lemmitthysi?

Hanna.

Eiis tahdot tiedon. Hän ei ole tässä, laukana hän on.

Elma.

No, sano.

Hanna.

Kuule sitten. Häntä, joka Tykosi kumppanina läksi sota-
han vieraille maille, häntä muistelen aina.

Elma.

Weljeäni? Mitä ilmaisit ja miksi et ennen?

Hanna.

Di! sitä kainostelin sinulle tunnustaa.

Elma.

Erositteko lujilla lupauksilla myöskin te?

Hanna.

Ilman lupauksia, ilman ainokaisista fanaa lemmeistä. Nuori
oli hän silloin, minä nuorempi vielä; mutta koska hän oli läh-
tenyt, niin tunsin syvän kaipauksen powesani, enkä ole häntä
tainnut unohtaa, vaan suloisuudella muistelen häntä alati.

Elma.

Ja koska hän tulee, niin ottaa hän sun kullaksensa.

Hanna.

Sitä en rohkene toivoa.

Elma.

Toivo toki. — Eiis molemmat me samalla ikävyhyden
okfalla waikertelemme ja warromme heitä, ja jos emme heitä
enään saa nähä, niin yhdesä harmenemme, yhdesä mureh-

dimme toinentalamme lohjutellen. — Ken tulee pitkin tietä tuosja?

Hanna.

Se suuri tietäjä-alka.

Elma.

Solla on niin ihmeellinen woima katsoa tulewaisuuteen.

Hanna.

Tapahtuman sanotaan mitä hän ennustaa. Hänelle en pistäisi kättäni minä. (Alka tulee).

Alka.

Herran rauha teille, funnioitettamat frööfinät!

Elma.

Alkaat terwehditty, wanha eukko! Rauwan olette olleet nähytönnä seuuillamme.

Alka.

Sentähden tuon terweisiä awaralta maailmalta.

Elma.

Wieläkö katsohtaa silmänne yhtä tarkasti kuin ennen kämmenen piirroksiin, joihin, niinkuin sanotaan, on kirjoitettuna elämämme kohtalo?

Alka.

Olenpa jo kowin wanha, frööfinäni, wanha.

Elma.

Täsä on käteni. (Antaa hänelle kätensä).

Alka.

Ah kuinka pieni ja korea käsi! ja hieno, samettihieno! mutta miksi nämät monet ristiviivat täällä?

Elma.

Sanokaat se itse.

Hanna (erisseen).

Mikä rumuus hänen kasvoisiansa! Väristyksen tunnen runniisani häntä katsellessani. Ja hänkö nuorena kuin ruusu kauniina hohti? Niinpä sanotaan. Kieneekö mahdollista? — Oi, wanhuus! sä äänetönnä, mutta warmaan meitä jokaista lähestyt. Mieltä masentawa aatos! Ja muuttua näin rumaksi! Ei! Kauneus sydämmesjäni asukoon ja kuolemattoman sieluni ikuinen perintö-osa olkoon se kaukainen silmämäärä, johon alati katsohtelen, niin onpa nuotoni herttainen vielä lapsieni lapsille, koska he suustani kuultelewat wiisauden neuvoja.

Akka (katseltuaan Elman kättä).

Kohta murhe on lopussa. — Sitä korppihaukkaa, joka tähtää nyt sydäntäs, et sinä pelätä tarwitse. Hänen siipensä lanmistuwat ja hän lyhyistyy alas; sillä ylewä kotka kaukaisilta kuffuloilta on sun päälles iskenyt tulisen silmänsä. Hän luokses kiittää halki sumujen ja pilwein kuin nopea wasama, ja hänen saaliisensa joudut sä, ja rawittu on hän ijankaikkiseksi.

Elma.

Teitä kiitän.

Hanna.

Thana ennustus.

Elma.

Thmeellinen kyllä.

Akka (Hannalle).

Teidän kätenne myös.

Hanna.

Ei, eukkoseni, en rohkene minä nostaa tulewaisuuteni estrippua. Ehkä eteeni kuwattaisiin tapauksia synkeintä lajia ja

niin mun käsittäis lewottomuus ja hyödytön murhe. Ei, ei! Minä olen tytywäinen siihen mitä sisärelleni ennustitte, ja iloitsen hänen kanssansa.

Elma.

Käykää luoffemme, wanha waimo, ja saakaat maksonne.

Mika.

Te olette hyvä, fröökinäni, aina hyvä. — Mutta rientäkäämme; läheneepä meitä kamoittawa herran-ilma.

Elma.

Niin, rientäkäämme. (Menewät. — Martti tulee).

Martti (yksin).

Paljasta pahantekoa ja kiusaa Wiitalan puolella. Peeweli heidät periköön! Enhän jaks enään mä luutautinen kaakki, en muuta kuin huutaa kosto, kosto! Mitä taasen olen nähnyt, pistetään muiston tarffaan talteen ja saawatpa saman takaisin wielä. — Mutta nytpä kaiketi pienet perkeleet ilmasa teiskaa ja sen hawaitsewat tuhannet welsensä tahi tanssiwat serkukseensa tuolla selkäluusjani. Menkää kimpustani helwettiin, marssiikat Wiitalaan ja tehkää parastanne. Penkkiin lyökää siellä se wanha farju, että hän röhkii ja rököttää kuin olis hän siemenisjä. (Paimenpoika tulee). Tuossa tulee Wiitalan paimen. Kun nyt saisin hänen kauluksestaan oikein lujan nappauksen.

Paimen.

Herra Martti, herra Martti! Nyöwäriä! Uskokaat: kaffi partaista miestä kohtasin polulla tuolla. Kyselivätpä minulta näiden kartanoin nimistä, kettä niitä hallitsewat ja löytyhyö niissä koreita likkoja. Kuuselasfa sanoin löytyvän sitä sorttia kaffi ja oikein aika heiskaleita, mutta että toinen niistä on lih-lattu jo monta vuotta sitten, mutta sulhasensa on kuollut so-

taan, ja sentähden on tyttöraiska päättänyt lopettaa päivänsä Ryöpelinnuorella fantasäkki selässä. — Niin selittelin heille asioita, rupefinpa viimein tuumailemaan olivatkohan kunnan miehiä, ja pois juoksin heistä että aho tömisi.

Martti.

Poika, mitä jaarittelet? Tule lähemmäs; sillä olenpa välimmiten vähän kuuro, niinkuin esimerkiksi nyt. Tule lähemmäs ja haastele kovemmin. (Paimen liikenee häntä).

Paimen.

Ryöväreitä olen nähnyt.

Martti (iskee lätensä pojan laulukseen).

Nyt läffit ryöväärten käsistä karhun kypäliin.

Paimen.

Herra pehtoori! Mitä vasten?

Martti.

Suuda nyt ryövärit avulkes.

Paimen.

Mitä olen tehnyt?

Martti.

Katsotko härkäis perään?

Paimen.

Minä en ole härkäpaimen.

Martti.

Kuapas heitä paimentaa, sinä juupeli?

Paimen.

He käyvät ilman kaittijaa metsässä.

Martti.

Kuka heidän eteensä aidat murtaa ihmisten wiljamaihin?

Paimen.

En minä.

Martti.

Juuri sama junkkari. Kyllä tiedän, ja tiedämpä että teet sen käskystä. — Kahta herraa sinä palvelet, ja molemmat kuuluu he Belsebubin polwilukuun. Sano heille tämä. Minä en pelkää heitä, en ensinkään. Wiha ja alinomainen sapan karwastus on rohkaissut minut kuin nälkä suden. — Kuinka jaksaa vanhempi isäntäs? Minä tarkoitan sitä vanhempaa pirua.

Paimen.

Hywin hän jaksaa.

Martti.

Wanha saatana?

Paimen.

Ei wanha patruuna.

Martti.

Niin, niin, saatana on mailman patruuna ja herra. Niin, hän jaksaa hywin niin kauwan kuin Kuuselan hevosien weri antaa nestettä hänen suonillensa. Sinä kaiteti näit että hän ampui meidän urhean orhiin? Sano totuus, muutoin peittoon si-
nut kanankaaliksi. Näitkö?

Paimen.

En nähnyt, enkä usko hänen tehneen sitä. Mutta huomattaat, isäntäni oli wierasmiesten kanssa muistuttanut, ettette laskis hevosta laitumelle ilman koukua kaulassaa. Elikko meni aitaan.

Martti.

Kitas kiinni, sinä waiwainen aidantakuinen; ja kuule nyt minä toimen sinulle annan. Sano sille wanhalle sarmipäälle minulta, että hän on wiheliäisin aatelismies Suomessa, että hän on iilimato, pullea hewos-iifi, mutta hyläpä hän lypsetään wielä. Sille nuoremmalle kawiojalalle sanot sinä minulta, että hän on käen=poikanen, kurja käen=poikanen, joka rehottelee toisen pesästä; mutta muistuta häntä usein niin tapahtuwan, että pesään ilmauu muuriaisia, keltaruskeita, tulisia wiholaisia, ja silloin ottaa hänet peijakas. Niin, kaikki tämä sano heille wierasmiesten kuullessa. Muista se, sinä kanalja.

Paimen.

No, no.

Martti.

Jos et sitä tee, niin oletpa onneton, koska sinun tästä lähin kohtaan.

Paimen.

Tähtyhyhän minun se tehdä.

Martti.

Jaa, jaa; se tee jos mielit jäästää sekkääs.

Paimen.

Mutta hellittäkäätkä kaulukseni.

Martti.

Ei tällä hinnalla. Saatpa ensin wähan sauwastani; sillä tarwitsenpa hieman öljyä syhdämmelleni. Onpa minulla ihana halu wähan pehmittää sinun kruunun=maatas, koska olet armotoman kerkeä tekemään mitä muut sinua käskewät naapuriesi wahingoksi. Tiedätkö, sinä weitikkä, missä käskysä kielletään pahanteko lähimmäistämme kohtaan?

Paimen (erikseen).

Enpä sitä muista, minä onneton; mutta eh'ei tiedä hän sitä itsekään; sillä sanotaanpa häntä huonolukijaksi myös.

Martti.

Sanoppas: missä käskysä?

Paimen.

Kuudennesa.

Martti.

Dikein vastattu. Kyllä sinä kakkismukses osaat, mutta elätkö sen mukaan, junkkari? Mutta kas tässä pieni muistutus.

Paimen.

Te ette saa lyödä minua.

Martti.

Miinkö rukoilet? Herra Martti, antakaat armon olla oikeuden sijassa ja helpottakaat vähän hyvin ansaittua rangaistustani; sano niin, ja pääsetpä vähemmällä.

Paimen.

Te ette saa lyödä minua.

Martti.

Wai niin! Et nöyryy siis rukoukseen?

Paimen.

Te ette saa.

Martti.

Roetetaanpas. (Ulkosen jyräys kuuluu).

Paimen.

Kuulkaat ulkosen hirmuista jyrinätä. Polttihan sen kau-

hea wafama menneellä wiikolla heinäladon Lautamajan nitulla.
Oletteko sitä kuullut?

Martti.

Minä annan tuhannen peeweliä ulkoselle. Hän tehlöön työtänsä. — Selkääs saat. Katsos. (Eyö häntä sauwalla). Sasfoo! et meinaa huutaakaan, et sanaakaan hiiiskua? — Sasfoo! Entäs tämä. (Eyö häntä vielä kerran, mutta pudottaa sillä samalla sauwan ja ottaa huutaen selästänsä kiinni). Aih, aih! Kuolenpa! — Poika! Pysäh tähän, pysäh, jos et tahdo tulla syyppääksi kuolemaani! Aih!

Paimen.

Mikä waiwaa teitä?

Martti.

Mikä minua waiwaa, sinä kirottu penikka. Etkö tiedä, että olen kowin raskettu leiniltä? Ymmärrätkös? Luutaudilta. Ja wälistä iskee se kimppuuni kuin tahtoisi ampua selläni poikki. — Aih! Ja kailki tämä sinun tähtes, penikka.

Paimen.

En minä teitä ihönyt.

Martti.

Suus kiinni! ja pitele minua, etten pääse kaatumaan. Jos kaadun, niin olenpa hukasja enkä nosta hlös töppösiäni moneen tuntiin. Anna tänne sauwani. (Poika antaa hänelle sauwan ja tukee häntä).

Paimen.

Ettekö ole kysellyt apua tohtöriltä?

Martti.

Saah! Tohtoripa tässä kyllä auttais.

Paimen.

Kuinka olette saaneet tämän luutaudin?

Martti.

Ole ääneti; se ei kuulu sinuun. — Katsos nyt kuinka minä teen. Sovitan saunani tänne taakse, likistän sen käsiwarfillani lujasti vasten selkääni ja pistän molemmat kourani housuihin lakkareihin. Kas näin. Tämä auttaa vähän. Taluta minua nyt käsihyntästä selwälle tielle ja katso etten peewelin tähden pääse kaatumaan. (Käywät; poika taluttaa häntä).

Paimen.

Elkää nyt kaatuko waan.

Martti.

Ole minua waroittelematta, sinä nalliaminen, sammakko. Ja jos nyt hawaitsen — aih! kuolenpa. — jos nyt hawaitsen pientäkin klippari-naurua huulillas, niin ihönpä leufas luffuun.

Paimen.

Surkeatahan tämä on. Voi, että näin piti käymän! Voi, woi!

Martti.

Elä siinä itke jollottele, waan taluta minua koreasti. Aih, aih! (Katoowat. — Tykö ja Pauli, karkutiellä Uraalin aarnioista tulewat). 261-26

Pauli.

Seis, ystävän'!

Tykö.

Di! misjä seisomme!

Pauli.

Tuosj' onpi kotokylä.

261. 30

Tykö.

261. 31

Niin; mä näen,
Waan uskoa en tahdo mitä näen.

Pauli.

No, silmäm' harhailee. Me istunne
Uraalin kairwantojen syvyydessä
Ja koston' uneksimme laulaimesta.

Tyko.

Ei! Tornivuorella me seisomme
Ja tuossa toivon onpi waltakunta.
Käy, tuuli wapaa synnyinlaaksoista,
Käy, riehu, ilostasi hurjapäänä
Ja siipes ihanasti jähdyttäköön
Tät' otfan ihanata polttoa!
Käy, tuuli, lempeästi liehutellessä
Lumiliinaa hartioilla kaimiin immen,
Mi kenties käykelee nyt kankahalla
Tuoll' kultaisella, hämäräsä illan!
Käy, myrsky; tämä myrsky autuus on!

(Reimaus).

Pauli.

Sä näit tuon leimauksen luoteisesä.

(Kova tulen-isku, jyrrä ja sadetta).

Tyko.

Nyt iske tulta, jyskyä ja sada,
Sä isäinmaamme taitwas ihana!

Pauli.

Onp' ihanata tämä ihlinä,
Mi kiiriskelee wuorten reunoilla,
Ja ihana tuo pilwein himmeys
Pääll' kotoartanoimme wäikkwä.

Tyko.

Ja ihanat nuo pilwein tulifärmeet.

Miin; leimahtelee, jyskää kovaasti
 Kuin rautafirnut sodan tanterella,
 Kun jhlinätä voiton kunnioiksi
 He kidoistansa mustist' offentawat,
 Ja vihollinen karloitettu on.

Pauli.

Kas pilwikallioita, torneja
 Tuoll', tulilakeista, ladottuina
 Tyrkästi toinentoifens kiirehelle!

Tyko.

Se ompi jalo nähtelmä;
 Me näämme siellä sotajoukkoja,
 Miin jalkawäkeä kuin hevosilla
 Pois retkeilewän idän mailmoihin
 Tulesja, sawusja ja jyskeessä
 Ja wilkas laiku läpi ilman kiittää.
 Miin wiettää taiwaan woimat pääsfämme
 Uraalin komeroista Suomehen.

Pauli.

Sä pilwipatjas tuosja, purjehdi
 Uraalin wuorille ja terweisemme
 Wie unisille wartijoille siellä,
 Ja ferro wapauden ihanuudest'. —
 Di onnen hetki, ilta armahin!

Tyko.

Kernaasti wuosikaudet kulkisin,
 Suot sotkisin, tiet monimäisef
 Hymyhuulin käisin, kun waan tieni pääsfä
 Mull' olis tiedosja wiel' ilta toinen
 Tainkaltainen kuin tämä. (Ukonilma on lafannut).

Pauli.

Täs' seisomme, ja korkeuden kättä,
Mi johti meitä tieltä waiwojen,
Nyt kiittäkäämme.

Tyko.

Mutta katjos, ilma
Ko ylenee ja waijust' ukko wilkkuu
Tuoll' ääris' awaruuden kaukaisissa.
Kait' onnen myrsky, taiwaallinen itku,
Kuwa sielujemme wallattomast' ilost'.

Pauli.

Ja taiwas sekkii, kotomäen kuuset
Taas kärkiänsä hiljaa kastelewat
Siniyden korkeahan merehen,
Lännessä päivän kultatahti paistaa
Ja metsä kiittää sateen pisarista.
Niin ottaa meitä vastaan synnyinmaa
Kuin äiti, ilon khynele postellansa.

Tyko.

Niin riennuisna kuin lemmeस्थ्यnt impi
Kefawirran kylwhyst' ylösnoustuansa,
Kun heinistönsä päivän hohteessa
Hän istuu unelmisja autuisja
Ja wesihelmet kiharillaan loistaa.

Pauli.

Nyt on se hetki, koska peltomies
On khyntöns päättännyt ja juhta seisoo,
Kun paimentorwi kaikuu kujalla,
Ja kotiin ehtii karjankelloin ääni

Ja lyntörästä männyn latvasa
 On ehtoowirtens alkanut.

(Drjön waskitorni kuuluu).

Tyko.

Se ei ollut paimen.

Pauli.

Drjön torwi! Mä miehen näen mäen rinteellä tuolla.
 Hän lähenee meitä.

Tyko.

Kaswinlumppanimme, tule pian, kiirehdi! Lämpöisempi
 kädenpuristus ei ole sua wartonut vielä.

Pauli.

Tuossa on hän. (Drjö, warustettuna metsämieheksi, tulee).

Drjö (erikseen).

Keitä lienevät nämät? Käiketi matkustelewia muukalaisia.

Tyko.

Terwe, Drjö!

Pauli.

Terwe!

Drjö.

Te tunnette minut?

Tyko.

Mutta finä et meitä?

Drjö.

En, herrani.

Tyko.

Nytpä taitaisimme wähän ilwehtiä kanssas, mutta sydäm-
 memme polttawa halu ei siihen aikaa anna, ei anna se aikaa,
 waan syöfsee meitä eteenpäin woimallisesti kuin myrsky idän
 wuorilta, joista tullaan. — Täsiä, Drjö, ystäväsä Tykon käsi.

Pauli.
Ja tässä Paulin.

Drjö.
Mitä!

Tyko.

Mä lewittele filmiäs. Näin on laita.

Drjö.

Tuhhat tulimmaista! mun täytyy uskoa.

Tyko.

Uskoa sun täytyy mitä näet.

Drjö.

Nyt kaiketi on suuri kirkastus auringossa ja kuussa. To-
merini, terme tuhannet ferrat! (Syleilevät). Itkenkö? En! Mo-
walkeana katsantoni loistakoon! — Mikä onni on teidät saat-
tanut tähän?

Tyko.

Karkureina otsilla terästetyillä tulemme Uraalin kairan-
noista, lentäen kuin lohikärmeet luolistansa me tulemme, ja
tässä on viimein tiemme pää.

Pauli.

Eiis saamme nyt sinulta tarkemmat sanomat. — Itäm-
me, elävätkö he?

Drjö.

Terweenä ja raittiina.

Tyko.

Morstaneni, hän elää myös, sen tiedän, sen paimenelta
kuulin. Elääkö hän?

Drjö.

Se murheellinen, mutta jalo kukkanen. Hän elää.

Tyko.

Hän ennen, niinkuin muistan, mielellään lumiwalkeaa liinaa pääsfänsä kantoi.

Drjö.

Senkaltainen usein vielä nähdään hänen tumpuria kihariansa werhoowan.

Tyko.

Siinä haamuksa on hän väikkynyt sieluni sielmän edessä siinissä kautaisissa saloisissa täällä. — Drjö, me olemme tehneet miehuullisen retken, jonka unohduksen yöhön ei jäämän pidä.

Drjö.

Teitä onni on ohjannut.

Tyko.

Mutta kourilla kowilla. Paljon sulle vielä kertoilemme tästä tiestä. Mutta muista asioista nyt. — Mitä kuuluu itelles, miten elät?

Drjö.

Omalla turpeellani, ja milloin kuleksin ympäri metsissä, joissa luotini jo on weristänyt monen khyhnyksilmäisen kontion.

Pauli.

Olet jättänyt siis kirjas ja tieteellisyhden tien?

Drjö.

Peijakas! elävässä kirjassa nyt tutkiskelen raffauden oppia, ja hedelmiä se kantaa.

Tyko.

Oletko nainnut?

Drjö.

Korean, ruskeafilmäisen heilakan, joka on kaswanut kun-

niaallisen talonpojan katon alla, niinkuin hänen rakas aviopuolisonsa itse.

Tyko.

Toiwoni on ettet ole tehnyt kaduttawaa liittoa.

Drjō.

Täyswerinen, terwe ja raitis kuin nuoriwuohti on nuori waimoni. — Asia on tämä: Useinpa metsän ihanassa hämäreässä kohtasimme toisiamme. No, kuinka hywääns; mutta täytyipä siitä äkisti tulla wihtiaiset. Kuitenkin on kaikki hywin, häneen tydyn. Elätöön awiosäätty! Siihenpä astuu kohta Tykokin, jos hän lupausesiansa on luja. Mutta riennä, ettet saa pyhkeillä leukaas.

Tyko.

Mitä tarkoitat?

Drjō.

En juuri mitään. (Eriksen). Nyt ehkä haastelin tyhmästi. Mutta, tuhannen peeweliä! enhän tiedä mikä nyt on wiisaamin tehty, joko salata kaikki, wai ilmoittaa kuinka on laita.

Tyko.

Hän ei ole siis kestänyt koetusta?

Drjō.

Mitä! Mistä päätät niin?

Tyko.

Sun puheestas ja katsannostas.

Drjō.

Hän vastaanottaa sua riennulla.

Tyko.

Sinä juonittelet, haastelet wältteliäästi. Maa ja taimas!

Nyt wetää iloni henkeänsä syvästi ja wartoo mitä tuleman pitää. — Oi Drjö! Jos mua pidät ystävänäs, niin sano kaikki, kaikki kättemättä mitään. Selvällä webellä tahdon purjehdita, nyt liioinki koska pitkän matkani pää on näin läsnä. Sentähden, jos uhlaisi minua vielä joku vaarallinen kari, niin osoita se mulle, etten itse satamassa joudu haaksirikfoon. Drjö, Drjö! ystäwyhtemme nimesä sua wannotan ilmoittamaan kaikki.

Pauli.

Se tee, Drjö; paras aina tietää totuus.

Tyko.

Kirkas totuus, kirkas!

Drjö.

Kuule fitten ja ole thyni.

Tyko.

Niin olen.

Drjö.

Tietäkää, että wiha niinkuin musta muuri vielä eroittaa Wiitalan ja Kuuselan. Tiedon, Tyko, sai sun isäs salaisesta kihlauksestas Kuuselan tyttären kanssa, siitä hän julmistui, perinnöttömäksi sun julisti ja ottopojaksensa walitsi heimolaisenne, Niilon.

Tyko.

Dupa murheellista tulla hylätyksi isältä; tämän taidan kantaa kuitenkin, se tosin musertaa sydäntä, mutta ei katkaise elon hermoa, mutta jos pimenee multa aurinko, josta henkeni walkeus tulee, niin kaikki hywästi jääköön. — Mutta taidanpa kantaa tämänki, taidan kyllä kuin kylmä kraniittipylväs. Sentähden, nyt anna kaikua sanomista pahimman, sano että Elma on mun pettänyt, ja niin kufista se toiwonlinna, jonka äsken rakensin ja jonka huipun ympärillä purpuraiset pilwet hohti; alas työnnä kaikki.

Pauli.

Mitä käännös olis tämä meidän onnesjamme!

Drjöö.

Mitä kiukuinen voima saattoi mun tähän teille tuomaan näitä kiusan tietoja ja samentamaan iloujumaanne näin!

Tyko.

Nytpä tiedämme sitämukaan itsemme käyttää kotihin tullaamme ja taidamme kenties kaikki vielä parhaaksi kääntää. Nyt aluksi me muukalaisina, tuntemattomina oleskelemme isäimme huoneessa, koetellen heidän valtasuontansa, joiden kanssa joudumme tekemiseen. — No, mitä tiedät Elmasta? Ken astuu esiin mulle kilpakosijaksi?

Drjöö.

Sulle asian kerron, jonka kuitenkin pidän mitättömänä, mutta kerran luvattuani sulle ilmoittaa kaikki, niin tahdon sen kertoa. — Tämä Niilo, joka toisen perustalla nyt ylpeilee, mulle ilmoitti kerran koska wiini hänen aivosansa kuohui — selwänä hän kyllä taitaa waikenemisen konstia — että sekä Elma että Kuusela ovat viimein hänen. Niemuten hän kertoi neidon lemmistyneeksi häneen auttamattomasti. Häneltäpä kysyin olisiko tämä wisisehtensä perustettu neidon omiin lupauksiin. „Ei“, hän sanoi, „sen näen ulkokirjoituksesta, ja mitä isään kuuluu, niin tiedänhän että raha nyt niinkuin ennenkin on tekewä ihmeitä“, niin hän haasteli, mutta luulenpa hänen erehtyvän. Ja jos myös neito olis häneen taipuva, niin asia ei käy päfsin Niilon elatusisän tähden, ja kaikkea rikkauttansa ei se poika lemmellensä uhraa.

Tyko.

269.1 Ihastuttaa taitaa tämä neito, woimallisesti ihastuttaa. — Nyt wakojaksi käyn ja jos huomaitseen sydänmensä suostuwaksi toiseen, niin olfoon menneeksi.

Pauli.

Julkisesti käymme esiin ja sitten sallimus ja taiwas tyhnsä tehkoon.

Tyko.

Sen itse teemme, niin, me itse. — Päätökseni seisoo lujasti.

Drjō.

Immen luoksi viipymättä, ja näkemän sun pitää hohtawa lempensä sua kohtaan.

Tyko.

Haa! hyppäisitkö luoksesa, sanoen, tässä olen, älä hylkää vanhaa kofijaas, waan pidä häntä lämpöisenä wielä ja anna Niilolle ruffafet?

Pauli.

Nyt korkeaa mieles sun eshyttää; ei ole sulla kylliksi syhtä tainkaltaiseen tekoon, tahi etsit tekojyitä hänestä päästäkses, ja tiis et lemmi häntä enään.

Tyko.

Pauli, Pauli! tätä herjausta en juuri kärfis muilta. Mutta kuule syhni. Koska, lähteisjäni sotaan, jätin jäähywäiset tälle neidolle, me silloin wannoimme walan niin korkean ja pyhän, että hän, joka sen rikkoa taitaa, ei ole ansaitsewa tulla rufasetuksi, ei, waan kirotuksi. — Tämän uskollisuuden lupauksen teimme. Alkoon houkutelko sydäntämme lenkään muu, waikka eroittaisi meidät onneton kohtalo ijankaikkiseksi, waan muisto lemmeistämme ainoa ilomme olkoon aina fuolemaan. Sen wannoimme esi-istemme luitten, oman tuntomme ja fuolemattoman sielumme nimesjä, ja tobistajiksi huusimme Jumalan ja taiwaan.

Pauli.

Ankara wala!

Tyko.

Tämä tapahtui funnaalla siellä, josta maantie alas laukeen kärkeille ja äärettömän kauwas filmä ehtii. Ja oli se iltä sunnuntain, ja pimeät pilwet, raskaasti kiiriskellen ylitsemme, peitit korkeuden kannen. Kunnis oli silloin impi rinnoillani; katseestansa säteili taiwasten autuus ja kainosti leikkitsi lempi huulillansa. — Shanata oli tätä iltaa muistella. Mutta, neito, oletko nyt saastuttanut nämät muistot? Siitä tahdon warmuuden ennenkuin sun haltuus onneni heitän.

Prjö.

Jos impesi nyt toiseen katsahtaa, niin mitä aiot? Käyt kaiteti kamppaukseen miehes kanssa?

Tyko.

Jos narri olisin. Mä walanrikkojaa kiroon, hänet ijäijeksi unohdan ja toiwon vielä toisen naisen löytyvän itselleni. Hänet unohdan, waikka olis hän kunnis kuin kesä-yösfä Sulamit, waikka katuisi hän tekoansa ja maassa edesjäni rukoillen matelis. Tämä kuule, taiwas korkea, tämä lupaukseni on, ja, se tietään, ennen kuolemaan kuin siitä poikkeisin mitä olen luwannut. Tämä awu, tämä into miehunden on tehnyt mainioffi sukuni, jonka mielilause on: „kuin kallio myrskysjä.“

Pauli.

Emmepä sua taida ohjata, sen tiedämme. Arpa on siis heitetty. Ja jos kawaluutta löydät, misjä uskollisuutta toivoit, niin pettäjää kohdatkoon onnensa osa. Niin lausun waikka olen hänen oma weljensä.

Tyko.

Hänettömyyden lupauksen tahdon teiltä. Suomatkaat: kuinka vielä asiat muodostuneekin, niin älkää tielleni käykö tekoani hämmentämään; se luwatkaat.

Drjō.

Nyt kätä itseäs miten mielit, minä olen waiti.

Pauli.

Sinä tiedät meihin taitawas luottaa.

Tyko.

Nyt kotiin! Kotiin? Kotoa ei ole Tykolla; Niilo, se waltakunnan petturi, on Wiitalan poika ja perillinen.

Pauli.

Isäni sen herjän kerran kuolon kidasta osti wapaaksi, ja siitä on alku Kuuselan köyhyyteen. — Mutta rientäkäämme matkamme päähän.

Tyko.

Heille esittelemme itseämme matkustawina wierailta mailta.

Pauli.

Mistä maasta, weljeni?

Tyko.

Franskan maalta.

Pauli.

Ja waeltelemme, tutkien kansakuntain eloa täällä pohjoisissa maisissa. — Tämän pelin synkeällä mielellä aloitan. Olkoon menneeksi!

Drjō.

A la bonneheure! sinä franskalainen. — Duni olkoon tulitorninne vielä, ja ne sumuiset pilwet, joita nyt eteenne kii-ritellyt olen, pian hälwentykööt pois, ja sitä kirkkaamana loistakoon taiwaanne taas! (Renewät).

Toinen Näytös.

(Parooni Maunon huone Kuuselassa. Niilo tulee sisään perältä).

Niilo (yksin).

Nyt parastani koetan, nyt on otollinen aika. Rowin ahdistaa nyt parooni Maunoa Wiitalan herra, ja sentähden tiedän woivani häntä taimuttaa käyttämään itseänsä tahtoni mukaan tyttärensä kohtaan; ja tytär, isänsä onnettomuutta nähden, on viimein suostuva vastaan-ottamaan tarjotun käteni. Sa sitten teitä yhteenkiihoitan, te riitaweljet, kamppaukseen weriseen, toivoen siinä herra Markuksen weren juottawan ahnetta tannerta; jos ei, niin onhan kädesäni henkes. Peittäkää pimeyteen tämä, te pimeyden henget, että kuolon-ankelin työnä pidetään, waikka ihmisestä kattaisnut on elämän kalliin langan. — Haa! kauhistunko? — Ei, ei! niin käyköön, jos ei toisin onnistu. Jos taistelussa et kaadu, mun elatusisäni, niin makeasti nufut jonakuna myöhäisenä ehtoona, juotuamme kahdenkesken kuin ystävät parhaat, nufut uneen, josta ei heräy. — Wiitalassa ja Kuuselassa wallita tahdon ja kauniin Elman waimokseni saada, se on se onnen kunnas, jonne ehtiä tahdon. (Mauno tulee oikealta).

Mauno.

Niilo! — Niin, tiedänpä mitä on sulla kerrottawaa, niin, niin, maksun aika on mennyt ohitse ja parooni Markuksella on walta minut karjoittaa talostani. Pantattu on tilani, ja ei riitä edes tämä, helwettiin menee ehkä kaikki irtain myös, ja maantiellä seison. — Hän tahtoo niin kiireesti kuin mahdollista tuomion käymään tähteen?

Niilo.

Katkeruudella täytyy mun ilmoittaa, ettei hän teille enään suo monen wuorokauden wiivyytystä. Nyt, saatuaan wihamie-

hestänsä näin oivan nappauksen, hän iskee kiinni kuin kantuan ärshytetty karhu.

Mauno.

Ja hänkö käteeni kurottaisi kerjuusauvan! Ennen kuolema!
— Ei, miekka vasten miekkaa, niin joutukaamme yhteen ja rakentakaamme Kalmalle werinen uhripöytä.

Niilo.

Herra, muistakaat toki . . . .

Mauno.

Kirous! Mitä elämästä täällä? kaikki maistuu sapelle, kaikki synkeälle näyttää; maan ja taivaan on vihan perkel mustalla kauhtanallaan peittänyt ja tehnyt sydämmeni antioksi ja katkeraksi. — Niilo, usko mitä sanon: koska nuoria olemme ja ylevät aiheet poveamme polttaa, niin emmepä taida aavistaa, kuinka suuri on elossa vihan voima, kuinka vaikea voittaa. Vihamiehemme muisto meitä lakkaamatta vaiwaa, meistä riistää päivän hauskuuden ja yön unen. Niin wallitsewat meitä himoin myrskyt, nimemme kuluu elämän kirjasta pois — jos niin on kuin opetetaan — elämän kirjasta nimemme kuluu ja sielumme saaliiksi joutuu pimeyden enkelille. Mutta woi! koska kohtalo näin on niellyt olentomme pyörteisinsä, ken taitaa silloin kirkaalla otsalla seistä ja hymyillä, jos ei hän ole Sokrates? — Hän ryöstää minulta tämän pienen, rakkaan turpeen, joka kerran omakseni suotiin, kalliin synnyinmaan piirisä. Tämä aatos pyörreyttää!

Niilo (erikseen).

Nyt uljaasti esiinrynkätä tahdon. (Ääneensä). Ja pelastus^{274.1} tuffenne on toki läsnä. Te hymärrätte?

Mauno.

Hymärrän. Summan, jonka welskaa olen Wiitalaan, sä mulle tarjoot, mutta tyttäreni hintana. Häwyton! muista että

kerran melkein saman summan sun tähtes menetin ja pelastin sun pyömelin kirveen alta.

Niilo (erikseen).

Nyt tahdon itseni teeskellä kuin mies. (Ääneensä). Tie-dämpä että väärin teen, Jumal'awita! sen teen, mutta kaikki lempeni tähter. Oi, että sen woima on niin hirmuinen, että se meitä paloittaa käytöksiin, joita omatuntomme ei aina hyväksy! mutta ihminen on heikko, heikko olen minä. — Tosin on teillä syy minua hylkäämään, kowin halpana pitämään, mutta jos tuntisitte toki sydämmeni polttawan hohteen, niin tuomionne ehkä lieviäisi. — Kuinka hywäns, mutta asiaa arwelkaat. Wilauksesja on welkanne suoritettu, te wallitsette maallanne ja huoneesjanne aina kuolinpäiwään, ja tämä kaikki maksoi ainoastaan pari sanaa teiltä, pantuna tyttärenne sydämmelle.

Mauno.

Pari woiman sanaa, niin on tarvoitusjes. Lastaniko siihen waatisin, johon ehkei taimu sydämmensä? Häntä lähene itse ja onneasi koeta, ja tempaa poweltani pois tuo werta janowa wamppyyri, joka wähitellen kaiken nesteen olennostani imee.

Niilo (erikseen).

En hymärrä miksi kamoan lähestyä tätä neitoa, ja jos sen tehdä woisin, niin pelkäänpä, että kiellon saan. Ei! ensin walmistekoon häntä isä.

Mauno.

Sä olet waiiti.

Niilo.

Tyttärenne on melkoinen haaweksija, pitää itsensä jonkun lapselkaan lupauksen kautta sidottuna entiseen lemmittyhynsä. Ei siis sowellu minulle koettaa häntä järkäyttää siitä, mutta teille hywin, koska olette isänsä ja yhdessä riippuwat teidän molempain kohtalot.

Mauno.

Mitä woin, jos sydämmensä on wastoin?

Niilo.

Hänen kansansa jutellaat toki. Kenties on sielunsa mua kohtaam wieras nyt, mutta muutos, äffinenki, ei ole mahdoton. Hän kuwailloon itselleen että ehkä juuri minä hänelle Luojalta olen määrätty; senlaisilla aatoksilla on joku salainen ihastuttawa vaikutus neidon taipuvalle sydämmelle, ja se, joka äskes hänen silmissään oli mitätön, on kaunis nyt. — Oi, tehkää parastanne, häntä kohtaan isän oikeutta kohtuudella käytäin. Koettakaat mitä sana woi, kuwatkaat palawasti hänen eteensä se onneton tila, johon Wiitala teidät taitaa syöstä, jos ei hän, tyttärenne, teitä tahdo pelastaa, joka kuitenkin on hänen woimassansa. Ehkä ei myös wahingoita saattaa hymmärtämään, että miekattin siinä leikissä vielä taitaa wälkkyä ja sydänwerta wuotaa.

Mauno.

Se ehkä tapahtuukin. Jos muuten hänestä en suorin, niin nähdä tahdon sen sonnikoiran werta ferran vielä. — Mutta huomaa, poika, kenen kansa olet tekemisissä, niin, huomaa. Mitä sanois hän, saatuaan tiedon ottopoikansa naima-hankkeista? Kuinka luulet?

Niilo.

Minä Wiitalasta kiireen passin saisin; siitä ei epäilystä. — Mutta salattuna kaikki olkoon joku aika eteenpäin; koetanpa miten taidan häntä saattaa toiseen mieleen. Mutta jos en siinä onnistu, niin mentöön Wiitala ja rikkauteni kaikki; niin woimallinen, korkea on lempeni kaunistä Elmaa kohtaan. Kaikki hylkään hänen tähtensä, ja waimoni ei toki puutetta kärsimän pidä; sen tulewaisuus on osoittawa.

Mauno.

Mutta malta, mon cher. Eipä ole vielä kästösäs Wiitalan huoneenhallitus; mistä siis tämä rahajumma?

Riilo.

Minä komean Wiitalan perillinen olen. Rahat ovat kädesänne, niin pian kuin löytyy tyttärenne nimi naimasuostumuksesja, joka on tehtävä salaisuudesja. — Katelkaa, herra, jo huomenna taidatte otspanne jalosti nostaa wasten Wiitalaa, seis-tyhänne ainiafsi omalla kentällänne, ja wiimein, ja sinne olfoon pitkä aika, kallistuu pääänne mafeaan lepoon tässä kauniisja Ruufelassja.

Mauno.

Tule huomenna, Riilo, huomenna! Mitä woin nyt ty-tärtäni kohta, koetan, mutta itse pitää sun hänen kansansa haasteleman päätösjanat, sen tahdon. — Huomenna; aikamme on tärkeä. — Nyh jätä minut. (Riilo menee. — Mauno yfsin). Tyttäreni, sulta pelastusta nyh toiwon. — Hän käy laatuun sun miehellesji; niin, miksi ei? Wiisas on hän, reipas myhös ja syhdämmensä hellempi kuin luullaan. Sen huomasiu nyh. Hän käy laatuun. — Tyttäreni, tyttäreni, nyh täytyy sielus taipua hädän waatimufsen mullaan. (Martti tulee). Mitä tahdot?

Martti.

Sm, herra parooni.

Mauno.

Onko tämä wastaus?

Martti.

Saanfo luan.

Mauno.

Sano!

Martti.

Peijakas! kohta luulen tässä wafaran paukkuman.

Mauno.
Kohta, Martti!

Martti.
Mutta kuulkaat pieni neuvo.

Mauno.
Kuulenpa.

Martti.
Te lahjoitatte minulle kulta- ja hopea-kalunne ja muut kallimmat koristukset, joita löytyy pesästä; minulla on taasen walta teille kaikki lahjoittaa takaisin, koska hirmumyrsky Wiitasta on puhtaaksi lafaisnut Ruufelan.

Mauno.
Haa! se lafaisee meidät kaikki tielle tietämättömälle.

Martti.
Hyvä siis jos on jotain muasfamme sillä tiellä.

Mauno.
Martti, nyt närkästyn sinuun, ja jos et olis wanha, uskollinen palvelijani, niin ulos huoneestani sun heittäisin.

Martti.
Ja hywin ansaitusti, hywin. — Niin, niin, kaikki käy niinkuin käy, ja wakaasti katselisin päältä, jos en muistelis tyttärsenne, joka on enkeli. Niin, hän on enkeli, mutta herra Niilo on perkele.

Mauno.
Mitä koskee minuun tämä mies?

Martti.
Hän tyttärsenne koskea tahtoo.

Mauno (erisseen).

Hän on jäljillä, hänen kirottu katsantonsa tunkee läpi vuorten. (Ääneensä). Mitä tarkoitat? Sano suoraan, ja tämä selkaus pois.

Martti.

Siis käskette mun haastelemaan näin: Päästimeksenne tuon Wiitalan lohikärmeen kidasta mielitte tyttärenne uhrata, pakottaen häntä waimoksi herra Niilolle. — Luwallanne kysyn, eikö pyri tämä herra korean Elman sydäntä kohden?

Mauno.

Kuule sitten totuus: niin on asia, mutta tästä ole ääneti kuin hauta; ja muista sanoneeni.

Martti.

Se on melkollisuuteni. — Kuinka hyvänä. Ihmisten olennon ja'an minä kolmeen luokkaan, jotka owat maa, helwetti ja taimas.

Mauno.

Ja tämän jakauksen kanta?

Martti.

On naiminen. — Naimaton on maan päällä, onnettomasti nainut helwetisjä, mutta taimaan ilossa tanssii onnellinen parisunta. Mihin luokkaan joutuisi nyt tyttärenne herra Niilon kanssa? Pelkäänpä, siihen toiseen. Tämä mies on tuhlaaja werraton, ja anna tuhlaajalle waiffa miljonia ja pian haihtuu kaikki pois kuin akanat tuuleen. Voi tytärtänne, jos kohtalonja tämän miehen kanssa yhteen liitetään! Hän on taivoiltansa faastainen. Peeweli! hän nua inhoittaa kuin kärme.

Mauno.

Kaiketi nyt erehdyt. Luulenpa katsahthaneeni sywältä hänen sydämmeensä ja löytäneeni sieltä enemmän hyvää kuin luulin.

Martti.

Tarkemmin katsokaat!

Mauno.

Sano minulle, Martti, miksi ei löydy yhtään vanhaa palvelijaa, joka ei ole nenäkäs ja kopea? Niin on ollut mailman alusta.

Martti.

Siis elämän järjestys, jota meidän täytyy kärsiä.

Mauno.

Mieltäni jä ärshytät, käy toimees, ukko, ja ole koskematta asioihin, joita et käsitä.

Martti.

Dikein, herra parooni. Suutari pyyhkään lestisjansä. — Minkä hinnan määrätte sianporjaisianne?

Mauno.

Mene hiiteen, porjaines ja tallukkoines! Suolifinko niistä nyt? Ne hautaa suohon, tahi käske joukko perkeleitä ne syösemään järveen korkeimmalta vuorenyhrykältä.

Martti.

Siihen ensimmäiseen toimeen on minulla huono selkä, toiseen taasen huono usko. Yhteen perkeleeseen uskon vaan ja hän on Wiitalasja, se vanha lohikärme. Hänpä meiltä riistää niin hewon ja härän kuin emakon naskinsensa, jos ei fitaansa wiskata wiatonta, lempeäsilmäistä karitsaa.

Mauno.

Martti, nyt tahdon jäädä rauhaan.

Martti.

Sumalan rauhaan! herra parooni.

Mauno.

Tätä tietä, ja käske tänne tyttäreni.

Martti.

Karitsan saatan uhriksi valmistettavaksi. (Menee vasemmalle).

Mauno (ylsin).

Sä sitteä ja uppiniskainen kami! Kuitenkin pelkään sun aamistawan oikein, pelkään että murheellisen tulevaisuuden lapselleni rakennan. Mä tiedän, ettei hän tätä miestä taida lempeä. Pitääkö siis minun väkivoimin häntä syösemän tahti ulos huoneestani Wiitalan werikoiralta syöstykseksi tulla? Mitä teen? Kahden wirran-kierroksen keskellä wäityn. (Elma tulee vasemmalta).

Elma.

Min tahtoo isäni?

Mauno.

Käy liiemmä

Mun tyttäreni; asian tärkeän,
Mi kaiken elämämme onneen koskee,
Nyt sulle ilmaisen, mun Elmani.

Elma.

Ja otfallanne wallitsewi hö,
Ja kauheasti wäänthy huulenne.
Mun sydämmeni katkerasti kärsti,
Kun muotonne näin synkeänä nään.
Di taiwaan armo, paista hänen päällens
Ja poista tämä mielen pimeys!

Mauno.

Niin, armo taiwahan ja taiwas selwä
On täällä kohta ainoo suojani;

Mut taiwaan kans' on tunnoton ja kylmä
 Ja kylmempi viel' armo jumalten.
 Nyt tietä häviön kaiff' ryhtäin käy
 Ja meill' ei ole pesää eikä luolaa
 Kuin metsän elävillä; eteenpäin
 Waan astelkaamme aina. Niin on laita.
 Sä otat kätees mytyn, minä sauwan.

Elma.

Mut emme epäele kuitenkaan.

Mauno.

Hän ei mua siirrä huoneestani! Kuule,
 Mun lapseni, mi on nyt päätöfsein.
 Mä riitaweljein kanssa miekastelen,
 Ja jos ei kaabu hän, niin kaadun minä;
 Ja kaiffi hywin sitten; wäshnyt
 On rauhakammioonsa ehtinyt.

Elma.

Ja tämä onpi wakaa päätöfenne?

Mauno.

Jumal'awita! Mä hänen läwistän
 Tai nielee oman werein musta musta.

Elma.

Mua ennen päästä täältä, fuolema,
 Kuin näitä hirmutöitä näkisin.

Mauno.

Toi löytyy pelastukseen yffi tie,
 Mut yffi waan, ja sinulla on woima
 Se awata, jos tahdot.

Elma.

Sanokaat,

Mill' ihmetyöllä tämän tehdä taidan.
 Mä kaikki onneksenne alttiiks annan
 Ja valmis olen mihin waaditte,
 Pait käymään vastoin Euojan käskhä.

Mauno.

Siis huomaa mitä sanon. Herra Niilo
 Sua ankarasti lempii, jumaloitsee;
 Hän sydämmensä tunteet polttawat
 Sua kohtaan isällesi ilmoitti,
 Ja silmänsä kuin kassi tulsta leimus.
 Suo sydämmes ja onnes hänen huomaans
 Ja naimakontrahhtihin nimes piirrä,
 Niin pelastettu onpi isäs wanha;
 Niin, kohta, paikalla,
 Kun nimes liittofirjasja waan löytyh.

Elma.

Mun isäni,
 Mä häntä koskaan lempiä en taida.

Mauno.

281. 8 Miks et?

Elma.

Mun sieluni on häntä vastaan.

Mauno.

Oi! keskustele jä waan sielus kansja
 Ja poista tummat, mielettömät tunteet.
 Mä tiedän, tämän miehen luonnosja
 On paljon ylewyhttä löytywä,
 Jos luulemmekin ylenkatsetta

Tai röyhkeyttä tai senlaista muuta
Hänen uroskaswoisjansa huomaavamme.

Elma.

Mun lempein ijanfaijen leimuaa
Waan häntä kohtaan, jolle kerran wannoin
Uskollisuuden walan kuolemaan;
Sen wannoin minä ja sen wannoi hän.

Mauno.

Mun saattaa närkästyämään tämä puhees.
Sun wala si on tyhjä, mitätön,
Kos' isäs tietämättä kihlavit,
Ja onnes liitit wihamiehein poikaan.
Mut jättäkäämme tämä. Kuinka hywäns,
Sun sydännesi hirmuwaltias
En olla tahdo. —

Siis synkeet tunturit mun piirittää
Ja toiwontähti ijanfaijiseksi
Nyt kowan onnen mustiin pilviin sammuu.
Mut kohta wuotaa weri koskena,
Ja tulloon kuolema ja helwetti!

Elma (polwillaan isänsä edessä).

Mun armas isäni, ma rufoilen,
Wieroittakaatte mielestänne pois
Tää werinen, tää julma kostothyö.

Mauno.

Mä tyttärtäni rufoilen, mut turhaan.

Elma.

Te multa mahdotonta rufoillette.

Mauno.

Sä multa mahdotonta rukoilet.
 En anna itseäni kaahata
 Kuin koira huoneestani ulos,
 Sen miehen kautta, jota mihaan;
 En myönnä siihen.

Elma.

Me nöhrtykäämme sallimuksen alle,
 Niin rauha jälleen sydämmiimme palaa.
 Oi! jättäkäämme koto tämä
 Ja itsellemme toinen etsikäämme.
 Se waitt' on pieni maja, mutta ilo
 Ja rakkauts ja lewollinen mieli
 On majasfamme uskollinen wieras.
 Ja hallituksesta tän pienen huoneen,
 Sen asujanten rawinnosta aina
 Mä, kaswintisareni kanssa,
 Don äitillisen huolen pitämä.
 Osaamme kutoa ja neuloa
 Ja kullall' ommella, ja askareihin
 Jo aikaisin mä olen tottunut,
 Ja siitä kaswatustanne mä kiitän.
 Siis älkää murehtiko, wapaasti
 Waan ottakaamme vastaan kohtalomme.

Mauno (erikseen).

Haa! tämä sattuu, osaa kaikialle
 Kuin säteet aurinkoisen kultaloimost'.
 Waan eipä auta, jyrkkä olla täythy,
 Taloa kiinteästi viimeiseen.

Elma.

Te o'otte äänetön.

Mauno.

Mun tyttärein,
 Nyt sanojasi menettelet hukkaan,
 Mun päätöfsein on järkähtämätön,
 Ma lujana kuin ikituori seisoo.

Elma.

Te olette mun armas isäni.

Mauno.

Nyt en ol' armas; tuho lähesty
 Mun huonettain, ja karfaista mun tähty
 Nyt sydämmeni kowaksi kuin teräs. —
 En kärsi tätä. Ylös, tyttärein,
 Ylös paikalla, ja heitä rukoukset.

(Elma nousee ylös)

Nyt jääköön tähän neuwonpitomme,
 Mut huomenna sä lausu päätöfjes.

Ja tätä ellös unohda:

Jos tahdot, niin mun taidat pelastaa,

Jos et, niin kuolen tahi kuoletan.

Di, kuolon syleihin mä halaan päästä! —

Mun poikani, mun Paulini, jos kerran

Sun wielä näkisin. — Sä kaunis olit,

Ol' katsees tynni, wafawa ja kirkas

Kuin puhtaan neitseän, mutta uskallus

Kuin jalopeuran powessasi löytyi.

Di, tahtoisinpa ennen kuolemaani

Sua kerran syleillä, mun poikani! (Menee).

Elma (yksin).

Di, tahtoisinpa ennen kuolemaani

Sua kerran syleillä, mun Tyhoni!

Mi ihanuus, kun murhe meitä painaa

Ja muiden onnettomuus reutoilee,
 On muistaa lempeet' kuvaa kultafemme,
 Mi paistaa tänne mailta kaukaisilta
 Rhyntelken fateen läpi. Oi, mun Tyhoin,
 Niin kaunis kuni päivä autuuden,
 Minä' heikuman ja sielulleni annat
 Kun muiston temppelissä kansas käyn!

(Hanna tulee).

Hanna.

Sisareni, minä tiedän sun sydämmes ahdingon; sillä kaikki olen kuullut. Suo anteeksi!

Elma.

Hän on mua kohtaan ankara.

Hanna.

Niin, ankara, ankara! Kuinka on mielenjä näin muuttunut?

Elma.

Hän wimmoisensa etsii kuolemaa ja veriseen taisteluun kii-
 rehtii, jos en kättäni ja sydäntäni anna Niilolle.

Hanna.

Mutta malta: et tarvitse kuin kirjoittaa nimes naimaliit-
 toon, ja isäs on pelastettu.

Elma.

Mutta mitä luvannut olen, tähtyyhän mun viimein täht-
 tää, jos en häntä tahdo pettää?

Hanna.

Muistellaamme Niilon käytöstä tässä aitasja isäas kohtaan.

Elma.

Me olkaamme kuitenkin tekemättä wäärin.

Hanna (erikseen).

Oisiko tämä wääritys ja synti?

Elma.

Huomenna hän tahtoo kuulla päätökseni.

Hanna.

Ei, ei ole tämä synti eikä wääritys. Muista: Niilon hengen sun isäs kerran lunasti melkoisen summan kautta, josta juuri alkoiin köyhyytensä; nyt on hän, se kiittämätön heimo-
lainen, tilaisuudessa saman summan maksamaan takaisin ja perikadosta pelastamaan perheemme, mutta eipä tee hän sitä ellei hän palkinnoksensa, saaliiksensa saa sydäntäs, se hämytön, kunniaton winttiö. — So'aistu on isäs, koska ei hän kylliksi huomaa kaikkea ilkeyttä tämän kostijan käytöksessä.

Elma.

Mhytä näen kuinka suuri on wihan woima.

Hanna.

Milloon enemmin kuin Wiitalan herraan hänen närkästyä pitäis; mutta molemmille tapahtuoon oikeus. Että Niilo isällesi maksaa, mitä hänen maksaa tulee, sehän ei ole muu kuin oikeus ja kohtuus. — Tule, sisareni, ja rohkeasti itses warusta huomiseksi.

Elma.

Miten tulee minun tehdä? En tiedä, sisareni armahin.

Hanna.

Neuvoani seuraa. — Tule! (Menewät wasemmalle).

Muutos.

(Barooni Markuksen huone. Markus, Tyko, Pauli ja Drjö tulevat periltä).

Markus.

Sisään, iloiset herrani! (Suutaen vasemmalle). Wiiniä tänne, poika! Paikalla! — Istukaat, wieraani, ja olkaat huoneessani kuin kotonanne, Seinen-wirran partahalla. (Istuvat ympäri pöytää. Wiiniä tuodaan). Teidän muistoksenne, herrat!

Drjö.

Herrat Gallian maalta.

Pauli.

Teitä kiitämme.

Tyko.

Kiitämme maljan edestä ja tyhjennämme sen pohjaan Suomen funniaksi.

Markus.

Mille tuntuu teistä kylmä Suomenniemi?

Pauli.

Meitä miellyttää tämä maa.

Tyko.

Me sitä rakastamme.

Markus.

Shmeellistä kyllä. Mitä wiehättävää ja merkillistä tarjoo teille sen luonto?

Tyko.

Paljon.

Pauli.

Meitä haluttaa tutkistella kansaa, etenki sitä yhteistä.

Markus.

Tiedänpä teidän sen uuden hengen lapsiksi, joka parhailaan on ympärileviämässä tässä Euroopassa, ja joka viimein waltakunnat ja kaiken järjestyksen kumoo ja ihmiskunnan hämitykseen saattaa, jos ei sitä ajoissa estetä, kuristeta, että waikenee hän ijankaittiseksi williwaltaansa saarnaamasta. Wäittä-mättömät omat täällä etewhyden oikeudet ja säätyin pykälät. „Tee talonpojalle oikein, waan älä hywin“, se on wakuutuseni alamaifiani kohdellessa. Zumal' awita! hälle oikeuden teen, en kynnen-mustan wertaa wäärhyttä, mutta jos hän pyrstöjensä tahtoo röyhistelä, niin . . .

Drjō (erikseen).

Ratsos hänen filmäripseitänsä ja kauhistu. Nyt laukee sieltä kowa ampuma. — Tyr!

Markus (lyöden nyrkkinsä pöytään).

Keppiä selkään!

Drjō.

Haa!

Markus.

Haa, Drjō! Oletpa suuri weitikkä, sen tiedän, mutta pi-dänpä sinusta, waikkei löydy sinussa pifarata aateliswerta.

Drjō.

Ei pifarata. Se on puhdasta, herra.

Markus (nauraa).

Mutta juo, sinä junkkari. Suokaat, herrat. — Jos, kat-jellesjamme mailmaa, eri lailla aattelemmekin, niin olette nyt kuitenkin wierainani, ja onneton se, joka teitä huoneesjani louk-kaa. — No, mitä aattelette herrasta Kuuselasja, jossa käwitte eileen?

Thko.

Hän tuntui kelpomieheksi.

Markus.

Ja hän on kuitenkin pahin vihamieheni.

Thko.

Itävä asia. Se tietysti häiritsee elämäne rauhaa.

Markus.

Ei hätää.

Thko.

Epäilenpä. Mutta toivokaamme tämän vihan viimein karkoittuvan kauwas ja ystämyyden astuvan sen siaan.

Markus.

Ennen teidän Ardenni- ja Pyrenean-vuoret toinetoistaan käywät suutelemaan, kuin sowington me; ei elosja täällä eikä tuolla, kylmän haudan toisella puolla. Tultuamme yhteen helwetisjä, säästämme pä perfeleiltä kaikki waiwat meitä kohtaan. Kas kuin me oikein toinetoistamme siellä kouristelemme, niin laskewatpa tulihaarunsa pimeyden enkelit ja katselawat meitä suurilla silmillä. Jos joutuisimme yhteen taimaassa, joka tosin olis kepponen, niin toinen meistä sieltä Pietarin ulospotkaista täytyis.

Pauli.

Unkara wiha, ja läheisimpien naapurien välillä.

Markus.

Näistä tienoista hänet kohta siirrän, se on wallasfani.

Thko.

Millä keinolla, herrani.

Markus.

Tämä on asiamme: Wuotta wiisitoista sitten, lainasin hä-

nelle summan rahaa, luvaten sitä häneltä ei ennen vaatia kuin tämän ajan mentyä, ja nytpä on se mennyt. Tuomio on jo kädesiäni, ja kahden, kolmen auringon kiertyesä on sekä talonfa että suurin osa irtaintansa minun, ja maantiellä seisoo mies. — Triumpf!

Tyko.

Eikä armoa yhtään?

Markus.

Wiivhytystä ei tiimaakaan, se on päätösfeni.

Pauli.

Herra parooni, teidän maljanne juon, toivoen teille onnea kahden kartanon hallitsijaksi.

Markus.

Minä kiitän, herra Bertram. Niitä kuitenkään en hallitse enään kauvan, kohta heidän kaikki ottopoikani haltuun.

Tyko.

Äärettömästi lienee hän teitä kohtaan tästä kiitollinen.

Markus.

Olenpa huomannut hänen rakastawan minua hellästi kuin oma lapsi, ja siellä on käytöksensä kaikin tavoin. Ja kuitenkin, vuosia muutamia sitten, hän riehui, niellen elon hekkumaa; mutta myrsky asettui ja myrskyn jälesä tuli kaunis ilma. — Kiltti poika aina siitä asti koska otin hänet huoneeseni.

Tyko.

Oman poikanne teistä tempasi onni armoton?

Markus.

Hänet tappoi jota.

288. n

Tyko. Ja siitä olette varmaa?

Markus.

Ulkottawa asia. Tosin haastelee maineet ristiin.

Tyko.

Jos hän palaisi kotihinsa takaisin?

Markus.

Isän kotoa ei ole hänellä enää.

Tyko.

Olettepa isänsä te.

Markus.

Häntä en tunne, hänet olen hylännyt.

Tyko.

Roma oli kaikei syh tekoon niin kovaan teistä.

Markus.

Hän ei käyttänyt itseänsä isäänsä kohtaan niinkuin pojan tulee. Piina ja kuolema! hän kihlasi vihamieheni tyttären, ja tästä sain vasta tiedon koska hän jo oli sotaretkellensä.

Tyko.

Mutta jos hän ylenantais entisen morsiamensa.

Markus.

Niin on hän wintiö, ja kassinferroin hänet hylkään.

Tyko.

Mutta jos morsian hänet pettäis.

Markus.

Ohtäkäikki; hänet olen hylännyt, ja siihen antoi hän nulle syyn.

Etko.

Ohtä kysymystä olen mietiskellyt: Kylmenistö koskaan lem-
men linna häntä kohtaan, jonka suonissa oma weremme wirtaa?
(Setken äänettömyyttä).

Markus.

Herra, hän on minun lapseni. Totta sanoen, häntä nui-
telen usein. Urhea poika ja sanasansa pyshwä aina wimmaan
asti; perintö weresjä. — Waan, mitä päättänyt olen, seisoo,
seisoo ijankaikkisesti. Tieto aina päätöksesämme pyshneemme
antaa ehjyyden tunteen, woiman hirmuisen, ja katsanto säleniä
istee. — Mitä, jos sanani söisin, jota ennen en ole tehnyt?
Mitä, jos kokuilija monivuotisesta kokoukfestansa äkisti kadot-
taisi puolen? Ei! Niin olkoon kuin määrätty on. Oma poi-
kani on perinnötön, ottopojalleni tulfoon kaikki.

Etko.

Mitä, jos nyt myöskin hän, näin sanon leitin wuoksi, ru-
peisi kiehtomaan tätä kiellettyä hedelmää, siihen pakoitettuna sen
sokean jumalan nuolelta?

Markus.

Kohta säätökseni kumoon, hän marsfikoon Wiitalasta, ja
kerjäläinen maantieltä saakoon kaikki. — Suomatkaa: kuoltuani
on suurin wihamieheni herrana tässä, jos ajoissa en katsoisi jon-
kun toisen etua; sillä hän, jolta kerran sain hengen ja hän, joka
tätä herra Maunoa on kantanut rintansa alla, he syntyisin olit
samasta kohdusta.

Etko.

Ja sukumihapa taitaa näyttää näin hirweän karwan.

Markus.

Totta, mun herrani. — Mutta juofaat; te myös, herra Bertram, ja poistakaat tämä alakuloinen muoto. (Niilo tulee). Donnerwetter, mon cher Niilo! Oletko viimein kotona?

Niilo.

Suofaat anteikki, isäni, anteikki, herrat. Wiimhyinpä kauwenmin kuin tahdoin. (Istuu toisten seuraan).

Markus.

Mutta hifootpa, poikani.

Niilo.

Sahastanne ratsastin yli kiviisen mäen.

Markus.

Nytpä jäähdytä kuumuutes. (Saataa hänelle wiiniä). Täsfä, mies! — Ja nyt, herrat, juon minä pohjaan ja toiwon teille hywää hötä.

Pauli.

Hywää hötä, herra parooni!

Tyko.

Maatkaat makeasti!

(Markus menee wafemmalle).

Niilo.

Makeasti, mun isäni! (Grikseen). Hywä että menit. Nyt aika huimaus; sillä tämän kohtuullisen elämän kautta, jota mun nähn wuokfi täsfä täytyy elää, itselleni liikamäärän kokoon woi-mia, ja mieli temmeltää. — Mutta hywällä tiellä owat astat; toivo paistaa firrkaammin kuin koskaan ennen. (Ääneensä). O-s-tämät, tyhjentäkäät klafinne ja täyttäkäät ne uudestaan jälleen. Minä paifalla kumoon kaffi. (Suo pohjaan kaffi klafillista).

Eyko.

Olettepa mauhdisia.

Miilo.

Wihoisfani juon.

Eyko.

Mitfi wihoisja?

Miilo.

Kirous! Tulenpa Kuuselasta, ja parastani olen koettanut saattaaefeni näitä naapureita sowington, mutta mahdotonta. (Juo).

Eyko.

Sammumattomakfi tuntuu heidän wihansa.

Miilo.

Sjanfaiiffifesti.

Eyko (erikseen).

Katsokaamme kuinka hän itsensä tässä afiasfa kuwaa. (Ääneensä). Ankara oli kaikefi tämän wihan alkufyh?

Miilo.

Waltiolliset eriseurat fen synnyttiwät. Jos teitä miellyttää, niin tahdonpa teille kertoa tämän nähtelmän, jossa minulla myös oli osa toimintoon; sillä misfä jotain uskallettawaa tarjotaan, fiinä kernaasti olen minä. — Mutta olenhan lapsikas haastellesfani niskani poikki. Oh! hywät herrat, fiitä, jota nyt käyn kertoilemaan, mun taidatte saattaa hirteen; majesteetin rikofesta, näettekö, niinkuin se kuuluis, ja syhstä kyllä, ystävät.

Eyko.

Olfoon teiltä kertomatta fe, jota katuisitte.

Miilo.

Olettepa ystäwiäni, ja menestykät huoneesfamme kauwan.

Tyko.

Teisjä olemme aina kohdanneet hyväntahtoisuutta.

Niilo.

Moinen maljanne, towerit! (Juovat). Juo urheasti, mun
Drjoni. Sinä tiedät kaikki.

Drjō.

Ohtä ja toista, mutta siitä ei mitään.

Tyko.

Sänen postillansa jo wiini hohtaa.

Niilo.

Näin oli tapaus, kumppanit: Sommoinentin aika sitten, koska olin vielä nuorukainen, mutta sydämmellä liekehtiwällä ja kunniaa himoowa, wiskasi kohtalo meidät, herra Markuksen, Maunon ja minut howi-ilmaan, jossa silloin kiiwaasti riehui eriseurain myrskyt. Samaan liittoonpa kuuluimme silloin Markus ja minä niinkuin nyt ja ainakin. — Olipa teleillä nerokas tuuma, taitawa juoni, tarkoittaen kumota silloisen hallituksen ja tuon aatelisistolta oikeudella wihatun talonpoikakuninkaan ja jälleen teloillensa saattaa astain entisen tilan. — Päämaalia kohden jo kaikki tarkasti kulki, mutta astuipa äkisti eteemme tuo tunto-arka Mauno ja katkaisi juonemme. Hän wainusi oikeemme ja uhkasi ilmi-antaa koko seikan, jos emme kohta pysähisi kapinoitsemasta. Häntä uhkasimme takaisin, sabattelimme astiaa pitämään salassa, mutta turhaan, järkähtämättömästi käwi hän lupauksensa täyttämiseen. Silloin julmistui Markus, wetosi miehe-
kaan, ja pian kohtasivat nuoruuden-hystäwät toinentoisenja taistelotanterella, jossa kiuksuinen onni Markuksen haavoitettuna maahan kaatoi. Niin tapahtui, ja siitpä heidän ääretön wihansa.

Tyko.

Ja siihen myös päättyi waltiolliset tuumanne?

Niilo.

Kaikki. Mutta pahoin olin sekaunut astaan minä, jonka
 sia oli etunenässä. Röyhi tai pyövelin kirves ei ollut enään
 faulastani kaukana. 292.6

Pauli.

Te pelastuitte kuitenkfin.

Niilo.

Hän, joka mun waaraan saattoi, mun pelasti taas.

Tyko.

Serra Mauno? Uskonpa hänet ylewäksi mieheksi.

Niilo.

Sydän kultainen ja rehellinen mieli on miehellä, se wi-
 hanstuopansakin myöntää täytyy. — Häntä kaimeli että hän tiesi
 saattaneensa piilun heimolaisensa niskalle, ja huomasi, että ra-
 halla, joka paljon woi, henkeni vielä taitais lunastua. Siihen
 tarwittawa summa, jolla juuri hän aikoi maksaa welkansa Mar-
 kuskulle, oli hänellä kädesä ja sillä hän mun päästi kuolemasta,
 hän mun fitoi ja päästi. — Tässä istun nyt, kohta haltiana
 Wiitalan ja Kuuselan. Mutta peijakas! wiskaisenpa pian kaikki
 kädestäni taas. Minä Onnetarta kiusaan.

Tyko.

Mitä sanotte?

Niilo.

Sydämmeni mun kenties pakoittaa tekoon, joka multa siir-
 tää kaiken maallisen hywän. (Crittäin Drjölle). Neito on huo-
 menna minun. Uskotko?

Drjö.

Häntä termeydellä kuluta.

Tyko.

Miksi kadottaisitte kaiken tämän rikkauden, jonka omistajaksi jo olette määrätty?

Niilo.

Miksi hylkäsi herra Markus oman poikansa, teki hänet perinnöttömäksi? Siitä syystä, että poika kihlasi Ruuselan tyttären. Minä samoin teen ja kadotan kaikki paitsi häntä. — Mutta nytpä ilmaisin tärkeimmän salaisuuteni. (Grikseen ja nous-tuaan istumasta ja wiskattuaan tuolinsa wihaisesti nurin). Häwitys ja kuolema! Että olen näin karttamaton. Se kirottu wiini!

Tyko.

Mikä waimaa?

Niilo.

Eipä mikään. Mutta jos kaiken tämän nyt olisin ilmoittanut wintioille . . . Mutta teiltä en tarwitse waatia salaisuuden lupauستا. — Ei! täytyypä teidän mulle luwata kaikki pittää kättösfä.

Pauli.

Olkaa rauhassa; sen lupaamme.

Tyko.

Kunniamme nimesfä. — Mutta tämä epäilyksenne ehkä loukkaisi meitä.

Niilo.

Olenpa kokenut mies.

293.16 Tykö (asettaen Niilon tuolin siollensa).

Mutta istu ja ole iloinen taas.

Niilo (istuu).

Iloinen, iloinen! Suokaamme!

Tyko.

Teidän muistossenne!

Pauli.

Ja kaikki lewottomuus pois, herra Niilo.

Tyko.

Mitä ilmoititte, on luonnollinen asia, luwallinen ja ihana.
— Te lemmitte tätä neitoa?

Niilo.

Sumalawita! sen teen.

Tyko.

Kaunis tyttö, ja siwäluontoiseksi hän tuntui myös.

Niilo.

Miin, eikö ole hän kaunis? Ihanat filmät!

Tyko.

Kuin tähteä kaffi.

Niilo.

Kirkkaana otta kaarteileikse.

Tyko.

Kuin kesäpäivän taimas.

Niilo.

Ne kiharat fitten!

Tyko.

Hämäräiset pilvet taimaan korkeudessa. Etkhähän jos sais
niiden yöhön!

Niilo.

Mitä hymä, hellä ja lempeä ääni!

Tyko.

Kuin läntisen hyminä lehtilaakfossa.

Miilo.

Ja hänen suunsa! Herttainen! Miinkuin naisen suu, niin on myös . . . Mutta tähtäleepä minua filmänne kuin (nauraa) mustasuffalaisen.

Tyko.

Ja olisiko ihme?

Drjō.

Erehdytpä, Miilo. Herra Charlemagne on samassa asemassa kuin Lohjan susi.

Miilo.

Hänellä on itsellään. Kaunisto tyttö? Suokaamme hänen maljansa, ja toinen minun kultaseni muistoksi.

Tyko.

Hänen lempensä lienee toinen ja luja, ei huoli hän waikka menis teiltä rikkaus kaikki?

Miilo.

Niin kelpaan toki. Mutta toivo, pyyhäkseni kuitenkin perintö-oikeudessani Wiitalaan, ei ole vielä haihtunut. — Markus ja minä olemme aina waltiolliset liittolaiset, mutta katselipa oma poikansa alati elämätä toiselta kannalta, ja eroitus tainkaltaisissa wehkeissä on woimallinen katkaisemaan likeisimmätkin heimouden siteet ja williwieraista tekemään lujat ystävät, liioinkin koska seistään vielä haarniskoittuna tanterella. Siis ehkä katsahtaa herra Markus tähän hanfkeeseni wähän leppeämmällä filmällä kuin silloin koska kshymys oli omasta pojastansa. — Kaikki toiwon käywän hywiin.

Tyko (erikseen).

Eikä ole toimeesi ilman perustaa.

Niilo (erikseen).

Etpä myönny siihen, elatusisäni ankara, sen tiedän, mutta tiedänpä myös mihin sulle annan matkakirjeen. (Ääneensä). Ihana tyttö! (Suu). Sulawa suu! Niin, lemmeäs impi! — Mutta kuitenkin minä, mies hurja, wallaton, näitä Melpomenekasvoja kawahdan, häntä kainoon ja lempiin kuitenkin; sillä yhteys tämänkaltaisen naisen kanssa, yhteys niin likeinen kuin luonnon suloinen ja salainen asetus vaatii, siinä on ihastus ihmeellinen.

Tyko (erikseen).

Sinä saatana!

Niilo.

Yksi seikka kuitenkin, yksi lapsellinen asia tässä tahtoo juonitella. Mjuupa niinkuin joku tumma pelko neidon posesissa, että palaisi vielä sotaretkeltänsä entinen sulhaisensa, petoksesta soimaten entistä morsiantansa. Muutoin on tämä ensimmäinen lemmittynsä jäänyt hänestä jo kauwas unohduksen sumuun.

Tyko (erikseen).

Tästä tahdon warmuuden.

Niilo.

Mutta huomenna on kaiikki päätettävä. Tuli ja wäläys! Huomenna! Drjö, käy puhemiehekseni koreasti sinä.

Drjö.

En, ystävänäi armahin.

Tyko.

Tässä, herra Niilo, teille sydämmenne ambassadeur. Suo-kaat mulle käytettäväksi tämä toimi.

Pauli (erikseen).

Mitä!

Yrjö (erikseen).

Mies hulluttelee.

Miilo.

Te, herra, te mielisitte tulla puhemiehekseni! Olettepa liian hyvä. — Mutta sopisko tämä muukalaisen?

Etko.

Sywin, miehen joka on syntynyt Champagnen kultaifilla rinteillä. Ja enkö ole teidän sydämmellinen ystäväanne? Keidon tunnen myös. Kaikki sopii sywin.

Miilo.

Syvä, mun herrani! Ja nytpä kekfin sukkelan keinon, joka kaikki esteet lemperi tieltä laakisee pois, nimittäin jos siihen suostutte.

Etko.

Mikä on tämä?

Miilo.

Ui! ilkeä nimipä sillä on, walheeksi sitä kutsutaan; mutta ainoastaan tyhmät tuffipäiset, ahdasrintaiset eivät näe että löythy tätä olentoa kaksi lajia: yksi heistä on alhainen, petollinen, maassa matelewa kärme myrkyllisellä hampaalla, mutta toinen poutapääsksyksenä liwertelee, rakennellen rauhaa ja sowingtoa. Ja tämänpä tahtoisiin pistää poweenne nyt. — Uljaat nappaukset, herra franskalainen. Olettepa miehen, herra Marluksen pojan kumppani, joka sotakentälle kaatui, hänen wiimeisen rukouksensa kuulitte, sen lupasitte täyttää, jos sota teidät kuolosta säästää. Ja pyhsipä hän teitä terweisensä saattamaan isällensä ja morsiamelleen täällä, ja sitten hän filmänsä ummisti ijankaikkiseksi. Nyht, sodan melsteistä elossa, olette lähtenyt reisuihin ympäri mailmaa, ohjaten myös suuntanne tänne synkeään Pohjoiseen, jossa löythy kuolleen sankarin morsian.

Yrjö.

Mutta käykö asia päisin enään? Miksi vasta monen päivän päästä hän ilmoittaisi sanomansa?

Miilo.

Ainoastaan ämmät ja liprat miehet ovat mieluisan kerkeät sanomallaan, huolimatta onko se ilon vai murheen sanoma. — Asia käy laatuun, ja turhasta lewottomuudesta se pelastaa tytön. Kuolleefti tiedämme miehen warmaan, mutta neito luottaa uuiin ja alkain ennustuksiin ja pelkää hänen takaisin tuloansa. Mutta tämä juoni, tämä wiaton kawaluus kurjan pelkonsa katkaisee ja saattaa onnen Kuuselan kauniille tyttärelle. — Mitä sanotte, herrani?

Eyko.

Mitä lupasin, sen tähtän, enkä unohda esitystänne, josta kenties on hyöty teille molemmille.

Miilo.

Käteeme!

Eyko.

Tässä.

Miilo.

Divallista! — Enemmän wiiniä! Ihanassa hourauksessa meiltä menköön kaunis kesä-hö. Enemmän wiiniä! (Wenee oikealle).

Pauli.

Mitä, ystävänäni! Käwisitkö narritukseen?

Eyko.

Puhemieheksensä rupeen. Paras keino neitoa koetella?

Yrjö.

Katso mitä teet.

Tyko.

Mitä olen luvannut.

Pauli.

Se ei tapahdu.

Tyko.

Ken taitaa mua estää?

Pauli.

Tyko, sua rukoilen: ole järkewä.

Tyko.

Tehtäväni teen. — Oi kuolema! Minä kohta, kohta joko itseni ilmoitan tai siirryn pyrstötähden kaulamatkoihin tästä ihanaasta helvetin auringosta, joka mua puoleensa vetää ja taasen puolestansa wiskaisee häwityksen kylmyyteen. — Mikä tuska tämä teeskellys isäimme huoneissa! Tätä leikkiä en kestä, henkeni tukehtuu! (Menee kiivaasti ulos).

Drjō.

Häntä turhaan waroitamme.

Pauli.

Isänsä pää, itsepintainen ja wäkiwaltainen, mutta syhämensä, lahja oivalta äitiltänsä, kaiken hywyhyden ja lemmen tullaarre on. — Nyt hän riehuu. Oi, Tyko! pelkäänpä, että päälles wedät kowan kohtalon.

Drjō.

Kuinfa suortuu tämä wyhti, kuinfa loppuu leikki wiimein?

Pauli.

Pahinta pelkään. — Mutta tästä lähti hän wimmoisansa. Minä seuraan häntä. (Menee. Niilo tulee wiinipullo kädessä).

Niilo.

Ystävämme owat menneet?

Drjō.

Suokaamme heidän nauttia hetki raikasta ilmaa.

Niilo.

Meidän nauttiesjamme wiinimarjan nestettä. — Suo, Drjō! Kohta, toivon minä, häisäni klaseja kilistelemme. — Vielä olen vapaa, mutta pian se enkeli mun lujasti kahleisinsa sitoo.

Drjō.

Lujasti kuin enkeli Mikhael sitoi Lusiiferuksen helwettiin. (Suo, Niilo katselee häntä tarkasti).

Kolmas Näytös.

(Sali Ruuselasfa. Elma ja Hanna tulevat vasemmalta).

Hanna.

Nyt uljautta waan ja viimein kaiffi
 On purjehtiva toivon satamaan.
 Käy miettimättä esiin; oikein teet
 Ja järjellisesti, sen tietää mahdat.
 Niin tahtowatpa itse taiwaan voimat,
 Ett' ansaitun saa wäärhys rangaistuksen
 Ja palffans hywyhs. — Ole huoleti
 Mun sisärein, käy toimeen wakawasti.

Elma.

Mä ankarasti pansfaroittuna
 Nyt seison tässä; peli alkakoon.
 Ja jospa oisikin mieli synkeä
 Kuin syksyn yö, niin ilon naamarin
 Nyt murhe-kaswoilleni panna tahdon,

Ja mitä katteraksi sydän kaiskaa,
Sen ilmoittakoon ihanaksi kieli.

Hanna.

Raiiff' onnistukoon! —
Mut isäs, luulenpa, jo lähestyy.
Mä riennän pois ja tämä päätökses
Se nähyköön kuin muutos, syntynyt
Sun omasta, wapaasta mietteestäs,
Waan ei mun kehoitukseini kautta.

(Menee).

Elma (yksin).

Niin; käyköön näin, ja koska on se tehty
Niin owi Tuonen mulle auetkoon.
En pettää taida Tyhoa, mut isäin
Mun täytyy pelastaa; se pelastus
On kuolemani, koska Niiloakaan
En pettää taida.
Oi tuskan päivä! — Mutta Kalman herra,
Niin toiwon, minut päästää. Riennä, riennä
Mua syleilemään, kylmä sulhainen!
Tul', painu vasten sydäntäni kuumaa;
Sun muutoin wäkiwallalla mä tempaan
Pois hautaan morsiusunta kanssain maata.
No, ellös wihastuko minuun, taiwas,
Kun muuta tietä syömmein tuskassa
Ei silmäin näe, ellet itse jä
Pian päättä elämäni kuumetta
Ja walmista mua matoin morsiameksi.
Mä toiwon toki, että tämä liekki,
Mi tummasti jo liehkuu lampussansa
Pian näisjä myrskysisjä on sammuuwa.
Nyt hetki vielä woimaa, wireyttä,
Ja sitten pääni alas kallistan

Kuin laakastuva sulkunen.

(Mauno tulee oikealta).

Tuos' isäin. Tule teeskelyksen henki,
Nyt, murhe, ilon aurinkona loista.

(Mäneensä ja lähestyen isäänsä).

Mun isäin, toivon hyvää huomenta!

Mauno.

Mun tyttäreni, minä kummastun.

Kuin päivä katsantosi säteilee

Kun murheen muotoa mä warroin sulsta.

Sä olet iloinen?

Elma.

Näin koska murhe

Tääll' ilon vaatteutseen pukeu?

Mauno.

Ei koskaan tätä tulen välkkyhää

Boi näyttää kasvot synkkämielisen.

Mut mistä ilos? Mihin päätökseen

Nyt olet tullut afiasjamme?

Elma.

Mun lempein voimall' uudella nyt hohtaa.

Tän' yönä paljon häntä muistelin.

Mauno.

No ketä muistit, lapsiin?

Elma.

Kiiloa.

Mauno.

Sä lempisitko häntä?

Elma.

Ei ruma ole hän; ja ihailenpa
 Mä käytöstänsä rohkeet', uljasta
 Ja aina miehekasta olentoa.
 Hoo, piikkipartansa ja kiharansa
 He häntä soristawat oivasti,
 Ja äänensä on niinkuin rauban kalke. —
 Mut mikä käännös! Tätä kaikkea
 En ymmärrä. Mä rakastanko häntä? —
 Sen tiedän, että tämä lempeni
 Ei armahinta, korkeimpata ole,
 Ei sitä pyhoryttävää hourausta
 Mi taiwaan tienoon meidät nostaa
 Ja saattaa wertaisiksi jumalain,
 Ei ole tämä sitä.

Mauno (erikseen).

Sivästi

Sä lemmeit Tykoasi; sen nyt näen.

Elma.

Mut sanotaanpa: tämä rakkaus
 Tuo harvoin meille onnen maallisen.
 Miss'ei, miss'ei? Se onko ylläsihyys?
 En usko sitä, koska äärettömyys
 Ja pohjattomuus lemmen mitta on. —
 No, miten ollee. Näitä kaikfia
 Mä mietiskelin yönä menneenä
 Ja kaupparijaan nimein piirtää päätin.

Mauno.

Miss' otfallas on tämä helmikaste?

Elma.

Sen helle sielusjani esin tuo,
Kun sinne tänne syhdämmeni wetää.
Te ootte tyhytwäinen, isäni?

Mauno.

Tää on siis mieles vapaa taipumus?

Elma.

Tyhön järjellisen tekewäni luulen.
Mä fanoin: nimeni mä kirjoitan;
Ja enemmähän ette multa waadi?

Mauno.

Mun armas tyttäreni, wanhan isäs
Sä pelastat.

Elma.

Ja siitä iloitsen.

Mauno.

Mut woi, jos minun tähteni
Sä oman onnes ijanfaiskiseksti uhraat!

Elma.

Mua Jumal' auta.

Mauno.

Tuskas' olet, haa!

Elma.

Mun isäin, miksi tämä epäilyh?
Mi teille onneks on, se mulle myös.
Mi uhraus on meiltä suuri hälle,
Sen antoi meille elon kipenän?

Mauno.

Sua Herra suojeltoon, mun hyvä lapsein!

Elma.

Ken tulee? (Tyko tulee perittä).

Mauno.

Herra Charlemagne! Terwe tuloa! Missä towerinne?

Tyko.

Uffin tulen ja ajan toisen astaa, ja olenpa kenties liian rohkea. Niin, pyhdänpä puhutella tytärtänne ja kahdenkesken.

Mauno.

Mitfi juuri kahdenkesken?

Tyko.

Teidän luvallanne, minä olen herra Niilon lähetyshies.

Mauno.

Siis on hän jotain teille ilmoittanut?

Tyko.

Afiasta joka koskee kahta sydäntä.

Mauno.

Mitä! Eikö katso hän sen waatiwan suurempaa kartta-waifuutta, koska kaikfi wieslä joku aika tuonnemmas pitää oleman shwänä salaisuutena.

Tyko.

Teitä kummastuttaa, että hän näin tärkeästä afiasta on antanut tiedon wieraalle, mutta wieraus käy tuttuwudeksi, ystävyyhdeksi. Luullenpa näiden muutamien päiwien opettaneen

meidän joteskin tuntemaan toinentallemme; ja taidanpa sanoa herra Niilon luottawan minuun lujasti, eikä pety hän siinä. Minä olen kunnian mies. Asian salaamisesta olkaat suruton, herrani.

Mauno.

Minä jätän teidät. (Menee).

Tyko (erikseen).

Mattlemattomastipa tekisin jos kävisin kertoilemaan jutun, jonka hän mulle janeli. Ja luulenpa niin ankaraa nostokantea tässä ei tarvittavan; hän vähemmällä myöntyy, sen katseensa loimosta jo näen. (Ääneensä). Antei si, fröökini; sillä kaiketi kowin julkea ja sopimaton on teidän silmissänne tämä toimeni. Mutta huomattaat: minä olen maasta, jossa aatos lentää tekoon leimauksen wauhdilla, ja silloin wäikkywät kaikki arwelukset jalkaimme alla. Ja syhy siihen, että herra Niilo näin hellässä, arassa astassa heittää toimituksen toisen huomaan, on ihmeellinen kainous luonnossansa, niin hän itse on wakuuttanut. Ja sentähden, fröökiniäni, rohkenen minä nyt käydä hänen puhemieheksensä.

Elma.

Teitä pyyhän istumaan, mun herrani. (Se istuwat).

Tyko (erikseen).

Tämä katsanto, taitaahan se enkelit lankeemukseen wietellä. Mutta nielkään mun pimeyden kurimus, jos horjahdan. (Ääneensä). Niin, tämä herra Niilo on minulle ilmaissut, että lempi hän teitä.

Elma.

Sen on hän ilmoittanut isälleni.

Tyko.

Mutta ei teille?

Elma.

Ei. Mutta isäni ja minä asiasta joteskin olemme keskustelleet.

Tyko.

Ja mitkä ovat näiden keskustelemisenne seuraukset?

Elma.

Ovat hyvin suosiolliset Niiloa kohtaan, nimittäin jos haukkeensa on vakaa.

Tyko.

Hänen himonsa teitä kohden pyrkii voimallisesti. — Hän on siis teidän mielikuvailustienne esineenä?

Elma.

Enpä kiellä, että on aatokseni paljon häneen ollut kiinnitettyä näinä viimeisinä aikoina.

Tyko.

Te myönnytte häntä seuraamaan halki elämän saaren?

Elma.

Njan pituudessa taitaisinko hänelle täysiksi olla?

Tyko.

En käy sitä wannomaan. Mutta nyt hän teidän tähtenne ei ditten lepoa nauti; werensä kuohuu kuin syksykesällä sen hlewän kuninkaallisen härkähirwen weri. Mutta eihän ole tämä halajamisensa toiwoton? Te häntä sydämestänne lemmitte?

Elma.

Tämä kysymys mun saattaa punehtumaan, herrani. Ihanata lemmitylemme se onpi tunnustaa, mutta kainostelemmepa

sihen muille antaa vastausta. — Olenhan vielä aivan wä-
hän tuttava kanssanne.

Tyko.

Kuitenkin ymmärtäväni luulen tämän punetumisenne syyn.

Elma.

Teidän oikein siinä toiwon tuomitsewan.

Tyko (erikseen).

Sä lemmit häntä. (Ääneensä). Tässä asiassa on teillä
ehkä joitakin epäilemisiä, jotka owat perustetut jo warhaisempiin
kohtauksiin sydämmenne tarinassa. — No, älkää katsoko minuun
noin ihmetellen ja älkää pahaksi panke, jos lemmittyne, Niilo,
olis myöskin tästä Wirkannut jotain ystäwällensä.

Elma.

Siis tiedätte?

Tyko.

Että Wiitalan pojan kanssa te olitte kihloissa, hänen kans-
saan, joka wuosta muutamia sitten läksi sotaretkelle, ja jonka
kohtalo nyt on kätetty teiltä pimeyteen. Teidän myös eron-
hetkellänne tehneenne wakaan walan, ja juuri tätä walaa luulee
herra Niilo teidän muistelewan lapsikkaassa omantunnon fai-
raudessa. Niin, nyt kysyn teiltä, arwokaas fröökini: katsotteko
tätä uskollisuuden walaa; jonka wannoitte entiselle sulhasellenne,
tärkeäksi, ijankalikkisesti sitowaksi, waikka se wannoessanne kuu-
luikin niin?

Elma.

Te kähnte pitkälle.

Tyko.

Tätä rohkenin kysyä.

Elma.

Ja teille mun taasen punetuen wastata täytyy: huifen-
telo on naisuwun perisynti.

Tyko.

Unohtanut olette siis ensimmäisen ystäväni?

Elma.

Minua waiwaatte, herra.

Tyko.

Minä anteiksi pyyhän.

Elma.

Mutta kysymyksellenne vastaan taas: heikko, huifentelwa on kurja nainen.

Tyko.

Sepä hänet helläksi tekee.

Elma.

Ja se hänet langettaa, hylätyksi tekee. Löytyhyppä kuitenkin naisia, sen tiedän, joita ei Tartaruksen pimeys eikä herraus taiwaan horjumaan saattaa wois. Mutta miksi haastelen wainuudesta enään minä? — Nyt kaiketi ylenkatseen silmällä minua katselette; siihen on teillä syh. Ja eikö samoin hänellä, joka tahtoo minua waimoksensa? Että huolii hän pettäjästä.

Tyko.

Näin toiwoo hän käymän.

Elma.

Siiis etsii tässä wertainen wertaistaansa.

Tyko.

Onni, onnihan on elon tarfotus! Ja pyrkiesjämme sinnepäin, miksi emme, jos niin tarwittais, miksi emme wetais pientä wiivaa yli jonkun pykälän omantunnon wälkirjassa? Di, miksi ei! (Griksen). Nyt kaikki yöhön peittyköön!

Elma (nousten istumasta).

Suolaat anteiksi, että pyhdän olla soimaufistanne vapaa.

Tyko (myös nousten ylös).

Frööfinäni, älkää erehtykö. — Mitä! Repisinkö alas mitä olen rakentanut? Ei, vaan päättää sen tahdon kunnialla. — Sulhasenne parhaillaan puutarhasa tuolla teiltä wartoo sanomata, ja jos se onnelliselta kuuluu, niin mielii hän kohta lähä astian kirjalliseen wahvistukseen.

Elma.

Naimasowintoon nimeni kirjoitan; se sana hänelle saattakaat.

Tyko.

Sen onnellisen puolesta ma kiitän.
Nyt työni tehty on ja toivonpa
Tään pyhdän, wiattoman lempenne
Monin kerroin hedelmiä kantawan.

Elma.

Se vielä Manan kartanosja, siellä
Miss' soivat synkeet kuuset, kukoistakoon!

Tyko.

Di impi kaunis, lempeä ja tyhni
Kuin kesä-yöllä uneksuva päivä,
Eiä onnellisna, onnellisna aina!

Elma.

Mä kiitän. Mutta mikä waiwaa teitä?
Te ette jassa hywin?

Tyko.

Hywin juuri!

307.2 Nyt onpi sydänmeni keweä
 Kuin kuiwettunut lehti,
 Kun lempenne näin ihanasti loistaa
 Kuin pyhä kimmellys Olympin huipun.

Elma.

Rohikärmeen luolaan waikk' on wangittu.

Tyko.

Se hymyilee kuin päivän koitto.

Elma.

Miin, hymyhuulin Hinnominlasten laaksois?
 Se käydä taitaa häntä muistellen,
 Mi taivaansa ja autuutensa on.

Tyko.

Teit' lähestyköön taivaanvaltakuntanne,
 Puntarhast' autuutenne tänne käyhkään;
 Mä hänet teille saatan, kohta, kohta!

(Menee).

Elma (yksin).

Sä eriskummallinen mies. Oletpa toki lapsi Etelän läm-
 pyhistä tienoista, ja sentähdenpä en käsitä luontoas ja mieltäs.
 — Hyvä että läksit, suoden mulle hieman aikaa hengähtää.
 (Hanna tulee vasemmalta).

Hanna.

307.2 No, sisä^{re}ni, toiwonpa, laikki on hywin?

Elma.

Hywin! Minä saan miehen. Sano, etkö tunne wähän
 niinkuin kateuden pistoksia powessas?

Hanna.

Näyttäähän siltä; sillä samassa, kuin hyöriin toimessa, käflänne yhdistää, toivon koko naima-asian metsään. (Nauraa). Turhamielinen halu lähä puhemiehenä ja toiselta puolelta fa-teus nyt tuimasti toinentoistaan pomesjani puskeilevat. — Mutta ole iloinen; kaikki onnistuu.

Elma.

He tulevat, ja liitto vahvistetaan. (Selittää kaulalinansa).

Hanna.

Miksi lasket liinas?

Elma.

Tässä on kuuma.

Hanna.

Tämä ei käy laatuun. (Sovittaa liinan jälkeen Elman kaulaan). Wilauksessa astuvat sisään. — Oletpa lewoton. Mutta naimakivusta, naimakivusta. (Nauraa). Etkä naura sinä.

Elma.

En, Hanna. Miksi olet lapsikas?

Hanna.

Lapsikaspa olen. Mutta kuinka valittawat lapset? „Jos mä nauran, te ette naurakkaan“. Ei, näin se kuuluu. „Jos mä laulan, te ette tanssikkaan, jos mä itken, te ette ittekkään“. (Peittää filmänsä ja itkee).

Elma.

Miksi itket?

Hanna.

Sydämmes tuskan tähden.

Elma.

Di, nyt ole itkemättä!

Hanna.

Näkeepä silmäni sun sielus wimman, waikka huuleni leif-
kiä lyöwät.

Elma.

Se tulewat.

Hanna.

Minä kiirehdin pois.

Elma.

Ole tässä.

Hanna.

Se ei sowi.

Elma.

Sua rukoilen, ole kanssani tässä.

Hanna.

Sinä tahdot niin. Minä jään, ja menen koska mua
käsketään.

Niin siwilläpä hienoill' liehtoisin

Sumalten ilmaa taivaasta sun päälles.

Mut nähtä heille ilon uljas muoto.

Elma.

Niin iloisesti katse leimutkoon

Kuin kuffasniitull' ennen patriarkan,

Hän morsiamens koska nähä siinä

Sai vastaan's kamelilla ratsastawan.

(Tyko, Niilo, Pauli ja Drjö tulewat).

Tyko.

Tässä, herra Niilo, on morsiamenne. Nyt käsi käteen!
(Niilo laskee itsensä polwilleen. Elman eteen, suudellen hänen kättänsä).

Drjö (erikseen).

Nyt saatana on irti!

Pauli (erikseen).

Mitä täytyy mun nähdä! Voi Tyhoa ja sinua, petollinen sifär!

Miilo.

Tällä suudelmallä, fröökinäni, wahwistan ijankaikkijeksi lempeni teitä kohtaan.

Elma.

Mutta nouskaat ylös, herrani; ifäni tulee. Minua myös kumma kainous rasittaa. (Mauno tulee oikealta).

Miilo.

Isä, suokaat meille siunauksenne.

Tyho.

Anteiksi, herra parooni, että enmäti tiellenne.

Miilo.

Ja nämät herrat tässä, he tietävät astan ja tietävät sen myös salata.

Mauno.

Sywä! — Ottakaat toinentoisenne. Ja nyt käykäämme kirjalliseen toimeen.

Miilo.

Yrjö, mitä lupasit, käy tekemään.

Yrjö (erikseen).

Oi kirous! (Istuu pöydän ääreen kirjoittamaan).

Mauno.

Herrat matkustawaiset, teidän tienne poistuu tästä pian ja emme tiedä minne; siis yksi todistaja lisää; ja se olkoon Martti. Hän salaisunden voi kätkeä.

Niilo.

Olsoon niin.

Hanna.

Tahdotteko, että saatan hänet tänne?

Mauno.

Tee se, mun lapseni. (Hanna menee).

Pauli (erikseen).

309.26 Neito, jä mun kaswintijärenti, soipa äänes tässä kiusan leikisä lempeästi kuin paimenen heleä huuhellus karjan kormissa kaituu, koska uhkaa sitä metsän raatelewa peto. — Mitä hekumaa hawaitsee mieleni? — Häni huoneessa wieraana seisoo ja maailman petollisuus poweani haavoittaa ja — niinkuin luulen — haavoittaa sitä lemminkin nuoli. Oi kaaos ihmeellinen!

Tyko (erikseen).

309.32 Huomaa kuinka hän hymyilee, kuinka katse liekehtii, koska haastelee hän sulhasensa kanssa. Häntä ällös waan pettäkö kuin ensimmäisen ystäväs. Impi, muistele walaas, jonka niin miehukkaasti rikoit, riistit sydämmeni mailman kuin halla-hö wiljapellon, ja mihin katson, autio on elon tanner ja pimeys walitsee sywyhdesjä kylmän meren. Mutta ei! mua wihani kuin waltameren aalto nostakoon taiwaan korkeuteen, jossa wallitsewi leimahtelewa Kronion. Oi jyrinän jumala! joka kostat wäärän-walan, mä walmis olen huutamaan sun wasamaas, että iskis se tänne ja tämän launiin kawaltajan maahan löis. Waan ei! Hän seisoköön rauhasa, mutta lainaa mulle jaloo kotkas siwet, että lentäisin tästä pyöräyttävään kaukaisuuteen. (Hanna ja Martti tulewat).

Martti.

Mitä on tahtonne, herra parooni?

Mauno.

Sen kuulet kohta.

Yrjö.

Lufekaat läpi, hyvät herrat. (Mauno filmäilee välikirjaa).

Niilo (erikseen).

Sinä wanha narri, muistanpa terveises thymää paimenpoikaa myhöten. Tahdot ilwehtiä kansfani, mutta kadutpa sitä ilwettä wielä. En mieli niellä pillkkaas minä.

Mauno.

Täsä lupautumat herra Niilo ja tyttäreni Elma toinen-toisensa kansfa awioliittoon lähmään, johon minä, lapseni naittaja, suostun ja lupani nimelläni wahwistan. — Mutta, tyttäreni, onko tämä askel oma, wapaa waalis?

Elma.

On, isäni; ja älkääät pahaksi panko, jos ilmoitan, ettei mikään woima, ei isän eikä äitin woi syhääntäni pakoittaa, ei kalteudet kaisen mailman. Wapaaasti se sylkii hänen tähtensä, jonka stieluni kerran omaksensa walitsi.

Niilo.

Sä jumaloittawa impi! (Suutelee häntä).

Elma.

Riitokfia waan.

Yhko.

Riittää lemman suudelman edestä! Se kuuluu hieman jokapäiwäiseltä.

Elma (erikseen).

Pois huuliltani kärmeen myrkky! — Sun nielkööön helwetti, sinä mustafilmaripseinen peikko! Mieleni ei enään ujos-tele, waan jalon Drethhijan rohkeuden pomesfani tunnen nyt ja wakaasti käwisin wasten leihäsmetsää.

Niilo.

311. //

Me, äsken vielä niin kainot, nyt tuttavasti kuin sisär ja meli katsahdamme toinentoifihimme. Uijas on lemmen tie.

Elma.

Se käy kuin tanssi, mun ystäväin.

Mauno (erikseen).

Nyt, lapseni, en mieltäs oikein käsitä. Postkes, jotka harvoin punertawat, nyt tulesja loimottaa ja katsantosi ihmeellisesti säteilee, eikä ole se ilon loiste.

Niilo.

Nimet, herra parooni.

Mauno.

Nimet; aivan niin! Miksi seison kuin ekyhnyt? (Kirjoittaa nimensä wälikirjaan). Niilo ja Elma, nyt rinnatusten nimenne tänne. (Niilo ja Elma kirjoittawat nimensä).

Eyko (erikseen).

Sloisesti hän nimensä piirtää, kuin painaisi hän siihen onni-
autuutensa sineetin.

Mauno.

Herrat, tehkääät niin hywin. (Eyko ja Pauli kirjoittawat).
Martti, tuohon nimes. (Martti kirjoittaa). Mene, Martti, ja ole ääneti kuin hauta siks' kuin aika asian valmistaa wedettäwäksi päivän waloon. (Martti menee).

Niilo.

Käykäämme hetkeksi erikseen.

Mauno.

Astu tuonne. (Niilo menee oikealle). Tunteet eriskummalliset nyt sydäntäni rentoilee. (Menee oikealle).

Orjō (Tykolle).

Mikä leikki!

Tyko (Orjölle).

Jos ottaisin nyt kiinni sanastas, niin istuispa pääs jostekin höllästi olkapäillääs.

Orjō.

Se jalcoihini kiiiköön kuin keilipallo, koska itse totuus on muuttunut walheeksi.

Tyko.

Mutta katso kuinka ihastuneella muodolla towerimme Pauli haastelee tytön kanssa tuolla. — (Elmalle). No, fröökinä Elma: „kerran, koska häitäni wietetään“ . . .

Elma.

„Pääni silloin myrtillä seppelöitään“. Te ehkä mietitte nähdä myrtin, josta morsiusseppeleni sidotaan. Se seisoo tuolla. (Soittaa alkunaan).

Tyko.

Onnellinen myrtti ja onnellinen päivä, jona tämä myrtti lahjoittaa teille pufunsa koristeeksi kiireenne ympäri!

Elma.

Toiwonpa teidän täällä wiipyhvän sifsi, kunnioittaen minua sinä päivänä, joka pääsinpäiwäni on.

Tyko.

Shanata silloin tanssissa kanssanne leiskua saada!

Elma.

Silloin kuin feraafi sinipilwisä tanssin, tanssin yön ja päiwät, niin, yönä ei silloin oleman pidä. (Grikseen). Tule pian, kuolon enkeli!

Pauli (erikseen).

Onko hän mieletön, haastellessaan näin?

Elma.

No, mitä fanotte, herra Charlemagne?

Eyko.

Raikki on taiwaallista.

Elma.

Taiwaallista, taiwaallista! Harppuin, huiluin, kantelein ja symbaleitten soitosja silloin tanssitaan.

Pauli (erikseen).

Miinkö?

Hanna (erikseen).

Hän perin winnastuu. (Ääneensä). Mutta, hyvät herrat, miksi seisoo Drjömme noin äänetönnä tuosja? Nyt ei ole oikein laita. Kenties eivät ole juuri onnistuneet metsäkäyntinsä.

Drjö.

Totta sanoen, niin muistelenpa nyt yhtä onnetonta laukausta, jonka äsken tein.

Hanna.

Se kertokaat meille.

Drjö.

Ryhkystä, joka istui kuusen oksalla, lähestyin murha-aselani, kaataakseni lintua kurrjaa, mutta ehdittyäni ampumamatkan päähän, lensi sen luoksi toinenkin, ja heidän maireistansa näkyi, että oli tämä onnellinen pari. Nyt kahtialle arvelin mitä tekisin, mutta murhahimoani en hillitä woinut, ammuinpa, ja waikka molempia tarfoitinki, niin kuitenkin yhden heistä waan luotini maahan kaafi, ja yksin ilman ystävää se toinen lensi

pois, ja kaipauksensa waiteroitsen äänen mä kauwan laak-
fossa kuulin, ja tämä sydäntäni koski.

Hanna.

Sitä kyhkystä surkuttelen.

Drjō.

Häntäpä muistelin nyt, ja siitä tuli mieleni alakuloisuus.

Tytko.

Drjō, sinä tunnoton ampuniekka, nytpä lasken kiven kuor-
malles. Etkä oli tämä lintu, joka ystävästänjä tänne yhsin
jäi, ihan vasta palannut kaukamatkoiltansa ja tuskin ehti ter-
wehtimään toweriansa oksalla ennenkuin hän sen kadotti. —
Nyt toisen tarinan tahdon kertoa. Myös tämä on kyhkys-
parista, joka Pohjan kuusistoisja asui. Mutta mangittiinpa pa-
rista toinen, wiettiin etäisille maille, sanansaattajaksi sieltä. Mutta
kultaansa hän lakkaamatta ikäwöitsi; nurssi wiimein häkistänjä ja
läksi lentämään kotomaatansa kohden. Wäsymättä hän läpi il-
man sinkeili, huolimatta hirmumyrskyistä, fateista, hietikköjen
kuumista kierroksista, ahneitten kottain ja huhkaitten kynsistä.
Niin hän kiiti kunnes wiimein Pohjolan metsät allansa näki ja
sen kuusen huminan kuuli, joka entinen asuntonsa oli, kuuli kul-
tansa walittawan kyherröksen oksalla. Silloin hän pysähtyi, au-
tuaasja ilosja laskeusi alas ja ystävänjä sylvissä istui. Ei sy-
lissä! Hän ei ehtinyt. Katso mikä kiukkuinen onni! Sa-
masja pamahti kivoäärin laukaus, ja maasja makasi kuolleenä
ystävänjä.

Elma (erikseen).

Oi! sun tarinas mun kuolettaa kuin ampaus kyhkysen.
Uljauteni on loppunut.

Drjō.

Eisäätkö tunnonwaiwojani näin?

Tyko.

Se oli waan tarina, tyhjä uneksminen jonkun aivosta. —
Mutta, fröökinäni, eikö kohdannut tätä lintua onni kowa?

Elma.

Katala lintu! (Niilo ja Mauno tulewat).

Mauno.

Nyt, herrani, käykelemään puutarhaani, kunnes päivälli-
sen valmistawat meille Elma ja kiltti Hannani. — Niin, tule,
Niilo. Enpä kärsi tyttäreni kuhertelewan, waikka oliskin se oman
sulhasensa kanssa. Sitten on aika. — Käykäämme. (Muut,
paitsi Elmaa ja Hannaa, menevät).

Elma.

Sä muistat miehen, onnettoman miehen,
Jota wäärän-walan kauhee taakka painoi?
Hänet muistatkos? Se oli mennä vuonna.

Hanna.

Di Elma, Elma!

Elma.

Oli mäkein, laaksoin

Hän juoksi, korkeasti huutaen:
„Mä olen tyhjä, tyhjä myrskynkierros,
Mun sieluin helvetin jo portilla
On wartomasssa kunnes täytyy täällä
Elon mittani.“ Niin huusi kurja mies,
Ja itsens viimein kosken kuohuun syöksi.
Di rifos hirvuinen! Sen tein nyt mä,
Kun petin Tykoni ja walain rifoin,
Myös Niilon petin, peloittawan miehen.

Hanna.

Oi Jumala!

Elma.

Se kuffaskihermä,

Mi siusfansa kylmän kärkeen kätkee,

Mä olin nyt, se rauhan lähettiläs,

Mi walkeen kauhtanansa alla peittää

Sotaisen, weripunertawan lipun.

Mä olen kivottu, mun sieluni

Jo wapiſewi pimeyden portill'.

Hanna.

Ei! Tänne, tänne tulloon firows!

Mä saatoin tämän.

Elma.

Minä yhsin syypää. —

Mit' haasteli hän kyhky raukasta?

Tää tarina mun mieleheni toi

Mun Tyhoin kohtalon. Niin ehk' on laitans.

Hän tulee, sieluni sit' aawistaa;

Hän murtanut on kahleens, Pohjaan päin

Hän kiittää nyt ja tähtensä on Elma,

Se tiensä näyttää. Mutta huomaa, Tyko:

Se, jonka jaloks' pohjantähdeks' luulet,

On soitten petollinen wirwatuli,

Ja taitaa johdattaa sua turmioon.

Hän tulee, sankar' uhkea,

Mut otsansapa jalo, kirkas, kunnis,

Se silloin uhkailewiin pilwiin käy,

Ja ijanlakkifesti hän mun tuomitsee.

Do! (Waipuu Hannan syltiin).

Hanna.

Woi meitä onnettomia, woi meitä!

Heljäs Näytös.

(Puišto Wiitalan kartanossa. Mauno ja Martti tulewat.)

Mauno.

Mene, käske häntä tänne. (Martti menee). Sitten vuosia on kulunut kuin jalkani näitä paikkoja polki. Nyt seisoo tässä, tässä wihamieheni maalla, mutta voitosta riemuiten. — Mitä sanoo hän nyt, koska viimein kaikki tuumansa häntä lyöwät wasten ottaa? Mitä sanoo outija, koska oiwa hauki ihan rannan forteistossa itsensä koufusta irkitempaisee ja kiirehtii finilaineihinsa takaisin? Hän puree hammasta ja kiroo. (Markus, Niilo ja Martti tulewat).

Markus.

No, peemeli! Mistä myrskyhyppi nyt?

Mauno.

Tahdonpa maksaa wakkani. — Sue hänelle summa käteen, Martti.

Markus (erikseen).

Onko paholainen irti?

Martti.

Tässä, herra.

Markus.

Ota vastaan, Niilo. (Erikseen). Olenpa kuin pilwistä pudonnut. Hän maksaa minulle? Ja tähden summan? Mistä? — Helwetti! tätä en luullut tapahtuwan.

Martti.

Niin, herrani.

Mauno.

Oletko saanut maksus?

Miilo.

Tässä on sekä pää-oma että kasnot.

Markus.

Maasuni olen saanut, naapuri.

Mauno (erikseen).

Nytpä näyttäisin sulle aika nenän jos mielisin olla alhainen.

Martti (erikseen).

Nyt en voi itseäni pidättää. (Ääneensä). Tuollahan on Kuusela selkäni takana, ja tässä edessäni Wiitalan alkunat minua killistellen katselee.

Markus.

Mitä hourit, vanha kuiwettunut kääpä?

Martti.

Souriipa wanhan pää. — Mutta sanotaanpa profeetta Tanielin tehneen hiuksista, ihrasta ja piistä suuren pallon ja tuffineen sillä sen hirmuisen lohikärmeen kidan.

Markus.

Mitä sitten?

Martti.

Sitten sanotaan hänen tehneen lohikärmeelle näin. (Koukistaa itseänsä osoittaen Wiitalaan päin pitkää nenää). Aih, selkäni! Veini perkele! (Pitelee selkäänsä). Aih!

Markus.

Ha, ha, ha, sinä riivattu! Kiitä selkääs, se on kilpes, joka sun pelastaa nyt; opettaisinpä sun muutoin mulle näyttelemään pitkää nenää.

Martti (erikseen).

Kiusahenkeni meni kuitenkin ohitse tällä.

Markus.

Saa, kiitä selkääs. — Mutta mitä sanon sinulle, joka ma-
soit minulle niin koreasti? Selkäänpä toki sun nyt haastelleen
hyvää Belsebubin kanssa.

Mauno.

Siiis Belsebubi sinä?

Markus.

Suo anteiksi, mutta me emme juuri haastele hyvää kes-
kenämme. Tarjoitinpa häntä, jolta sinä rahat sait.

Mauno.

Taidanpa toimittaa itselleni rahaa kunniallisella tavalla.

Markus.

En myöskään tarkoita, että sinä varastit tahi ryöväsit
täältä pimeyden suuriruhtinalta, vaan että pyyhit häneltä koreasti,
sait ja kiitit raappaiden jalallas. Mutta misjä ollee nyt se pieni,
hento sieluparkas?

Mauno.

Ei siellä misjä sinun, ei seurassa wintion sielun. Ne am-
mahtawat toinentoifestaan kuin ruumiimmekin. Nyt, naapuri,
jää herran huomaan, helwetin herran kynsiin niinkuin rikas-
mies. (Menee).

Martti.

Hänen wieresjänsä ei ole Lazaruksen sta. (Menee).

Markus.

Saa!

Niilo.

Saa! Että kärsitte tätä. Jumal' avita! kuumeneepa mereni. Wintio! Niinkö lausui hän? Surma ja kadotus! Miksi olen minä nuori ja miksi lepää hänen kiireellänsä niin monen talven lumi! — Wintio! Taidatteko tätä niellä ilman weristä kamppausta?

Markus.

En, Niilo. Tapella tahdon, tapella ennen nousua huomispäivän. — Kuulkaatpas tänne, kumppanit!

Mauno (ulkopuolella).

Mitä tahdot?

Markus.

Meidän täytyy tapella, taiwasten nimesjä! meidän täytyy tapella.

Mauno.

No, tapelkaamme.

Markus.

Malta, kohta sammuu aurinko, mutta ennenkuin hän leimunsa wirittää taas, mä fuoleman joko annan tai saan. — Asteet, aika ja paikka, mies?

Mauno.

Miekkoinemme kohtautkaamme kanerwafankaalla, jossa rajamme sammaleinen kiviipyykki seisoo.

Markus.

Koska, koska? Se tapahtufoon pian!

Mauno.

Keski-höinä, jaa, walkeana kesä-höinä me miekastelemme.

Markus.

Syvä! Mun kohtaat siellä. (Niilolle). Siinä leikisä mun

onni kerran antoi hlen, mutta toisella kertaa taas enua suosia taitaa. -- Miekkaani kirkastamaan menen. (Menee).

Miilo (yffin).

Sywin kaiffi! Olisipa heidän ennen pistoleilla kuin mie-koilla pitänyt taistella. Ensimmäinen laukaus olis ollut Mau-non ja Markus luultavasti keifahtanut tanterelle. Pistoleita tahdon myötäni tuoda; eipä tiedä kuinka käy. Mutta parasta toivon; sillä huomaampa onnen mua seuraawan. (Menee. — Tyko ja Pauli tulevat).

Tyko.

Nyt tulfoon häwitys ja fuolema!

Pauli.

Niin wimmattu.

Tyko.

Kaiff' on kuin unennäkö.

No, ystävänäni, mistä tulimme

Ja koska tähän taiwashelwettiin?

Pauli.

Uraalin kaiwannoista karkasimme

Ja waelstimme matkan ankaran

Ja kotomaalle ehdeimme niin wiimein;

Täs' olemme nyt tuntemattomina

Jo aikaalleet toista wiikkoa.

Mut miksi kertoelen tätä sulle

Jo' itse etunenäs' aina kuljit.

Tyko.

Nun taiwas nähyi, tieni jyrkästi

Helwettiin alas kääntyi. Hirmuista!

Pauli.

Sä etkö taida häntä unohtaa?

Tyko.

Hän kaunis on! Di! anna mailman elää
 Vuosmiljonat, waan ajan wirrasta
 Ei nouse koskaan hänen kaltaistansa.
 Ja hän ei ole minun, waikka ferran
 Hän omaks' armaakseni luwattiin.
 Nyt miekka tahi myrkkö! Kuolon uneen
 Mä tahdon waipua hänt' unohtaaksen.

Pauli.

Di Tyko! hillitse nyt mieles wimma;
 Suo ajan waituttaa; hänt' unohda
 Ja kätke lempes toisen naisen helmaan.
 Sen lupauksen teit, jos petosta
 Sä Elman sydämessä löytäisit;
 Nyt löysit sen, hän unohtukoon siis.

Tyko.

Enserran hänet nähtyäni nyt,
 Kun farkuretkeltämme palasimme,
 Ei ollut hän niin ihana ja jalo
 Mun filmisjäni. Ihmeellistä kyllä.
 Nyt oli hän kuin lupauksen maa,
 Niinkuin se toivo ijankaikkinen,
 Mailma mihin pyrki. Kaikki, kaikki
 Mit' onnen-autuaaksi sanotaan
 Hän olennoksaan yhdistävän nähti.
 Hänen huulillansa rakkaus ja murhe
 On pannut makeuden salaisen,
 Sol' olis herkkä taitwaan jumalille.

Pauli.

Nyt hourit, weljein.

Tyko.

Toista naista ottaa

Ja hänen kanssaan syödä, juoda, maata,
 Mut sitä taiwaan iloleikkä,
 Sota leikitsewät sielut lemmeikkäät
 Ei saada nauttia! —
 Karthagon häwityksen muistat sä, —
 Tutkistelimmehan me nuoruudessa
 Maapiirin urostöitä yhdessä, —
 Tää suuri nähtelmä ol' meille mieleen,
 Tuo miekankalske tules', sauwussa,
 Mailman kahden tämä ottelu.
 Mut lukeisjamme kuinka Punilaiset,
 Ne jotka kuolemalla säästettiin,
 Saharaan hietikköhön waelsi
 Ja etsei itsellensä toisen kodon,
 Kas silloin kuohui khynektemme lähteet
 Ja kiiksi postillamme kirkaat helmet;
 Se koski sydämmeen. — He etsei rauhaa
 Ja rakensi Tombuktun kaupungin.

Pauli.

Min siitä päätät?

Tyko.

Mitä tiedetään

Nyt siitä kaupungista kansjoinsa?
 Se lakastui, sen sielu oli pois:
 Se sinne jäi mis' afui lempensä,
 Jäi partahalle sinertävän meren.
 Ja niinpä Tykon sielu myös
 Nyt Elman sinisilmäin lähteisiin
 On ainiaaksi jäänyt. Tässä seisoo
 Mä kortena ja woimattomana

Nyt enään toiseen lemmen-rafentoon, —
 Sen kuwan ympär' aina
 Waan pyöreilewi aatokseni piiri,
 Mun henkein filmä sitä kohtaan yhä
 On teroitettu kuin maneettineula
 Min' ylös Pohjan wuoriin osoittaa.
 Sä kaunis impi, tyttö korea!
 Sä lehdikköinen saari korkea!
 Mut minulla sua vastaan yhtä on:
 Sä ensimmäisen lempes annoit ylen.
 Hoo! miksi teit sä niin, mun neitosein?

Pauli (erikseen).

Mi nyt? Mä pelkään kurjaa loppua.
 Mi sielun wimma. Mieleni harhailee.

Tyko.

He suutelivat!

Pauli.

Mutta nyt ei siitä.

Tyko (tiivaasti).

He suutelivat!

Pauli.

Miksi kirkaiset
 Näin willitysti? No, he suutelivat.

Tyko.

Se suudelma hylkärmeen pistoksena
 Mun powessani tunturi; sydämmeni
 Se ainiafsi myrkyttännyt on.
 Kuin kuwa, wakaana, hän vastaan otti
 Sen suudelman, ei räwähtännyt filmä,

Waan hohteen kauniin, majesteettillisen,
 Kuin pyhä-ehtoon purpurainen tuli,
 Me poskillensä ilmestyhän näimme.
 Se polttaa sielua.

Pauli.

Jos polttoa
 Et koe sammuttaa, waan kiihoitat
 Sen yhä kuumemmaks, niin Sumala
 Sua armahtakoon, suojeloon sun aivos.

Tyko.

Mä ennen tahdon olla järjetön,
 Kuin järkewänä yhä muistella
 Sit' aarrettani, jonka kadotin.

Pauli.

Oletko mies? Se nähtä, ystävänä!
 (Setki äänettömyyttä).

Tyko (erikseen).

Niin miksiä mä waikeroitsen tässä?
 Nyt siitä loppu, eikä sanaa enään.

Pauli.

No, mitä teemme? Onko nyt jo aika
 Pois heittää peitteemme ja ilmoittaa
 Keit' olemme ja mistä tullaan? Elma,
 Nyt kohtaa sua koston Nemesis.
 Se kaiketi on sulle kuolemaks,
 Waan oletpa sen ansainnut. — No, Tyko,
 Nyt katso ylös. — Oletko jä mykkä?

Tyko.

No, mitä tahdot?

Pauli.

Mitä mietiskelet
Ja päätät tehdäksemme, ystäväni?

Tyko.

Mua saata tästä matkallen, ja sitten
Hjankaiikkiseksi pitää erota
Mä jatkan tieni, kotiin takaisin
Sä käännyt oikeassa haamusfas;
Ja sitä, että tässä olen käynyt
M' ilmaise, kaitk' olkoon kätkösfä,
Ja sano Tuonen mun jo temmanneen.

Pauli.

Mit' aiot?

Tyko.

Själk' jättää Suomenmaan. —

Sä maa, sä tuhansien kunnasten
Ja laaksoin maa, nyt hyvästi sun jätän.
Sua lemmin. Ken ei lemmi synnyinmaataan?
En teitä unohda, te wuoret harmaat,
Te ahot kiviset ja käpykankaat
Ja korwet synkät, joissa haukat kirkuu.
Ja tätä lemmentähtiäni täällä,
Kuin unta ihmeellistä sitä muistan,
Kuin kangastusta taruin maailmasta.

Pauli.

Sä murheen wimmoisfasi päätät näin.

Tyko.

On tosin ympärillän pimeys,
Mut irti olennostani; mua lifin

On valkeus, ja on se tahtoin valo;
Mä seison siinä. — Pois nyt lähden.

Pauli.

Tyko, muistanpa liiton, jonka teimme werisellä kummulla
tappeluspäivän hämärtyessä, minä muistan sen ja seuraan sinua.

Tyko.

Ei, Pauli; sä suojaksi isän vanhan jäät, se on sun tehtävä. Hän, joka kerran pojassensa sanoi minua, hän on rikas, menestyy elossä hywin; ja toiseksi, hän on minut hylännyt; kuitenkin suon hänelle alati kaikkea hyvää. Di, muodostukoon elämänsä toisin, muuttukoon mielensä laatu! Isäni! sitnut mun jättää tähty ja ystäväni kaikki. — Pauli, meidän entinen, lempeä opettajamme, eläneekö hän vielä?

Pauli.

Enpä tiedä.

Tyko.

Sinä muistat, kuinka hän, koska vielä lapsia olimme, sekä ankarasti että ihanasti etemme kuvasi mailman, jonka rannalla seisomme elämämme päättyessä. Ei, vielä kohtaamme toistamme. Pauli, me kohtaamme vielä.

Pauli.

Me uskomme niin. — Di! minä seuraan sinua, minä seuraan.

Tyko.

Sinä tähän jäät. En tahdo muiden elämätä riistää, en tahdo isältä rakastettua poikaansa, wanhuutensa tukea temmata pois, ei, sitä en tahdo tehdä. Yksin waellan.

Pauli.

Mutta mihin suunnitat matkas tästä?

Tyko.

Teroitanpa kalpani nyt partaista Turkkilaista vasten. Kauwas kulkee tieni, mutta viimein kuin vihainen myrsky mä itfeni syöksen kaarevien miekkain kilinään. Elämä on waimaa. — Nyt, Pauli, jätän sinulle jäähyväiset.

Pauli.

Sydäntä musertaa tämä päivä. Oi! — Niin, hyvästi, Tyko!

Tyko.

Niin juurewa kuin isäimme wiha oli meidän ystäwyhytemme.

Pauli.

Niin juurewa, niin; ja niin lämmin kuin kylmä se.

Tyko.

Muistelenpa usein sinua ja synnyinmaatani ylhäällä Pohjasja täällä.

Pauli.

Koska ehtoosilla otawa täällä kirkaana loistaa, katsahda joskus sitä kohden.

Tyko.

Usein, weljeni, usein. Koska mielekaansa siellä Kalewa jälleen kohottaa, tänne katseeni teroitän ja tiedän Paulin löytywän seitsentähitisen alla täällä. — Nyt, onko hywin kaikki?

Pauli.

Oi, jos niin olis!

Tyko.

Nyt seuraa minua wähän matkaa, wiivy muutama päivä sillä retkellä, ja sitten takaisin palaat jalona Ruuselan poikana.

Pauli.

Niinpä teen. (Drjö tulee).

Tyko.

Tuoſſa Yrjö, joka myöskin jättää täntyh. — No, Yrjö?

Yrjö.

No, Tyko? Mikſi olet niin kelmeä? Tuhanneſſen helwettä!

Tyko.

Mikſi kiroot?

Yrjö.

Kiroon että repee maa, pamahtaa kappaleikſi kuin tuli-luoti. — Mikſi teit ſinä tämän?

Tyko.

Kohtaloni oli että petetykſi tulini.

Yrjö.

Puhua pois morſſiamenſä toiselle! Mitä ſinulta aattelen?

Tyko.

Mitä tahdot. Uskollisuus, kunnia, ſe kunnia, joka rehellisyydellä ansaitaan, epäjumalani owat ja johdattiwat minä täſſä. Yſtävän, jonka uskollisuudessaan wialliſeikſi huomaa, riistin poweſtani irti. Waiſſa ſeuraikſin ſydämmeni muakſa. Taa, ſaatpa aatella minulta mitä tahdot, mutta nyt ſinulta eroon, kaipauſſella eroon, ſillä ſinä olit yſtäväni.

Yrjö.

Mihin, Tyko?

Tyko.

Täſtä pois.

Yrjö.

Wiiwy kumminkin kunnex näet miten päättyy miekaſtelo tänä-hönä.

Tyko.

Miekaistelo?

Drjō.

Ette siis tiedä, että isänne aikovat taistella kohta, vielä tänä yönä kankaalla lähellä Kumajan vuorta.

Pauli.

Mikä hulluus! Miehet harmaapäät kävištwät weristämään toinentoistanja!

Tyko.

Sen estämme.

Drjō.

Jos on se voimasanne.

Pauli.

Mikä eri kiihoitus on saattanut heidät siihen päätökseen?

Drjō.

Taita on tämä. Tänään maksoi Mauno welkansa Markukselle, jossa kohtauksessa he molemmat käyttiwät herjauksen kieltä, ja seuraus oli, että Markus waati kumppaninsa miekkaleikkiin. Mutta malttakaat: janoipa Martti huomanneensa, että Niilo tämän aikaan saattoi, ylllyttäin elatusijäänsä siihen.

Tyko.

Sinua mintiötä! Mutta nyt sinussa löhdän koukun, johon taidan iskeä kiinni. Nyt tulee meitä kaffi. — Mutta mitä woittaa hän siitä, että wanhat tappelewat?

Drjō.

Jos isäs kaatuu, niin Wiitala on ijäksi hänen ja wapaasti nai hän Elmansa. Asia on selwä.

Tyko.

Ymmärränpä. Hän siis kiehtoilee isäni henkeä. Sinua wintiötä, wintiötä. Niinkö aiot maksaa ansaitsemattoman hy-
wyhden? (Hanna tulee).

Yrjö.

Miksi tässä, Hanna, ja tällä murheen, kauhistuksen muo-
dolla?

Hanna.

Oi Yrjö, Yrjö!

Yrjö.

Mitä on tapahtunut?

Hanna.

Kurja Elma! Ja minä olen syhyä kaikkeen, minä on-
neton!

Yrjö.

Tywennä mieles, tyttö, ja kerro meille asia.

Hanna.

Pyhäin nimessä! teille kaikki tahdon ilmaista ja näyttää
Elman wiattomuuden. Herrani, mua kuulkaat. — Elma ei
koskaan ole lempinyt herra Niiloa, ei, waan inhoittawa on hä-
nelle tämä mies. Tykoansa hän alati muistelee, se on ilonsa
ainoa. Mutta nyt herra Mauno kaks ehtoa pani tyttärensä
eteen, joko nähdä murhalamppous hänen ja Wiitalan herran
välillä, tai ottaa miehensä Niilo, joka oli hänelle luvannut
summan, minkä hän oli welkaa herra Markukselle.

Tyko (erikseen).

Kupeeeko wallenemaan?

Hanna.

Tähän ei tahtonut Elma suostua, ei kuolemansa tähden, mutta hellyys isäänsä kohtaan ja minun kehoitukseni saattoivat hänet viimein kirjoittamaan nimensä naimissowintoon, siinä päätöksessä kuitenkin ettei hän koskaan olisi Niilon kanssa astuva morsiusnuoteelle. Tätä petosta en lufanut juuri wäärhydeksi minä, koska näimme hänen ainoastaan tällä kurilla tahtowan maksaa wanhan welkansa Maunolle. Mutta tätäkään petoksen muotoa ei tietänyt Elman sydän, waan oli hän, niinkuin hän nyt tunnustaa, päättänyt itse katkaista elämänlankansa, jos kuolema muutoin ei häntä päästäisi täältä ennen häöpäiwän lähestymistä. Mutta tuskin oli wälikirja tehty, ennenkuin hänet käsitettiin wimma ja kauhistus. Hän Tykoansa muisteli ja pyhää walaansa. Mutta oliko hän pettänyt entistä sulhastansa? — Te, herra, joka puhemiehen wirtaa käytitte tässä asiassa, muistatkaat mitkä wastaukset häneltä saitte. Koska lemmeistä hän haasteli, se Niiloa ei kosunut, ei, mutta Tykoa, hänen ystäväänsä.

Tyko.

Nyt muistan, että oli puheesfansa erinomaisen kassimielisyys.

Hanna.

Niin hänen täytyi isänsä onnen tähden, niin armaan Tykonsa tähden. Mitä myrttikruunusta ja häöpäiwästä hän lausui, niin omaa peijaisjuhlaansa hän silloin tarkoitti, jona seeraafien kanssa hän korkeudessa tanssii.

Pauli (erikseen).

Tämä kuuluu ihanalta.

Tyko (erikseen).

Mailmani kääntyy ympäri!

Drjöö.

Mutta tilansa nyt?

Hanna.

Kuolema on ainoa aatoksensa, liioin nyt, kun hän on saanut tiedon verisestä taistelosta, johon käyvät tänä-yönä isänsä ja Wiitalan herra. Me heittä taiwaan nimesjä olemme rukoileet pidättämään miekkojansa, mutta suljettu on nyt Maunun sydän. Kylmänä kuin marmorikuva odottaa hän määrättyä hetkeä. Ja nyt, juuri nyt tulen rukoilijana Wiitalasta, mutta ilman voittoa. Mitä jaksoin, koetin rukouksen voimalla herra Markusta kohtaan, tartuin hänen polvihinsa, mutta turhaan kaikki. Hän, miekkaansa hioen, pauhasi kuin ukon ilma, kirosi, syljeskeli ja wäänteli silmiänsä, uhaten tänä yönä laskea naapurinsa weren kuin tynnöristä kuohuvan oluen. — Oi, mikä kiukkuinen kohtalo! Onnettomuuden, jota kurja Elma tämän ankaran leikkijä kautta tahtoi estää, sen joudutti hän sillä; ja kauhea on yö, joka lähestyy. — Hän, se katala, nyt wimmoisjansa riehuu ja etsii myrkkypulloansa, jonka hän jo kauan aikaa on pitänyt waralla. Senpä warastin häneltä pois. Se on tässä. Ota se haltuus, Yrjö; minä kauhistuksella tätä hirmuista juomaa kannan nuasjani. (Antaa hänelle pienen pullon).

Yrjö.

Siinä teit wiisaasti. Ja mitä kofee heidän taisteloonsa, niin toivommepa heittä taitawamme estää iskemästä yhteen.

Hanna.

Sepä ei kuitenkaan turmiosta pelasta häntä, sen tiedän. Ei, ei! Hän ei tätä taakkaa taida kantaa; niin ankarasti painaa häntä työ, jonka hän pitää hirmuisena petoksena entistä lemmittyhänsä kohtaan. Hän kuolemaan rientää ja kiukkuisen kohtalon uhrina kaatuu.

Tyttö.

Siis uskotte, hlewä neito, hänen tahtowan itseänsä tämän tähden surmata, käydä itsenuurhaan? Mutta ehtä on tämä ai-

noastaan mitätön uhkaus, jota konstia käyttelivät usein turhamieliset sielut.

Hanna.

Herra, niin halpa ei hän ole. Minä tunnen sydämmensä, josta kaikki turhamielisyys on pannaan pantu. — Kuitenkin tahtoo hän tämän wimmatun teon kautta wedota muiden ihmisten tunteisiin. Näin on tuumansa, järkähtämätön päätöksensä: kuolla sammaleisen raunion juureen, samalle paikalle, jossa taistelo on määrätty tapahtuvalsi, ja luulee hän, että miekastelijat, tante-
relle yhtyen, itsensä pidättävät werisestä työstä, kamoen kuoleman haamua. Niin luulee hän kuolleena woivansa tehdä sen, jota hän ei eläessä woinut; sillä sywästi hän isäänsä lempii. Ja koska hänen kuolla täytyy kuitenkin, niin miksi ei kuolla silloin koska hän sen kautta ehkä pelastaa taitaa hänet, jota hän rakastaa? Tämä on aatoksensa ja päätöksensä lujat, ja sen hän täyttää, jos ei häntä ajoissa taideta estää; sillä muistakaat: toiwoton wimma on walloittanut mielensä.

Drjöö.

Wainuunpa jälkiä johonki. Hän nukkutsoon kiwifasan juureen kankaalle.

Hanna.

Mitä tarkoittaa Drjöö?

Drjöö.

Olenpa wähän tutkistellut luontoa ja sen salaisia woimia. Nyt tähän pulloon toista ainetta, joka ei tapa, mutta nukkuttaa makeasti muutamian hetken ihmeellisiin uniin. — Nyt olet suostuwinas hänen kuolemaansa, annat hänelle pullon takaisin, seuraat häntä kanerwakankaalle, ja hän nauttii juoman, luullen nielewänsä kuoleman, mutta nukkuu ihanaan houraukseen. Älä kuitenkaan hänen muotoansa ja tilaansa kamoksu, joka tosin on Kalman, mutta elon woima asuu hänessä yhtähymin; ja puol-

hön aikana hänet, luullakseni, voimme jo herättää jollain äkkifellä jyrällä. Kiivääriini riennuitsewa paukaus hänet herättäköön.

Hanna.

Uskaltaisimmeko harjoittaa tätä keinoa häntä kohtaan?

Drjöö.

Pelotta sen taidamme tehdä.

Hanna.

Mutta mitä hyödyttäisi se?

Drjöö.

Ennenpa sen poistawan häneltä halun itseänsä menettämään. Kuitenkin on oikea tarkoitukseni tämä. Koska ne wanhat, taistelofentällä yhteen joutuena, näkemät tytön kuolleena edessään, ja koska he tietävät itsensä syypäiksi hänen kuolemaansa, niin kaiketi tämä näky ylemaan tempaisnee sydämiensä tuntuosuuonia. Ja viimein, koska kuollut on saanut henkensä taas, niin warmaan unohtawat he miekat finä hetkenä, ja ehtä myös, — oliskohan mahdotonta? — käyvät sowingtoon keskenänsä. (erittäin Tykolle ja Paulille). Silloin saakoot he myös poikaansa kuolleista takaisin. Sumal' awita! se hetki on taiwaallinen hetki.

Tyko.

Onnistukoon aikees!

Drjöö.

Neito Hanna, tämä keino sowingtoon ja yleiseen riemuun, johon Elma itse on antanut meille wiittauksen, älköön meidän käjistäämme koettamatta. Suomen saatan sinulle kohta.

Hanna.

Jaa, koska niin paljon siitä toivomme hyvää, sitä koet-

tafaamme. Mutta riennä, Yrjö, riennä! Sua warron Kuuselan portilla, sen korkean lehmuksen alla. Ole nopea! (Menee).

Yrjö.

Hetkesä tulen. — Käiketi on muistosfanne wielä se mainittu kivioukkio Kuuselan ja Wiitalan rajalla?

Eyko.

Sywin muistan sen.

Yrjö.

Seisooapa siinä lähellä muutama matala mänty. Jos tahdot nyt katsahtaa impes sydämmen pohjaan, niin mäntyin werhoon kiirehdi ennen heitä, kuultelemaan Elman joutsenwirttä, ja ole wakaa siitä, että hän haastelee totuuden kieltä seisestensä edessä kaswain kuoleman herran.

Eyko.

Sinne lähdemmekö, Pauli?

Pauli.

Vähtekäämme, ja tiedämpä että kaiken epäilyksen hän poistaa aivostasi.

Yrjö.

Niinkuin sanon, tehkää. Leimaus ja jyrinä, pojat! Nyt keitämme ankaran keitoksen, ja korkeus ja sywyys riemumme kuulsoon. — Mutta wardoopa minua se siwä ja kiltti neito tuolla rehewän lehmuksen alla. — Rankaalla kohtaamme, pojat. (Menee).

Eyko.

Siellä kohtaamme. — Mä ennen aina ystäwyhden naisten välillä pidin mitättömänä, waan näenpä tässä ihanan poikkeuksen.

Pauli.

He owat kaswinsifäreksiä.

Tyko.

331.27

Kaunis sisäpari! — Mutta miksi käyn siivu-astoihin nyt? Oi! minä harhailen. Matokseni myrskyhisesä mailmasja efsyen käyn, ja milloin piirittää mua metsien yö, milloin taasen lakeus eteeni wälkähtää? — Mitä kertoili neito? Afian ihanan, ja taasen näyttää sätehenjä toiwon aurinko.

Pauli.

Mloista oli tätä tarinaa kuullella. Se Elman powesta on syntyisin, sen huomata taitaa.

Tyko.

Mutta rohkenenko tähän toivoon antautu? Käyhkö päästämään solmua, jonka wasta siboim? Nytpä tahdon olla warokas, enkä mihinkään luottaa ennenkuin wisseyden näen. — Kaan-kaalle, Pauli! (Menewät).

Wälimerho.

(Awara kangas; perillä sammaleinen kivioukko, sen takana pieni männistö, ja kauempana näkyy eräs metsäinen wuori. Tyko ja Pauli tulewat).

Tyko.

Tässä taistelotanner. — Pauli, minä unia en ole uskonnut, ne owat mitättömiä; aawistuksista en koskaan ennen ole tiennyt. Mutta kuinkahan ollee nyt?

Pauli.

Se on jännityksestä sielusfas.

Tyko.

Ehkä jotain saamme tässä nähdä.

Pauli.

Toiwonpa kaikki päättyvän hywin. Mutta yksi asia on tiusjattawa. Kuinka suoritamme sen?

Mikä on tämä?

Tyko.

Raimasowinto.

Pauli.

Tyko.

Sen ratkaisoon miekka. Onpa minulla oiwa syh. Hou-
futella wanhoja, hopeakiharaisia uroita weriseen leikkiin! Di!
haluni kuumenee enemmin ja enemmin päästäkseni käymään hä-
nen kanssaan rinta wasten rintaa. — Mikä aika ollee nyt?
Mua waiwaa lewottomuus ja ohaukseni polttaa. Miten lunlet
ajan kuluneeksi, Pauli?

Pauli.

Arwaten, lähenee illan hymmenes hetki.

Tyko.

Ehkä warronne tässä turhaan.

Pauli.

Waiti! Kuulenpa askeleita.

Tyko.

He tulewat. Nähkäämme werhoon. (Poistuwat männistöön.
— Elma, walkea huiwi päässä, ja Hanna tulewat).

Elma (antaen Hannalle pullon tyhjennettynä).

Tää muistoksi sun sijäreltäs ota,
Waihk' katkera kuin kuolo on se muisto.

339.8

Hanna.

Di Jumala, se on jo tyhjennetty!

Elma.

Se tehty on. Mut lupaukses muista
Ja älä waihfertele nyt ja itke.

Hanna.

Niin olfoon! Wakaana ja lempeänä
Kuin kesä-ilta tämä, kuolemaas
Mä tahdon katjella.

Elma.

Nyt ylewästi
Sä katjahtelet. Kaiken perustus,
Sowinnon kruunu korkeudessa
On lemmen henki lempeä ja kaunis. —
Mä wähyksisä olen, lepoon tahdon.
Oi, jospa tällä huokauksella
Mä sielun woisin ulos puhaltaa,
Pois rauhan lehditettyhn sammioon.
Waan tiedämpä tään juoman uhriansa
Ei liioin waiwaawan, waan hellästi
Kuin Unonen se filmät unnistaa.

Hanna.

Niin kuulin ferran ifäs janowan.

Elma.

Oi ifäin kowa, armas kuitenkin!
En kaswojasi nähnyt lähteisjäni,
Sun jätin jäähywäiset jättämättä
Ja paistees' illan koto kuumotti.

Hanna.

Senpä taidat toiwoo, että kuolemasi nyt ifäs joko pelas-
taa kuolemasta tai tekemästä murhatyötä.

Elma.

Niin toiwon. Ja lufekoon hän tämän paperin. (Sowit-
taa poweensä erään paperilapun, jättäen osan siitä näkhyiin. Hän käy

istumaan kiviäpyhkin juurelle). Tähän waiwun, tästä alkafoon waellukseni Tuonen kotoon.

Hanna.

Ja tämä heille näyttäföön millä tawalla kuolit. (Panee pullon hänen wiereensä).

Elma.

Mutta johtuupa jotain mieleeni wielä. Sä muistat sen pienen, jorean, äitittömän tytön?

Hanna.

Miksi askaroitsee aatoksesi hänesjä nyt?

Elma.

Pidinpä hänestä paljon; hän minulle antoi aawistuksen äitin lemmen ihanuudesta, ja näinpä mietiskelin. Tyko ei tule, Hanna naidaan pois, ja on siis elämäni onnen osa yksin käysselä kohden kylmää hautaa; mutta sinun, tyttö pieni, liepeällä, jywällä katsannolla, tahdon lapsesfeni ottaa, sinusfa käsitän esi-neen, jota ilman määrää saan suosia, jota kohden lempeni wa-paasti powestani wirrattoon. Näin mä ferran naisen ottolas-tansa niin suloisesti armastawan kuin kenkään äiti. Kaunis oli se näky, ihastuksesta sydämmeni sykki nähdesjäni tämän naisen filmät sädehtiwän häntä kohtaan, jofa hänen powellansa makasi. Jaa, tämä ihanampaa wielä oli katsella kuin oman äitin lempi. Oi! jaman onnen kuin waimo tämä minä toiwoin saawani nauttia, mutta toisin mäcräsi armoton kohtalo. — Sisäreni, 334.21
miten taidat, suojele tätä lasta.

Hanna.

Sen lupaan; pidämpä hänestä minä myös.

Elma.

Käs kädesjä ma Kalman herran kansja

Nyt seison, sen jo huomaan; mutta hieno
 On kätensä kuin nurmell' illan kaste;
 Ja rientääkseni luokses, ylkäni,
 Mun sieluni nyt siipens kohottaa
 Ja kiittää läpi auerten ja sumuin
 Päin korkeuden sinilakehen.
 Jos siellä löydyt, kaunokiharainen,
 Niin kohta hyleilenme hymyillen
 Kuin aamu Edenin; mut jos sä astut
 Maan murheijella kamaralla vielä,
 Niin autuasna korkeudesfa
 Sua warron mä, hääpäiväämme ma warron.
 Ja silloin pilwipitteen pimeän
 Mun asuntoni ympärille kierron
 Ja hämähähdessä' uneksuen warron,
 Siks' kun hän owelleni kolkuttaa,
 Siks' kun hääpäiwäni on waljennut.
 Sa päivä riennä, wiivy, wiivy, riennä!
 Sua toiwon kauwas, helmaani sua toiwon
 Ja punehdun kuin kaino Emariit,
 Kun juuteleepi häntä aamun Roi. —
 Nyt on se aika, aika ihana
 Kun kohtauwi Pohjan perillä
 Se morsiuskunta, jonka armas wirka
 On hoitaminen tawaan-ijän lampun.
 Nyt ei se pala eik' oo sammunut,
 Waan hinneeästi paistaa itman rannall'
 Ja wuori hymiseewi Kumajan.
 Di kaunis yö, sä tuolemani yö!
 Maa kohtaan Tyhön kirma kirkkahana
 Nyt kimmeltää ja aatokseni pyörtyy.

Hanna.

Eä haastelet eriskummallijesti.

Elma.

Hourisinko? Ei, ei! Nyt järkeni tuntuu niin teräväksi, tuntee niin tarkaksi ja hienoksi, että kaikki käytökseni ja tekoni menneestä elinkaudestaani piirtäyhvät muistoni tauluun yksinkertaisina, kempelöinä kuvin; ja mitä kaunista aattelen, mitä lemmeistä uneksun, on esimaku taiwaan hehumasta. — Hän tulee, kuolema, mutta liepeänä kuin tuulen liehaus. — Sisäreni, laula 336.1K
se kehtoweisu, jota aina kuultelin niin mielukkaasti.

Hanna.

Di! woisinko laulaa nyt?

Elma.

Koska arkusfani mahaan, niin vasemmalle kallista pääni.

Hanna.

Miin, silloin muutos olkoon hiljainen, ihana murhe. —
Sinä raukenet, ja filmäkantes painuvat. Nyt ottakoon sun armoihinsa Jumala taiwaan.

Elma.

Miin ja amen! (Peittää soka päänsä että kaswonsa huivilla ja kallistuu kivirauniota vasten). Sisäreni, mua laululla nukuta. 336.2V
Do, minä kuolen!

Hanna.

Sä mieleni korotat. Kirikkaasti ääneni laikufoon koska
neito kaunis kuolee. (Laulaa).

Äitiinsä etsei lapsi,

Itkien kauwan hän etsei,

Lo' viimein hant nähä saa
Sen liehuwan liinan pelloll'.

Sinnenpä nyt kiirehtii

Hän kultafantajella tiell',

Ja elokuum aurinko paistaa.

Äiti, kost' itkun kuulee,
 Leifaten kultaista olkee,
 Kost' sirppinjä heittää hän
 Ja rientäwi pienoist' vastaan:
 Helmoihins hän kietoo sen
 Ja istuu auman äärehen,
 Ja elokuun aurinko paistaa.

Autuas uni on lapsen,
 Autuas katsanto äitin;
 Se taiwahan rantaan fäh
 Ja uneksuun wiipyy siellä,
 Koska liehtoo lounainen,
 Kost' paistaa heljä aurinko
 Ja kultainen wainio läiffyh.

Hän on waijennut. — Elma! miten jaksat? Ruffunut siis.
 Sen estäköön Jumala! (Tyko ja Pauli tulewat).

Tyko.

Neito, makoako lapses?

Hanna.

Hän makoaa, mutta unensapa mun saattaa lewottomaffi.

Tyko.

Ole huoleti. (Paljastaa Elman pään). Katsos, kuollut en-
 keli. Mutta koska hän kuolleista nousee, taas on hän ijanlait-
 tiseksi minun.

Elma (erikseen).

Mitä lausui hän?

Tyko (erikseen).

Hänen puheensa oli autuaitten henkien soitantoa.

Pauli.

Sisäreni, kuinka helmeä!

337. 26

Hanna.

Sisär!

337. 27

Pauli.

Tässä olemme, tässä kaswinweljes, Pauli.

Hanna.

Taiwaan Jumala!

Pauli.

Miin, terme, sisär! No, pois tämä häiriö kasvoiltas.

337. 30

Hanna.

Mieleni hämmästy. Tulleet siis! ja Tyko tuossa? Taidanko uskoa tätä kaikkea?

Tyko.

Usko, impi; se on totuus.

Hanna.

Mitä äänisä, mikä tuttava helinä nyt! Sotalumppanit Tyko ja Pauli! — Mutta miksi tämä teeskelys?

Tyko.

Kaikki vielä selitämme, mutta nyt on aika tärkeä ja tiukka. (Drjö tulee).

Drjö.

Makaa makeasti, tyttö!

Tyko.

Hän makaa kalpeana kuin kuolema. Matteles, jos ei hän enään heräyisi unestansa. Drjö, tunnethan tarkein tämän juoman vaikutuksen?

Drjō.

Hengestänsä takaan. — Mutta aika joutuu. Wisatkaa jo hiiteen tämä puku ja parta ja pistäkää olentonne samantoi-
seen kuoreen, jossa läksitte myrskyhävään jotaan. Kaikki on wal-
misna; hyvin toimitettu, ja viimein — kaikki hyvin!

Hanna.

Tulleet, tulleet he, joita kaupan warroimme!

Drjō.

Ei juuri vielä, tyttö. Näenpä tässä ainoastaan kaffi wa-
kojata Pariisista; mutta kohta tulevat Tyko ja Pauli ihanalla
pauhinalla niinkuin se myrsky, joka pouta-ilman tuo. — Mutta
tästä kiireesti pois! Kaikki!

Hanna.

Mutta jättäisinkö tähän yksin nukkumaan armahimman lap-
seni! En, waan wartijansa tahdon olla tässä.

Pauli.

Wälttämätön asia.

Drjō.

Mutta huomattuas taistelijain lähestyvän, kätkey männis-
tön werhoon ja wiivy siellä pelotta kunnes astumme esiin me,
ja se tapahtuu koska parhaaksi näemme. — Tulkaat! (Menee)

Tyko.

Tule, Pauli.

Pauli.

Käy edelle, kohta tulen.

Tyko.

Mutta miksi seisot ja mietiskelet? Miksi olet niin kelmeä?

Pauli.

Mene, Tyko!

Tyko.

Kaifeti sijäres tila tuosja on masentanut näin mieles? 339.5

Pauli.

Ei! — Kiusaatko minua? Mene, sanon minä. Kohta tulen.

Tyko.

Mutta riennä. (Menee).

Hanna.

Pauli, sano mikä rašittaa mieltäs.

Pauli.

Di kuule: minä lemmin sinua!
 Jos lupauksen annat, riennä sitten
 Mun hylhini, mut jos kiellon saan,
 Niin tähän, ehtimättä muiden korviin,
 Mun sanain kuolkoot; senpä sulsta waadin
 Ja toiwon, ettet tunteistani
 Tee leiffiä. Suo anteiks', enpä kärsi
 Mä pitkää rakkauden ilmoitusta
 Siuskarwan hienost' esin saatettuna
 Ja imarruksen makeutta täynnä. —
 Näin sanoin. Minkä vastauksen saan?

Hanna (erikseen).

Tää jointo autuas, mi oli tämä,
 Mi wirtas hänen armailt' huulistaansa?
 Kuin hämäräsä seison! Leimans
 Mun päällein ihana on langennut
 Ja heijaisnut nun näköni.

Pauli.

Siis ei?

Hanna (suosten Paulin rinnoille ja halailien häntä).

Mun Paulini!

Pauli.

Mä olen onnellinen!

Hanna.

En' kerran rakastajan kaulassa,

Se tiedä.

Di, onko lemmen syleily näin lämmin,

Näin hienoo, sulohista hekumaa!

Mi polento nyt metsän kohinasja?

Ei metsästä, waan forwisfain se on,

Kun sydämmeni loiskinan mä kuulen. —

Sä olet sulhasein!

Pauli.

Sä morsiamein!

Sun päätökses ol' uljas.

Hanna.

Mutta usko

Mit' ilmoitan. Sua lakkaamatta täällä,

Kun kuluesja vuoden kahdetjan

Te sotaretkillänne harhailitte,

Mä kaipauksell' apealla muistin.

Pauli.

Mut muistelinpa vähän minä sua;

Suo anteikk'; harwoin, harwoin muistelin,

Kun tästä kaulana me retkeilimme.

Mut nyt, kun taas en sinut näin,

Mä silloin lempeni myös näin,

Ja nyt, sun laulus kuultuani tässä,
 Kun kevään tulwa paisui tunteeni,
 Ja wisjeyteen kiirehtiä päätin.

Hanna.

Sua unohtaa en taida, armas yö?

Pauli.

Niin ihmeellinen, monivaiheinen,
 Ja jotain vielä tässä tapahtuu. —
 Nyt eroomme.

Hanna.

Sun kohta näen taas.

Pauli.

Niin, kohta, impi; sifsi hyväst' jää!

(Menee.)

Hanna.

Hyvästi, Paulini!

(Kumartuu alas, painaen otsansa Elman helmaan.)

Di, Elma, Elma!

Viides Näytös.

(Tö ja sama paikka. Elma makaa raunion juurella, ja Hanna, feisten sen nojalla, fitelee puolanvarfista seppeliä.)

Hanna.

Sun tawatfoot kuin uhrin seppelöithyn

Täs' unta kuolon maaten kankahalla.

Siis kannat ensin seppeliä Tuonen

Ja sitten päähäs painat morsiusruunun,

Päinwastoin impein kohtaloa ennen.

Heit' ensin templi wartoi Hyyminen
 Ja wasta fitten kuolon kylmä franski. —
 Makeesti makaa, ja kun heräht,
 Sua hyleilewi oma sulhases,
 Ja Paulin kultasena Hannan kohtaat.
 Oi, aifa armas, olla morsianna
 Ja päiwät lemmen juhlaan lukea
 Hääpukuansa neuloin waltoista! —
 Nyt, Elmani, on seppelesi walmis,
 Ja kulmillesi lasken sen.

(Asettaa seppelen Elman päähän).

Näin makaa koska lähestyhy sun isäs,
 Ja jos ei sydäntänsä tämä haamu
 Woi liikuttaa, niin kivistä hän on. —
 Ken tulee? Minä metsän kättöön riennän.

(Suoksee pois. Martti tulee).

Martti (yksin).

Tässä on paikka, jossa pitää tapahtuman kamppaus; puol-
 hön hetki on nyt lyönyt. Se kaiketi ovat tässä kohta, Markus
 Niilon kanssa, ja Maunoo seuraava waramiehenä Orjo; niin on
 isäntäni määrännyt. Mutta olenpa tässä käskemätönnä wieraana
 minä, ja antawatpa minulle tästä hyvän wauhdin jos mun huo-
 maawat. Mutta piitloou tahdon pistää itfeni ja luuhistellen
 katsella metsästä kuinka leikki käy. (Harwaitsee Elman). Ken siinä?
 Ken makaa siinä? Elma! Ja waalea kuin ruumis. (Tunnus-
 taa häntä otsaan). Kuollut! Kuollut on tyttö! — Oi, murheen
 ajat! Nyt astu hautaan myös, Martti. Palwelus-aikas on
 loppunut, et jassa enään täällä kinnustella; sillä hän, joka sun
 piti woinisssa, on poisssa. Sun hynnyilemises matkoi päivän
 waiwat. Sun olentoas katsella, kanssas haastella faaba, se mie-
 lelleni antoi uutta mehua, (pidellen koipiansa) ja näiden luupilli-
 kurjain täytyi seurata tahdon wiittausta ja kaikki käwi hywin.
 Mutta nyt, nyt hymeryn kasaan, waiwun mullan rakoosen . . .

Te Wiitalan paroonit ja perkeleet, teidän tähtenne kaikki tämä. Vai jospa olisin minä myllyntiivienä, päällimmäisenä nimitäin, ja saisin jauhota teitä tumpuksi Ruuselan elikoille. — Mullan rakoseen waiwun, ja sitten olkoon unohdettu elon pitkä tufala päivätyö, ja merkki pulkkaani piirretty kunnialla. — Mitä näen tuosja? Pienen pullon. Siitä on hän imenyt fuolemansa ja niinmuodoin itse tehnyt päiwistänsä lopun. Oi, lapsi katala! (Markus ja Niilo, warustettuna miekoilla tulewat). Tuosja tulewat werta janoowat partit.

Markus.

Teekekö hän meistä pilkkaa ja lähettää vastaanme hänet?

Niilo (erikseen).

Mitä näen minä? Elma! Haa! nyt jotain aawistan.

Markus (huomaten Elman).

Mutta mitä eläviä taulukuvia näytetään tässä? Miiffi makaa hän tuosja ja miiffi seisot tässä sinä?

Martti.

Sjanfaikkisuuden unta hän makaa, ja minä wietän wawojaisiansa.

Markus.

Kuollut?

Martti.

Kruunattuna uhrina. Ja tyhjennetty pullo jalkainja juuresja näyttää kuinka hän on kuollut.

Niilo (erikseen).

Ken tiefi wartoa tätä? — Sorea Elma kuollut! Kirous ja kiusa! Ja hukkaan työtä tein, hukkaan menetin rahat. Elma kuollut? Tämä käy sydämmelle. Oi kirous ja helwetti!

Markus (erikseen).

Tyttö oli kuitenkin viaton. (Ääneensä). Mutta miksi joutui hän itse surmansa?

Martti.

Miksi! Te kysytte miksi?

Markus.

Niin kyllä, jinä lurjus. Enpä ole fiehtoilut juuri tarkkoja tietoja elämänsä tarinasta.

Martti.

Tahdotteko siis tietää kuolemansa syyn?

Markus.

Yhtä kaikki. Hän olkoon kuollut ja tulkkoon haudatukksi.

Martti.

Syvät herrat, tepä tämän ihanan immen syöfritte kuolemaan.

Markus.

Utko, mitä rohfenet sanoa?

Martti.

Sen rohfenen. Mua villittää tämän hyvän lapsen kuolema. Se tunturina teitä painakoon ja vielä raskaammin teitä, herra Niilo, joka rafensitte murhaleikin, jota hetken päästä tässä näemme harjoitettawan, ja tämäpä juuri peloittaa kauniin Elman elosta. Kirous päällemme, herra Niilo!

Niilo.

Sinä teknomiellinen koiru, tahdotko pitää fitas?

Martti.

Säpee, nalliffa.

Markus.

Ukko, ukko, ohjaa sinä kieltäs.

Riilo.

Jospa tietäisitte, elatusijäni, että olemme tekemisissä häijyn riivatun kanssa, joka ei ainoastaan ole herjannut minua, mutta teitä myös, teidän aatelinimeänne ja mainettanne, ja tämän teki hän hävyttömällä terveillä tuon tyhmän paimenpojan kautta. — Niin, ukko, walehtelenko?

Markus.

Donnerwetter! Hänkö herjaisi minun nimeäni!

Martti.

Kunnia wasten funniaa, naapurit.

Markus.

Wai niin! Kyllä sun opetan, hunsuwoitti, sinä kaisen sen edusmies, mikä on plebeijläistä ja alhaista. Sinä konna! Enpä tahdo kuitenkään sinuun koskemalla soaista käsiäni, mutta, — pidä hänet niskastansa kiinni, — lahjoittaa sinulle muutaman potkauksen aatelijalastani, ja mene sitten tiehesi. — Pidä kiinni hänestä. (Riilo tarttuu Martin kaulukseen yhdellä kädellä).

Riilo.

Hänen ehtä annamme waan häwetä.

Markus.

Muutama potkaus hänen pitää saaman, ei auta.

Martti.

Sepä aatelinen teos!

Markus.

Niin juuri! Potkaisenpa waan koiraa, joka minua haukkuu.

Martti.

Yksi sana, kiivas herrani, yksi tärkeä kysymys.

Markus.

Mitä sana, sinä peeweli? Mitä kysymys? Sanoppas.

Martti.

Tämäkö on ritarillista että herra Niilo antaa rääkätä tämmöistä vanhaa kääkkää kuolleen morsiamensa edessä?

Markus.

Morsiamensa!

Niilo.

Mitä kuulen?

Markus.

Morsiamensa!

Martti.

Niin, niin.

Niilo.

Mitä haurit, vanha tonttu?

Martti.

Ei, herra. Nyt on muistonne huono. Rihlaus tapahtui eileen, ja minä myös sain kunnian piirtää nimeni todistukseksi jalaiseen naimasowintoon. Taa, niin on asia, herra Niilo.

Markus (ryhtyen Niiloon).

Winttiö! Onko tämä totta? (Martti juoksee pois).

Niilo.

Malttakaat mielenne, herra. — Jos olis se tosi, miksi tarvitfi hänen juosta tiehensä?

Markus.

Mutta nytpä selkiyh eteeni yksi asia, jota muutoin en hymärtäis. Hän maksoi velkansa eileen; ja arwaatpas keltä luulen hänen saaneen rahat? Haa, sinä riivattu!

Niilo.

Teitä rufoilen itseänne hillitsemään.

Markus.

Sano totuus, tunnusta, tunnusta!

Niilo.

Herra, herra!

Markus.

Sahaa! tämä puhkaisee sappeni.

Niilo.

Ensin tutkikaat ja sitten tuomitkaat; niin tekee viisas mies.

Markus.

Miin, otanpa asiasta pohdin, ole wisfi siitä. Ja jos on sawusja tulta, niin walmis ole jäniksenä kaapaisemaan maaltani pois. Sinä tunnet minut, poika.

Niilo.

Sywin.

Markus.

Miin, niin! — Mutta tuossa tulee towerini. Hänen läwistän kuin silakan, sen tunnen sydämmesfäni. (Mauno tulee warustettuna miekalla).

Mauno (erikseen).

Tässä seisowat, mutta empä näe Orjää.

Markus.

Waramiehes?

Mauno.

Hän ei siis ole tässä. Mutta yhtäkaikki. Nyt miekat leiskumaan, ja puolusta kurjaa ruumistas.

Markus.

Ei nälkäinen jalopeura niin kiivaasti himoo päästä antilopen niskaan kuin minä tappelemaan kansjas. Mutta ehkä muutamme paikkaa?

Mauno.

Mitä?

Markus (osottaen kädellensä Elmaa kohden).

Katso tuonne.

Mauno.

Woi Luoja, mikä näky! Elmaniko
Tuos' sammaleista rauniota vasten
Mä näen makaavan? Nyt kattee, syhän,
Ja, silmäin, pimene! —
Kas tuos' on pieni tyhjennetty pullo;
Siis myrky, uukuttava myrkyjuoma
On lapsiin elämästä tehnyt lopun.
Di mikä teit, myn tyttäreni, tämän! —
Min merkitsee tuo paperi? (Ottaa paperin)

„Sfälleni.“ (Auraa ja lukee).

„Mun isäni armas! Nyt kuolemaan kiirehdin; en mieli nähdä enään huomispäivää. Anna miekan lewätä ja elä onnellisna, onnellisna! Anna miekan lewätä! Tätä rufoilee onneton Elma, joka Tuonelaan lähtee nyt.“

Di, mikä istu mulle, armottomin
Ja kurjin ifistä! Ma saatoin furmaan
Mun tyttäreni lempeän ja kauniin.
Niin, kaunis oli hän, ja sydämmensä
Ol' rakkauden lähde pohjaton,

Ja hänen kirkkosalilla otjallansa
 Siell' hallitsipa wiisauden henki.
 Semmoinen oli Elmani, mun lapsein,
 Ja kuolema tään mestarteoksen
 Näin äikisti, armottomasti riisti
 Täsf' synkäl' yöllisellä kankahalla,
 Ja nyt hän maaaa tuosfa matojen
 Ja tuonen-touffain saaliina.
 Di mailma, elämä, sä ihmeellinen!
 Mi on sun tarkoitukses? Mihin wiimein?
 Se arwoituspa kauwan askaretta
 On aatoksillein tuontuk. Turha työ!
 Ei sekkii pulma tääd; se synkeemmäfsi
 Waan käyppi sielun katseen edessä;
 Ja tulloon mustin pimeys ja yö,
 Kot' aamuusta ei tiedä! Häwitys
 Ja kuolema on päästimeni nyt,
 Kun arttas tyttäreni kuollut on.

(Näneensä Markukselle).

Sä perkele, sä alkusyy ja juuri
 Tään kaiken kurjuuden, nyt winkuu miekkain!

Markus.

Niin, tule teräskalske kerta vielä!

(Miekkastelewat. Pauli, Tyko, parrattomina ja sotamiehen puruussa, Drjö, Martti ja Hanna tulewat).

Pauli (hämmäntäen taistelun miekkallansa).

Te wanhat, mitä teette? Erotkaat!

Drjö

(puhaltaa torwellansa pikaisen törähksen, Martti hurraa, rawistaen lakkiansa).

Tässä ollaan.

Mauno (erikseen).

Nääntö aaveita!

Miilo (erikseen).

Haa! Tyko!

Markus (erikseen).

Tuhatta lempoa, tuos' ovat pojat!

Mauno (erikseen).

Tää olisiko kummitusta!

Pauli.

Isä,

Sua tervehdin.

Mauno (syleilee Paulia).

Mun Paulini, mun poikani!

Nyt valmis olen käymään kuolemaan.

Yrjö.

Nyt vasta eletään, nyt ilo alkaa.

Mauno.

Mun poikani, mi hetki verraton!

Pauli.

Täs' on mun sotatoverini, Tyko.

Mauno.

No terve tultuasi! Etkö näe

Sä isääs tuosja?

Tyko (lähestyy isäänsä).

Di! mä hänet näen,

Mut hän kenties ei tunne poikaansa.

Markus (kätellen Tykoa).

Täsf' onpi kätteni. Kas niin, kas niin; 548.16
Ei enempää, jo hylkiksi on tehty.

Pauli.

Mun herrani, nyt ootte kova isä.

Markus.

Min' erillämme,
Ei keskenämme yhtään tekemistä. —
Mut nyt — mordieu! — nyt tunnen franskan herrat,
Ne kavaltaivat kansan-tutkijat.
Miss' tämä pilkka, tämä narripeli?

Mauno.

Jaa, Paulini. No, no, sua syleisen
Mä kerran taas, jä kaukaa tullut wieras.
(Eriksseen).
Mut moi, tuosf' Elmain makaa kylmänä!

Pauli.

Min teimme, lyöbäksemme leikkiä
Ei tehtykään, vaan syystä tärkeemmästä.

Miilo.

Hoo! terve, terve, vanhat kumppanit.
Mut osaattepa teeskennellä te,
O peijakas! kuin hyvät näyttelijät,
Niin, oikein komiantit, tenhomiehet
Ja silmäntäntäjät. — No, weli Tyko,
Me ehkä kohta wähän nykäilemme.

Tyko.

Sen teemme kohta, malta hieman, Miilo. —
Suokaatten anteisk', isät, suokaat myös

Mun teille lyhyesti kertoa
 Se kohtalo, se retki vaikea,
 Mi wihdoin viimein Suomen laaksoihin
 Taas saattoi meidät, ja me riemuitsimme. —
 Se tietään, että sankareina
 Me taistelimme sotatantereilla,
 Ja kunnian sai meistä isänmaa.
 Mut Dnnetar, se petollinen impi,
 Taas pian siirtyi meistä kauwas pois,
 Ja rautakahleet, wankouden kurjuus
 Nyt tuli osaksemme. Wuorihin,
 Uraalin kohtuun meidät syöstiin alas,
 Ja siellä, kiertoessa kolmen vuoden
 Me, kalkutellen kowaa kalliota,
 Oleskelimme. Mutta muistosamme
 Min' ihanana Suomi kangasteli,
 Ja sielusamme epäily ja toivo,
 Kuin sodan ristituli, tuislasi.
 Mut kerran päällämme kun taiwas wälkkyi
 Ja wapauden tunne tulta iski,
 Niin murtui kahleet, ja me rynnäsimme
 Pois Tartaruksen hirmu-luolista
 Kuin jalopeurat rantahäkistänsä.
 Me wuoret ylös alas kiipesimme
 Kämeiset, äärettömät lakeudet
 Kuin willit hirwet samosimme
 Ja wainoojaimme luotifatehessa
 Me uiskelimme yli tuimain lymein.
 Ken woi meit' vastaanseistä? Wapaus
 Kotimme muistot, pyhä synnyinmaamme,
 Ne wiittas yhä meitä luokseen tänne
 Kuin syysyön juhlailliset pohjantulet.
 Ja viimein flinti meille Syyrianmaa
 Kuin fini-wiwa taiwaan rannalla,

Ja pian seisoinmekin nuorella,
 Mi Torninuoreksi' kutsutaan,
 Ja onnellisina kuin autuas sielu,
 Kun, tultuansa murheen laukamaista
 Ja seisten partaall' imohduksen wirran
 Se nähdä saa Elysumin niitut.
 Oi tätä hetkeä!

Markus (erikseen).

Tot' oivallista,
 Sen myönnän.

Mauno.

Kertomukses, Tyto, saattaa
 Mua sydämmeni uljaast' paisumaan
 Ja uutta mehua saa sairas mieli.
 Mitk' vihamiehein poika oletkaan!
 Mä tunnen niinkuin rupeis riutumaan
 Jo vanha viha powestani pois,
 Ja toivonpa sua saada kutsua
 Viel' ystävänä pojaks'.

Markus (erikseen).

Erehdytpä.

Tyto.

Mut kohta taas en ilo masentui,
 Siin' ilon kunnahalla seistesämme,
 Kun kormihimme riensi sanoma
 Rowasta isästä, mi hylkäs poikans,
 Ja epäilyk' myös poweheni tunki
 Oliko impeni wiel' uskollinen.

Mauno.

Se kysymys nyt jääköön. Tuosja, tuosja
 Zääkylmänä sä tytön nähdä saat.

Eyko.

Mä tiedän kaiikki. Hän on onnellinen,
Nyt päätetty on sydämmensä tusta.

Mauno.

Nyt poikani mä elävissä näen,
Mut tyttäreni Manan morfianna;
Siis suurin murhe ilon suurimman
Nyt hämmentää ja khyneleeni wirtaa.

Eyko (Markukselle).

Isä, mun olette tehnyt perinnöttömäksi, kumonnut kaiken lapsi-oikeuteni, mutta rohkenenpa kuitenkin nyt astua puolestanne estin. — Niilo, luulenpa jo asiamme valmistuneen niittoon. Yhtä tahdon kysyä. Sinäkö nämät wanhat saatoit tänne murha-aseet käsisä? Sinäkö heitä houkuttelit miekankamppaukseen, johon oli heidän aikeensa käydä tässä?

Niilo.

Ja kysyt noin pöyhkeästi. Hei!

Eyko.

Olette sen tehnyt?

Martti.

Sen on hän tehnyt, sen walani todistakoon.

Markus.

Yhtäkaiikki. Me parhaaksi näimme tapella, tapella wimmatusti, ja siihen on aika jällellä vielä. — Mutta yhtä mielin kysyä minäkin, ja jos tosin tuis asti, niin riennä matkaas, Niilo. Muista ehto, jonka panin sun etees, määrätessäni sinua ottopojakseni ja jonka pyhästi lupasit tähttää.

Niilo.

Hän on nyt kuollut.

Markus.

Kyhympä tässä, oliko miehellä joitakin lemmen tuumia tuota neitoa kohtaan tuossa? — Ukko sinä, jos puhettas et vahwista, niin oletpa kuoleman oma.

Martti (Maunolle).

Mun herrani ja isäntäni, tiedämpä nyt ansainneeni teidän kowinman wihanne, koska mulle uskotun salaisuuden ilmoitin. Mutta kuulkaat toki ja muistakaat, ettei löydy häädästä lafia. — Tässä kohtasin nämät kaffi, ja onnettomuus on, ettei juuri wellellinen ystäwyhyys wallitse minun ja näiden kahden paroonin välillä, ja tahtoiwatpa nyt minua kuranjata oikein aikalailla.

Markus (erikseen).

Sm!

Martti.

Mutta olipa minulla awain siihen salaiseen miinaan, ja sen laukaisemisella tiesin woiwani tyhjiin awaruuksiin wiskata herra Niilon pois elatus-isänsä suosioista, ja, muistellesani tarinan lampaasta, joka jalopeuran ja karhun keskinäisen riidan kautta pelastui heidän kynsistänsä, laukaisinpa tulisen kaimannon, ja minua seurasi lampaan onni.

Markus.

Siiis on se totta?

Niilo.

On totta, totta! (Erikseen). Nyt hywästi kaikki toivo! Hywästi ilo myrskynen wiini-jumalan leirisä, seurassa oivallisten ystäwäin, koska elämä oli ikuinen aamuhetki ja immen postin sen purpurainen Eos. Hywästi rikkaus ja ilo!

Markus.

Saa! nyt hymnärrän miksi olit niin karkäs mua saamaan tähän taisteleon. Mun toivoit siinä kaatumwan. Ja jos hen-

gisjä täältä olisin palannut, niin . . . Haa! arvaatpas mitä uskon?

Tyko.

Että kuolemalla hän teidät olis palkinnut. Ken ei olis valmis uskomaan sitä? (Yö walfenee yhä enemmän, ja wiimein on täys päivä).

Niilo.

Mitä sanot maankuleksija? Missä on nyt franskalainen partas? Sitä tahtoisin vähän nhyppellä. No, miksi et tartu heti paistin-wartaases niinkuin oikea Pariisin leikari? Sinä wihelijäinen, miksi et wedä miekkaas?

Tyko.

Siis ennätät minua ennen. (Wetää miekkansa).

Pauli.

Ja jos hän kaatuu, jos perkele sais woiton, niin miekkani tupestanta lentäköön.

Niilo.

Tulkaat kaiffi! Ja jos myöskin Pauli kaatuu, niin tuosja Drjö?

Drjö.

Suuri niin, Niilo.

Niilo.

Sinä talonpoika-lurjus! sinunko kanssas käwisin kamppaukseen minä? Sinut potkin tästä palleroijen naasiffas turwiin.

Drjö.

Tänne miekkaas, Tyko, minä tahdon tehdä lihaa! (Atkoo temmata miekan Tykolta).

Tyko.

Pois, Drjö! Tilinsä minulle on suurempi. — Niilo! (Tyko ja Niilo miekastelewat).

Pauli.

Nyt ole niinkuin taiwaan sineys,
Mun Tyhoni. Sun astas oikea
Ja vapaa sydämmes sua nostakoon!

Drjō.

Nyt ole niinkuin „kissa liukkaall' jäällä“,
Ja wapiise kuin haapa myrskysfä,
Mun Niiloni. Sun musta omatuntos
Kuin wuori raskas päälläs maatfoon
Ja painakoon sun alas helwettiin.

(Niilo kaatuu).

Tyko (erikseen).

Miks' tähtyyppi mun kotokanlahilla
Wiel' heimolaisen werta wuodattaa!

Drjō.

Hän tylliksi on saanut.

Tyko.

Drjō, Drjō!

Nyt nähtä mitä wakuutit ja wannoit.
Jos juomas meitä hirmuifesti petti,
Niin oman rintan' läwistäköön miekka,
Mi Niilon werestä nyt punertaa.

Drjō.

Minä juoneen käyn. (Ottaa kiwäärinsä. Niilo, maates-
saan maassa, ampuu pistoolilla Tykoa, Elma herähy ja juoksee ka-
mostuen ylös, Tyko rientää häntä syleilemään).

Markus.

Sinä perfele! (Pistää Niiloa miekallansa).

Pauli.

Tyko, oletko haawoitettu?

Tyko.

Mä Elmaani sykeilen!

Yrjö.

Se ampuma toi hengen, ei kuolemaa.

Elma.

Misjä olen?

Hanna.

Sun Tykos syhisjä.

Tyko.

Syhisjäni taiwaani on!

Miilo (erikseen).

Hän elää, elää! Elma elää!

Elma.

Di korkeuden Jumala!

Markus (erikseen).

Wallitjeeko tänä yönä noita-voimat!

Elma.

354.6

Tämä onpi Tykon halailus!

Tyko.

Mun lemmittyäni kallis!

Hanna.

Hän pyörthy.

Tyko.

Ole uljas tyttö, Elmani. (Elma pyörthy Tykon syliin).

Mauno (tähän asti seistään hämmästyksisensä).

Tapahtuuko ihmeitä vielä? Ihmeen, ihmeen edessäni näin. Elmani kuolleista nousee. Hän elää! (Tarttuu Elmaan). Mutta

ällös kuolko, ällös kuolko samana hetkenä taas. Uvaa filmäs,
tyttöni! Ylös, ylös, ylös! Minä wannon, että hänen pitää
elämän.

Elma (tointuen).

Niin, isäni. Sen rinnoilla ma lepään,
Jok' onpi sieluin hekuma ja autuus
Ja josta elämäni, toivoin tulee.
En ole kuollut, waikka kuolla tahdoin;
Di, anteiks' anna, taitwaan mallitsija!

354.19

Hanna.

Sä unijuomaa joit, et myrkkyä.

Elma.

Nyt hymärrän. — Ja Tyhoni on tullut?

Hanna.

Ja welses Pauli myös.

Elma.

Mun kaunis welsein,
Sua terwehdin.

Pauli.

Mun sisäreni armas!

354.29

Elma.

En petokinen ollut Tyholleni?

Tyho.

Sä kuuloon asti uskollinen olit.

Elma.

Nyt alkaa elo lemмен lipun alla.

Tyko.

Ojo lähestyy, mun aurinkoni laskee.

Elma.

Min sanoo Tyko? Huomaa että onpi
Se Gibeonin pyhä aurinko.

Tyko.

En tiedä, mutta tyhjää hengitän.

Elma.

Sä horjut, ystäväin!

Pauli (pitäen Tykoa).

Hän werta wuotaa!

Orjō.

Di, häntä kohdannut on rosmo'n luoti
Ja läwistänyt ruumiins!

Elma.

Miksi näin?

Pauli.

Di Niilo, Niilo, peto kawala!

Markus.

Ei, piru tulifesta helwetistä.

Elma.

Gehennan savu taiwaasemme nousee.

Hanna.

Oh, weri wuotaa hänen rinnastaan!

Elma.

Wai! Hannani, ne ruusufia owat.

Mauno.

Ah! älä nähtä wimman muotoa,
Mun tyttärein; hän ehkä tointuu vielä.

Tyko.

Pois turha toivo; kuolema on tässä.

Elma.

Mut kuinka onpi tapahtunut kaikki? 355.17

Hanna.

Se miekasteli, viimein kaatui hän,
Mi huohottaen makaa tuossa nyt;
Sielt' lähetti hän petollisen luodin,
Ja sama ampuma sun herätti.

Tyko.

Se nukuttawi mun. Nyt lepoon käyn.

Elma.

Niin, lepoon, lepoon käynme molemmat;
Täsf' onpi meillä sammalhieno sija. 355.24

Tyko.

Ei vielä, tyttö, enstr sepel päähän;
Nyt seisot morsian, ja nyt — „luonto,
Käy wiskimään“.

Elma.

Niin, niinpä lauletaan,
Miss' on mun seppeleni?

Hanna.

Täsä, Elma.

Elma (pane seppelen päähänsä).

Sua kiitän, Hanna; sinäpä sen sidoit. —
 Kas tässä seisoo morsian,
 Tässä Tuonen weräjällä; jalo, tyhni,
 Kun Junon istuimella istuisin,
 Ja tomun mailma kiiriskelis allain.
 Nyt tule wiifatteellas, enkeli;
 Mä hymyilen kun katkee sydän-juuret.

Tyko

(tempaisee itsensä irti Paulista, joka on pitänyt häntä).

Kas tässä oman ylkäs hyleihs.

Niin, neitoni!

Hääriemumme on lyhyt; yhtäkaikki,

Täällä onpi lyhyt kaikki ihanuus,

Niin kirjoitettiin lakiin elämän.

Mä kuolen, niin, mä kuolen. No,

Ken kuolee onnellisempänä häntä,

Mi morsiamensa helmaan nukkui?

(Hän horjuu; Pauli ja Elma taluttawat hänet istumaan kirkonkirjaston juurelle ja Elma jää istumaan hänen viereensä).

Markus (erikseen).

Mun Sumalani! olentoni voima,

Kuin rautatammi ennen yskewä,

Nyt menehtyy kuin korsti tulesa,

Ja pomeheni rynnää pimeys. —

Mi onpi ihminen? Waan heikko warjo,

Waan sumuhaamu, joka haihtuu pois,

Kun korkeuden säde häntä kohtaa.

Niin wäikyn tässä sorrettuna minä;

Ja myrsky ijäisyshden merestä

Nyt alkaa käydä hirveell' pauhinalla,
Ja sielu vapisee ja kauhistuu.
(Ääneensä).

Mun Tykoni, mun poikani, mua kuule!

Tyko.

En oikein kuule; wafarat ja fanget
Nyt kowin paukkuu kiviseinisä.

Pauli.

So houraus on tästittänyt miehen,
Ja aatoksensa työsfentelee nyt
Uraalin unmentojoen syvyydessä.

Tyko (nostaen itseänsä).

Oi Pauli! täällä on ilma paahmainen
Ja huokausta täynnä. Kahleet pois,
Ja ankee, wuori! Wapaus meit' kutsuu
Ja kaunis impi Pohjan kunnahilla. (Kuolee).

Mauno (erikseen).

Sydämmen wiimehinen kamppaus.

Markus.

Mun armas poikani, to' anna kuulla
Wiel' yf'i sana huuliltasi tänne.

Pauli.

Te ette awaa kuolleen huulia.

Markus.

Hän on siis kuollut?

Pauli.

Kuollut onpi hän

357-14

Ja kylmentynyt sydän, jonka vertaa
 Ei huokeasti täällä löydetä. —
 Tää onko Tyhoni, mun kumppanini,
 Se tulinen, se kirkas-otsainen,
 Mi niinkuin humiseva lumi-aura
 Tiet karkuretkellämme raiwasi,
 Raitt' esteet murtaen? Et tiennytkään
 Sä silloin kuolemahan rientäwäs.
 Nyt hywästi, mun uljas towerini,
 Ja lepää makeasti matkaltas!

Elma.

„Hywästi, Pauli,“ lempeesti hän vastaa.

Markus.

Niin, niin! Ja häneltä en anteiks saanut.

Elma.

Ja Tyko, eikö anteiks antais hän?
 Di katsofaat mi tyhnyhs ihana
 Ja kuwa sownnon on kaswoisjansa.
 Ja tuntuupa kuin korwaani hän kuiskais:
 „Mitk' wiipyy Elmani?“ Mä tulen, tulen,
 Ja siellä rauhanmaassa kohtaamme,
 Post' äsken unta näin.
 Mä laakson kauniin, ihmeellisen näin,
 Se ol' kuin niittu kuskaskirjawa,
 Min keskell' kirkas lähde kiilsi;
 Hopeakimmeltäwät joutsenet
 Kuin lumipilwet sinisellä taiwaall'
 Sen pinnall' rauhallifest' niskeli,
 Ja koiwut niinkuin juhllalliset tornit
 Sen partahalla rehewinä seisoi,
 Ja heidän latwoisjansa lenteli

Kerubit ja serafit ihanat,
Ja lehto kaikui laulun helinästä.
Niin, siellä, siellä kohta yhteen tullaan.

Miilo.

Saa, perfeleet! mua wiskatkaa jo täältä
Luo kirottujen alas.

Elma.

So korkealla loistaa päivän filmä
Ja yli aaman, kanerwaisen kankaan
Käy raitas aamutuuli. Ihanata
On kuolla, kuolla armaan rinnoille.

Hanna.

Hän kelmentyh ja waipuu. Elma!

Elma.

Mun sisärenti, mitä tahdot? Hanna,

(Kuolee).

Hanna (tunnustaen Elmaa).

Hän kuolee, kylmenee!

Martti.

Martti, lähde tästä pois, pois, pois! (Menee).

Mauno (erikseen).

Mikä hetki ollee nyt, koska tyttärenti käy Tuonelaan ja
meidät unohtaa?

Drjō.

Kaikki siis. Ja sinä, jonka teos tämä on, sinä hengität
vielä. Oi, riennä! sua warrotaan jo tuomiosalissa; riennä,
riennä tutkintoon.

Niilo.

Niin, kohta. — Markus, mun kuolemani toki pelästi teidät, jonka olin päättänyt murhata.

Yrjö.

Se tietään. Nyt muistele vaan itseäs.

Niilo.

Oikein! Myöhään vaan. Ei! Vielä pienen pilkun näen keskellä pilvien pimeyttä; mutta se vähenee wimmatulla wauhdilla. Nyt on se pieni kuin neulan pistos, ja nyt, nyt se peitthy. Niin juuri! (Kuolee).

Markus.

Maunu, suuri osa elämämme matkaa on kulunut wihasja ja wainosja keskenämme.

Mauno.

Sen antafoon meille anteiksi taiwaan Herra!

Markus.

Oi hirnuinen pimeys sieluisjamme. — Mauno, nyt pyhdän sun kättäs.

Mauno.

Mun naapurini! (Kättelewät).

Markus.

Nyt, Mauno, elä rauhasja, peri Wiitala ja yhdistä rakkaasti molemmat kartanot. Minusta pääset nyt.

Mauno.

Markus, Markus! (Tarttuu hänen käsivarteensa). Ottakaat häneltä miekka. Hän riivauu. (Yrjö tempaisee hänen kädestänsä miekan).

Drjō.

Eiivosti, herra!

Pauli.

Eläkää, vanha mies, jos korkeuden armoa vielä toivotte.

Markus.

Haa! Sitäkö taitaisin toivoa minä?

Hanna.

Miel' eitä loppunehet hirmutyöt?

Mä sairastun jo nähdespäni näitä.

Oi, Pauli! (Kallistuu Paulin rinnoille).

Pauli.

Urheutta vielä, Hanna!

Hanna.

Mut olethan kuin Jumala jä kaunis!

Murheesta, kauhusta ma tufehdun

Mut juowun myösfin lemmen hekumasta.

Doh!

Mauno.

Mä tunnen, että pian heitä seuraan;

Toi' ilauttaa mitä näen, nuoret.

Te pyhään liittoon käytte? Erehdynkö?

Pauli.

Sän morsiamen on. Mut tästä sitten.

Nyt olkoon huoli näistä uhreista.

Drjō.

Zää tähän, Pauli, minä käyn toimeen, saattaaksenme tästä pois näitä kuolon saaleita. (Menee).

Markus.

Mun Paulini ja neitoseni Hanna,
 Mit' irtainta ja kiinteää on mulla,
 Se saakaat kohta; ottakaat se vastaan.
 Mä etsin itselleni jonkun loukon
 Ja siellä säkkiin, tuhkaan pukeun
 Ja armoo anon jos wiel' armoo löythy.
 Mä tästä kiirehdin! (Poistuu kiivaasti).

Mauno.

Mit' eläisin mä enään? Minun kautta
 Se tähti tarhastansa syöstihin
 Tuonn' alas warjoin maahan. Kuolo, riennä!
 Mut luonto itse parastansa tekee,
 Sen tunnen, silmäni jo himmenty
 Ja jalkain horjuu. (Hannalle).

Taluta mua, lapsi,

Pois tästä; wuoteelleni waimun mä
 Ja sitten ummistakaat silmäin te,
 Ja onnellijest' eläkää
 Ja rakentakaat rauhaa, rakkautta
 Taloihin, joissa wihan tuli riehui.
 Ne, jotka tätä tulta kannattivat,
 Nyht woimatonna owat, laastaan pois
 Kuin myrskyyn akanat. — Taa, niinpä käy;
 Ja sijaan saakoon henki parempi.

(Mauno, Hanna, taluttaen edellistä, menewät; Pauli, katsellen
 Tyhoa ja Elmaa, seisoo jälellä).

Don Manudo de Colibrados,

eli

Köyhyyks ja Ilpeys.

Komedia viidesäs näytöksessäs

Lud. Solberg'iltta.

Suomentanut

A. J. Gummerus.

Jäsenet:

Don Ranudo de Colibrados, yltiys Espaniasa.

Donna Olympia, hänen puolisonsa.

Donna Maria, heidän tyttärensä; rakastunut Gontsaloon.

Eugenia, Marian sisar, nuori neiti.

Gontsalo de las Minas, Espanialainen aateliemies; rakastunut Donna Mariaan.

Isabella, Gontsalon sisar.

Eleonora, Donna Marian kamaripiika.

Susman, Don Ranudon palvelupoika.

Pedro, Don Ranudon lakeija.

Difeuden palvelia.

Talonpoika.

Notarius.

Etään waleruhtinaan joukko, jonka seassa:

Tulppi ja

Howinari.

Näytelmäpaikka on eräässä maakaupungissa Espaniasa.

Ensimmäinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Gontsalo de las Minas. Isabella.

Gontsalo. Kylläpä niinkin, rakas sisareni! Tämä avio-
liitto ei tosin tuota minulle mitään hyötyä; mutta te tiedätte,
ettei minun rakkauteni katso etuja. Heidän sukunsa on wan-
hempi kun meidän, se on tosi; mutta meidän ei ole sentähden
wähemmän aatelinen. Woivatko he luetella suuria miehiä su-

wustaan, niin woimme me tuoda esiin rikkaitemme, ja panna sen heidän ynseän kurjuutensa rinnalle, joka on suurempi kun sanoilla taidetaan kertoa. Mutta, kuten sanon, rakas sisareni, minä en katso etuja; minun sydämesäni palaa sulaa ja puhdas rakkaus heidän tyttärensä, Donna Mariaan, jonka kohtalo käy minun sääliseksi, ei ainoastaan hänen köyhyytensä, mutta myöskin hänen hurjapäisten vanhempainsa tähden, mitkä ylpeydestään ovat joutuneet puheenaineeksi koko kaupungissa ja joista koko Espanian kansa saa syöttömästi kärkeä.

Sfabella. Armas welsjeni! Minulla ei ole mitään tässä vastaanpanomista; hänen köyhyytensä olisi tähdelleen autettu teidän waroillanne: mutta miksi meidän tulee nöyryhä tuollaisille? Miten voittekaan rakastua pereesen, joka ylönkatsoo teitä? Tulisihan teillä olla niinkään paljon kunniantuntoa, että hawaitesjanne vähintäkään ylönkatsetta, olisitte kääntyneet selin heihin, ettekä olisi enää muistaneet sellaista rakkautta.

Gontsalo. Oi, armas sisareni! Tsepä ette tiedäkään mitä rakkaus on; sillä jos sen tietäisitte, ette noin puhuisi. Minun kunniani tunto on tässä asiassa usein sotinut rakkauttani vastaan, mutta rakkaus on aina voittanut.

Sfabella. Mutta kun hawaitsette, ettette millään woi saada toivojanne toteutumaan, eikö teidän silloin pitäisi, kuten järjellinen ihminen, luopua sellaisesta rakkaudesta?

Gontsalo. Oi ei! Hänen vanhempainsa ylönkatse ei woi sammuttaa minun rakkauttani, se yhä waan enemmän yllyttää minua, se on kun öljy tuleen wuodatettuna.

Sfabella. Oh welsjeni! jopa rupeette romaaniuroofsi. Tuollainen rakkaus on mielestäni sängen runollinen.

Gontsalo. Kaikki toiwoni ei vielä ole sammunut. Vielä on kipinä jälellä; sillä minä toiwon, että kun heidän kurjuutensa on nousnut korkeimmalleen, he, kun ovat puutteesen kuolemaisillaan, wihdoin luopuwat tuosta ylönpaltijesta ylpeydestään ja suostuwat antamaan tyttärensä kunnolliselle miehelle, joka warallisuudellaan woi heidät pelastaa suurimmasta häädästä.

Isabella. Minä hawaitfen tuosta puheestanne, Gontfalo parka, ettette vielä tunne oikeen heidän ylpeyttänsä. Minä luulen heidän ennen kuolewan, kun suostuwan pyhittöönne.

Gontfalo. Mutta, Isabella! Tässä on vielä seikka, josta ette näy tietävän mitään.

Isabella. Mikä se olisi?

Gontfalo. Minä olen, näette, warmaa siitä, että yhtä suuresti kun vanhempansa ylönlatsowat minua, yhtä suuresti rakastaa minua Donna Maria, heidän tyttärensä. Hän on nykyään tädilleni, khyneleet filmissä walittanut vanhempainsa hullutta ja suuresti liikutettuna kertunut heidän hirweää kurujuuttansa.

Isabella. Se kaikki ei auta mitään. Vanhempansa pitävät hänet niin tarboin filmillä, että teidän on mahdotoin saada nähdä, vielä vähemmin tawata hänen, vanhempainsa sitä tietämättä.

Gontfalo. Di, Isabellani! Rakastawaiset löytävät teitä, joita ei kukaan osaa ajatella ja päästäkseen tarboitustensa perille keksiwät he keinoja, joita ei kukaan osaa aawistaaakaan; ettekö sitä tiedä? Ellei rukous auta, auttaa wiefkaus ja ellei wiefkaus auta, auttaa wäkiwalta, waiffa henkenifin sillä menettäisin.

Isabella. Di armas Gontfaloni! Minun käy säälikki teidän ynseää tilaanne; en siis enää tahdo moittia teitä, sillä minä tiedän, että kun rakkaus kerran on saanut tuollaisen walian, on rakastawainen paremmin säälittäwä kun soimattawa. Minä siis tahdon olla, misä suinki taidan, teille apuna. Di, jospa keksisin jonkun hywän neuwon! Mutta tuolla näen minä Pedron tulewan; mentää syrjälle, minä tahdon koettaa, mitä hänellä woi tehdä. (Gontfalo menee).

Toinen Kohtaus.

Isabella. Pedro.

Pedro. Hei! Niin se kaiketi käy hywin! Nyt on kaikki muennyt; huonehesja ei ole enää lusikoita, ei talrikkeja, ei patoja.

Minullapa on nyt asiana käyvä lainaamassa pata — omaan nimeeni muka, sillä herrasväkeni nimessä en saa ainoata koko kaupungissa. Mutta mistä saan minä sen? Ja jos saisinkin, niin ei ole meillä mitään, mitä siinä keittäsimme — sen warmaanfin tiedän — sillä huoneemme on niin tyhjä, ettei ole enää muuta mitään jällellä, kun arvonimejä, herruutta ja ylhäisyyttä, josta tosiaan, jos ne kaikki pataan laskettaijin, ei tule lientä laihintakaan. Pystyformasia ovat he yhä vielä, semminfin rouwa. Hänpä ennen warmaanfin kuolisi nälkään, kun antaisi pois puustawiaakaan kuuluisasta nimestään. Sellaisiksi tulemasta, warjelloon Sumala minua! Nyt ovat ajatukset ihan toisellaiset; sillä ennen kun rupeisin nälkää näkemään, ennen panisin, en ainoastaan sukunimeäni, mutta myöskin kunniani äyristä menemään. Ylhäisyys on tosin kyllä hyvä, mutta nautittuna puolijeksi tahi ilta-atraksi tuntuu se sängen vähän watsassa. Vielä wiikon päiwät olen aikonut pyyhä tässä talossa; sen ajan kuluesä saan minä hywiltä ystäviltä ruokaa ja juomaa; istukoot herraswäki kotona perkaton hampaitaan, kun ovat syöneet hernelientä ja nauttineet rawinnokseen herkkujen asemesta esi-isiänsä kuuluisia töitä. Mutta kas, kuka tuolla on? Nöyryn palwelianne, madame! Kuletteko näin yksin ilman palloijetta ulkona?

Sfabella. Miksikä ei, Pedro! Minä olen jo tullut siihen ikään, etten enää tarvitse holhojaa. Mutta miten jatkaa herraswäkeä?

Pedro. Hywin! Meillä on wieraita tänään puolipäiwäkksi; minä olen sokurileipiä ostamassa.

Sfabella. Mitä wieraita teillä on?

Pedro. Ompa waan Duc de la Vera Cruz, ruhtinatar Donna Emilia de las Espadas, Hierosme Victor, Abad de S:t Jago, Markis Fernando Gontsalo, Filippo de S:t Cifuenta, markisinna-rouwanja kanssa ja tuhansia muita, joita olen liian halpa luettelemaan.

Isabella. Minä siis en rohkene käydä tänään teillä vieraisissa?

Pedro. Ette suinkaan; me emme tänään saa päästää siälle ketään, joka ei voi luetella sukuaansa niistä kristityistä pe-reistä, jotka elivät ennen Mohrien aikoja Espaniassa.

Isabella. Kuinka pitää herrasväkeä tänään niin sun-ria pitoja, sehän ei ole juuri tapansa?

Pedro. Pidot ovat muistoksi siitä voitosta, jonka eräs heidän esijistänsä Don Ramiro de Colibrados tänä päivänä sai Mesopotamian kuninkaalta, minkä wankina vei Toledo'on. Jos tällaisia päiviä olisi useita vuodessa, tuntuisi se herras-wäkeni kulkarossa enemmän kun suotawa olisi; sillä minä woin wakuuttaa, että tällaisena päivänä eivät he tuhannella piaste-rilla pääse.

Isabella. Mutta, Pedro! kuinka kulet sinä tällaisena juhlapäivänä noin huonossa ja rikkiinäisessä liwerissä?

Pedro (nostaen lakkiansa). Muistoksi waan siitä walta-lipusta, jonka kuuluisa Don Ramiro de Colibrados kantoi!

Isabella. Eihän kenraali itse, tiedämmä, tappelussa kan-tanut lippua?

Pedro. Ei, madame! Sanoinhan minä, että sen kan-toi hänen wäntrikkinsä. Tämä lippu joutui kuulien keskellä niin repaleiksi ja rikkiinäiseksi, kun minun waatteeni nyt ovat.

Isabella. Joko siitä on kauan kun Don Ramiro sen tappelun voitti?

Pedro. Suuri kuusataa vuotta tänään.

Isabella. Oi kummaa! Wastahan on pysyhyä ja kuu-lia kolme sataa vuotta käytetty.

Pedro. Niin, madame! Minä olen liian halpa wäitte-lemään teidän kansanne; olkoon siis niinkun sanotte. Mutta minä woin walallani wakuuttaa, että lipun käwi warsin pahoin tappelussa, ja että minä muistoksi siitä kulen tänään tällaisessa waatepuuussa.

Sfabella. Mutta muistelenhan minä nähneeni sinun samassa rikkiäisessä puvussa koko kuukauden?

Pedro. Saahan jokainen käydä puetettuna miten tahtoo; — minulla on omat syyntä siihen.

Sfabella. Mistäpä syystä voisi suurisukuiisten herrasväen asialla käydä noin retuisena? Saattaisihan tästä uskoa, että herrasväkeä on joutunut köyhyyteen.

Pedro. Köyhyyteen! Oh, hoh! Herrasväki, joka voi luetella satakolmeneljättä ja kolme sukupolvea, joutuisi köyhyyteen! Jos lukisin ainoasti kaksi äyriä jokaisesta polvesta, niin siitä jo karttuisi aika summia.

Sfabella. Minä kumminkin pidän heidät köyhinä, kunnes kuulen parempia syitä.

Pedro. Luovuttaakseni teitä noista ajatuksista, tahdon kertoa teille mietteitäni: Herrasväki on hawainnut sen tulleen perhanan tavalliseksi, että siäpäpalveliat käyvät kauniissa vaatteissa ja etteivät suurisukuiset enää voi pitää mitään itseänsä warten; senpä tähden ovat he tämän keinon keksineet: Niin pian kun näemme alhaisten palveliain käyhän hywäsä vaatepuvussa, niin otan minä kuluneet vaatteet taaseni yleni. Olettehan nähneet, madame, Madridin howissa, että kun porwaristo käy kaikkein komeimmasti puetettuna, käy howiwäki huonoimmassa vaatteissa.

Sfabella. Wäliin tapahtuu niinkin; mutta he eivät koskaan käy ryhysissä.

Pedro. Jaa, jaa! madame! Minun herrasväkeni kyllä tietää mitä tekee; ne, ei mari, koskaan ala mitään sitä tarkoin miettimättä.

Sfabella (itseksään). Minä kyllä jännitan häntä kunnes tunnustaa. (Kowaa). Mutta, Pedro! sanoithan sinä äsken käywäsi tuossa ryhyspuvussa muistoksi waltalipusta, joka ammuttiin repaleiksi tuossa suuresa tappelusssa.

Pedro (hiljaan). Mene hiiteen kysymyksinesi! (Kowaa). Minä en voi muistaa, mitä äsken sanoin; mutta sen minä tie-

dän, että herrasväellä on huoneet täynnä kultaa ja kalliita kiviä; ja asian näin ollen en minä köyhyydestä tälläisesä puwusfa käy. Tietkää, madame! heillä on muitten kalliiden kalujen seassa sukuluuttelo-kirja, jolla on suurempi arwo kun kultatynnyrillä.

Isabella. Mutta kenties ei siitä huutokaupassa maksettaisi neljää kyllinkiä, ellei siellä sattuisi olemaan joku nuinainmuistojen harrastaja; Suutalainen ei siitä antaisi enempää, sen minä tiedän.

Pedro. Mitä Suutalaisista! Tiedänhän minä niitä, jotka ovat antaneet monta tuhatta inpeydestä, josta Suutalainen ei olisi äyriäkään maksanut. Mutta tullakseni astaan takasin, niin minä nöyrimmästi pyhdän, että muuttaisitte ajatuksianne minun herrasväestäni; sillä minä woin wakuuttaa, että ainoasti pahat ihmiset sanowat heitä köyhiksi.

Isabella. Minä kaikesta sydämestäni toiwon, että seikka olisi semmoinen kun sinä kerrot; mutta minä olen kuullut sekä kauppiamiesten että muittenkin walittawan rahoista, joita heillä on saatawina teiltä.

Pedro. Ei, madame! te nyt pilaa puhutte, sillä paremminhan te maailmaa tunnette. Tiedätte kaiketi kaikisfa ylhäisissä suwuisfa olewan tapana antaa ihmisten juosta rahojansa. Uskoka minua, rahanpuitteesta herrasväkeni ei heitä juoksuta. Herra ja rouwa tietäwät elää, ja tässä, niinkuin muisfakin kohdisfa, näyttäwät he, että owat herrasihmisiä. Minä tunnen erään kauppiaan tässä kaupungisfa, joka wielä käy muutamassa suurisukuisesfa pereesjä waatimasfa maksfa kankaasta, minkä hänen iso-isänsä antoi welaksi; hän ehkä saa samaa juosta kymmentunta wotta wieläkin, sillä suku on lähes meidän ylhäisjin kolo Espaniasfa.

Isabella. Sitä tapaa ei meillä käytetä; minun weljeän Gontfaloa ei kahdesti waadita.

Pedro. Sen kyllä uskon, madame! sillä teidän ja meidän huoneemme välillä on suuri eroitus. Onhan se tunnettu

asia, että meidän herrasväkemme ovat vanhinta sukua ja ylhäisimmät koko Espaniassa.

Isabella. Minun mielestäni ovat rikkaimmat myöskin ylhäisimmät.

Pedro. En nyt hymärrä mitä tarkoittatte. Uskoka minua, minun herrasväkeni eivät ole köyhiä; te voisitte tuollaisilla syhtöksillä joutua pahaan pulaan. Minä käyn rikkinäisissä waattehisissa, mutta syhtä siihen ei ole isäntäväkeni köyhyydessä; sillä minä woin näyttää teille, että, kuinka huonotkin waatteeni ovat, minulla kumminkin on silkinen nenäliina lakkarisissa. (Sieppaa lakkaristaan vanhan nenäliinan, jota seuraa kuiva, homehnutut leiwänpalanen, mikä putoaa lattialle).

Isabella. Ha, ha, ha! Tuosja pudotit vähän rikkautestasi lattialle.

Pedro. Se on palanen kokolade-kakkua, madame!

Isabella (ottaa ylös leiwän). Ei, sehän on vanhaa homehtunutta leipää. Mitä! onko se kokolade-kakkua?

Pedro. Ei ole, madame! se on tosi, se on waan leipäpalanen. Minä otin sen mukaani erinäisten syhtien tähden. Mina, näette, kun menen Mendez'in ruhtinaan luo, täytyy minulla olla leipäpala muasfani antaa koirille, jott'eivät purisi minua.

Isabella. Niin, Pedro! Rikkaat ovat arat hengestänsä. Ha, ha, ha!

Pedro. Sallikaa anteeksi, madame, mutta teidän naurunne ei kuulu somalta.

Isabella. Kiitoksia, Pedro, muistutuksestasi. Ha, ha, ha!

Pedro. Oi, olkaa nauramatta, madame; te saatatte mennettää hyvän maineenne, jos joku sattuisi teitä kuulemaan.

Isabella. Odota vähän, minulla on sinulle jotakin sanomista: Kun sinulla on niin hyvä hymärrys ja hyviä luonnon lahjoja, miten sinä voit olla toisen palkollinen? Kelpait sinä paremmaksi.

Pedro. Minä en ole lufenut, madame! Muuten saan

kiittää vanhempiani hyvästä kasvatuksesta. Luonto on myös ollut hyvän-suopa minulle; minä valehtelesin jos toisin sanoisin. Mutta, madame, tiedätkö te minulle parempaa tilaa?

Sfabella. Tiedän mar'! Sinua parempaa ei löydy almanakkoja kirjoittamaan; se on ammatti, joka kunnollisesti elättää miehenfä.

Pedro. Mutta minä olen kuullut, että almanakkojen kirjoittajain tulee ofata valehdella aika tavalla.

Sfabella. Ja minäpä en tunne ketään, joka sinä voitaisi sinua. Jos olisit sanonut herraswäkesi nyt istuvan kotonansa syöden hernelientä, niinkuin tekewät, ja että sinä olet ruuan kerjuulla ulkona, että ollenkaan sokeriherkkujen ostosja, niin en olisi neuwonut sinulle tuota ammattia.

Pedro. Totta puhuen, madame! minä kaikin tavoin tahdon salata herraswäkeni hätää ja kurjuutta, niin paljon kun mahdollista on; mutta nyt on tämä leipäpala saanut kaikki ilmiöön.

Sfabella. Ei, Pedro! Sinun waatepukusi etufhynnessä ilmoittaa warsin hywin millä kannalla herraswäkesi asiat owat.

Pedro. Minä pelkään, että heidän omat waatteensa sen vielä paremmin ilmoittaa. Herrani tosin vielä käy sametti-takissa, mutta muu puku siihen ei vastaa. Rouwa leikkaa waateiden takapuolesta tilkkuja, paikataakseen niillä etupuolta; josta syystäkin hän seuroisja ei mielellään nähtä selkäpuoltaan. Poislähtiesjään kulkee hän selkä edellä, kumminkaan ei nöyhyydestä, niinkuin nuutamat tekewät lähtiesjä niiden tyköä, joita kunnioittawat, mutta pelkästä suurellisuudesta, jott'ei lukaan saisi nähdä selälle maalattua kurjuutta; ja kun hänen joskus täytyy kääntyä, pitää minun tahti kamaripiian olla hänelle takapuolenä.

Sfabella. Ja kaikesta tästä hädestä woiswat he päästä, jos tahtoisiwat vähänkään luopua ylöllisestä ylpeydestään ja antaa tyttärensä Gontsalolle, joka suuresti häntä rakastaa.

Pedro. Niin! He owat usein pillalla puhuneet tästä asiasta; mutta ehkä nyt, kun hätänsä on joutunut korkeimmilleen,

he suostuivat siihen, jos te, madame, itse menisitte heille sitä esittämään. Mutta tuolla tulee kamaripiika; paras on että keskustelette hänen kanssansa, sillä hän on sukkelan miekas piika.

Kolmas Kohtaus.

Leonora. Pedro. Isabella.

Leonora. Sinä riivattu weitikka, sinä leipawaras! weit leipäni, joka makasi takalla.

Pedro. Minkä leivän?

Leonora. Kas nyt kuinka pyhä hän toki on olewinaan! Pian! anna tänne leipäni, mulla ei ole tänään mitään muuta syömistä.

Pedro. Ole waiti! Mieti mitä teet ennenkun nimität rehellisen miehen leipäwarkaaksi.

Leonora. Pian tänne leipä!

Pedro. Minä woin walallani wakuuttaa, etten ole mitään leipää ottanut.

Leonora. Jos waras woisi walalla päästä hirsipuusta, niin ei ketään hirtettäisi.

Pedro. Minä panen kunniani pantiksi.

Leonora. Kuinka monta kunniaa sinulla toki on? Sinä olet usein sen menettänyt. Tänne pian leipäni, waras! (Sieppaa leivän wikkelaasti hänen laffaristaan; se taittuu: saawat kumpikin siitä palasen; Leonora hawaitsee Isabellan, lyö rintaansa ja aikoo lähteä juoksemaan pois).

Isabella. Kuules Leonora! Minulla on tärkeä asia sinulle puhuttawa.

Leonora. Oi, madame! minä näännyn häpeästä.

Isabella. Onko herraswätesi kotona, Leonora?

Leonora. On. Minun oli walmistaminen kokolabdea, kun tuo weitikka Pedro pisti laffariinsa muutamia kokolabdekaakkuja, jotka nyt olen ottanut häneltä takasin.

Isabella. Onnelliseksi sanon mina sen herraswäen, jolla on niin uskollisia palvelioita, mitkä, kuten te, kokewat salata

isäntäväkensä köyhyyden. Mutta koska heidän tilansa on jo tunnettu koko kaupungissa ja tekin nyt olette itse sen ilmoittaneet, niin ei ole enää mitään salaamista. (Leonora itkee). Mä itke lapseni! He voivat vielä tulla autetuiksi. Teidän tiedätte, että minun veljeni rakastaa teidän neitoanne.

Leonora. Minä tiedän sen, madame! Mutta siitä ei ole hyvää puhua. Minä olen kuullut rouwani kummastelewan Gontsalon rohkeutta, joka uskaltaa ajatellaakaan yhteyttä heidän kansjansa. Neitomme sitä vastaan — sen olen hawainnut — hyvin suosii Gontsaloa; hän sanoi eräänä päivänä, vanhempiensa läsnä-ollessa, ettei jäädy puolesta heidän välinsä ole niin peräti suuri; mutta tästäpä joutui hän epäluulonalaiseksi ja vanhempiensa lufitsivat hänen sisälle kamariin.

Isabella. Se on minun fangen mieluisia kuulla.

Leonora. Minun päin vastoin ei ollenkaan mieluisia, sillä Donna Maria on rakastettawin lapsi. Ellei hänen itkunsa ja kyhneleensä olisi estännyt minua, olisiin jo aikoja takaperin ottanut eroni heidän talosta.

Isabella. Ei! Minun oli mieluisia kuulla, että Donna Maria pitää veljestäni; tuo antaa minun toivoa, että aikomukseni onnistuu, semminkin jos te olette minulle apuna, mitä ei jää palkittamatta.

Leonora. Käskekää te, madame! Jos wiekkaus ja juoni tässä mitään auttaa, niin minä woin tehdä mitä toinenkin. Mutta paras on että ensinnä teette tarjouksenne vanhemmille; ehkä hätänsä hirmu jo on wähän lufistanut entistä ylpeyttänsä. Tahdotteko tulla puolen tunnin takaa herrasväkeni luokse, niin minä laitan että pääsette heidän puheelle. (Leonora ja Pedro menewät pois).

Neljäs Kohtaus.

Isabella. Gontsalo.

Isabella. Ollaa lewollinen ja antakaa minun hallita. Puolen tunnin perästä menen minä Don Ramudon luo, jossa

käytän kaiken puheenlahjani. Ellei se auta, tahdomme mieltä muita keinoja. Talonväki on kaikki minun puolellani ja ovat luvanneet minulle apunsa.

Gontfalo. Armas, rakas sisareni! Kunpa nyt vaan voisin olla lewollinen!

Isabella. Mitä huulluus! Olkaa vaan hyvässä toimossa. Mutta mennään ehkä sisälle. Ah! tuolla tulee palwelia ja piika takaisin.

Viides Kohtaus.

Isabella. Gontfalo. Leonora. Pedro.

Isabella. Leonora rakas! Tässä on minun welsjeni, joka laskee kaiken onnensa teidän käsiinne. Näyttää nyt, että teksitte jotakin hänen rakkautensa hyödyksi.

Gontfalo. Olkaa, neiti, warmaa siitä, että minä olen kiitollinen teille.

Leonora. Minun kyhni jo järkeni owat teidän walsasjanne.

Pedro. Ja minun koko pääni.

Gontfalo. Mitä sanotte, tuleeko minun tehdä tarjoumukseni herraswäellenne?

Leonora. Eilen ei se ensinkään olisi käynyt laatuun, mutta ehkä tarjoumus tänään otetaan paremmin vastaan.

Gontfalo. Mitä paremmin tänään kun eilen?

Leonora. Siksi, että eilen vielä oli ruokaa jälellä yhdeksi ateriaksi, ja niinkauan kun sitä löytyy, ei sowi toista wastausta odottaakaan. Mutta tänään ei ole herraswäellä muuta rawintoa kun esi-isäinsä urostöitä; josta syystä suurellisuutensa ehkä wähän nyt lauhtuu.

Pedro. Senpä tähden ei löydykään koko kaupungissa niin kunnollisia rottia ja hiiriä kun meillä; sillä minä woin wakuuttaa, että waikkapa jätettäisiin heille ruoka-aitan owi auki, he eiwät wähintäkään koske.

Gontfalo. Oi, minä en voi sitä kuulla heitä surkuttelematta!

Leonora. Yhdellä ani ainoalla tavalla he taidetaan kuitistaa. Tästäpä tulee käyttöä samallaisia keinoja kun lujia linnoja valloittaessa; ellei mikään muu auta, niin pakoitetaan ne nälällä.

Pedro. Leonora kyllä tietää miten linnoja valloitetaan, sillä hän on ollut jotenkain avullinen ennen muinen Mankomaiden sodassa.

Gontfalo. No, no, Pedro! älä niin röyhkeitä puhu!

Leonora. Ei ole juuri huolimista hänen puheestaan. Hän ei edes säästä herrasväkeä.

Pedro. Entö? Saaneehan käyttää jonkunlaista vapautta talossa, missä palvelee ruuatta ja palkatta, ainoastaan hyvän tahtoisuudesta. Minä, totta mari, sanon heille kun yksin olemme monta totuutta; mutta wieraiden läsnäollessa pidän minä heidän puoltansa.

Gontfalo. Mutta eikö herra ja rouva siitä suutu?

Pedro. Ei ensinkään! He selittävät kaikki suuruntensa ja kunniansa kannalta. Kun heillä ei ole ruoaa sanovat he paastovansa, sehän on ifosti. Kun juovat wettä wiinin asemesta, sanovat he seuraavansa jonkun esi-isänsä esimerkkiä, joka eli ennen wedenpaisumusta; se on myöskin ifosti. Kun herran kengät owat riffinäiset, sanotaan, että he owat niin tehdyt liikawarpaiden tähden; onhan tuokin ifosti! Kun rouwa waatteiden puutteessa ei pääse firkkoon, kuuluu että kotona hänen kamarisfaan pidetään mesu; se on myös ifosti. Ja wihdoin kun minä en anna heille äyrin edestä kunnioitusta, niin puhutellaan minua howinarriksi; ifosti mar sekin!

Gontfalo. Koettakaa hyvät ystävät edistää minun astiani, sillä samalla edistätte omaa etuanne. Kun minä olen woittanut tarkoitukseni, tulette te kaikki autetuiksi.

Leonora. Älkää epäilkö taipuwaisnuttani, te kun jo olette woittaneet neitoni sydämen.

Gontsalo. Mitä se minua hyödyttää kun wanhenumat
yhä pysyvät hlppehdessään?

Leonora. Antakaa, herra, sijarenne ensin tehdä heille
tarjoumukseenne; ellei se onnistu, tahdomme keksii toisia keinoja.
Me voimme waaratta wiefastella, sillä koko kaupunki wihaa
herraa ja rouwaa heidän hlppeytensä tähden; se iloitsi, jos hy-
wäntapainen Donna Maria tulisi kunnolliseen holhoon. Lähte-
tää nyt sewollisena pois, me kyllä pidämme asiasta huolen.

(Isabella ja Gontsalo menewät).

Kuudes Kohtaus.

Leonora. Pedro.

Leonora. Minä sinulta, Pedro, en waadi mitään muuta
tässä asiassa kun hiljaisuutta.

Pedro. Woinhan minäkin keksii jonkun hyvän neuwon.

Leonora. Mitähän neuvoja sinä toki saattaisit antaa?

Pedro. Luuletko että hyviä neuvoja voidaan hihhoista
pubistaa! Anna minulle ensin mietintö-aikaa; minä jo jotakin
mietin.

Leonora. No, mitä olet keksinyt?

Pedro. Minä, en mitään vielä; mietiskelenpä waan,
että kun suffeluudella olemme saaneet tämän asian hywään pää-
hän, me sitten menemme Gontsalon palvelukseen.

Leonora. Paras on ettet muuta mietikään, waan annat
minun itseni ajaa asian. Minä pyhdän sinun myöskin olemaan
waiti, ettei palvelupoika Gusman mitään hawaitse.

Pedro. Em! kummallista, että nainen neuwoo miehelle
hiljaisuutta. Tiedätkö mitä eräs filosofi sanoo naisista? Hän
sanoo ... se on totta mari hywin sanottu, lunka waan nyt
muistasin sitä.

Leonora. Hän sanoo, ettei semmoisen pönttöpään kun
sinä olet pidä lukeman filosofillisia kirjoja. Mutta sanokoon
mitä sanoo naisten kielewyydestä, niin on se tunnettu asia, että

miesväen kautta wiinalasin ääressä tulewat enimmäkseen salaisuudet ilmi; senpää tähden ei pitäisi kellenkään, joka on humalapäisenä huomattu, uskottaman mitään wirtaa, missä hiljaisuutta waaditaan. Se on minun ajatukseni. Salaiset asiat owat naisille uskottawat, sillä ne eiwät juo.

Pedro. Niille myöskin uskotaan salaisia asioita; mutta tuolla tulee Gusman, älkäämme enää siitä puhoko.

Seitsemäs Kohtaus.

Leonora. Pedro. Gusman.

Gusman. Te joudutte onnettomaksi pakanallanne. Herrasväki on jo kolmasti kutsunut teitä. Kun minä tahdon haastaa kanssasi, Leonora, ei ole sinulla koskaan aikaa; mutta tämän lafeija-heittien kanssa sinä saatat pakista tuntikausin.

Pedro. Sinähän olet perhanan ylhäinen, Gusman! sen näkee sinun liveristäsi.

Gusman. Ole waiti; pian sisälle.

Toinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Pedro.

Don Kanudo. Ei, Donna Olympia, hän ei ollut meidän esi-isämme. Minä woin sukuluettelostamme näyttää erään Colibrados'en, joka eli Estremadurassa puolen sataa vuotta ennenkun Mohrilaiset tulivat Espaniaan. Me olemme paljon ylhäisempiä kun te osaatte ajatellaan.

Donna Olympia. Di, onko se mahdollista, Don Kanudo? Näyttäkää se mies minulle!

Don Kanudo (wiitaten sukuluettelotirjaan). Kas tässä! Tämä Antonio de Colibrados oli paljon vanhempi.

Donna Olympia. Siitä en totta mari tahtoisi luopua miljonasta. Minä luulin alentaneeni itseni kun menin teille rouwaksi. Oman sukuluetteloni tunnen minä kanteesta kanteen — niin hymvästi kun Awe Mariani — Juliano de Monte Riccosta saakka isääni Kanudo Melchior de Monte Riccoon asti.

Don Kanudo. Se hymvä, Donna Olympia! että olette sukuluettelonne muistoon painaneet, sillä se on kallin aarre mikä meillä on.

Pedro. Ja se lieneekin ainoa, herra; sillä muista huonekaluista ei huutokaupalla maksettaisi äyriäkään.

Don Kanudo. Wähät siitä, Pedro. Nimesjäni ja sukuluettelosani on minulla rikkautta yltä yllin. Lukiesani tätä kirjaa ja nähdesjäni mitä esi-isäni owat tehneet, tulen minä niin rawituksi kun olisin ollut suurimmisja pidoisja.

Pedro. Wai niin! No nyt minä hymvärrän miksi herra ja rouwa niin vähän pitävät ruuasta. Se jolla on watsasja wiisi, kuusi tustinaa Colibradosja ei sieä enempä. Kuullesani kurisjun watsasjanne, herra, olen usein arwellyt näitten wanhain Colibradosten siellä kolisewan; sillä nämä wanhat uroot käywät sotaa vielä kuolemansajan jälkeen. Kun minun watsani kurisee, niin on se päin wastoin nään tunnusmerkki; mutta minun asiani laita onkin ihan toinen; minulla on, näette, peräti tyhjä watsa, josta syystä minun täytyy saada ruokaa, sillä muuten en minä pidemmältä woi herraa ja rouwaa palwella.

Donna Olympia. Oi, on hirmuista kuulla näitä alhaisjäätysjä! Totisesti luulen minä, että he owat luodut omittuisesta raa'asta aineesta, ja että heillä on toisellainen sielu kun meillä, ylhäisillä. Kaikki heidän ajatuksensa riippuu yksin watsan täyttämisestä. Luuletteko Don Kanudoni, että nuo halpasjukuiset myöskin tulewat autuiksi?

Don Kanudo. Tavallansa luulen minä heidänkin tulewan autuiksi, mutta ei niin suuresja määräsja kun me toiset; sillä samate kun on eroitus halpaim ihmisten ja elukkain välillä, niin on myöskin eroitus ylhäis- ja alhaisjäätystisten välillä. Minä

en voi heiltä kieltää autuutta, vaikka tosin en mitään hyvää aavista, tuomiten heidän tuhmaperäisistä ajatuksista.

Pedro. Katsokaatpas minun palvelupukuani mimmoiselle se näyttää!

Don Kanudo. Se on kumminkin ylhäinen palvelupuku.

Pedro. Niin, eikä ainoasti ylhäinen, mutta myöskin läpikäiltävä! Muuten on minulle mieluista kuulla, teillä olewan tarjona toisessa maailmassa, millä voitte lohduttaa teitä, sillä tässä maailmassa ei ole teillä ollut korkeudellanne muuta kuin nälkää ja kurjuutta.

Donna Olympia. Pedro! sinun tulee muistaa mikä sinä olet ja kenen kanssa sinä puhut; sinä ehkä olet unohtanut sen.

Pedro. Ainoa iloni, mikä minulla on tässä talossa, on puhewapauteni; muuta palkkaa minulla ei ole; jos sekin minulta kielletään, niin palvelen minä sulasta hyväntahtoisuudesta — sen saa sanoa. Jos te antaisitte minulle, mitä muu herrasväki antaa palkollisilleen, niin minäkin kunnioittaisin teitä, kuten muut palvelijat herrasväkeänsä.

Don Kanudo. Antakaa hänen puhua, Donna Olympia! Käräiväthän keisarit, kuninkaat ja ruhtinaat tuollaisia pilapuheita sulkelapäisiltä, joita elättävät; käyttäkäime tässä niinkun muutkin ylhäiset. Puhu sinä, Pedro, sano mitä tahdot, kun waan wieraiden läsnä-ollessa pidät puoltamme.

Pedro. Herran ja rouwan yleisyys tässä maailmassa on minun mielestäni werrattawa puihin, jotka kantawat ainoasti huonoja hedelmiä; muutamissa oksissa riippuu suurellisuutta, toisissa nälkää ja hätää; senpä tähden ehkä antawat parempia hedelmiä toisessa maailmassa.

Don Kanudo. Ah! Puhua osaat, Pedro! Olimykset eivät ole köyhiä, nehan kutsutaan ricos hombres, se on: rikkaitfi ihmisiksi.

Pedro. Niin; ne kutsutaan rikkaitfi ihmisiksi samalla syyllä kun munkit Sumalan palvelioiksi; sillä nämä owat yhtä jumalisia kun edellämainitut rikkaita. Sanassa rikkaus

ei asu rikkautta juuri sanottavasti; ja se, joka ainoasti sanoisfa on rikas, ei ole rikas itse asiasfa.

Don Kanudo. Mitä mietitte, Donna Olympia, te kun seisotte niin mietiskellen?

Donna Olympia. Minä mietin miksi ei eilen ilmaantunut runoilioita runoelmilla nimipäivämme kunniaksi.

Pedro. Ha, ha, ha! minä hawaitfen, ettei rouwa tunne runoilioita. Tänne ei enää tule ainoatakaan runoiliaa, sillä tässä talosfa ei löydy enää sellaista maniettia, joka wetäisi luokfensa femmoista rautaa. Koettakaapa, pankaa portin edustalle kirjoitettuna taululle sukunne kaikki kunnianimet ja sallikkaa räätälin, meidän naapurimme, asettaa porstuaansa lihaherkun eli pasteijan, niin saisimme nähdä kumpila manietti olisi wäfewämpi. Minä tunnen kaikki runoniekat tässä kaupungisfa, ja se jolle minä tarjoon puolisfen, lukee mielellään sukuni hynnyn kuningas Salomonista saakfa, pannen sielunfa ja autuutensa riimiin, elikkä, toisfn sanoen, laulaifi riimiwärhyisfä itsensä pirulle, että minä olen suurisukuisempi kun herra ja rouwa.

Donna Olympia. Sinulle faa nauraa, Pedro! Runoilia ei juuri kunnioitetaifi sukuaifi, jos lukifi sen kuningas Salomonista; runoiliahan silloin saifi sinun Suutalaisefsi.

Pedro. Oh hoh! Oliko kuningas Salomon Suutalainen? Minä kyllä tiedän kuka kuningas Salomon oli, sen saatte uskoa, rouwa. Mutta minä sanon, että kun runoniekat sepitsiwät runoelmia, eiwät he sanottavasti huoli siitä owatto ihmiset, josta runoelawat, jumalifia, awullifia, miehuullifia ja niin edespäin, mutta ainoasti siitä, mitä saawat palkaifi runoelmistaan. Niin pian kun aawistawat palkintoa wie piru heidät kohta Apollo- eli Helikon-wuoren kuffulalle, kuten heillä on tapana puhua; siellä joutuwat femmoiseen runo-intoon, että runoja tuiskaa edestä ja takaa. Mutta elleiwät näe palkintoa, eiwät myöskään näe awuja, ja silloin ei heisfä ole ainoatakaan riimiä löydettävänä, waikka leifattaisfiin ruumiinsafin kahtia ja runoja haettaisfiin heidän pääkallostaan. Tuon minä hywin hmi-

win hymmäärän, koska minäkin olen, yhdeksi kannalta asiaa katsoen, runoniekka, sillä minä saatan suvustani luetella kuusi runoniekkaa, jotka kaikki ovat olleet sellaisia weitikkoja.

Don Kanudo. Sinä et ole runoniekka sentähden, että sinun suvustasi on runoilioita syntynyt.

Pedro. Enkö? Samatehan minä voin sanoa, ettei herra eikä rouva ole ylhäisiä sen tähden, että osaatte luetella useita suuria miehiä suvustanne; sillä jos ainoasti se on runoniekka, joka sepitsee runoelmia, niin on myöskin ainoastaan se ylhäinen, joka itse tekee kiitettäviä töitä.

Don Kanudo. Ei Pedro! Ylhäisyys riippuu syntymisestä.

Pedro. Runollisuus myöskin; olenhan kuullut sanottavan, että runoilijoita syntyy.

Don Kanudo. Niin, mutta toisella tavalla.

Toinen Kohtaus.

Leonora. Don Kanudo. Donna Olympia. Pedro.

Leonora. Isabella, Gontsalon sisar on täällä ja pyytää päästä puheellenne.

Donna Olympia. Käskä hänen odottaa etuhuoneessa, kunnes olemme valmistaineet vastaanottamaan häntä.

Don Kanudo. Anna tänne samettitakkini, Pedro.

Pedro. Kas tässä; se vastaa hyvin rikkinäisiin sukkiinne.

Don Kanudo. Onko sukisfani reikiä, Pedro?

Pedro. Ei sanottavasti; vähän päälle kymmenen waan.

Don Kanudo. Ota lätkkiä ja pyyhi sillä reijät, etteivät näy.

Pedro. Minä pelkään, ettei kokonainen lätkkiastia siihen riitä, sillä sukisfa ei ole muuta kuin reikiä.

Don Kanudo. Tee niinkun käsken.

(Pedro tahraa lätkkiä reikiin.)

Pedro. Tahraanko lätkillä kentiännekin, sillä ne myös ovat reikiä täynnä?

Don Kanudo. Ei, se ei käy laatuun; minä voin sanoa, että kengät ovat tehdyt semmoiset liikawarpaini tähden.

Pedro. Mutta tafisjanne ei ole tafapuolta; siitä ei sowa sanoa se tahalla tehdyksi semmoinen liikawarpaiden vuoski.

Don Kanudo. Sinun pilapuheesi minua wäliin miellyttää, waikka toisinaan olet liian kiekekäs. No! se ei tee mitään, kun waan kunnioitat meitä wieraiden läsnäollessa. Mä ole milläsiikään tafistani; minä kyllä laitan niin, ettei kukaan saa tafapuoltani nähä.

Pedro. Mutta eikö olisi parempi, että myisitte pois tuon samettitalkki-puoliskan ja ostaisitte kokonaisen eheän kangastakin.

Don Kanudo. Ei, Pedro! Samettitalkilla minä osoitan, että waikka minulla ei ole rikkautta, minulla kumminkin on ylewä sydän. Kangastafissa kun kullisiin voitaisiinpa uskoa, että minä olen porwari, taikka että olen luopunut ylhäisydestäni ja korkeudesta; mutta nyt, waikk'en käy rikkaassa, käyn minä kuitenkin ylhäisesjä puuussa. Onko rouwa jo valmistunut?

Donna Olympia (wähän pyntätynä). Olen.

Don Kanudo. Te olette kaunis ja kiillatte kun Escurial.

Pedro. Niin, herra! mutta tafapuolelle on hospitaalimme maalattu.

Donna Olympia. Käske nyt madame Isabellan astua sisfään.

(Leonora menee saattamaan Isabellaä sisfalle; Pedro lasisilmät neellä portugalilaiisten tawalla seisoo herransa tuolin tafana).

Kolmas Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Isabella. Pedro. Leonora.

(Donna Olympia istuu karmituolilla wallan ylpeästi ja perkkaa hampaitaan; samaten Don Kanudo. He nousewat vähän Isabellan tulleessa, kunnes tälle tuoli tuodaan, mutta istuwat kohta jälleen. Pedro seisoo wiuhuttaen heitä tuuliwihalla).

Isabella. Minä pyyhän miljonია kertoja anteeksi rohkeuttani, kun olen uskaltanut waiwata teitä tänään tulossani.

Donna Olympia. Ei kestä, madame! Me olemme tottuneet vastaanottamaan vieraita aamusta iltaan. Jos oikeen muistan, on meillä jo tänään ollut enemmän kuin kahdeksan korkeaa ja ylhäistä vierasta. Ehkä muistaa Don Kanudo kutka meillä tänään ovat käyneet?

Don Kanudo. En; niitä on mahdollointa muistaa; sillä meille käy väkeä kuten howissa. Pedro, muistatko sinä?

Pedro (tirkkii lastifilmillä ja lukee muistinkirjastaan). Conte Zago de Monte d'Oro, Marquez Ferdinando de Leo Negro, rouwa-marliffinnansa kanssa, Don Sebastian de Broquel Doro, Ducar de Eta Casa ruhtinattarensa kanssa, Marquez Ferdinando Gonzalvo Philippo Carlos Zago Sebastiano Manuel de Rifuentez rouwanensa. (Siljaan itselleen). Sillä miehellä lienee ollut useita kunnia, koska hänellä on niin monta nimeä.

Donna Olympia. Nyt kuulette, madame, kutka meillä jo tänään on käynyt. — Antakaa anteeksi, että minä istun perkaton hampaitani; me vasta söimme salwukufon lihaa, ja se waiwaa aina hampaitani.

Sfabella. Käyttäkää wapauttanne, armollinen rouwa. Minä olen muuten nyt erään ylhäisen herran asialla, joka toivoo aina saavansa olla teidän muistosanne.

Donna Olympia. Se on sekä herralleni että minulle mieluisia kuulla; me kernaasti autamme, missä waan taidamme, hyviä ihmisiä. Serra, josta puhutte, aikoo kenties matkustaa Madrid'iin ja pyytää meiltä sinne suosituskirjeitä? Mutta kuka on tämä herra?

Sfabella. Hän on minun welsjeni; hän rakastaa teidän tyttärtänne Donna Mariaa.

Donna Olympia. Madame! minä kuten myöskin puolisoni kunnioitamme teitä ja teidän welsjeänne, niin paljon kun sopii säätyhymme nähden; mutta . . .

Sfabella. Minä kyllä tiedän mitä aiotte sanoa. Teidän sukunne on wanhempi kuin meidän ja se nuka ei salli tällaista

nyhtymistä; mutta eiköhän tämä väli poistu kun vertaamme meidän varallisuutemme teidän varallisuuteenne?

Donna Olympia. Ah, madame! rahoista ei puhetta. Minä ennen kärsin suurinta kurjuutta, kun teen jotakin, jolla loukkaisin suku-arvoani. Tahdon näyttää teille sukuluettelomme, niin voisitte itse nähdä, että tämä asia ei sovi mitenkään. Minulle muistuu mieleeni herra isä-wainaan viimeiset sanat: sinulle en jätä varoja, tyttäreni — sanoi hän — mutta ylhäisyyttä. Bekkää Jumalaa, kunnioita pyhimyksiä ja kuole ennen impenä köyhyydestä, kun teet mitään sukuasi alentavata. Tämän sanottua kuoli hän.

Isabella. Kuolemaisillaan neuvoi hän ylöpyteen, sepä oli warsin jumalinen neuvo.

Donna Olympia. Ei ylöpyteen, vaan kiitettävään kunniantuntoon. Minä olen seurannut hänen käskhänsä ja käynyt liittoon ensimmäisen huoneen kanssa Espaniasa.

Isabella. Mutta miettikää, korkea-sukuinen rouwa, miettikää kuinka wiheliäiset ne ylhäiset owat, joilla ei ole waroja ylläpitää ylhäisyyttänsä; ilman waroitta on heillä häpy ja pilkka tarjona, ottamatta hätää lukuunkaan.

Donna Olympia. Minä woin wakuuttaa teille, madame! etten myisi sukunimestäni puustawiaakaan, waikka siitä saisin parahimman kartanon koko Espaniasa.

Don Kanudo. Se oli urhoollisesti sanottu; tuo lause on kultapuustaweilla kirjoitettava: minä en myy puustawiaakaan, waikka siitä saisin parahimman kartanon.

(Pedro kertoo ja kirjoittaa kirjaansa: minä en myy j. n. e.)

Isabella. Mutta tyttärenne ei tässä awioliitossa kadota mitään ylhäisyydestään.

Don Kanudo. Ei, madame! Tietäähän koko maailma, mikä eroitus on de las Minas'en ja Colibrados'en sukujen välillä.

Isabella. Mutta semmoiset suwut kumminkin usein liittyvät.

Don Kanudo. Waikka koko maailma siihen suostuisi, Don Kanudo de Colibrados ei sitä tee.

(Pedro kertoo Don Kanudon lauseen ja kirjoittaa sen kirjaansa).

Isabella. Minä tästä hawaitsen, ettei Espanialaisten hlypydelle syhyttömästi naureta.

Don Kanudo. Älkää sitä sanoko, madame! Kanvoja köy-
thy, misjä suurisukufilla suwuilla on wielä suurempi kunnian-
tunto. Intiasja esimerkiksi asuu Nairoksi kutsuttuja kansalaisia,
jotka pesewät kästänjä kun owat kosteneet ihmisiin muista sää-
dyistä, ja jotka tietä-antawat hetken, milloin käywät ulkona,
jottei kukaan tulisi heitä liian lähelle.

Isabella. Siwistyneitätäpä kanvoja te tuotte esiin esimer-
kiksi! Mutta waikka näen, että turhaan olen puhunut, en kiel-
lostanne kumminkaan pahaksu; sillä niin käy minulle säälikki tei-
dän ynseä tilanne ja kurjuutenne, josta te, kuten näen nyt, ette
wot päästä kunniatuntonne tähden.

Donna Olympia. Olkaa sellaisia syhyttösiä puhumatta,
madame; sen, joka meistä uskaltaa tuollaisia puhua, käy tostaan
pahasti. Eihän se köyhyyttä merkitse, ettei aina satu rahoja
käyillä olemaan. Pannaanhan usein intressille rahoja wiimeiseen
saakka, useinpa enemmänkin, jotta tarwittaessa on tähtyminen
itse lainata. Pahat ihmiset ainoasti sanowat meitä köyhiksi.

Isabella. Minä en syhytä ketään köyhyydestä; olen tul-
lut tekemään teille otollisen tarjoumuksen, koska te, sen pahem-
min, olette köyhyydesjä.

Donna Olympia. Me olemme siinä tilasja, että olem-
me tyhytwäiset.

Isabella. Koska olette tilaanne tyhytwäiset, niin ei ole
minulla enään mitään sanomista. Mutta soistnpa, että itse miet-
tistitte tyhytwäisyhyttänne silloin, kun welkojat — ja siitä olen
warmaan wakuutettu — tulewat ryöstölle pesäänne, sekä eikö
häpyhne nouse yhä suuremmaksi kun ihmiset saawat kuulla, minkä
edullisen tarjoumuksen olette hylänneet.

Donna Olympia. Näkytöön tarjoumuksenne ja puheenne

tarcoitus kuin hywältä ja edullijelta tahansa, niin en minä eikä puolisoni voi siihen suostua.

Don Kanudo (hymyillen). Ei, madame, uskofaa minua, se ei mitenkään sowi.

Isabella. Minä olen pahoillani siitä, että tulinkaan tästä läistä asiaa.

Donna Olympia. Me emme ota sitä pahaksi. Syy ei ole teidän, te seuraatte weljenne tahtoa; ja hänenkin syynsä raukkee, sillä rakkaus voi saada ihmisiä turhempainkin. Mutta tämä on asia, joka on mahdotoin.

Isabella. Niin saan minä siis sanoa teille jäähyväiseni.

Donna Olympia. Köyryn palvelianne, madame. Saattameko misfään muusfa olla teille avuksi, niin sanokaa; mutta mitä tähän astiaan tulee, niin, jos tarcoin sitä mietitte, hawaitsette itsekkin, että se on mahdotoin.

(Isabella lähtee; Donna Olympia ja Don Kanudo nousewat wä hän tuoliltaan. Leonora saattaa Isabellan ulos).

Neljäs Kohtaus.

Leonora. Don Kanudo. Donna Olympia. Pedro.

Leonora. Madame Isabella ilmoittaa alhaisimmat kunnioituksensa ja pyytää herraswäen suosiollisesti vastaanottamaan tämän wähäisen kulkaron kultarahaa.

Donna Olympia. Se kanalia! Kuuleeko hän meitä kerkäläisiksi. Pian wie se hänelle takasin ja heitä se häntä wästen filmiä. Tämä häwyttömyys ei jää kostamatta; sepä oli röyhkeys jonka, wertaa ei ole kuultu, ei nähty! Eräs mitätön de las Minas tarjoo almuja Monte Riccos'elle, jonka esi-äiti hylkäsi femmoisen kosijan kun Don Alfonso de Ribieran.

(Leonora juoksee ulos, tulee kohta takasin; hän ja Pedro matkivat muorottain herraswäkeänsä, tirskuttaen).

Pedro (hiljaan). Sa jätti jälkeensä poikansa tyttärelle taksi hiruista arkkua, toinen täynnä ylpeyttä, toinen kurjuutta.

Don Kanudo. Tahtoiko hän antaa almuja Colibrados'elle, jonka esi-isät ovat tehneet valtiolle niin suuria palveluksia!

Pedro (hiljaan). Ja jonka jälkeiset istuvat päiväkausin kaarmutuoleisfaan perlaten hampaitaan.

Donna Olympia. Jonka esi-isät eivät koskaan antaneet halvempia lahjoja kerjäläisillekään, kun kulta ja kalliita kivejä.

Leonora (hiljaan). Ja jonka jälkeisillä ei ole antaa muita lahjoja kun (salva venia) femmoisia, joista ei ole minnekään.

Don Kanudo. Jonka esi-isät tulivat mainioiksi ainoastaan amujensa ja urhoollisuutensa tähden.

Pedro (hiljaan) Ja jonka jälkeiset ovat pää edellä työntävävät alas ylhäisyydestään avuttomuutensa ja lehnoutensa tähden.

Don Kanudo. Joka on suorassa polviluvussa tuon suuren Don Prospero de Colibrados'en sukuperää, mikä Burgos'en tappelussa omin käsin löi kuoliaaksi neljäsatua Mohrialaista.

Pedro (hiljaan). Ja jonka kuuluisa jälkeinen, tuo suuri Don Kanudo, joka päivä kynsillään tappaa useimpia elukoita; . . . se on sanottu nyt.

Donna Olympia. Mitä sanoisi esi-isäni Don Juliano de Monte Ricco, jos hän nyt nousisi haudastaan ja näkisi tämän?

Leonora (hiljaan). Hän sanoisi: ota vastaan rahat, narri, ja osta niillä vaatetta hameesi takapuoleen.

Don Kanudo. Ja mitä sanoisi Don Antonio de Colibrados, jos hän nyt nousisi kammiostaan?

Pedro (hiljaan). Hän sanoisi: sinä narri, luovu pois ylpeydesti hulluudesta ja mene työtä tekemään, jotta voisit ansaita uudet kengät itsellesi.

Donna Olympia. Mitähän sanoisi eräs esi-äiteistäni, Donna Adonida, joka ei vastaan-ottanut tuhannenkaan kulta-rahaa, mitkä hallitus, miehensä anston tähden, tarjosi hänelle?

Leonora (hiljaan). Hän sanoisi: minä tein sen ylemydestä, sillä minulla oli rikkautta kyllin; mutta sinä ansaitisit päästä hulluin-huoneesen, kun olet nälkään kuolemallaasi ja kumminkin ylönkatsoit hywäntahtoisten lahjoja.

Don Kanudo. Mitä sanoisi Don Gusman de Colibrados, joka kulutti kolme tynnyriä kulta uudestaessaan kolme pyramidia?

Pedro (hiljaan). Hän sanoisi: oi, onko se mahdollista, että joku meidän jälkeisemme on synnyttänyt tuollaisia viheliäisiä olentoja, jotka laiskuudellaan owat joutuneet tuollaiseen tilaan!

Don Kanudo. Mutta tuo Isabella teki tämän kenties yksinkertaisuudesta, sillä tuonkaltaiset ihmiset owat talonpoikia meidän rinnallamme. Jos warmaan tietäsin, että hän sen ylönkatseesta teki, häwittäisin, totta mari, koko heidän sukunsa; mutta nyt, luulen, nauran minä hänelle, sillä hän on tietysti tehnyt sen sulasta yksinkertaisuudesta. Eikö tämä ole lysti juttu, Pedro?

Pedro. Ompa kyllä lystillinen. Minä woin wakuuttaa herralle, että waikka köyhä ja hädänalainen itsekkin olen, niin eilen, kun sattumuksesta sain lahjaksi neljä kullinkia, olin jo tarjota ne herraswäelle sulasta sääliwäisyydestä. Se on tosiaan kummallista, että herra ja rouwa irwii wihasta kun Sumalan lapset tarjoowat teille apua.

Donna Olympia. Don Kanudo! me emme saata enää talossa pitää tätä häwytöntä palveliaa, sillä hänen pilapuheensa ei enää rajoja tiedä.

Pedro. Minä woin wakuuttaa rouwalle, että teette minulle suuren hywän-työn, jos ajatte minut pois; sillä minä palvelen sulasta kohteliaisuudesta.

Don Kanudo. Kuulkaa Donna Olympia! Alkäämme häneen suuttoko, hänellä on sukkela pää; ja kaikissa hullutuksissaan on aina joku totuus. Tässä on hänellä oikeen siinä, että hän rankaisee rouwaa, joka ei muistanut lähettää kauppaneiheltä waatimaan itselleen minun nimesjäni waatetta hameeksi. Kuule,

Pedro, muistaesfani; mene kauppias Juanin luo ja ota häneltä minun nimeeni silffiwaatetta rouwalle hameeksi.

Pedro. Sen minä mielelläni teen; kentiesi on kauppias mies tänään paremmalla tuulella kun eilen.

Kolmas Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Donna Maria. Leonora.

Donna Maria. Oi, Leonora! minun vanhempaini hulluus on niin suuri, ettei sitä voi sanoilla kertoa; kurjuutemme on sanomaton. Warallisuutta tarjotaan, mutta meidän tulee kerjätä sulasta yspödestä. En ihmettelisi, jos suku, mikä tarjoutuu yhteyteemme, olisi alhais-porwarillinen; mutta se on aatellinen, ja hän, joka minua morsiamekseen pyytää, on rikkaimpia ja kauniimpia koko maakunnassa.

Leonora. Mutta, rakas neito! syntiä teette itseänne vastaan, jos tässä ensinkään seuraatte vanhempainne tahtoa; sillä minusta on heidän kunniantuntonsa jo muuttunut hulluudeksi.

Donna Maria. Armas Leonorani! minä rakastan sinua uskollisuutesi tähden, niinkuin omaa sielunani; minä tiedän että jo kauan takaperin olisit luopunut meistä, ellei minua olisi ollut. Jos en nyt minä voi palkita sinua, niin palkitfoon sinua kerran taimas. Minä luotan tässä asiafsa sinuun ja seuraan sinun neuwojasi. (Itkee).

Leonora. Älkää itkekö, neito! me kyllä keksimme neuwon. Ei ole muuria niin pontewaa, jota ei voitaisi purkaa, ei lukua niin lujaa, ettei minulla olisi siihen awainta. Seuratkaa minun neuwojani, niin kaikki päättyy hywin. Me, Isabella, Gontsalon sisar, ja minä olemme, näette, jotakin miettineet ja minä luulen että aikomuksemme onnistuu; waan ellei onnistuisi, niin on aina yfsi keino jällellä: annetaan Gontsalon meidät

ryövätä. Mutta tuolla tulevat vanhenpanne; käykäämme wä-
hän syrjälle. (Menewät).

Toinen Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Pedro.

Don Kanudo. No, Pedro! mitä sanoit kauppa mies?

Pedro. Hän wastasi lyhyesti kerrottuna näin: sano ter-
weisiä petolliselle herraswäellesi, lurjus, ja käske niitten ensin
maksaa entisen welfansa. Kauppamiesten kanssa ei ole leikkiä
laskeminen, sillä tälläisissä asioissa kun ollaan, owat kauppa mies-
terwehdykset aina tälläisiä.

Don Kanudo. Eikö sinulla ole todistajia, jotka kuuli-
wat sanojansa?

Pedro. Kaikkeksi onnettomuudeksi ei hän suulla puhunut,
mutta ainoastaan käytöksillä, kuten Turkkilaiset Konstantinope-
lissä; sillä ensin antoi hän minulle oikealle korwalleni korwa-
puustin, joka oli pyhä kun: sinä lurjus! sitten wasemmalle kor-
walleni, jonka selitin näin: sano terweisiä petolliselle herras-
wäellesi; sen perästä otti hän hattuni, jolla tahtoi sanoa: maksaa
entinen welfasi. Sitten, kun minä läksin juoksemaan pois, pu-
disti hän nyrkkiä minulle, jonka hymärsin näin: ellei herras-
wäkesi tahdo maksaa hyvällä, niin oikeus heidät kyllä siihen pa-
koittaa. Minä tosin en itse osaa puhua käytöksillä, mutta minä
hymärrän perinpohjin sitä kieltä kun muut puhuwat.

Donna Olympia. Täällä on muutamia warsin suuria
konnia tässä kaupungissa; he eiwät tiedä edes kunnioittaa suuri-
sukuisiakaan.

Pedro. Se on totta, rouwa! Heidän tulisi lukea kun-
niaksi, että jemmaiset herraswäet heitä pettämät.

Don Kanudo. No! noh, Pedro! Älä ole niin pika-
päinen kääntökilläsi. Mene ulos wähan, minä tahdon puhua
kahden kesken rouwan kanssa.

Donna Olympia. Käske pieni tyttäreni, Donna Eu-

genia, tänne, niin saat kuulla minmoisia nobles sentiments hänellä on, vaikka hän vielä on ainoastaan lapsi.

Pedro (hiljaan). Minä luulen, että rouwa siinä on peräti määräsä, sillä hänellä on enemmän hymärrystä kun vanhemmilla. (Pedro menee).

Kolmas Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia.

Donna Olympia. Aina kun näen sen lapsemme, Don Kanudo, muuttuu mieleni iloiseksi.

Don Kanudo. Hän käy vanhempainsa jälkeä ja paremmin kun hänen sisarensa.

Donna Olympia. Kun näen hänen, luulen näkewäni äitini, Donna Elwiran, elävänä edessäni; hänen jälkejensä Eugeniafin korkeutensa waarin-ottamisessa tulee seuraamaan.

Don Kanudo. Donna Elwira piti korkeutensa ja sukunimensä kalliimpina aarteinansa!

Donna Olympia. Samat ajatukset ovat Eugeniallakin, sen saatte kuulla. Hänen sisarellaan sitä vastaan on kähtököisfänsä jotakin porwarin tapaista, jota en minä voi kärsiä; minun mielestäni hän on wäliin liian ystävällinen alhaisille. Wiime wiikolla näin minä hänen puhutteleman erästä porwari-äm-mää, ikään kun olisi tämä ollut hänen wertaisensa. Minä myöskin nuhtelin häntä siitä.

Don Kanudo. Sitä teidän ei olisi pitänyt tekemän, madame! Woidaanpa olla ystävällisiä talonpojille, porwareille ja palkollisille, sillä mitään kadottamatta; mutta kun joudumme yhteyteen niiden kanssa, jotka pitävät itsiänsä meidän wertaisnamme, silloin on näyttäminen korkeutemme kannalta; sillä edellä mainitut pitävät ystävällisyhtymme armon merkinä, wiimeksi mainitut oikeutenansa.

Donna Olympia. Saattaapa olla niinkin; mutta täsfäpä tulee Eugenia.

Neljäs Kohtaus.

Don Manudo. Donna Olympia. Eugenia. Pedro.

Donna Olympia. Tule tänne pikku Eugenia! Minä näen sinussa äidin-äitisi kuvan; toivon myöskin, että sinä tahdot seurata hänen jälkejensä.

Eugenia. Mitä teki hän, mamma?

Donna Olympia. Hän piti aina silmällä säätyhänsä ja korkeuttansa; niitten vertaisina ei hän pitänyt mitään.

Eugenia. Sen minäkin tahtoisin tehdä, mutta . . .

Donna Olympia. Mitä tuo mutta tarkoittaa?

Eugenia. Ei mitään, mamma, mutta . . .

Donna Olympia. Mitä mutta?

Pedro. Ettekö ymmärrä, armollinen rouwa, mitä hän sanalla mutta tahtoo sanoa? Sehän on yhtä kuin: minä olen saanut huonoon eineen tänään.

Donna Olympia. No, mitä on hän fitte saanut eineeksi?

Pedro. Samaa kun me muutkin; kaikki olemme paastoneet, paitsi musta kiskamme, joka elättää itsensä metsästämisellä.

Donna Olympia. Oi, te alhaiset! Te teette watsan Zumalaksenne, ettekä tiedä muuta kun ruokaa ja juomaa.

Pedro. Rysykääpä röökynältä, eikö hän sano samaa.

Donna Olympia. Kuule Eugenia! minkä pidät suuremman arvossa, aateliisuutesi tahi rahaa?

Eugenia. Rahaa, mamma?

Donna Olympia. Mitä! rahaa! Mitä sinä siitä enemmän pidät?

Eugenia. Rahallahan taidetaan ostaa waatteita, ruokaa ja juomaa, mutta sillä toisella ei saada mitään.

Pedro. Siinä olette oikeassa, armollinen röökynä. Torilla ei wiidestäkymmenestä sukupolvesta maksettaisi tulitikkukimppuakaan.

Donna Olympia. Olenko minä niin opettanut sinua?

Eugenia. Ette, mamma.

Donna Olympia. No, kuinka sinä sitten noin puhut?

Eugenia. Sentähden, että mamma on minua wäärin opettanut.

Donna Olympia. Mitä! olenko minä sinua wäärin opettanut?

Pedro. Oletteko, jos minä saan vapaasti puhua; rouwan kateismus ei ole aiwan oikeuskoinen.

Donna Olympia. Pidä suusi! Minä kyllä kuulen le-
nestä lapsi on tuon oppinut. Di, taiwas! Onko mahdollista,
että minä tämän kuulen lapselta, josta minulla on ollut niin
hyviä ajatuksia. Kuule Eugenia! sanotaan että eräs alhais-
säätyinen pitää silmällä sisartaasi, mitä sinä siitä pidät?

Eugenia. Minä olen wihoisjani sille herralle, koskei hän
minua itseä pyyhä. (Itkee).

Donna Olympia. Ah! minä tulen vähämieliseksi su-
lasta surusta. Kuule, Eugenia! minä panen sinun luostariin.

Eugenia. Ei hätää minulla siellä.

Donna Olympia. Minä teen sinun perinnöttömäksi.

Eugenia. Perinnöttömäksi! ha, ha, ha!

Donna Olympia. Onko se naurettawa asia?

Eugenia. Täällähän ei ole mitään perittämätä.

Donna Olympia. Mene silmäini edestä, kunnoton lapsi!

Eugenia. Perinnöttömäksi! ha, ha, ha, hi, hi, hii! (Menee
pois).

Donna Olympia. Di, katso kuinka itsepintainen! ja
päälliseksi hylökatsoo hän vanhempiansa.

Pedro. Korkeasti kunnioitettu rouwa! kun lapset ja pal-
kolliset eivät saa mitä tarwitsewat, eivät he suuresti pidä wan-
hemmistaan ja isäntäväestään, olkoon nämä mitä säätyä owatkin.

Donna Olympia. Nuo riivatut palmeliat owat lasta
wietelleet.

Pedro. Eivät ollenkaan; luonto woittaa tällä kohdalla
kaswatuksen. Mitä sanoo Seneca?

Donna Olympia. Hän sanoo, ettei sellaisien kun sinä
olet, pidä puhuman niin rohkeasti.

Pedro. Hän sanoo myöskin: Mulier taceat in ecclesia.

Don Kanudo. Mies täältä, filosofus, ja anna meidän olla kahden.

Viides Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia.

Don Kanudo. Minä olen kokonaan hämmästyksissä nuorimman tyttäremme käytöstestä.

Donna Olympia. Valkolliset ovat häntä vietelleet ja nyt on tarkoin tutkittava, kuka niistä on syyn alainen.

Don Kanudo. Ken olisi uskonut, että keskusteleminen alhaisten kansa voisi saada tällaista aikaan? Kappi on niin kokonaan muuttunut, että sitä on mahdotointa enää tuntea.

Donna Olympia. Meidän tulee luovuttaa häntä sellaisista kansakäymisistä, niin hän pian kääntyy oikealle tielle ja saa entisen kunniatuntonsa takaisin.

Don Kanudo. Ah, woi! Ei ole surua suurempaa kun nähdä lasten luopuvan pois vanhempainsa avullisuudesta. Mutta kuulkaa, madame! mitä saamme puolisiksi? . . . Kuulkaa, Donna Olympia, mitä saamme ruuaksi tänään?

Donna Olympia. Mitäs muuta kun samaa, jota söimme eilen, toisja-päiwänä ja sitä ennen? Ensiksi herneitä, toiseksi herneitä ja kolmanneksi taas herneitä.

Don Kanudo. Mutta emme ajan-pitäkään woi elää sillä lailla; minä hawaitsen woimani olewan niin vähissä, että tuskin jaksan seisoa enää.

Donna Olympia. Oi, jos sopisi minun tehdä työtä, jotta taitaisin ansaita jotakin elannokseemme; sillä nälkä on kumminkin hirvuihin!

Don Kanudo. Tuolla istuu owen takana talonpoika syöden, hän on siinä meitä onnellisempi.

Donna Olympia. Meitä onnellisempi hän ei saata olla; olkoonpa waransa mimmoiset owatkin, niin on hän kumminkin

talonpoika. Minun käy sääliksi miesparkaa, jonka täytyy syödä ulkona tuolla ihan suojatta.

Don Kanudo. Kumpi on parempaa: syödä ulkona suojatta, tahi kärsiä nälkää huonehessa?

Donna Olympia. Molempi tapaus on paha; syödä ulkona on talonpoikaista, mutta ravitsee; paastoa huonehessa on ylhäistä, mutta ei ravitse.

Don Kanudo. Kutsutaan miesparka tänne sisälle syömään ruokaansa; sillä ulkona waiwaa häntä aurinko, ilma, kärpäiset, ihmiset ja koirat.

Donna Olympia. Niin, annetaan hänen tulla sisälle; minä mieluummin kärsin huoneesfani talonpoikia ja porwareita kun jonkun puoli-ylhäisen; talonpoika lukee sen minulle kristilliseksi nöyryydeksi; mutta toinen pyrkii olemaan wertaiseni ja lukee oikeudekseen olla meidän parisfamme.

Kundes Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Talonpoika.

Don Kanudo. Kuule köyhä miesparka! astu tänne sisään pussinesi.

Talonpoika. Minä olen liian halpa, korkeasti kunnioitettava herra, käymään sisälle semmoiseen huoneeseen.

Don Kanudo. Mehän olemme kaikki ihmisiä; minun kävi sääliksi nähdä sinun syövään ulkona. Istu pelwotta alas tälle tuolille, siinä voit rauhassa syödä ruokaasi.

Talonpoika. Paljon kiitoksia, suurisukuinen herrasväki!

Don Kanudo. Missä asut sinä?

Talonpoika. Meljä penikulmaa täällä.

Don Kanudo. Mitä olet tänään tuonut kaupunkiin?

Talonpoika. Muutamia tiun kananpoikia, jotka myin torilla.

Don Kanudo. Kun sinulla sattuu olemaan lihavia salwofukkoja, niin tuo ne toiste tänne.

Talonpoika. Ettekö huoli kananpojista?

Don Kanudo. Emmepä suuresti; salwokukkoja ja metsäeläimiä me liharuokana nautimme; muuta lihaa emme syö.

Talonpoika. Sen kyllä näenkin, sillä sekä herra että rouwa näyttää wallan laihalta.

(Don Kanudo ja Donna Olympia käyvät molemmat käsin kasvojanfa).

Don Kanudo. Mitä on nimesi, miesparla?

Talonpoika. Juan, armollinen herra.

Don Kanudo. Muike isäsi samassa talossa, missä sinä nyt?

Talonpoika. Mui.

Don Kanudo. Mitä oli hänen nimensä?

Talonpoika. En totta mari minä sitä tiedä.

Don Kanudo. Dih! Se on hirmuista! Ei tietää isänsä nimeä! Suurin ilohan on maailmassa tietää wanhempainfa nimet ja mitä sukuperää he olivat.

Talonpoika. Me maalla pidämme suurimpana ilona nähdä peltomme kantawan wiljaa ja hedelmiä, joista saamme elatuksemme; että waimomme voivat vuosittain saada lapsia, ja että lapsemme pian warttuwat meille awuksi.

Don Kanudo. Se somasti! Me ylhäiset päätyläiset pidämme rasituksena saada paljon lapsia; sillä kuta useimpia lapsia, sitä suurempia maksuja.

Talonpoika. Meillä taas sanotaan: kuta enemmän lapsia, sitä enemmän tuloja. Kuta enemmän aatelisia, sitä enemmän syöjiä; mutta kuta enemmän talonpoikia, sitä enemmän työmiehiä.

Don Kanudo. Totta kyllä! Sinä puhut kun filosofi; kuinka wanha olit sinä kun menit naimisiin?

Talonpoika. Kahdeksantoista vuotta.

Don Kanudo. Hywin aikasin menitkin naimisiin; me ylhäiset emme niin nuorena voi lähdy amoliittoon. Saamme odottaa usein neljään wäliinpä wiiteentymmenteen wuoteemme,

ennenkun tulemme tilaisuuteen elättää pereemme yhtä isosti kun esi-isäimme pereitään elätti ennen meitä.

Talonpoika. Me taasen menemme naimisiin, niin pian kun voimme sijittää lapsia, sillä waimo ja lapset eivät ole meille rasitukseksi. Kuta useimpia käsiä, sitä enemmän työläisiä, kuta enemmän työläisiä, sitä suurempi warallisuus.

Don Kanudo. Tämä mies puhuu wiisaasti, Donna Olympia! Talonpojat ovat sinä onnellisia. Minä luulen myöskin tässä löytäväni syyn siihen, miksi talonpoikain lapset ovat terveimpiä ja raitiimpia kun ylhäisten; he owat, näette, sijoitetut vanhempainsa kukoistawassa ijässä.

Talonpoika. Ellette ota pahaksi, niin luulen myöskin, että juuri tämän tähden talonpojissa löytyy vähemmän aisan-kannattajia kun ylhäisissä; sillä kun ylhäisten täytyy naimistaan odottaa wiiteenhymmeneen ikävuoteensa, niin joutuwat he sillä wälin kelwottomiksi avioliittoon, elleiwät rouwansa thydy ainoasti ruokaan ja juomaan, mikä meikäläisten mielestä on mahdotointa.

Don Kanudo. Ha, ha, haa! Ompa hupaista kuulla talonpojan noin haastawan. Mutta minusta on kummaa, miten sinä saatat syödä huonoa ruokaasi noin suurella ruokahalulla.

Talonpoika. Juustoni ja leipäni maistuu minulle, kukatiesi, paremmalta, kun paras paisti teille. Raikki ruoka on hywää; asia riippuu waan siitä kuinka me olemme tottuneet.

Don Kanudo. Raikki maailmasa on koetettava. Anna minun ihmeeksi maistaa juustoasi, saadaas nähdä woinko syödä sitä.

Donna Olympia. Ei, Don Kanudo! se ei käy laatuun.

Talonpoika. Tahdotteko koettaa, herra?

Don Kanudo. Ihmeekseni waan ... Ei, se ei maistu niin pahalta.

Talonpoika. Rouwa kansa ottaa palan? (Keikkaa rouwalle).

Donna Olympia. Juusto maistuu hywältä; sitä en olisi woinut uskoa.

Don Kanudo. Ha, ha, ha! Minä tahdon totta mari palan vielä. Se on tawatonta; tätä en olisi koskaan luullut

telewäni; sen saan kertoa lapseni lapsille. Leikkaa aika pala ja anna vähän leipääsi myöskin.

(Don Kanudo ja Donna Olympia syövät halukkaasti).

Donna Olympia. Howiin kun tulen, kerron minä ensimmäiseksi, että olen syönyt juustoa ja leipää talonpojan kanssa.

Don Kanudo. Ha, ha, haa! Vielä palanen, Juan. Minä totta mari tahdon syödä niinkauan kun maittaa.

Talonpoika. En tiedä, armollinen herra, sallisiko juustoni enää leikkausta.

Don Kanudo. Ha, ha, haa! (Ottaa juuston ja leikkaa sen kahtia, josta pitää toisen puolisikan). Nyt näet, Juan, ettei rouwa enkä minä ylönsatso köyhän talonpojan ruokaa.

(Talonpoika pistää ruuan pusfiinsa ja kynsi päätään).

Donna Olympia. Anna minulle vielä palanen; tahdonpa koettaa wiko röökynä-tyttärenikin syödä tuollaista ruokaa. Ha, ha, ha! hupaista kyllä muutteeksi.

Talonpoika. Tuo pala, minkä herra viimeksi leikkasi, ei ainoastaan riitä koetukseksi, vaan myöskin ateriaksi herraswäelle.

Don Kanudo. Kun toiste tulet kaupunkiin, niin puhuttele meitä pelwotta.

Talonpoika. Minä kiitan suuresti. (Siljaan). Mutta hullu on se, joka toiste tuo ruoka-pusfinsa tänne.

Don Kanudo. Kun tulet kotiasi, Juan, niin kiitäthän meitä sangen nöyriksi?

Talonpoika. Se on tietty, semminikin jos herra on niin hywä ja antaa minulle jotakin palkintoa; sillä minulla oli juuri ruokaa sen werran kun matkallani tarwitfin.

Don Kanudo. Mitä annamme tälle rehelliselle miehelle, Donna Olympia? Minä lainasin juuri tänään kaksituhatta kultarahaa eräälle hywälle ystäwälle, jotta olen nyt ihan tyhjä kulta-rahoista. Hopearahoja taasen ei käy minun, eikä kenenkään Colibrados'en suwusta antaa.

Talonpoika. Armollinen herraswäki! minä kyllä tyhdyin hopearahoihin.

Don Kanudo. Ei, Juan, se ei käy päinsä. Me menettäsimme sillä kunniamme. Lahjaksi annamme ainoastaan kulta-
taahi kunnioitusta.

Talonpoika. No, koska ei herrasväellä ole kultaakaan, niin nöyrimmästi pyydän, että antaisitte minulle hopearahaa, jolla saisin ostaa vähän ruokaa.

Don Kanudo. Antaakamme hänelle, Donna Olympia, kymmenkunta piasteria, ehdolla ettei hän sitä kenellekään puhu.

Donna Olympia. Ei, herra, ei minun suostumuksellani koskaan; se olisi ikuinainen häpy huoneellemme.

Talonpoika. Minä en totta mari sano kellenkään, että sain hopearahoja.

Don Kanudo. Kuule, Juan! Minä olen warmaa siitä, että kun tulet kotiisi ja kerrot muille talonpojille, mitä sinulle on tapahtunut, he kunnioittavat sinua tästä lähtien.

Talonpoika. Ellei herrasväellä ole rahoja, niin pyydän nöyrimmästi, että antaisitte minulle vähän omaa ruokaanne, jota saisin syödä tiellä, sekä myöskin näyttää toisille talonpojille, jotta uskoisivat, että minä olen käynyt herrasväen luona.

Don Kanudo. Minä annan sinulle waakunamme painokunan; sen voit wiedä kotiaisi todistukseksi, että olet käynyt täällä.

Talonpoika. Tuleeko minustaki ylhäinen mies kun saan herran waakunan?

Don Kanudo. Mitä horisfet!

Talonpoika. Kuulin ylhäisyhyden ainoasti riippuvan waakunasta, sillä useita löytyy, jotka eiwät voi näyttää todeksi ylhäisyhyttään muulla kun esi-isäinsä waakunoilla; mutta koska tuo ei minua hyödytä, niin antakaa minulle ruokaa tiellä syödäkseni.

Don Kanudo. Jos joku tuota epäilee ja sanoo: miten oli mahdollista, että Don Kanudo de Colibrados, joka on Antonio Prospero Alfonso, Gonzalwo Hippolito Stefano Mustacho . . .

Talonpoika. Mutta, armollinen herra!

Don Kanudo. Lopez Melchiorin, Gusman Theodosio Theofraston, Theodoro Carlos'in, Filippo Manuel Balthasar . . .

Talonpoika. Mutta, armollinen herra! . . .

Don Kanudo. Manuelin, Juan Aurelio Sanctio Kamirezin, Don Jago Juliano Sebastiano Stemogeniano Melchior Lopez . . .

Talonpoika. Mutta, armollinen herra! Minulla on . . .

Don Kanudo. Caspar Kanudon, Trincalo Bentojo'n j. n. e. j. n. e.

Talonpoika. Minulla on yhtä nälkä vieläkin, armollinen heraa.

Don Kanudo (osoittaen sukuluetteloon). Ja niin edespäin, j. n. e. j. n. e.

Talonpoika. Waikka luettelisitte, herra, kaiken maailman Don Julianot ja Don Pahnot, Don Quichottet ja Sandho Panzat, niin ei nälkäni . . .

Don Kanudo. Kun siis joku sanoo: minä epäilen tuota, sillä miten on mahdollista, että semmoinen herra näyttäisi köyhälle miesparalle sellaisen kunnian; niin ei sinun tarwitzse muuta kun näyttää wafunaa.

Talonpoika. Mutta eikö herrasväki edes tahdo antaa minulle vähän wiiniä pullooni?

Don Kanudo. Tuolla on pöydällä waakunan jälkipaino, Donna Olympia; annetaan se tälle miehelle muistoksi käynnistään.

Talonpoika. Mutta enkö mahda edes kutsua palveliaa täyttämään pulloani?

Don Kanudo. Kas tässä, Juan! tallenna se hywästi, ettei riku tiellä.

Talonpoika. Enkö saa mennä kyökkiin, kutsumaan kellarimestaria?

Don Kanudo. Nyt tahdon selwittää sinulle, mitä waakunasja näet. Tuosja on sininen kukka.

Talonpoika (hiljaan). Tuhma on se joka toiste tuo tänne ruokapusinsa.

Don Kanudo. Toisessa välipaikassa on Leopardi.

Talonpoika. Minä en saa wiipyä enää, minun täytyy lähteä.

Don Kanudo. Kolmannessa on neljä liljakukkaa.

Talonpoika. Olkoon waikka kuustoista.

Don Kanudo. Neljännessä on miekka.

Talonpoika. Wieköön piru kaikki liljat ja miekat.

Don Kanudo. Nyt tahdon kertoa sinulle, mitä ne kaikki merkitsewät.

Talonpoika. Hyvästi, korkeasukuinen herrasväki! Kiitoksia kunniaista, minä olette tehneet minulle, syömällä suuhunne ruokani.

Seitsemäs Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia.

Don Kanudo. Kuinka ylistää tämä talonpoika meitä kun pääsee kotiinsa!

Donna Olympia. Miin! Minä tiedän warmaan, mitä hän sanoo: kuinka armollinen se herrasväki oli! Moni talonpoika on ylpeämpi kun tämä suurisukuinen herra ja rouwa.

Don Kanudo. Mutta ei moni meidän säätyläisistämme olisikaan kohdellut köyhää talonpoikaparkea niinkuin me teimme.

Donna Olympia. Mitäpä siitä; me emme sillä ole joutuneet vähäistäkään huonommaksi. — Minä en ole suurellinen, en siis voi niitä kärkeä, jotka ovat jotakin olewinaan, waikka eivät mitään ole. Talonpojat eivät tahdo olla muuta kun talonpoikia, ja vastaanottawat armona sen kunnian, mikä heille annetaan. Ihmisiä sitä vastaan löytyy, monsieur'ejä ja madame'ja, — te niitä tiedätte hywin — joissa, ehkä tahtowat olla ylhäisiä, porwarisuus pistää usein esiin, waikka kuinkakin he koettasivat sitä salata. Niiden kanssa käy ihan samaten kun

jutellaan eräästä lakeijasta, mikä arpajaisissa voitti niin paljon rahaa, että pääsi herraksi. Hän käytti itsensä nyt suurellisesti, mutta unhotti wäälitiin herruutensa niin, että hän astuessaan wainuihin, nousi wainujen taka. Samate näkyy porwarillisuus näisfä, joista puhuu. Minä tulen sairaaksi kun näen mada-men, te tiedätte kenen, kantopaareissaan nojaawan mieltiwällä katjannolla päätänsä wafempaa olkaa vastaan, ikään kuin tyth-mättömänä, ettei miehensä ole woinut saada häntä wielä korkeammalle. Ja kumminkin muistellessaan, että äitinsä Sewillan torilla myi wiikunoita, luulisi hänen joutuwan wallan pyörällen, jotta saisi pitää kiini molemmin käsin kantopaarien laidasta. Mutta hän ei juuri huoli puhua esi-äidistään, eikä monsieur myöskään mielellään puhu wanhemmistaan. Minä olen haleta, Don Kanudo! kun luon ajatustiani tälläisiin ihmisiin.

Don Kanudo. Di, sydänkäpyhi, älkääte femmoisesta niin kowin innostuko, se ei maksa waiwaa.

Donna Olympia. Soisimpa heidän kerran käywän minun luonani; saisiwat totta mari etuhuoneesja kolo tunnin odottaa sijäänpääsyä, sen sanon minä. Mitä tahtoo . . .

Don Kanudo. Jumala paratkoon! rouwa tulee sairaaksi? Hän pyörtyy, totta mari! Di, jos minulla olisi mitään hais-tettawata tarjota hänelle! Haistakaa tätä juustopalaa, ehkä parannutte. Mikä aatelinen sydän! (Donna Olympia tointuu).

Donna Olympia. He saisiwat, Don Kanudo, seisoa kolo tunnin etuhuoneesjani; enemmän en minä heitä kunnioita, en niinkään paljon kun tätä juustoa. (Ottaa juuston ja syö sen).

Kahdeksas Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Pedro.

Pedro. Di, woi! Nyt on talo hukasja. Ulkona on oi-kenden palwelia ja welkojia, jotka tahtowat saada welkansa suoritetuksi. He wiewät kaikki mitä talosja löytyy.

Don Kanudo. Missä he owat?

Pedro. He ovat jo murtaineet ruskeaan kamariin.

Don Kanudo. Tule, menkäämme sinne.

Uhdexäs Kohtaus.

Dikeuden palwelia. Edelliset.

Palwelia (sywään kumartuen). Pyhdän nöyrimmästi anteeksi, armollinen herraswäki, että olen tullut tänne tällaista rohkeaa toimitusta warten. Minä olen alhainen palwelia, jonka täytyy wirtani uhalla toimittaa esimieheni käskyt.

Don Kanudo. Mitä warten olette tänne pantu?

Palwelia. Minä olen lähetetty alamaisuudessa tekemään ryöstöä teidän luonanne, korkeasukuinen herraswäki, ja tuomion nojassa, jota sanottiin kaksitoista päivää takaperin, ottamaan kaikki mitä löhdän tässä aatelisessa huoneessa, kiinteää ja irtainta, takawarikkoon, aina korkeasäätijien herraswäen omiin wapasukuihin käyntiwaatteisiin saakka.

Don Kanudo. Minä toiwon kumminkin, ett'ette kohtele minua niinkuin alhaista porwaria!

Palwelia. Se on tosin wäärin; mutta la'it, herra, eiwät senpahemmin tee welka-asioissa eroitusta ihmisten välillä.

Don Kanudo. Miettikää tarkalleen mitä teette.

Palwelia. Minä olen jo sitä miettinyt; ja olen jo wäljäni panettanut takawarikkoon muutamia vähäisiä huonekaluja, joita olen löytänyt toisissa kamareissa; mutta kun ne eiwät ensinkään riitä welkaanne, niin täytyy minun tarttua teidän käyntiwaatteeseen, armollinen herraswäki! Pyhdän nöyrimmästi, ett'ette sitä pahaksu.

Don Kanudo. Woiko kukaan olla sellaista pahaksimatta? Ettehän millään woi puolustaa käytöstänne.

Palwelia. Mikä ei anna myöden tällä kertaa luetella muita syitä. Minä muuten tahdon olla niin kohtelias kun suurin taiban ja annan siis herran pitää, teidän korkeutenne tähden, aluswaatteenne.

Don Kanudo. Sehän on kohteliaisuutta, sen saa sanoa!

Palwelia. Minä tiedän antaa kullekin sen kunnian kun hänelle tulee. (Betää tain Don Kanudon yltä ja kumartaa kolmesti sywään).

Don Kanudo. Di Jumala! minmoisessa ajassa elämme!

Palwelia. Nyt on teidän vuoronne, armollinen rouwa!

Donna Olympia. Se on kuolemaan syhypää, joka koskee tällaiseen rouwaan. Miettikää tarkoin mitä teette.

Palwelia. Taimas tietää kuinka minun käy surukseni tämä ryöstö, mutta minä olen syhtön wälkappale, jota esiwalta käyttää.

Donna Olympia. Sanokaa maistraatille, että heillä on odottaa kowa, esimerkillinen rangaistus.

Palwelia. Sen minä tahdon tehdä, armollinen rouwa. Mutta minun täytyy kaikella kunnioituksella ottaa hameenne myöskin takawariffoon melan tähden. (Ottaa hameen rouwan yltä ja suutelee palletta).

Donna Olympia. Di Jumala! minä kuolen häwyistä.

Don Kanudo (nuusku-toosa kädesä). Ei, madame! Näytäkäämme ylönkatseella, että sydämemme vastaa sukumme ylhäisyhteen. Monsieur! me emme ole suutuksissa teille. Kas tässä, tahdotteko nuuskua?

Palwelia. Onko tämä nuusku-astia herran oma?

Don Kanudo. On, fenekäs muuten?

Palwelia. Alkää pahaksuko, että minä otan takawariffoon senkin. (Don Kanudo kulkee hyräillen edes takasin). Täällä ei ole muuta otettavaa enää. Onko korkeasuluisella herraswäellä mitään muuta käskä? (Kumartaa kolmesti sywään ja menee ulos).

Pedro. Tuon toosan olisi herra saattanut pitää.

Don Kanudo. Se on yks' kaikki, Pedro! mennään sisälle.

Pedro. Hänpä oli piru mieheksi; hän on oppinut kohteliaisuudella kiskomaan tufan ja nahän ihmisiltä. Mutta mitä näen mä! hän ei mennytkään; hän hiipii toisiin kamareihin; minun tulee kätkeä pienet kaluni.

Meljäs Näytös.

Eusimäinen Kohtaus.

Leonora. Isabella.

Leonora. No, madame! mitä sanoo weljenne Gontfalo aifeestamme?

Isabella. Hän suostuu ilolla siihen. Minäkään en parempaa keinoa tiedä.

Leonora. Hänen tulee olla Mohrilaisten kuminkaan poika ja nimittää itsensä Caspar Melchior Balthasar Ariel Theofrastus Bombastus, prinsfi Aetiopiasta.

Isabella. Se nimi on komea; minä luulen Bombastuksen yksin niin miellyttävän herrasväkeä, että antawat hänelle Donna Marian. Mutta eikö ole kummaa olla Aethiopilaisena prinsfinä? Minusta on tuo rohkeasti tehty komediasfatin. Loukkaantumathan ihmiset siihen kun erästä kauppamiestä luuloitellaan „pormarillisessa aatelismieheessä“, että Turkin keisarin poika on tullut Paris'iin kosimaan hänen tyttärtään.

Leonora. Ei, madame! niin mahdoton kun aate tuossa komediasfa on, niin hyvästi se onnistuu tässä, sillä saaminen kauppamies uskomaan, että Turkin keisarin poika Mustin ja muitten hengellisten miesten kanssa matkustaa Euroopan sydämeen naimaan pormarin tyttären Paris'ista, on yhtä rohkeaa kun sen ajate, joka sanoi Ruun keisarin lähettiläänä kosiwansa herransa puolesta tohtorin tyttärtä. Mutta tässä tulee Afrikasta Espaniaan kristitty prinsfi, joka sanoo kääntyneensä roomalaisuskontoon, johon moni ylhäinen herra Aethiopisfa on taipuainen, ja hankkiwansa liittoa Espanian suurisukuisimman Colibrados'en surun kanssa; jotta tässä ei ole mitään muuta ajatelluttavaa, kun se, että hän on musta; — mutta se asia on ainoasti morfiamen. Tiedättehän, ettei koko Espaniasfa löydy sukua, jota ei herrasväkeni ylönkatso.

Toinen Kohtaus.

Pedro. Isabella. Leonora.

Pedro. Hei, Leonora!

Leonora. Mitä nyt?

Pedro. Pian sisälle, otettavaksi takavarikoon, sinäkin kuten muut eläimet.

Leonora. Takavarikoon, mitä se on?

Pedro. Se on: että annat pitserata itsesi. Talossa on ollut suuri meteli; ei ole sitä kaappia, jota eivät welkojat ole pitseranneet. Kaiten irtaimen omaisuuden, jopa herran ja rouwan käyntivaatteetkin, weivät he.

Leonora. Mitä minä siitä! kaikki vaatteeni ovat omani; ne olivat jo minulla ennenkun tähän taloon tulin.

Pedro. Se ei auta. Minä samaa wäitin, mutta ne eivät olleet kuulewinaan. Oikeuden palvelia wei kaikki pienet kaluni ja lohdutti minua sillä, että saan waatia palkintoa niistä herrasmäeltä.

Leonora. Se oli kelpo lohdutus!

Pedro. He kysyivät myöskin kamaripiikaa; mutta minä olin niin rehellinen, että sanoin hänen ei olewan kotona; käskin heidän odottaa vähän aikaa, sillä hän tulee kohta.

Leonora. Oi olitpa sinä oikeen rehellinen!

Pedro. He tahtowat päästä sinunkin pikku-kalusi kimp-puun, jos oikeen tunnen oikeuden palveliat.

Leonora. Minulla tosiaan ei ole enää mitään; mielellään saawat ottaa mitä löytävät; mutta millä tuulella on herra ja rouwa?

Pedro. Vielä yhtä ylspeällä, waiffa owat warstin alastomat. Herralla ei ole mitään muuta, mihin puskisi köyhän ruumiinsa, kun wanha surukappansa.

Leonora. Oi, khyneleet nousewat silmiini, kun tämän kuulen.

Isabella. Älkää olko millännekään, seikka kohta paranee.

Pedro. Millä lailla paranee, paraanee millä lailla?

Isabella. Muistathan mitä olemme miettineet. Tuolla tulee Gusman.

Kolmas Kohtaus.

Gusman. Isabella. Leonora. Pedro.

Gusman (hiljaan). Piru miekoon teitä, te warekset, niin monta kun olette. Tahdotteko kiskoa nahan minulta? Se ei hyödytä teitä. Tahdotteko wiedä waatteeni? Niistä ei kukaan anna äyriäkään. Tahdotteko ottaa minulta page-nimeni, niin teette minulle suuren hyödyn; minä silloin woin päästä paistin-kääntäjäksi hywäin ihmisten luo. Oh, olisitte omiaan pirulle, te gripomenekset, käytöksesänne herraswäkeä kohtaan. Ensiksi weiwät mitä huoneessa löhkiwät, sitten käwiwät käsin he herraan ja roumaan; ensiksi weiwät herralta hatun päästä, sitten takin, sitten, jos puhua saa, kaulaliinasen, jotta hänellä ei ole muuta jälellä kun surukappa; lyhyesti sanottu: huoneesen ei jäänyt muuta, millä herra woi peittää alastoman ruumiinsa, kun ainoastaan surukappa, jotta hän on päältä nähden nyt kun perkele; mutta yhtä suurellinen kun ennenkin on hän vielä, sillä hän sanoi äsken minulle: kuule Gusman, kaikessa onnettomuudessa sain minä kumminkin tallennetuksi sukuluettelofirjani.

Leonora. No, Gusman! mitä uutta?

Gusman. Uusia saamme kyllä, sillä kaikki wanhat owat kadonneet; mutta kas tuolla tulee rouwa.

Isabella. Siis tulee minun paeta.

Neljäs Kohtaus.

Donna Olympia. Leonora. Pedro. Gusman.

Donna Olympia. Oi, minä kuolen vihasta! Se oli häwyttömyys, jonka mertaa ei ole kuultu; mutta minä tahdon kostaa, waikka menettäisin sillä menestykseni.

Gusman (hiljaan). Se on jo aikaa mennyt.

Donna Olympia. Kun ajattelen sitä, kiehuu aatellinen meri suonisiani.

Pedro (hiljaan). Hywäpä on, että talossa jotakin kiehuu, sillä padoisamme ei ole pitkään aikaan mitään kiehunut.

Donna Olympia. Oi, minä olen pahahtua!

Pedro (hiljaan). Ei suinkaan liiasta ruuasta.

Donna Olympia. Olisivatko nuo ihmiset unohtaneet kuka minä olen?

Pedro (hiljaan). Se on juuri onnettomuus, etteivät meitä unohtaneet, muuten olisi meillä tallessa se wäjä, mikä enää oli jäljellä.

Donna Olympia. Oi, misä on wäkeni, että saisin keskustella heidän kansiansa, mitä nyt tulee tehdä.

Leonora. Täällä olemme kaiikki; mitä on rouvalla kästeä?

Donna Olympia. Leonora, sinä olet aina ollut uskollenen palwelia!

Leonora. Minä en ole tehnyt muuta kun welwollisuuteni.

Donna Olympia. Leonora! tiedätkö mikä onnettomuus, mikä häpy minua on kohdannut?

Leonora. Tiedän, sen pahemmin, kaiikki.

Donna Olympia. Ah! semmoiset asiat tulewatkin pian tunnetuiksi.

Leonora. Mikä niitä salaisi; olemmehan mekin kaiikki saaneet kärkeä?

Donna Olympia. Kuinka uskolliset palweliat! kun otawat osaa herraswärensä häpyyn.

Leonora. Häpy ei ole niin suuri kun wahinko.

Donna Olympia. Sinä, näemmä, et tiedäkään mikä täällä on tapahtunut.

Leonora. Minä kyllä tiedän, että oikeuden palweliat...

Donna Olympia. Ei, se ei ole mitään. Jotakin toista, pahempaa on sitten tapahtunut. Kohta kun oikeuden palweliat olivat menneet, tuli eräs kamaripiika kamariin, ilman ilmoitta-

matta, ja puhui tälläisiä häwyttömiä sanoja: minun herrasväkeni sanoo terweisiä, heidän käy suruksensa se onnettomuus, joka teitä on kohdannut; he pyytävät, ettei rouva tahtoisi ylönkatsoa tätä silkkihametta, jota ei ole käytetty enemmän kun kaksi kertaa. Ah! minä en voi kostonpyhynnöstä kertoa enemmän.

(Wenee).

Wiides Kohtaus.

Don Kanudo (puetettu mustaan kappaan). **Leonora. Pedro.**

(Don Kanudon sisääntullessa lankeewat Leonora ja Pedro polwilleen ja tekewät ristinmerkin).

Don Kanudo. Ah! lapstiparat! Tämä nöyryys on liian suuri; minähän en ole mitään pyhimys. Minä tosin olen vähäisäätyinen, mutta kumminkin ihminen; siis en waadi mitään polwillelaskeumista.

Pedro. Käh! Herrako se on?

Don Kanudo. Senhän sinä voit nähdä; nouskaa ylös, minä en talonwäeltäni waadi sellaista kunnioitusta.

Pedro. Minä woin wannoa, ettei tämä tapahtunut nöyryydestä; minä pidin herraa aaweena.

Don Kanudo. Wai niin! Siihen on tämä huono kappasyyppää; mutta niin totta kun nimeni on Don Kanudo de Colibrados, niin ei jää kostamatta, mitä tänään on täällä tapahtunut; minä tahdon häwittää welkojat waimoine lapsineen; minä arwelen, että kun asia tulee tutuksi, he menettävät tawaransa ja omaisuutensa ja kaupunki etuus-oikeutensa.

Pedro. Ah, herra! Minä rukouilen kaupungin puolesta, jäästääkö se; sillä eihän muut kaupunkilaiset ole tähän syyppäät.

Don Kanudo. Tälläistsä tapauksissa saa syytön kärsiä syyllisen tähden.

Pedro. Mutta jos semmoinen mies, kun te, herra, olette kaupungin puolesta, niin se saa anteeksi.

Don Kanudo. Niin, Pedro! kun niin kauas ehditään, tahdon katsoa mitä minä voin tehdä.

Pedro. Kiitoksia, herra, lupauksestanne, kaupungin puolesta.

Don Kanudo. Mutta kuka oli nainen, joka vasta lähti täältä?

Leonora. Hän on kamaripiika sen Aethiopialaisen prinsin luona, joka nyhjäjän on tullut kaupunkiimme.

Don Kanudo. Mitä on sen herran nimi?

Leonora. Hänen nimensä! Melchior Caspar Balthazar Theofrastus Bombastus Ariel Dawid Georgius, prinssi Aethiopiasta.

Don Kanudo. Herra hallitsoon! miten olette tulleet tutuksi hänen piikansa kanssa?

Leonora. Hän tuli minua puhuttelemaan, sillä rouwansa, joka on prinsin äiti ja keisarin sisar, ei sallii prinsin pitää keskuutta muitten pereiden kanssa kun meidän.

Don Kanudo. Se on minun mieluista kuulla. Minä ha-
waitsen, että hänellä on kunniantuntoa; totta puhuen ei olekaan koko kaupungissa toista, jonka kanssa voisivat pitää kanssa-käymistä.

Leonora. Muuten on, ellen pety, niillä myöskin toinen tarkoitus, sillä sama kamaripiika antoi noin puoleksi tietää, että herransa oli tullut tänne pää-asiallisesti hakemaan yhteyttä meidän herrasväkemme kanssa ja pyytämään ryökynämme rouwakseen; hän ei ole ainoastaan suurivaltainen, mutta myöskin korkeasti kristillinen prinssi, sillä hän on noitten kolmein pyhäin kuninkaiden sukuperää.

Don Kanudo. Olisiko se mahdollista! Kutsukaa tänne rouwa, että hänkin saa tästä tietää.

Kuudes Kohtaus.

Donna Olympia. Don Kanudo. Leonora. Pedro.

Donna Olympia. Ah, Don Kanudo! minä häpeen näyttää itseni tässä porwarillisessa puvussa.

Leonora (hiljaan). No, totta ma on hän saanut hllensä minun wanhan hameeni.

Don Kanudo. Älkää puhuko, Donna Olympia! Kaupunkiin on tullut suurisukuinen prinsfi, joka tahtoo yhteyttä meidän huoneemme kanssa.

Donna Olympia. Hän on ehkä noita uusia prinssejä?

Don Kanudo. Ei, hän on vanhempia koko maailmassa; hänen sukunsa alkaa Saban kuningattaresta; hän on Aethiopia-lainen prinsfi; Leonora tietää hänen nimensä.

Leonora. Hänen nimensä on Melchior Caspar Balthasar Theofrastus Bombastus Ariel Dawid Georgius.

Donna Olympia. Onko se mahdollista?

Leonora. Minä epäilemättä luulen hänen tulewan tänne jo tänään; ainoata mitä pelkään on, ettei ryököynä huoli hänestä, sillä hän on musta.

Donna Olympia. Se ei tee mitään kun hän waan on korkea. Di, mikä onni!

Don Kanudo. Mutta miten woin minä vastaan-ottaa sellaista herraa tässä puvussa? Kuule, Pedro, tänne on tullut wieras prinsfi kaupunkiin pyytämään tyttärtäni; ja tämä prinsfi on Mohrlandista.

Pedro. Hyi! Mitooko herra antaa tyttärensä mustalaiselle?

Don Kanudo. Se ei tee asiaan. Donna Maria pääsee korkeaksi sen kautta. Mutta mistä saan minä waatteita?

Pedro. Älkää sureko herra! Minä tahdon toimittaa teille takin, jonka lähin lainaamassa omaan nimeeni.

Don Kanudo. Di, hyvä Pedro, ole silloin sukkela.

Pedro. Minä tulen paikalla takasin. (Menee).

Don Kanudo. Mutta eikö owelle kolkiteta?

Donna Olympia. Suofse Leonora kuulemaan kuka siellä on.

Leonora. Ah, prinsfin tulffi on owen takana ja pyytää päästä puheellenne.

Don Kanudo. Oi, onko se mahdollista? Mitä nyt on tekeminen? Sano Leonora, ettemme ole kotona.

Donna Olympia. Ei, se ei käy laatuun, sillä on mielestäni vaarallista loukata semmoisen herran lähettilästä; toinen neuvo on keksittävä.

Don Kanudo. Täsä ei ole toista neuvoa löydettävänä; minä en mitenkään saata näyttää itseäni tällaisessa purossa.

Leonora. Mieleeni juohtuu keino, jolla olemme autetut. Herra on olewinaan sairas ja sanoo tohtorin käskenen hänen pukeutumaan tuollaiseen kauhtanaan, joka kuuluu olewan hyvän kaikissa heikkouksissa.

Don Kanudo. Ei, se ei ensinkään käy laatuun.

Leonora. Tahi toisin; herra sanoo kurittawansa ruumistaan ja tekewänsä parannusta, sekä pelkästä jumalisuudesta pukeutuneensa tuohon kappaan.

Don Kanudo. Se käy laatuun, Leonora; käske hänen kohta astua sisälle.

Seitsemäs Kohtaus.

Tulkki. Don Kanudo. Donna Olympia. Leonora.

Leonora (tulkkille). Älkää kummaksuko, herra, että tapaatte herrasväkeni niin ynseässä tilassa. Minun herrani, Don Kanudo, joka on ylhäisin koko kaupungissa, on myöskin jumalisin. Hän on kuningas Napukonodosorin esimerkin mukaan alentanut itsensä niin, että on paremmin eläimen kun ihmisen näköinen ja on päättänyt neljätöistä päivää kurittaa ruumistaan syntensä tähden. Ensiksi aikoi hän kulkea awojaloin, mutta arwasi kurituksen liian vähäpätöiseksi; sitten päätti hän seurata kuningas Napukonodosorin esimerkkiä, josta kuninkaasta minä luulen hän lukee sukunsa; sillä hänen sukunsa on wanhin Espaniasa. Hän tahtoi myöskin kuten Napukonodosor kämpää käsin jaloin maata, ja waiikka me huokauksilla ja khyneillä polwillamme olemme pyytäneet häntä luopumaan siitä, ei hän olisi

ottanut sitä korviinsaakaan, ellei arkipiispa itse ja kaikki papit lähettiläiden kautta olisi pyytänyt häntä hillitsemään pyhää intoansa.

Tulkki. Ah, Don Kanudo! minä näen, ettei Colibrados'en suvussa ole ainoastaan suuria miehiä, mutta myöskin pyhimyksiä.

Don Kanudo. Oi ystäväni! minä olen vielä kaukana pyhyydestä! päin vastoin olen minä suurin syntinen, niin että jos kurituksen tulisi pahoja tekojani vastata, tämä ei ensinkään riittäisi

Tulkki. Suuri tuo tunnustus, Don Kanudo, ilmoittaa pyhän; sillä niin pian kun pyhä tietää olewansa pyhän, ei hän enää olekaan pyhä. Mutta missä on Donna Olympia, teidän rouwanne?

Don Kanudo. Tuossa näette hänen seisovan alhaisena porwarin ämmänä; näin puetettuna olemme päättäneet olla neljoista päivää.

Tulkki. Minä en tahdo soimata teitä; sen tiesi on tuolaiseen erinomaiseen kuritukseen syynä joku hirvuihin rikos.

Don Kanudo. Minä näin kalsi päivää takaperin hirmuisen saastaista unta; minä tein todelleen syntiä unessani ja sen tähden olen minä päättänyt näin kurittaa itseäni.

Tulkki. Ah! Tämä jo ansaitsee teidän pyhäksi julistamisen. Minä olen muuten tullut teidän korkeasukuisuudellenne ilmoittamaan, että ylhäisukuinen prinsfi Abysiniasta, armollisin herrani on tullut kaupunkiin. Waan tämä ei ole tärkein asiani; minä olen oikeastaan tänne lähetetty esittämään liittoa ja pyhätämään herralleni teidän rakkaan tyttärenne, röökynä Marian puolisoiksi.

Don Kanudo. Tarjoumus on warsin korkea; mutta, saanen kysyä, miten on herranne prinsfi tullut näihin mietteisini?

Tulkki. Ehy, joka on saanut hänen korkeutensa näihin ajatuksiin ja tälle matkalle, on se, että waikka Aetiopiassa eli Abysiniassa keisari ja alamaiset owat kristittyjä, niin eroawat

he uskonnosaan paljon Roomalaisen kirkon uskosta, jonka tähden Portugalista useita Jesuitejä on lähetetty saattamaan heitä Roomin kirkon huostaan takasin. Näiden puheesta on armollinen herrani tullut niin voitettuksi, että hän nyt pidetään Jesuiteinkin parissa innokkaana katolilaisena; tämän tietää enonsa, keisari, wallan hywin, mutta hän ei tahdo pakoittaa kenenkään omaatuntoa ja on siis prinsin pyynnöstä sallinut hänen hakea korkeaatelisen puolison Espaniasta tahi Italiasta. Minun, Jago de las Cores'en, hänen ensimmäisen tulkkinsa, kanssa on hän keskustellut tätä asiaa ja kysellyt vanhempia sukujia; ja minäpä silloin kerroin hänelle Colibrados'en sumusta, joka on ensimmäinen ja vanhin katolilainen huone koko Espaniasa ja siis koko Euroopassa; sillä Abyssiniassa löytyy warfin paljon vanhempia sukujia. Mutta mitä erittäin minun herrani rotuun tulee, niin voi hän mies miehestä luetella esi-isäänsä Saban kuningattaresta, sekä kristityt esi-isänsä Itämaiden kolmesta pyhästä kuninkaasta.

Don Kanudo. Niinpä kauas ei minun sukuluetteloni uletu.

Leonora. Teidän ylhäisyhtenne ette sitä voi tietää; minä olen kuullut oppineiden sanowan, että Colibrados'en suku alkaa eräästä Noakin pojasta nimeltä Sem Ram ja Jakob.

Don Kanudo. Minä kyllä uskon niin olewan; mutta vanhat ovat unohtaneet panna ne sukukirjaan.

Tulkki. Ainoa mikä saattaisi estää teidän korkeasukuisuuttanne antamasta tyttärenne minun herralleni on se, että herrani on, kuten kaikki Mohrit, musta.

Don Kanudo. Se ei tee mitään; Espanialainen on itse mustanwerewä.

Tulkki. Ei teekään; minua ei myöskään epäilyttänyt mennä avioliittoon Abyssiniassa rouwani Helicon Comtran kanssa, joka on keisarin ensimmäinen pesurouwa. Tätä wirkaa ei Abyssiniassa anneta muille kun ylhäisille naisille; sillä kullakin maalla, teidän korkeasukuisuutenne! on omat tapansa. Kummallisinta kaikista

Abysfiniasja on kumminkin puhekieli, joka paremmin kuuluu laululta kun puheelta. Esimerkiksi kun fanon tahunki pitkään, niin on se pöytä; tahunki vähän korkeampaa, vuori; tahunki vielä korkeampaa on kirkko ja tahunki vieläkin korkeampaa on elehwantti.

Don Kanudo. Ras kummaa! Sitä kieltä ei opi tyttäreni koskaan.

Tulkki. Wuoden perästä puhuu hän sitä kuten Abysfiniasja syntynyt.

Don Kanudo. Minä ainoastaan pelkään, ettei tyttäreni voi kärkeä auringon kuumuutta Abysfiniasja.

Tulkki. Siellä miesä keisari asuu on laakea ilma; mutta muutamat hänen alamaisistaan asuvat päivälinian alla, jossa on niin kuuma, että tulitikut syttyvät, kun he sattuvat niihin koskemaan, ja kun tahtovat keittää ruokaansa aivastawat he ainoasti puihin ja puut syttyvät kohta tuleen.

Don Kanudo. Se on kummallista!

Tulkki. Paljon on luonnosja kummallista. Mutta tässä on seikka vielä muistutettava; se näette, että te, herra, tahtoisitte paljastaa päätänne, kun puhutte Abysfinian prinsfin kansja ja kumartaa ensin hänen edessään, sillä sen kunnioituksen on hänellä oikeus waatia kaikilta ulkomaalaisilta, mitkä eiwät ole kunnikaallista sukua.

Don Kanudo. Ei, siihen en minä suostu koskaan; mitä! tulisiko erään Colibrados'en, joka on Espanian ylimys ja joka etuus-oikeutensa nojassa pyhyy lakkipäässä Espanian kuminkaan kansja, tulisiko hänen paljastaa päätänsä wieraan prinsfin edessä?

Leonora (hiljaan). Sepä nyt on riwattua! tuon fanon minä Espanialaisuudeksi. Hän on niin köyhä, ettei hänellä ole ei lakkia, ei hattua ja kumminkin kieltää hän paljastamasta päätänsä.

Tulkki. Wai niin! No sitten ei tästä tule mitään; sillä hänen korkeutensa ei tule puheellenne, ellette suostu hänen ehtoihinsa.

Don Kanudo. Minun on surullista kuulla niin suopuisan avioliiton menevän turhaan; mutta minä kuolen ennen kuruuteen kun teen jotakin korkeuttani alentavaista.

Leonora (hiljaan). Sen sanon minä Espanialaisuudeksi!

Donna Olympia. Jos Don Kanudo suostuiksi siihen, hakisin minä eroni hänestä.

Don Kanudo. Teidän lauseenne, Donna Olympia, olisi firjoitettava kullatuilla kirjaimilla porstunamme owelle.

Leonora (hiljaan). Niin, ja toisenkaltaisilla puustaweilla johonkuhun toiseen paikkaan.

Tulkki. Minä siis hawaitsen, että hänen korkeutensa täytyy mitään täällä woittamatta lähtyä takasin.

Don Kanudo. Se on surullista, mutta minä en voi sitä auttaa, waitka henkenikin menettäisin.

Donna Olympia. Meillä on kunniatuntomme jo syntyestä.

Leonora (hiljaan). Sen sanon minä wallan arkki-espanialaiseksi ylhäydeksi!

Don Kanudo. Tyttäreni menköön ennen luostariin!

Leonora (hiljaan). Ja te molemmat hulluinhuoneeseen.

Tulkki. Minun on siis lähteminen kertomaan hänen korkeudellensa, miten asia on päättynyt. (Menee pois).

Don Kanudo. Sano ajatukseksi, Leonora, emmekö seisoneet kunniamme puolella?

Leonora. Niinpä kyllä! Minun mielestäni herraswäki seisoo sen päällä ja tallaa sen jalkainsa alle; sillä sen, minkä te luette kunniaaksi, sen lukee teille toiset ikuisiksi häwyksi ja pilkaksi. Teidän ylhäydenne on niin suuri, että se aikanaan voi antaa aineita komediaan; jemminkin kun herralla ei hattua ole.

Don Kanudo. Kuule, Leonora! sinun puheestasi ei pidetä lukua pittällisen ja uskollisen palvelukseksi tähden.

Leonora. Herraswäki saattaa antaa minun wapaasti puhua, sillä minä olen neljään wuoteen saanut warsin wähän ruokaa, palkasta ei puhumista.

Kahdeksas Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Leonora. Pedro.

Pedro. Herra! tässä on teille takki; mutta minä olen saanut panna kunniani panttiin, että omistaja saa sen takasin kolmen päivän kuluttua.

Don Kanudo. Nyt on se liian myöhäistä. Prinssin tulkki on jo käynyt täällä, ja läksi juuri tyhjin toimin; sillä avioliitosta ei tule mitään.

Donna Olympia. Hyvä kumminkin että takin saitte, sillä ken voi tietää, eikö prinsfi luovu vaatimuksestaan ja tule takasin. Menkäämme sisälle, Don Kanudo. (Menewät).

Pedro. Mistä syystä, Leonora, on herran ja rouwan mieli muuttunut?

Leonora. Herra ei suostunut avopäin puhuttelemaan prinsfiä.

Pedro. Mutta mitä tarkoittaa tuo narrillinen esitys?

Leonora. Että herra warmemmin hänen prinsfiksi uskoisi. Anna minun waan hallita, niin kaikki kyllä menestyy. Waleprinsfi aina voi antaa perään vaatimuksefansa; mutta tuolla tulee herra takasin takkiin puetettuna.

(Don Kanudo ja Donna Olympia tulewat takasin).

Don Kanudo. Minä en taida sittenkään suostua siihen, waikka meidän köyhyytemme on niin suuri.

Donna Olympia. Mitä, köyhyytemme! Se on waan pahat ihmiset jotka sitä pakisewat. Ihmiset meidän säädystämme eiwät voi olla köyhiä?

Pedro. Mutta jos herraswäki kuolisi nälkään, miksi sitä nimitettäisiin hywällä kielellä?

Donna Olympia. Joka nälkään kuolee, ei sen tähden tarvitse kuolla köyhyyteen; se on paremmin kutsuttawa urhoolliseksi kuolemaksfi, jonka ylewämieliset walitsewat mieluummin kun alentawat itsensä.

Pedro. Minä pelkään, että herraswäki saisi tälläisen hauta-

kirjoituksen: Tämän alla lepää Don Kanudo ja hänen korkeasukuinen rouwanja; ne kuolivat nälkään wälittääkseen köyhyyttä. Mutta tuollapa tulee lähettiläs tafasin.

Yhdeksäs Kohtaus.

Tulkki. Don Kanudo. Donna Olympia. Leonora. Pedro.

Tulkki. Hänen korkeutensa, minun armollinen herrani, ei ensinkään ota pahaksi teidän kieltoanne, päin wastoin ihastuttaa häntä teidän ylewä sydän ja hän kunnioittaa teidän korkeasukuisuuttanne enemmän nyt kun ennen, jättäen teidän omaan waltaanne, tahdotteko näyttää hänelle kshymyksessä olemaa kunnioitusta tahi ettekö.

Don Kanudo. Koskei prinsfi oikeutenansa fitä waadi, tahdon minä wapaasta tahdosta suostua siihen.

Donna Olympia. Mitä?

Don Kanudo. Niin, Donna Olympia! Me woimme osoittaa kuinka suurta kunnioitusta tahansa, kun fitä ei waadita, sillä silloin se waan nimitetään kohteliaisuudeksi eikä welwollisuudeksi. Minä woin näyttää Espanian historiasta erään esi-istämme, Don Sanctio nimeltä, joka awopäin vastaanotti sotamiehen, mikä Xeres de la Fronteran suuresa tappelusja oli kaatanut kahdeksan Mohrilaista.

Tulkki. Minä toiwotan teidän yhäishyhyksellenne onnea kuuluisaan lankouteenne ja tahdon tunnin kuluesja saattaa tänne prinsfin seurauensa.

Wiides Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Gusman. Leonora.

Gusman. Oi, Leonora! mitä sanoo rakastawainen Gontalo, kun rakastettunsa wiedzään Mohrien maahan? Tosin mi-

nuu miellyttää, että Donna Maria pääsee wankeudesta, nälästä ja kurjundesta kunniaan ja warallisuuteen; mutta minä soisin kumminkin Gontsalon tähden, ettei tästä avioliitosta mitään tulisi.

Leonora. Ei, Gusman! Tämä avioliitto on parempi.

Gusman. Minä kyllä näen, että sinä olet oikea wiirikukko ja kuten muutkin kamarippiiat täynnä juonia.

Leonora. Ole waiti! koska röökynä itse taipuu siihen.

Gusman. Di Jumala! Suostuuko hän ottamaan mustalaisen?

Leonora. Mutta prinsfi on kristitty ja awullinen sekä asuu siwistyneessä maakunnassa. Minä seuraan neitoani sinne.

Gusman. Minä, totta mari, myöskin seuraan!

Leonora. Kuinkas muuten?

Gusman. Siishän tulemme vielä yhdesä palwelemaan; se on minun iloista ajatella, sillä minä rakastan sinua niin suuresti kun joku tohtori kuumetautia. Jos sinä tahtoisit niinkuin minä, niin voisimme paikalla mennä kirkkoihin, ja sinä tulisit minulle waimoksi; sillä wiipyminen ei mitään hyödytä enää; minun pitää muutenkin erinäisten syitten tähden kohta mennä naimisiin.

Leonora. Ole waiti, pölkkypä, ja muista, että puhut Espanialaisen neidon kanssa ja ettet nyt ole Ranskassa että Tanskassa, missä tänään sanotaan: Tahdotteko minua? ja huomenna pidetään häät; ja missä myös ennen häitä eletään niin ystävällisesti yhdesä, ettei ole mitään uutta sanomista eikä liion mitään toimittamista morsiusyönä. Tahdotko woittaa rakkauteni, niin saat myöskin kosta niinkuin täällä on tapana; ensiksi kulet sinä vuoden päiwät huokailien, hämmästyit kun näet minun; sanot wäliin menewäsi hirsipuuhun rakkautesi tähden, ilmoittamatta ketä sinä rakastat, antaen minun tuota waan awistaa. Sitten miellyttät sinä minua lauluilla ja rakkauden ruoelmilla kamarini akkunan takana, kirsit että minä ajan sinut pois haukkumisella ja wäliin heittäen wettä päällesi; sitten tulee sinun rahalla woittaa puolellesi jonkun wanhan ämmän, joka

on minun ystävänä, saada hänet kiittämään sinua ja kuvaamaan sitä surullista tilaa, mihin rakkautesi kautta olet joutunut; kehottamaan minua kristillisestä rakkaudesta pelastamaan henkeäsi, näyttämällä sinulle kohteliaisuutta ja vastaanottamalla sinulta milloin minkin runoelman, jonka olet werelläsi kirjoittanut; wihdoin vastaanottamaan lahjoja, puhelemaan kanssasi affunasta ja viimein päästämään sinua kamariini.

Gusman. Niin! Se oikeen, Leonora! Sillä näihin muttiin ei kuluisi enemmän kun noin wiisikymmentä vuotta. Puuttuipa waan, että olisit neuwonut minun hirttämään itseni sulasta rakkaudesta. Ei, Leonora, minä tiedän miten pikemmin voimme tulla yhteen, rikkomatta maan tapoja vastaan. Sinä jätät jonakuna yönä kamarisi owen auki ja olet nukkuninasi sikeässä unessa, niin tulen minä ja makaan sinua. Sinä huudat apua, kumminkaan ei niin kowaa, että kukaan kuulee; kun siis olen wäkiwallalla miestyttänyt sinua, seuraa itsestään että sinä kiruhdat häillä saadaksesi takasin kunniasi, jonka minä wiekkaudella ja suffeluudella warastin sinulta.

Leonora. Kuule, Gusman! Pidä suusi kiinni tahi puhun minä herraswäelle ja sinä saat rangaistuksen saastaisesta puheestasi.

Gusman. Sehän oli waan esitys. Sinä voit tehdä kuten tahdot, Leonora! Minä kyllä aina waimon saan.

Leonora. Minä myöskin miehen.

Gusman. Jaa, jaa, Leonora! me kyllä sowymme! Mutta tuolla tulee Donna Maria; minä en siedä nähdä häntä, sillä sydänwereni tuohuu minussa, kun ajattelen, että hän menee tuolle mustalle prinsille. Minä menen tieheni.

Toinen Kohtaus.

Donna Maria. Leonora. Pedro.

Donna Maria. Oi, Leonora, sinun suffeluutesi on weraton; minä waan pelkään sen tulewan ilmiöön ennenkun awio-
kontrahti on allekirjoitettu.

Leonora. Se ei voi tulla ilmiöön, elleimme sitä itse ilmoita; minä siis en ole tahtonut puhua mitään Gusmanille, sillä hän on yksinkertainen ja saattaisi pilata kaikki.

Donna Maria. Mutta eikö ole hirmuista että vanhempani ovat niin fokeat ylpeydessään, jotta, ennen kun antawat tyttärensä hymälle herralle, jolla on sekä waroja että tahto heittää auttaa, ennen kuolewat nälkään ainoasti sen tähden, että hän ei ole niin korkeaa säätyä kun he.

Leonora. Tässä maassa wallitsee pirullinen ylpeys; Espanialaisuus merkitsee ulko maalla samaa kun ylpeys.

Donna Maria. Älä puhu niin, Leonora; siinä teet väärin kansallemme. Toistaan löytyy paljon ylpeitä ihmisiä Espaniassa, mutta sen tähden ei ole kansan yleinen luonne semmoinen, eikä ole mitään niin väärä, kun yhden tahi toisen töistä päättää koko kansan avullisuuteen. Kansasta saawat he, jotta sillä lailla tuomitsewat, ihan väärän käsityksen. Jos sattumat, siinä vähässä ajassa, jonka oleskelewat josjakussa maakunnassa, kunniallisten ihmisten parissa olemaan, päättävät kohta koko kansan kunnialliseksi; jos taas tulewat ylpeiden seuraan, niin kotia tultuaan kirjoittawat kirjoja koko waltakunnan ylpeydestä. Jos esimerkiksi minun vanhempani ovat niin hulluja, että mieluummin kuolewat puutokseen, kun antawat tyttärensä suwulle, mikä heidän mielestä ei ole omaan sukuunsa werrattawa, niin saako tuosta syhtää koko maakuntaa? Ei, se on wäärin; sillä useimmat ihmiset kaupungissamme hyleksii heitä, ja iloitsee, jos aikomuksemme onnistuu.

Pedro. Te olette siinä oikeassa, neito! Te olettekin esimerkillänne näyttäneet, ettei tuo wika ole kaiikkiin tarttunut. Mutta tuolla tulee herraswäki.

Kolmas Kohtaus.

Don Kanudo. Donna Olympia. Donna Maria. Eugenia.
Leonora. Pedro. Gusman.

Don Kanudo. Nyt on, tyttäreni, taiwas lähettänyt si-

nulle sulhon, jolle voit mennä häväisemättä sukuasi. Minä olen sinun antanut isännällesi ja herrallesi Theofrastus Bombastus, joka on suuri prinsfi Aetiopiasta.

Pedro. Herra Zumala! kuuleehan jo nimestä Bombastus mikä mies hän on.

Don Kanudo. Hän kuuluu myöskin olemaan hyvä herra, kuten kaikki Aetiopterian prinsfit ovat olleet.

Pedro (hiljaan). Wähät sitä, kun hän waan on ylhäinen.

Don Kanudo. Hän on myöskin kaunis.

Pedro (hiljaan). Mitäpä sitä, waikka hänellä ei olisi neenä eikä kormia, kun hän on prinsfi.

Don Kanudo. Hän kuuluu myöskin olemaan rikas ja voimallinen prinsfi.

Pedro. Dih! mitä rikkaudesta! Onhan sanassa Bombastus rikkautta yltäkylläisesti.

Donna Maria. Minä kiitän teitä, wanhempani, että olette minusta pitäneet huolen; aikomukseni on aina ollut ennen mennä luostariin, kun sopimattomaan avioliittoon.

Donna Olympia. Oi, Don Kanudo! Tyttäremme sanat olisivat kultapuustaweilla kirjoitettawat ja lähetettämät kaikille ylhäisille huonehille: Colibrados'en suku ei voi kaswattaa muita kun tälläisiä osia.

Leonora. Jos olisi neitomme tahtonut mennä alhaiselle, niin en olisi siihen koskaan suostunut, ennen olisin kuollut kun nähnyt sitä.

Don Kanudo. Kiitos, Leonora, innollisuudestasi! Sinä olet aina ollut uskollinen piika herraswäellesi.

Pedro. Totta mari! niin kauan kun pääni on pystössä, ei olisi meidän neitomme saanut mennä eräälle Gontfalo de las Minas, waikka olisikin tämä ollut vielä rikkaampi kun on. Minä woin wannoa, että kun kuulin sisarensa sitä esittämän, käwi se minuun niin kowasti, etten wieläkään ole sitä woittanut. Minä sain sellääni jotakin, joka ei antanut minulle rauhaa. Au, au! minä muistan sitä niin usein kun sitä ajattelen. Eikö

se ollut hämyttömästi, että semmoinen mies edes uskalsi pyytää Colibrados'en neitoa? Kuuleeko hän että tämä armollinen herrasväki rahan ahneudesta niin alentaisi itsensä? Mitähän se miespari toki miettikään? Jos olisi hän täällä, minä hänet paikalla murhaijin. Ei, ennenkun tuo olisi saanut tapahtua, olisin minä sytyttänyt huoneemme ja polttanut herran, rouwan, neidon ja itseni myöskin.

Donna Olympia. Semmoisilla palvelioilla ansaitsee olla tällainen herrasväki, ja tällamoisella herrasväellä semmoisia palvelioita.

Don Kanudo. Hänen puheensa miellyttää minua, sillä hän puhuu innostuksesta, vaikka tosin ei ole mitään ansiota herrasväkensä polttamisessa.

Pedro. Niin, mutta herran ja rouwan tuhka, jos se sitten olisi woinut puhua, olisi kiittänyt minua, sillä se kuolema olisi ollut urhoollinen ja ihmiset olisivat sanoneet: He elivät urhoollisesti ja kuolivat urhoollisesti. Runniantunto on kalliin aarre maailmassa; kun sitä ei ole, mitä auttaa rikkaus ja varallisuus? Nyt puhun minä sydämeni pohjasta; kun toisin olen pakisnut, olen minä laskenut pilaa waan.

Don Kanudo. Minä kyllä tiedän, että ainoasti meidän huwitemme olet toisin puhunut.

Pedro. Niin! mutta howinarri saattaa myöskin wäliin puhua totta, ja minä, kun olen herran ja rouwan puolesta, puhun aina totuutta.

Don Kanudo (pistää kätensä laskariin). Kas tässä, Pedro saat kultarahan sanoistasi; waan se on tosi, minulla ei taida olla käsilä niin paljon rahaa; mutta sinä saat kyllä kultarahasi, Pedro, ja enemmänkin.

Pedro (hiljaan). Herralla ei taida olla housuja jalaesja, muuten olisin minä kohta saanut sen.

Don Kanudo. Ellet sinä rahaa saa, niin saat jotakin parempaa.

Pedro. Mitä, herra?

Don Kanudo. Minä, näet, laitan niin, että kun elämäkertomuksemme kirjoitetaan, jonka uskon erään meidän turvanalaisen kohta tekemän, niin mainitaan sinäkin kiitoksella.

Pedro. Herra hallitsoon! mikäs on silloin hätänä? Mutta tuolla näen minä prinsin tulewan.

Gusman. Oi, kun en osaa puhua Aethiopian kieltä! Minä tahtoisin kysyä paljon asioita, sillä minä olen kuullut paljon puhuttavan siitä maakunnasta, semminkin Punaisesta merestä ja tuosta suuresta Seine wirrasta, joka sen läpi juoksee, ja jossa on kultahietaa.

Don Kanudo. Sinä narri! Seine wirtahan on Kansasja.

Gusman. Antakaa anteeksi, herra! Mutta minä olen nähnyt prantattynä eräässä murhenäytelmässä: Scena on Mohrien maassa. Waan tuosapa on prinsfi. Oi, herra! hän vastaa nimeänsä; hänen kaswonsa on minusa jo waituttanut sen, että tuskin woin seisoa jaloillani enää. Sallitko kunnianne, herra, että menette häntä vastaanottamaan?

Don Kanudo. Sallii kyllä; mutta hän onkin ainoa alaimainen, jolle sen woin tehdä.

Pedro. Saapa panna lasifilmät nenälensä nyt.

Gusman. Samaa minäkin. Nyt toiwon herraswäen kostawan oikeuden palvelialle äskeitä häwyttömyyttä.

Don Kanudo. Tuota on nyt liian alhaista muistaa.

Gusman. Minä kumminkin kadotin sen wähän mikä minulla oli. Minä totta mari rukoilen, että hänen Aetiopiillinen korkeutensa antaa hirttää kaupungin woudin, pormestarin ja neuwosmiehet, elleiwät laita kalujani takasin.

Don Kanudo. Sinä kyllä saat palkinnon kaluistasi puhumatta siitä prinsfille.

Gusman. Mutta, armollinen herra . . . !

Leonora. Pidä suusi, Gusman! Luuletko sinä sinun kenkäsi ja housuiji tähden Aethiopian ja Espanian käywän foetaan; nyt ei ole aikaa muistaa tuollaisia wähäpätöisiä asioita.

Mutta mitä jhlinä tämä on? Kas tuolla tulee prinsfi suurella juhlamenolla.

Neljäs Kohtaus.

Prinsfi seuranensa, (jossa **Howinarri**, **Tulkki** ja **Notario**).
Edelliset.

(Prinsfi tulee seuranensa, jotka kaikki ovat mustia Mohrilaisia. Silloin kun juhlameno kolme kertaa läy teaterin ympäri, soitetaan kummallinen soitto. Juhlameno tapahtuu seuraavassa järjestyksessä: 1) mies kantaen vähäisen lippaan, misä on lahjoja, 2) mies pitkällä ja keihääntapaisella tupakkapiipulla, 3) prinsfi itse howinarrinsa kanssa, joka ympäröitynä kulkuisilla tekee kummallisia hyppyjä, 4) miehiä joutsilla ja nuolilla. Se seisahdumat vihdoin ja eräs miehistä antaa kahdesti kumarrettuaan ja päänsä lattiaan lyötyään prinsfille nuolen ja jousen, jonka hän laukasee Don Kanudoa kohti).

Don Kanudo (säikähtyen). Mitä tämä on?

Tulkki. Aethiopiaalaisten tapa on näin tervehtiä miehen puolia.

(Toinen astuu esiin ja ampuu nuolella **Gusmania**, joka hirmustuneena ja huutaen kaatuu. **Howinarri** auttaa häntä jaloille jälle ja sanoo:)

Howinarri. Hyvtyi, hyvtyä, hyvtyö.

Gusman. Se ei piru wie ollut mikään hyvä työ; konnan työ on ampuu syytöntä.

Gontfalo (prinsfi). Laham Tuibu, Seompta posi, la hom hubo, la hom haba.

Tulkki. Prinsfi toivoo, että eläsitte vielä niin monta vuotta kun on penikulmia aurinkoon ja hietamuruja Punaisen meren pohjalla.

Gusman. Tuo kieli on hyvä talvella, sillä se on lyhyt.

Don Kanudo (nostaen hattuaan). Minä kiitän teidän häiishyttänne ja toivotan teille tafasin taiwahän siunausta.

Tulkki (prinsfille). Allola.

Gusman (hiljaan). Kas perhanaan kieltä! sillä woisi kirjoittaa yhdelle lehdelle kofonaisen historian.

Gontfalo. Lacotrang hi li li.

Tulkki. Prinsfi sanoo lähteneensä tälle matkalle yhtyäkseen jonkun korkeasti-aatellisen suvun kanssa Roomalaisesta uskonnosta, pyytää sen tähden puolisojseen tyttärensä, Donna Marian.

Gusman. Herra hallitkoon! mikä kieli! Kun hi li li merkitsee niin paljon, niin varmaankin voidaan yhdelle riville kirjoittaa koko roomalainen paasto.

Don Kanudo. Minä ilolla myönnän pöytäkirjasi ja annan teille tyttärenti puolisojfi.

Tulkki (prinsfille). Lalaks.

Gusman. Mitähän tuo laks merkitsee?

(Don Kanudo taluttaa tyttärensä prinsfin luo, jolle antaa hänen).

Don Kanudo (notariolle). Olkaa hyvä ja kirjoittakaa suostumuskontrakti.

(Notario istuu kirjoittamaan; jolla aikaa howinarri hiipii Gusmanin luo, ja repii häntä tukasta).

Gusman. Di, herra tulkki! miksi repii hän minua tukasta? Eihän minä ole hänelle mitään tehnyt.

Tulkki. Se ei ole mitään, ystäväni! Howinarrit Abyssiasja puhuvat ainoastaan käytöfillä; kun haastelewat ihmisten kanssa, jotka ovat heitä parempia, käyttävät he polokoksi kutsuttuja käytöfjiä; kun taas en wertaitensa kanssa haastelewat, käyttelivät he Hopiko tapaa. Hän nyt tahtoo sanoa teille: minä toivon että meistä tulee hyvät ystävät.

Gusman. Piru ruwetkoon hänen ystäväksi! Onko se ystäwyhttä, repii kunnollisia ihmisiä tukasta? Tahtoisinpa tietää, miten hän wihaansa osoittaa. (Howinarri sieppaa häntä tukasta). Au, au! anna minun olla, sinä musta koira!

Tulkki. Tällä hän tahtoo sanoa: Suokoon onni, että aina saisinme olla yhdessä.

Gusman. Eikö hiidesä, sitä en minä suo; tuollaiset ihmiset voivat niin kauan puhua hyvän ystävänsä kanssa, kunnes tämä on pääsnyt tukastaan, ja se on murhata ihmisiä puheella.

(Marri puistaa nyrkkiä Gusmanille).

Gusman. Mitä pirua hän nyt aikoo, kun puistaa nyrkkiään?

Tulkki. Se on niin paljon kun: Nyt tahdon minä kertoa matkastani Mohrlandista.

Gusman. Oi, herra tulkki! sanokaa hänelle, etten minä ole utelias; sillä ennenkun hän on puoli tiehen päässyt, ei ole enää luuta ruumiisfani. (Narri näpsää Gusmania nenälle). Au, au, au!

Tulkki. Se oli: nyt alan minä puhua matkastani.

Gusman. Ja minäkin alan puhua Hopiko kieltä. (Sieppaa narria tukaista. Näin vuorottain tehden joutuivat he vihdoin tappeluun, jotta heitä eroitetaan. Tappelun kestäessä kääntyvät yhäiset notarioon, joka täällä wälin kirjoittaa kontrahdin walmiiksi ja antaa allekirjoitettavaksi).

Don Kanudo. Kirjoittakoon prinsfi ja tyttäreni ensin, me muut sitten wahwistukseksi.

Tulkki. Ei, herra! Tapana on Mohrien maassa että sulho ja morsian kirjoittawat viimeksi ja että toiset jättäwät sfaa heidän nimillensä.

Don Kanudo. Kullakin maafunnalla on tapansa. Kirjoittakaamme siis ensiksi koska niin on tapa.

(Kaikki kirjoittawat; vihdoin viimein Gontsalo, prinsfinä, ja Donna Maria. Kaikki huutawat: vivant ja soittajat soittawat. Kun tämä on tapahtunut luetaan kontrakti).

Notario (lukee). Meidän allekirjoittaneiden wälillä on vanhempaimme ja ystäwäimme suostumuksella tänään päätetty ikuinen awioliitto, ja waikka luonnollisesti siihen tarwitaan ainoasti keskenäinen suostumuksemme, joka on sitonut sydämemme yhteen, niin emme ole tahtoneet rikkoa maallista lakia ja muita tapoja vastaan, waan tahtoneet ystäwäimmekin suostumuksen awioliittoomme, todistettuna heidän allekirjoituksilla.

Gontsalo de las Minas.   **Maria de Colibrados.**

Don Kanudo. Mitä? Kuka on Gontsalo de las Minas?

Gontfalo (ottaen kasvoiltaan mustan naamapeitteen). Minä; Gontfalo de las Minas on minun nimeni.

Don Kanudo. Se on petos, joka ansaitsee hirmuisen rangaistuksen.

Donna Olympia. Tämä kontrahti on kohta fuoletettava.

Notario. Se ei voi tapahtua. Avioliittoa, joka on lain mukaan yleisellä suostumuksella ja allekirjoituksilla päätetty, ei taideta riffoa.

Donna Olympia. Mutta se on väärä, se on petollinen.

Notario. Siitä emme me tiedä; me emme ole tehneet muuta kun mitä meidän tulee tehdä.

Don Kanudo. Tämä avioliitto on henkilöiden säätyeroitusten tähden mitätön.

Notario. Me emme näe mitään suurta eroitusta. Tässä on tehty liitto kahden aatelisuvun välillä; eroitus on siinä, että Gontfalo ottaa puolisoikseen köyhän neidon, joka ei saa mitään myötäjäisiä kotoansa.

Donna Olympia. Minun tyttäreni luopuu ennen hengestään kun elää avioliitossa miehen kanssa, joka on alhaisäätyä.

Donna Maria. Minä luovun ennen hengestäni kun erkanen siitä, jota jo olen rakastanut niin kauan.

Donna Olympia. Don Kanudo, häntä emme enää tunnusta tyttäreksemme; teemme hänen perinnöttömäksi!

Pedro. Tässähän ei ole muuta perittäväätä, herra, kun ainoasti musta surukappa, joka teillä äsken oli yllänne.

Donna Olympia. Minä näen että sinäkin konna olet samassa liitossa; kuule Leonora! kutsu tänne väkeä avuksi.

Leonora. Sitä en voi tehdä, armollinen rouwa; sillä minäkin olen samassa liitossa; luulenko koko kaupungin iloitsen tästä kavaluudesta.

Gusman. Perhanan Leonora! kuinka suffelasti hän on asioitaan ajanut. Minä en totta mari tietänyt muuta, kun että herra Gontfalo oli Mohrilainen prinsä.

Donna Olympia. Tämä avioliitto ei ole ainoastaan mitätön, vaan te saatte kaikki ansaitun rangaistuksen petoksestanne.

Gontfalo. Tämä avioliitto on pysyväinen, sillä ensiksi on minulla morsiamen suostumus ja vieläpä vanhempain nimet avioliittokontrahtin alla.

Don Kanudo. Minä waadin teidät huonewäkeni kaikki todistajiksi siihen, mitä täällä on nyt tapahtunut.

Pedro. Minä woin todistaa, että täällä on suostuttu avioliittoon.

Leonora. Ja minä, että röökynä kauan on rakastanut Gontfaloa.

Notario. Lapset kyllä ovat vanhempainsa holhonalaiset ja ovat welkapääät heitä tottelemaan niin kauan kun vanhemmat ovat järjellisiä, mutta kun eivät ole sitä, menettävät he tämän oikeutensa Espanian lain mukaan, joka sanoo: Si furiosus j. n. e.

Don Kanudo. Olemmeko me järjettömiä? Kysykää tyttäreltäni ja talonväeltä, olemmeko tehneet mitään, josta woiisi päättää meidät hulluiksi?

Donna Maria. Minä en hymärrä, rakkaat vanhempani, miten se sopii yhteen selwän järjellisyhden kanssa, että tahdotte tappaa nälällä itsenne ja lapsenne mieluummin kun yhtyä liittoon semmoisen hywän herran kanssa kun Gontfalon.

Pedro. Minä pidän sen siffi, että herran ja rouwan pää wähän wiiraa.

Leonora. Minäkään en todella woi muuta sanoa.

Gusman. Minusta on herra ja rouwa kyllä wiisaat, mutta todella sanoen on heidän pääsfään muutama ruuwi löyhtynyt.

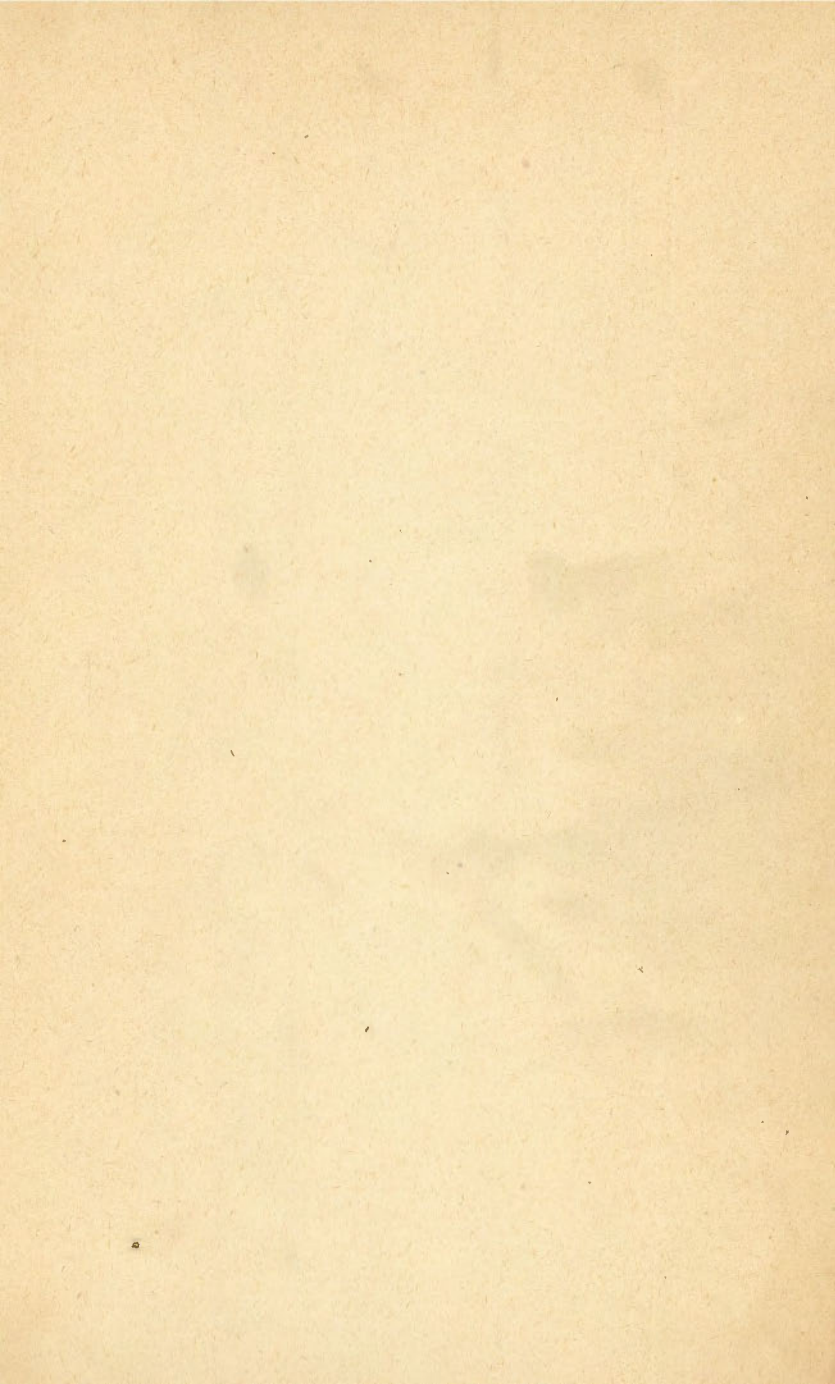
Notario. Täsfä nyt kuulette mitä talonwäki todistaa; se kumminkaan ei ole tarpeesen täsfä astiasfa, sillä minä woin wakuuttaa että koko kaupunki on samasta ajatuksesta ja että, mikä nyt on tapahtunut, on tapahtunut oikeuden suostumuksella.

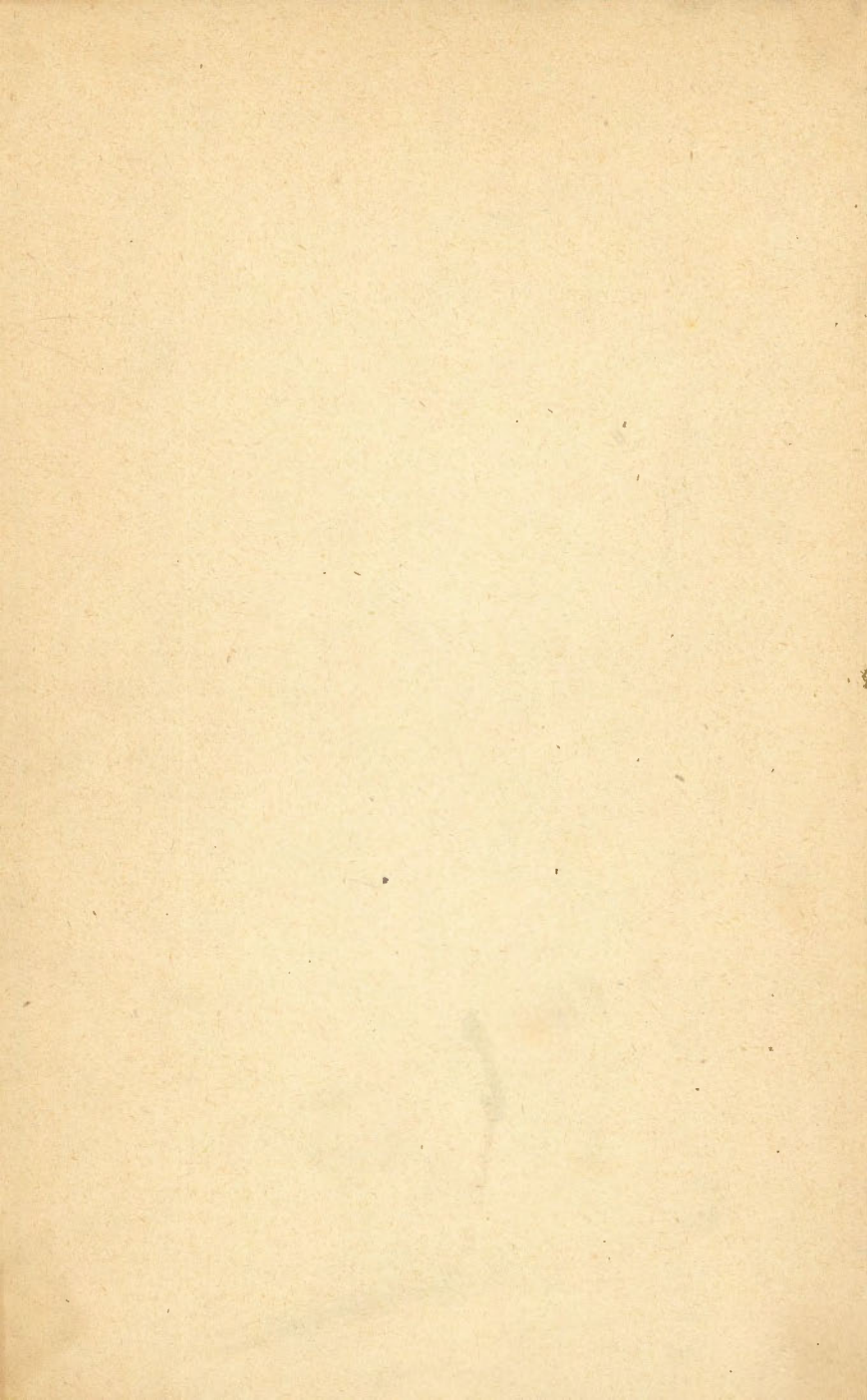
Donna Olympia. Oi, Don Kanudo! menkäämme luostariin.

Leonora. Ja me menemme häitä viettämään.

Eugenia. Suokoon Jumala, että minä woisin samaa fanaa!

Loppu.

B. i
Hki
SKS
Toim
25:4
(1867)

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJASTO

106 013 8489

